Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я
М И Н И С Т Е Р С К И С Ъ В Е Т

Препис

Р Е Ш Е Н И Е № 1 9 5

от 11 април 2019 година

ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 г.

На основание чл. 72, ал. 1 от Закона за публичните финанси

М И Н И С Т Е Р С К И Я Т С Ъ В Е Т

Р Е Ш И:

Одобрява Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. съгласно приложението.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ Красимир Каракачанов

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Веселин Даков

мб-ЦД "19RH195"

Приложение

Средносрочна бюджетна прогноза за периода 2020–2022 г.

Април 2019 г.

Съдържание

Въведение ... 8

Част I. Икономически перспективи за периода 2019-2022 г. ... 11

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА ... 11
2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА ... 12
3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2019-2022 Г. ... 15
4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП ... 21
5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК ... 22

Част II. Фискална политика и основни параметри за периода 2020-2022 г. ... 23

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА ... 23
2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. ... 26
3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. ... 28

Част III. Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2020-2022 г. ... 43

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. ... 43
2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. ... 59

Част IV. Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2020-2022 г. ... 137

Част V. Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2020-2022 г. ... 139

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД ... 139
2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ ... 143
3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМЪТ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС ... 147
4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. ... 148
5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. ... 150

Част VI. Политика по дълга и финансирането за периода 2020-2022 г. ... 153

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ ... 153
2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ ... 155
3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ... 155
4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО ... 156

Част VII. Перспективи за развитието на публичните финанси ... 157

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ ... 157
2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ ... 160
3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА ... 160
4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ ... 163

Част VIII. Приложения ... 171

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2018 Г., ПРЕГЛЕД НА ТЕКУЩОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП ЗА 2019 Г. И ОЦЕНКА НА КФП ЗА 2019 Г. 171

1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2018 Г. 171

2. ПРЕГЛЕД НА ТЕКУЩОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП ЗА 2019 Г. 177

3. ОЦЕНКА НА КФП ЗА 2019 Г. 181

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2: ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. 183

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3: КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2017-2022 Г 190

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 ГОДИНА 194

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5: ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. 196

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6: РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА И СЕЛСКОСТОПАНКАТА АКАДЕМИЯ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. 197

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. 198

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. 199

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9: РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г. 200

Списък с включените в текста таблици

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда 16
Табл. I-2: Основни макроикономически показатели 17
Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП 21
Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.) 21
Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК 22
Табл. II-1: Основни показатели (% от БВП) 24
Табл. II-2: Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2020-2022 г. 25
Табл. II-3: Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2020-2022 г. 25
Табл. II-4: Основни показатели по КФП (2019-2022 г.) 26
Табл. II-5: КФП – Национален бюджет (2019-2022 г.) 27
Табл. II-6: КФП – Сметки за средства от ЕС (2019-2022 г.) 28
Табл. II-7: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2020-2022 г. .. 29
Табл. II-8: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2020-2022 г. 31
Табл. II-9: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв. 34
Табл. II-10: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв. 35
Табл. II-11: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК 37
Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2019-2022 г. с разпределен резерв по функции (без вноска в общия бюджет на ЕС) 59
Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2019-2022 г.) 61
Табл. III-3: Разходи за отбрана за периода 2019-2022 г. 76
Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет (в хил. лв.) .. 138
Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2020-2022 г. 146
Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2020-2022 г. 146
Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС 150
Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост 157
Табл. VII-2: Динамика на избрани макроикономически показатели в алтернативния сценарий 161
Табл. VII-3: Ефекти върху избрани макроикономически показатели в алтернативния сценарий и разлики спрямо основния 162

Списък на използваните съкращения

АД	Акционерно дружество
АЗ	Агенция по заетостта
АМ	Агенция „Митници“
АМ	Автомагистрала
АСБП	Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза
БАН	Българска академия на науките
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българска телеграфна агенция
ВИ	Възобновяеми източници
ВС	Въоръжени сили
ВМС	Военноморски сили
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност”
ДВ	„Държавен вестник“
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДП	Държавно предприятие
ДФ	Държавен фонд
ДУ	Държавно управление
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
Евратом	Европейска общност за атомна енергия
Евростат	Статистическа служба към Европейската комисия
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСС	Европейска система от сметки
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЕЗ	Закон за експортното застраховане

ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИПП	Инструмент за предприсъединителна помощ
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
МВР	Министерство на вътрешните работи
МВФ	Международен валутен фонд
МРЗ	Минимална работна заплата
МС	Министерски съвет
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
МФР	Многогодишна финансова рамка
НАП	Национална агенция за приходите
НАТО	Организация на Северноатлантическия договор
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НКЖИ	Национална компания „Железопътна инфраструктура”
НОИ	Национален осигурителен институт
НРС	Наблюдение на работната сила
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОП	Оперативна програма
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОФП	Обща факторна производителност
РМС	Решение на Министерския съвет
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерския съвет
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСР	Пакт за стабилност и растеж
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
САЩ	Съединени американски щати
СБ	Световна банка
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СНС	Система на националните сметки
Съвета	Съвета на ЕС
ТГС	Трансгранично сътрудничество
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВБ	Фонд за гарантиране на влоговете в банките
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени
щ.д.	Щатски долар

Въведение

Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. е изготвена на основание чл. 72 от Закона за публичните финанси и в съответствие със сроковете и изискванията за първия етап от бюджетната процедура за 2020 г., която беше приета с РМС № 52 от 2019 г.

Бюджетната прогноза за периода 2020-2022 г. включва средносрочните икономически перспективи и основни допускания, правителствените фискални цели и политики за прогнозния период, както и тавани на разходите по отделни първостепенни разпоредители с бюджет и/или на бюджетните взаимоотношения за следващите три години.

Приходните и разходните политики в тази прогноза са продължение на заложените в АСБП за периода 2019-2021 г., като разчетите за периода 2020-2022 г. са обвързани със заложената цел за запазване на балансирана бюджетна позиция за всяка от годините.

Отчетени са актуалните макроикономически прогнози от пролетната макрорамка и новата оценка на приходните и разходните дискреционни мерки, като предложените допускания за развитие на хоризонталните и секторните политики са индикативни и могат да бъдат преразглеждани на втория етап от бюджетната процедура за 2020 г. при съобразяване с програмата на правителството за мандата на неговото управление и фискалните правила и цели. Акцентът при развитието на политиките на правителството ще бъде поставен върху области, за които след обществен дебат ще бъдат адресирани мерки в социално-икономическата сфера, включително такива, в отговор на препоръките на Съвета от 2018 г. и на отчетения от Европейската комисия в Националния доклад за България за 2019 г. напредък и предложения за фокусиране на вниманието върху укрепване на някои публични услуги.

Настоящата средносрочна бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. съдържа изискваната съгласно Закона за публичните финанси съпоставка на макроикономическата прогноза на Министерството на финансите с тази на ЕК. Включена е и съпоставка на прогнозата на Министерството на финансите с прогнозата на ЕК по отношение на показателите на сектор „Държавно управление“.

Макроикономическата прогноза, използвана при разработването на настоящата средносрочна бюджетна прогноза, се базира на допусканията за основни показатели на външната среда на Европейската комисия, Международния валутен фонд и Министерството на финансите на Република България, актуални към месец март 2019 година.

В настоящата средносрочна бюджетна прогноза се запазва въведеният с АСБП за периода 2019-2021 г. нов подход в съдържанието на прогнозата с включването на повече информация при представянето на разходните политики с акцент върху ключовите индикатори за измерване на степента на изпълнението им, с цел проследяване на постигнатия напредък и за по-ефективно и ефикасно управление на публичните разходи.

Ключови цели продължават да бъдат запазването на фискалната устойчивост и провеждането на последователна, прозрачна и предвидима фискална политика, която да допринася за подобряване на бизнес средата, насърчаване на инвестициите и стимулиране развитието на трудовия пазар за постигане на икономически растеж и заетост, придържайки се към общите правила на ЕС.

Основните параметри на бюджетната рамка за периода 2020-2022 г. показват реалистичност на фискалните цели при спазване на установените фискални правила.

В бюджетната прогноза за периода 2020-2022 г. целта за салдото по КФП е постигане и поддържане на балансиран бюджет.

Приходната част на бюджета в средносрочен план показва тенденция на намаление от 37,2% от БВП за 2020 г. до 36,0% от БВП през 2022 г., а в номинален размер приходите се увеличават, като от 45 739,7 млн. лв. за 2020 г. се очаква да достигнат 49 867,5 млн. лв. през 2022 г.

Разходите, изразени като процент от БВП, за периода 2020-2022 г. също бележат спад от 37,2% до 36,0%, или със средногодишна консолидационна стъпка от около 0,6 пр.п. от БВП.

В средносрочната бюджетна прогноза на начислена основа се очаква дефицит от 0,3 % от БВП за 2019 г. и бюджетни излишъци съответно от 0,4% от БВП за 2020 г., 0,2% от БВП за 2021 г. и 0,1% от БВП за 2022 г.

Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност чрез запазване на ниските данъчни ставки за преките данъци (корпоративни данъци и данъци върху доходите на физическите лица), широка данъчна основа и малко на брой данъчни преференции.

Подобряването на ефективността на **публичните разходи** при реализиране на разходните политики е в пряка зависимост от провеждането на секторни структурни реформи, оптимизиране на разходите на бюджетните организации и повишаване на ефективността на публичните разходи в отделните сектори и засилване на техния принос за повишаване на икономическия растеж.

Присъединяването на българския лев към Валутно-курсов механизъм II (ERM II) преминава през изпълнението на одобрения от правителството на 22 август 2018 г. План за действие, включващ мерки в отговор на намеренията на Република България за присъединяване към ERM II и към Банковия съюз до юли 2019 г.[1] Постигането на крайната цел – въвеждане на еврото – се очаква да повлияе положително на икономическата среда, както и на устойчивостта на публичните финанси.

Политиките в държавния бюджет **по отношение на общините** са насочени към разширяване на възможностите за тяхното устойчиво и балансирано развитие, повишаване ефективността и подобряване на качеството и обхвата на дейностите на местно равнище. Основно предизвикателство пред общините е привеждане на фискалните показатели и правилата за дълга в съответствие с изискванията на Закона за публичните финанси, с цел постигане на финансова устойчивост и стабилност на общинските финанси.

Важен елемент за повишаване **качеството на публичните финанси** е процесът по прилагане на програмно и ориентирано към резултатите бюджетиране от страна на бюджетните организации, отговорни за провеждането и изпълнението на политики в публичната сфера. **Нов момент в бюджетната процедура за 2020 г.** е разширяването на обхвата на бюджетните организации, които прилагат програмен формат на бюджет. В съответствие с правомощието по чл. 67, ал. 4 от ЗПФ, с решението за бюджетната процедура за 2020 г. Министерският съвет определи, освен министерствата и

[1] http://www.minfin.bg/bg/1291

държавните агенции, и останалите ПРБ, чиито бюджети са част от държавния бюджет (с изключение на бюджетите на съдебната власт и на Сметната палата), да прилагат програмен формат на бюджет за 2020 г.

Управлението на държавния дълг ще бъде в съответствие с основните цели и правила на фискалната политика и ще отчита състоянието и прогнозите в тригодишен хоризонт на основните макроикономически показатели. Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2020-2022 г. се очаква намаление на държавния дълг до ниво от 21,6 млрд. лв. към края на 2022 г. или 15,6% от прогнозното ниво на БВП. В контекста на провежданата бюджетна политика и прогнозите за темпа на растеж на БВП за периода 2020-2022 г. нивото на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ се очаква да продължи да намалява, движейки се в диапазона от 19,1% до 16,7% от прогнозното ниво на БВП, като номиналната стойност на дълга ще се стабилизира в границите 23,5-23,1 млрд. лв. годишно.

През целия период прогнозите за относителния дял на консолидирания дълг спрямо БВП остават значително под максимално допустимата референтна стойност на Маастрихтския критерий за конвергентност от 60%, което ще гарантира запазване на равнището на държавна задлъжнялост в устойчиви граници, респ. водещата позиция на Република България сред държавите-членки на ЕС по отношение на ниското ниво на дългова тежест.

Част I.
Икономически перспективи за периода 2019-2022 г.

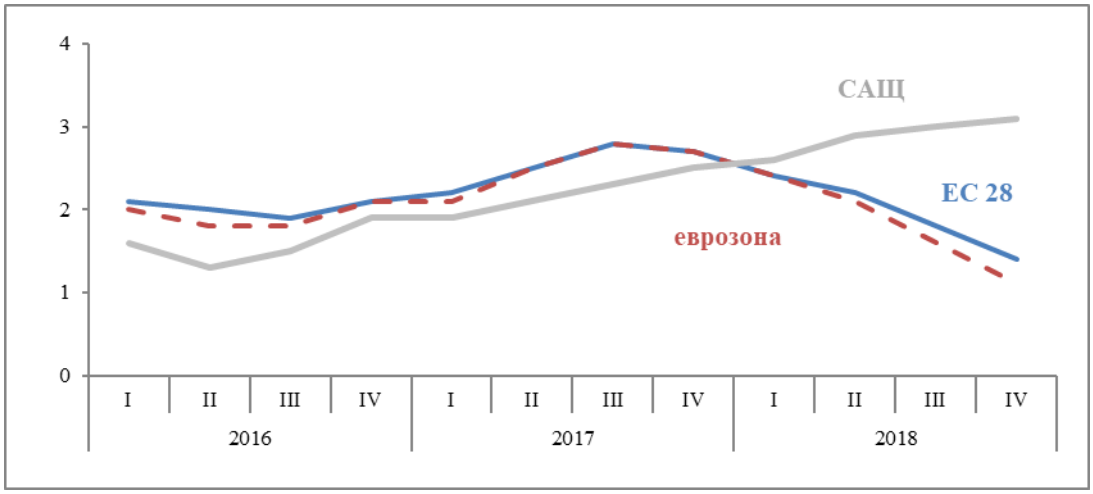
1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА

Икономическата активност в световен мащаб остана стабилна през 2018 г., подкрепена едновременно от развитите и развиващите се страни. Растежът на американската икономика се ускори, подкрепен от фискални стимули, нарастващо доверие на потребителите и благоприятна динамика на пазара на труда. Ръстът на БВП на САЩ достигна 2,9% за 2018 г. при повишение от 2,2% през предходната година. Същевременно, растежът на европейската икономика се забави до 1,9% спрямо ръст от 2,4% за 2017 г., което бе в съответствие със забавянето на растежа на еврозоната до 1,8%. По-слабото представяне се дължеше както на временни негативни ефекти при някои страни, така и на адаптиране към дългосрочния темп на растеж. Положителен принос за отчетения икономически растеж имаше както крайното потребление (частно и публично), така и инвестициите.

Сред развиващите се икономики растежът на Китай бе ограничен от негативното влияние на протекционистичната политика на САЩ. Икономическата активност в Турция, която е сред основните търговски партньори на България, също се забави значително в резултат от сътресенията във финансовия сектор и обезценяването на националната валута. От друга страна, по-високите средни цени на петрола за 2018 г. спрямо 2017 г. се отразиха благоприятно на развитието на държавите, износителки на петрол.

Граф. I-1: Реален БВП

(% промяна спрямо съответното тримесечие на предходната година)

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

2.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

През 2018 г. реалният растеж на брутния вътрешен продукт на България достигна 3,1% при 3,8% през 2017 г. По-ниският растеж на икономиката спрямо регистрирания през 2017 г. се дължеше на динамиката на износа, докато положителният принос на вътрешното търсене се повиши. В номинално изражение БВП на страната достигна 107 925 млн. лв., което представлява нарастване от 6,8% спрямо 2017 г.

Крайното потребление нарасна реално с 6,0%, при 4,3% за 2017 г. Частното потребление се увеличи с 6,4%, подкрепено от продължаващо нарастване на доходите, по-високата кредитна активност и повишението на доверието на потребителите. В същото време нарастването на разходите за персонал и издръжка доведе до растеж на правителственото потребление от 4,7%. Инвестициите в основен капитал се повишиха с 6,5%, при 3,2% за 2017 г. Растежът бе подкрепен както от публичната, така и от частната инвестиционна активност. Капиталовите разходи на правителството се увеличиха по линия на средствата от ЕС и на разходите по националния бюджет. Увеличението на частните инвестиции в икономиката се свързва с подобрението на бизнес климата в страната и нарастването на кредита към нефинансови предприятия. Износът на стоки и услуги през 2018 г. спадна с 0,8%, поради намаление на износа на стоки към трети страни. Вносът на стоки и услуги се повиши с 3,7%.

Брутната добавена стойност през 2018 г. нарасна с 3%, при 4,2% за 2017 г. Нарастването на добавената стойност в услугите достигна 4,0%. Растежът в промишлеността се забави до 0,8%, при 4,0% през 2017 г. По-ниският растеж в промишлеността се дължеше на динамиката на експортно ориентираните отрасли. Растежът, регистриран в строителството, достигна 4,0% и се определяше от сградното строителство.

2.2. ПАЗАР НА ТРУДА

В резултат на стабилния икономически растеж и създаването на работни места в икономиката през 2018 г. коефициентите на заетост и икономическа активност на трудоспособното население (15-64 г.) достигнаха исторически най-високите си стойности съответно от 67,7% и 71,5%. Това се реализира в условията на негативни демографски тенденции, които поставят ограничения пред предлагането на труд. Нарастването на участието в работната сила бе повлияно и от целенасочената политика в подкрепа на уязвимите групи на пазара на труда и на пенсионната реформа, една от целите на които е по-дългото оставане на пазара на труда.

През 2018 г. броят на заетите (по дефиниция на ЕСС 2010) се запази около нивото си от предходната година, като отбеляза слабо намаление от 0,1%, което бе свързано изцяло с негативната динамика на самонаетите в селското стопанство. В същото време, търсенето на труд в индустрията и услугите се засили спрямо предходната година и това доведе до по-високи растежи на заетостта и в двата сектора на икономиката. Най-голямо положително влияние оказаха строителството, където броят на заетите започна да се възстановява от кризата едва в края на 2017 г., някои дейности с динамично развитие, като създаване и разпространение на информация, както и отрасли, които

съсредоточават работещи предимно със средна и по-ниска квалификация, като търговия, транспорт и хотелиерство и ресторантьорство.

Благоприятната динамика на пазара на труда през 2018 г. бе потвърдена и от бързото намаление в коефициента на безработица. Неговата стойност достигна 5,2% и отбеляза ново исторически най-ниско ниво след 2008 г., когато възлизаше на 5,6% (по данни от НРС). Наблюдаваше се понижение и в коефициентите на дълготрайна безработица до 3,1% и на младежка безработица до 12,7%.

През 2018 г. доходите от труд се характеризираха с по-нисък темп на растеж. Номиналното нарастване на компенсацията на един нает възлезе на 5,6% спрямо 10,5% през 2017 г., като забавянето се реализира по линия на услугите, тъй като секторът се характеризираше с повишено търсене на труд сред наетите лица със средна и ниска квалификация, което оказа влияние за по-ниско средно ниво на доходите. Това, заедно с двуцифрените темпове на нарастване на компенсацията на един нает в индустрията, кореспондираше на по-благоприятните нагласи на потребителите по отношение на очакванията им за заетост и ускоряването на растежа на потребителските разходи.

Разгледано по икономически сектори, по-ниско нарастване на средната работна заплата се наблюдаваше в частния сектор на икономиката (от 11,2% през 2017 г. до 7,0% през 2018 г.), докато темпът на растеж на показателя в обществения сектор се ускори до 8,8% спрямо 8,4% през 2017 г. Положителен принос към развитието на заплатите оказа заложеното увеличение на разходите за труд в приоритетни области на публичния сектор и минималната работна заплата (10,9%).

През разглеждания период беше отчетено забавяне както в динамиката на разходите за труд, така и при тези за социално осигуряване. Последното отразяваше изчерпване на част от ефектите, свързани с извършените промени от повишаване на осигурителната тежест от началото на 2017 г. (за лицата по чл. 69 на КСО). Все пак, подобно на предходната година, разходите за социално осигуряване продължиха да нарастват с изпреварващ темп спрямо разходите за труд в съответствие със заложеното нарастване на осигурителната тежест за ДОО с нов 1 пр.п. и през 2018 г.

Динамиката на доходите беше подкрепена от повишаването на добавената стойност в услугите, преработващата промишленост, като реалният растеж на производителността на труда общо в икономиката се ускори до 3,2% през 2018 г. От гледна точка на оценяване на разходната конкурентоспособност, текущото развитие на доходите и производителността на труда обуслови забавянето на растежа на разходите за труд на единица продукция до 2,4% в номинално изражение.

2.3. ИНФЛАЦИЯ

Инфлацията в края на 2018 г. бе 2,3%. През годината месечните стойности на инфлация на годишна база се ускоряваха до август, достигайки 3,7%. През ноември и декември инфлацията се сви значително, което се дължеше в най-голяма степен на цените на течните горива, повлияни от спада в международните цени на суровия нефт (с 30% за двата месеца). Средногодишната инфлация за 2018 г. бе 2,6%.

Повишенията в цените на услугите (4,4%) и храните (2,4%) имаха най-високи приноси в годишната инфлация в края на годината, съответно 1,4 и 0,5 пр.п. При храните поскъпването имаше ясно изразен тренд на ускорение в рамките на изминалата година. Тук влияние оказаха няколко фактора, като повишенията в международните цени при

зърнените храни и петрола, по-слабото предлагане в страната, изразено в спад на БДС за сектор селско стопанство, като и нарастването на заплатите. Повишението в цените при преработените храни бе 3,2%, за разлика от групата на непреработените, чиито цени останаха почти на същото равнище, както в началото на 2018 г. Поскъпването при услугите беше движено от вторични ефекти от по-високите международни цени на петрола, отразили се в цените на транспортните услуги и при хотелиерските услуги и общественото хранене, свързани с повишеното вътрешно търсене. Водена от тенденцията на увеличение на цените на услугите, базисната[2] инфлация бе 2,1% в края на годината.

Поскъпването на стоките и услугите с административни[3] цени достигна 2,4% в края на 2018 г. и допринесе с 0,4 пр.п. за повишението на общата инфлация. През годината бяха повишени цените на електроенергията, топлоенергията и централното газоснабдяване, както и на водоснабдяването и канализационните услуги.

2.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

През 2018 г. салдото по текущата сметка остана положително, но излишъкът се сви до 2,5 млрд. евро (4,6% от БВП), при 3,4 млрд. евро (6,5% от БВП) през 2017 г. Основен принос имаше нарастването на дефицита по търговския баланс, който достигна 4,1% от БВП, при 1,5% през предходната година. Износът на стоки се повиши с 1,8% в номинално изражение, докато вносът се увеличи със 7,1%. Динамиката на външната търговия бе повлияна както от ускореното нарастване на потреблението и инвестициите в основен капитал, което обуслови растежа на вноса, така и от влошената външна среда, наред с някои еднократни ефекти, които имаха негативен ефект върху износа на стоки. Динамиката на международните цени през 2018 г. се отрази в сходни растежи на дефлаторите и неутрален ценови ефект.

По отношение на стоковата разбивка водещо значение за спада на износа имаше търговията с рафиниран нефт и нефтопродукти, други разнообразни готови продукти, докато за растежа на вноса ключови бяха електрически машини, апарати и устройства, части за тях, металните руди, зърнени растения и мелничарски продукти, чугун и стомана.

При регионалната структура на търговията през 2018 г., по данни на НСИ, се наблюдаваше значителен спад на износа към трети страни. В резултат от влошената икономическа активност в Турция и понижената платежоспособност, износът на България към страната се понижи с 12,9%. По-значителен спад бе отчетен и в търговията с Руската федерация, като динамиката бе повлияна от еднократни ефекти, свързани с реекспорт на неизползвано оборудване. Износът към ЕС продължи да нараства, но повишението не бе достатъчно за да компенсира свиването в търговията с трети страни. При вноса растеж бе регистриран и от двата региона, като водещо бе активизирането на търговията с държави от ЕС.

[2] От общия ХИПЦ е изключено изменението в цените на енергийните стоки, храните, алкохола и цигарите.

[3] Индексът на административните цени е изчислен чрез претегляне на съответните елементарни агрегати в потребителската кошница.

Излишъкът по статия „Услуги“ нарасна до 6,0% от БВП през 2018 г. спрямо 5,4% от БВП през предходната година. Съотношението се подобри в резултат на по-висок износ на туристически и транспортни услуги и спад на вноса на финансови услуги. Отчетените баланси по първичен и вторичен доход през 2018 г. останаха близки до тези от предходната година, като по този начин общото салдо на доходните статии остана положително – 2,7% от БВП.

Излишъкът по *капиталовата сметка* се увеличи с 0,4 пр.п. до 1,4% от БВП. Активите на резиденти в чужбина нараснаха повече от входящите финансови потоци, с което по *финансовата сметка* се формира положителен баланс в размер на 1,8% от БВП. Основните привлечени средства бяха от *преки чуждестранни инвестиции* в размер на 1,9 млрд. евро (3,5% от БВП).

2.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Брутните международни валутни резерви на страната продължиха да осигуряват стабилното функциониране на паричния съвет. Пазарната им стойност към края на 2018 г. възлезе на 25,1 млрд. евро, или с 6,0% повече спрямо година по-рано[4].

През 2018 г. банковата система в България остана стабилна и продължи да поддържа високи равнища на капиталова адекватност и ликвидност. В края на годината отношението на ликвидно покритие бе 294,1%[5]. Коефициентът на обща капиталова адекватност беше 20,38% в края на 2018 г.

Развитието на кредитите в частния сектор беше във възходяща посока през цялата 2018 година, съпроводено с трайна тенденция на намаляване на дела и размера на необслужваните кредити. Делът им в общата сума на брутните кредити и аванси намаля до 7,6% в края на декември. В същото време, депозитите на неправителствения сектор продължиха да нарастват. В края на декември годишното им увеличение беше 7,3%. Растежът на кредита за частния сектор се ускори до 8,4%, като положителен принос за динамиката имаха както фирмените кредити, които се увеличиха с 5,4% спрямо края на 2017 г., така и кредитите за домакинства, чийто растеж бе по-висок (11,2%). За ускоряването на кредита за домакинства допринесоха потребителските и жилищните кредити, които се увеличиха, съответно със 17,7% и 11,4% на годишна база.

3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2019-2022 Г.

Основни допускания, на които се основава макроикономическата рамка за периода 2019-2022 г.

Очаква се растежът на световната икономика да се забави през 2019 г., поради по-слаба икономическа активност както в групата на развиващите се, така и на развитите страни. Въведените протекционистични външнотърговски мерки, най-вече от САЩ, ще продължат да ограничават световната търговия. Прогнозите са за запазване на влошената икономическа ситуация в Турция и спад на БВП в страната. Растежите на

[4] Съгласно принципите на функциониране на паричния съвет повишението на международните валутни резерви съответства на увеличение на балансовата стойност на пасивите на управление „Емисионно“.

[5] Изчислено като съотношение на ликвидния буфер и нетните изходящи ликвидни потоци.

европейската и американската икономика ще се забавят през 2019 г. През 2020 г. икономическата активност в ЕС леко ще се ускори, движена от растежа в страните от еврозоната. По-силно нарастване се очаква и за световната икономика, в резултат на повишена икономическа активност при развиващите се страни (в т.ч. Турция).

До края на прогнозния период икономиката на ЕС ще нараства със забавящ се темп, докато темпът на растеж на световната икономика ще се запази без промяна.

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда

Международна среда	Отчетни данни		Прогноза			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Световна икономика (реален растеж, %)	3,7	3,7	3,5	3,6	3,6	3,6
Европейска икономика - ЕС 28 (реален растеж ,%)	2,4	1,9	1,5	1,7	1,6	1,5
Средногодишен валутен курс (щ.д. за 1 евро)	1,13	1,18	1,13	1,13	1,13	1,13
Цена на петрол „Брент“ (щ.д./барел)	54,4	71,1	61,5	61,4	60,5	60,0
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., растеж, %)	5,3	2,1	-0,2	1,1	0,7	0,6

Източник: МФ, ЕК, МВФ, ЕЦБ

Прогнозата за курса BGN/USD се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар. Последното се състои в изчисляване на средния курс EUR/USD с дневни данни за последните десет работни дни към датата на изготвяне на допусканията и фиксирането му за дните до края на прогнозния хоризонт. В настоящата прогноза последните актуални дневни данни са към 15 март 2019 г. Според така направената техническа прогноза се очаква поскъпване на долара спрямо еврото (респ. лева) през 2019 г. до 1,13 долара за евро и запазване на това съотношение до края на прогнозния период.

Допусканията за ценовата динамика на основните групи суровини се основават на очакванията на МВФ и очертават относително стабилизиране през 2019 г., след резките движения през 2018 г. Средната цена на суровия петрол тип „Брент“ се очаква да се понижи с 13,4% до 61,5 щ.д./барел. Ефектът върху цените в лева ще бъде частично компенсиран от оскъпяването на долара и преизчисления спад в цената в евро на суровия нефт е 9,5%. През периода 2020-2022 г. се очаква цената на суровия нефт да продължи постепенно да намалява, съответно с 0,2, 1,5 и 0,9% в доларово изражение, при запазване на непроменен валутен курс. По отношение на неенергийните суровини, очакванията са международните цени в доларово изражение да се понижат през 2019 г., след което отново да отбележат растеж през 2020 г., като минималната положителна динамика ще се запази до края на прогнозния период. Подобна ще е и промяната при цените на храните. По отношение на металите, очакванията са за нарастване на цените с 2,4% през 2019 г., лек спад през следващата година (-2,2%) и отново завръщане към растеж средно с 0,5% през 2021-2022 г.

С оглед динамиката на международните цени на основни стоки за българския внос и износ, се очакват положителни условия на търговия през 2019 г., известно влошаване

през 2020 г. и отново изпреварващ растеж на дефлатора на износа спрямо вноса през 2021-2022 г.

Табл. I-2: Основни макроикономически показатели

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Брутен вътрешен продукт						
БВП (млн. лв.)	101 043	107 925	115 437	122 827	130 464	138 433
БВП (реален растеж, %)	3,8	3,1	3,4	3,3	3,3	3,3
Потребление	4,3	6,0	4,6	4,0	3,6	3,5
Брутообразуване на основен капитал	3,2	6,5	9,9	5,0	6,3	6,8
Износ на стоки и услуги	5,8	-0,8	1,8	2,0	1,8	1,7
Внос на стоки и услуги	7,5	3,7	5,0	3,3	3,2	3,2
Пазар на труда и цени						
Заетост (ЕСС 2010) (%)	1,8	-0,1	0,4	0,2	-0,1	-0,3
Коефициент на безработица (НРС) (%)	6,2	5,2	4,6	4,1	4,0	4,0
Компенсации на един нает (%)	10,5	5,6	7,8	6,6	6,3	6,1
Дефлатор на БВП (%)	3,4	3,6	3,4	3,0	2,8	2,7
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) (%)	1,2	2,6	1,8	2,5	2,3	2,2
Платежен баланс						
Текуща сметка (% от БВП)	6,5	4,6	2,6	1,3	0,7	-0,8
Търговски баланс (% от БВП)	-1,5	-4,1	-5,5	-6,2	-6,8	-7,4
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	3,7	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Паричен сектор						
М3 (%)	7,7	8,8	8,9	8,7	8,6	8,5
Вземания от фирми (%)	3,7	7,7	7,5	7,9	8,3	8,6
Вземания от домакинства (%)	6,1	11,2	7,6	7,2	7,0	6,9

Източници: МФ, НСИ, БНБ

3.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

Според пролетната прогноза на МФ през 2019 г. БВП ще нарасне с 3,4%. Планираното увеличение на публичните инвестиции и нарастването на износа ще имат основен принос за по-високия растеж в сравнение с 2018 г. Частното потребление ще продължи да отчита устойчиво развитие, но темпът ще се забави в сравнение с предходната година. По-слабото повишение ще се дължи както на технически ефект от високата база през 2018 г., така и на влошаването на доверието на потребителите, което се наблюдава от средата на 2018 г. Увеличаването на несигурността, свързана с нестабилната външна среда, ще се отрази и в по-слабо представяне на частните инвестиции. През 2019 г., с изчерпване на еднократните негативни ефекти от 2018 г., се очаква възстановяване на положителната динамика на износа. Същевременно износът на България към Турция ще остане негативно повлиян от спада на икономическата активност в страната. Външното търсене от държавите от ЕС ще продължи да подкрепя нарастването на износа на България, но приносът ще бъде ограничен, с оглед очакваното забавяне в икономическата активност сред повечето от страните членки. Търсенето за експортно ориентираните отрасли и възходящата динамика на инвестициите ще се отразят в ускорение на вноса. Външната търговия ще окаже по-

благоприятно влияние за растежа на БВП, като приносът на нетния износ към растежа ще остане отрицателен, но ще се понижи до 2,1 пр.п.

Икономическият растеж слабо ще се забави до 3,3% през 2020 г. в резултат на по-ниските правителствени разходи за потребление и инвестиции. Докато при частните инвестиции се очаква подобрение, повишаването на растежа на частното потребление ще бъде ограничено от по-слабото нарастване на доходите и заетостта. Очакваното подобрение на външното търсене както по линия на ЕС, така и на някои трети страни, ще се отрази в ускорение на растежа на износа през 2020 г. В същото време, растежът на вноса на стоки и услуги ще се понижи в резултат на по-слабото вътрешно търсене и ще ограничи негативното влияние на външния сектор за растежа на БВП до 0,9 пр.п.

Брутният вътрешен продукт ще продължи да нараства с темп от 3,3% за периода 2021-2022 г. Вътрешното търсене ще остане водещо за повишението по линия както на потреблението, така и на инвестициите. Докато инвестиционната активност се очаква умерено да нарасне, динамиката на частното потребление ще бъде ограничена от развитията на пазара на труда, свързани с изчерпване на възможностите за нарастване на заетостта. Растежът на вноса ще продължи да изпреварва нарастването на износа, отразявайки се в отрицателен принос на външния сектор към растежа на БВП до края на прогнозния период.

3.2. ПАЗАР НА ТРУДА

През 2019 г. броят на заетите (ЕСС 2010) се очаква да нарасне с 0,4%, като ускорението спрямо 2018 г. отразява очакването за значително по-слабо намаление на заетите в селското стопанство в сравнение с реализираното през предходната година. В същото време, търсенето на труд в индустрията и услугите отслабна през втората половина на 2018 г. и инерцията се очаква да се пренесе и през първите шест месеца на 2019 г. Така, независимо от очакваното оживление на пазара на труда през втората половина на годината, за цялата 2019 г. броят на заетите в индустрията и услугите ще нарасне с по-бавен темп спрямо 2018 г. Коефициентът на безработица се очаква да се понижи до 4,6%, което ще бъде съпроводено и с повишение на участието на трудоспособното население в работната сила до 72,3% (15-64 г.), след по-бавното нарастване в равнището на показателя през предходната година.

В периода 2020-2022 г. растежът на заетостта се очаква да се забави и постепенно да премине към намаление от 0,1% през 2021 г. и 0,3% през 2022 г. Това ще бъде повлияно от ограниченията от страна на предлагането на труд, обусловени както от негативните демографски тенденции и намалението на работната сила, така и от бързото изчерпване на свободния трудов ресурс от безработни и лица извън работната сила (обезкуражени), които най-бързо биха могли да задоволят търсенето на труд. Коефициентът на безработица ще запази тенденцията на намаление, която ще се реализира с все по-бавни темпове до достигане на около 4,0% през 2021-2022 г. В условията на спад на населението и на работната сила коефициентът на икономическа активност (15-64 г.) ще продължи да се повишава до 74,5% в края на прогнозния период.

След като през 2018 г. растежът на компенсацията на наетите се забави до 6,5%, през 2019 г. темпът на нарастване на показателя се очаква да се ускори до 8,4% в условията на продължаващо нарастване на производителността на труда, цените и положителното развитие на пазара на труда. Както през 2018 г., така и през 2019 г. предвидените по-високи разходи за труд в приоритетни области на бюджетния сектор ще имат значителен принос върху динамиката на компенсациите на наетите. Актуализацията на минималната работна заплата също ще подкрепя повишението на показателя, докато

ефектът от повишението на социално-осигурителните вноски се очаква да отслабва. В периода след 2019 г. динамиката на компенсацията на наетите ще се забави и ще достигне до ниво от около 5,7% в края на прогнозния период, което е в съответствие с очакванията за намаление на заетостта. Оценките за реалния растеж на производителността на труда в периода 2019-2022 г. възлизат на 3,3% средногодишно, което ще осигури умерено нарастване на разходите за труд на единица продукция от 3,3% г.

3.3. ИНФЛАЦИЯ

Като се имат предвид допусканията за очакваната динамика на международните цени на суровините през 2019 г., натискът за нарастването на производствените и потребителските цени е доста по-малък в сравнение с есента на 2018 г. От друга страна, вътрешните фактори за инфлация се запазват, а те се изразяват в сравнително силно потребление на домакинствата, което е благоприятствано от нарастването на доходите, ниска безработица и продължаващо нарастване на заетостта. От очаквания ограничен ефект при международните цени на суровините се прогнозира годината да завърши с доста по-нисък ценови натиск при потребителските цени на стоките в сравнение с услугите. Инфлацията в края на 2019 г. се прогнозира да бъде 2,4%, малко по-висока в сравнение с края на 2018 г. Отражението в средногодишната инфлация се прогнозира да бъде 1,8%, което технически се дължи на отчетените месечни стойности през 2018 г. От силното вътрешно търсене, както и от по-ниското равнище на цените на услугите спрямо стоките, се очаква относителната цена при услугите да нараства с по-висок темп спрямо общото нарастване на цените. Базисната инфлация в края на годината се очаква да бъде по-висока и да достигне 2,5%, в сравнение с тази в края на 2018 г. от 2,1%.

В следващите години от прогнозния период (2020-2022 г.) като цяло се очаква леко забавяне в стойностите на инфлация в края на годината, поради очакваните намаляващи равнища в международните цени на петрола, стабилизирането в цените при останалите суровини, като и от забавените темпове на нарастване на вътрешното търсене.

Възможно е в прогнозния период да има повишение на някои от цените на стоките и услугите с административни цени. В прогнозата такива корекции не са предвидени, поради липса на официални разчети за бъдещата динамика на тези цени.

3.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

През 2019 г. положителните условия на търговия и възстановяването на реалния растеж на износа[6] ще се отразят в ускорено номинално нарастване на износа на стоки спрямо 2018 г. Темпът на повишение (4,1%) ще се доближи до този на вноса (7,2%), но ще остане по-нисък и търговският дефицит ще продължи да се увеличава, достигайки 5,5% от БВП. Излишъкът при търговията с услугите ще остане без съществена промяна (5,9% от БВП). Очакваното нарастване на нетния оперираш излишък, който е измерител за печалбата на фирмите, ще се отрази в повишение на изплащания към нерезиденти инвестиционен доход и, съответно, намаление на положителния баланс на

[6] Данните за търговията със стоки и услуги са в съответствие с прогнозата за платежния баланс на страната.

доходните статии. В резултат, се очаква салдото по текущата сметка да се понижи спрямо 2018 г., но да остане положително, 2,6% от БВП.

В периода 2020-2022 г. номиналният растеж на износа на стоки и услуги ще бъде по-умерен в резултат на по-ниски ценови дефлатори и забавяне на растежа на икономиките от ЕС в края на периода. Тенденцията на изпреварващо нарастване на вноса спрямо износа ще се запази, което ще увеличи дефицита при търговията със стоки и услуги. Положителният баланс на вторичния доход ще остане значителен, подкрепен от плащанията по оперативни програми във връзка с приключването на програмния период. Дефицитът по първичния доход слабо ще нарасне като съотношение спрямо БВП. Крайният ефект върху баланса на текущата сметка ще се изрази в постепенно свиване на излишъка и формиране на дефицит към края на периода. Въпреки влошаването, салдото ще е достатъчно за поддържане на устойчива външна позиция.

Притокът на ПЧИ ще продължи постепенно да нараства, като темпът му ще остане близък до номиналния ръст на БВП. В резултат, входящите ПЧИ ще възлизат на около 3,5% от БВП средногодишно за целия прогнозен период.

3.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

В периода 2019-2022 г. кредитирането за частния сектор ще продължи да се развива положително и да нараства при очаквания за добра икономическа активност, нарастващо потребление на домакинствата, продължаващо положително развитие на пазара на труда, в т.ч. и на доходите.

Кредитът за домакинства през 2019 г. ще забави темпа си на годишно нарастване. Това, от една страна, ще е свързано с приключването на еднократни ефекти от 2018 г., както и поради ефекти, свързани с възстановяване на остатъчните суми от страна на правителството по кредити, отпуснати по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради. От друга - ще отразява очакванията за забавяне на нарастването при потребителските кредити в синхрон с по-ниския растеж на потреблението на домакинствата спрямо 2018 г. Годишният темп на нарастване на жилищното кредитиране също ще се забави в съответствие с тенденцията на забавяне на растежа на цените на жилища от 2018 г., която се очаква да продължи и през 2019 г. Тези ефекти ще се отразят върху кредита за частния сектор и през 2019 г. годишният му растеж ще се забави спрямо 2018 г. В края на 2019 г. годишният растеж на вземанията общо за частния сектор се прогнозира да бъде 7,5%, при 9,0% в края на 2018 г. Допълнителни потенциални фактори в тази посока биха могли да бъдат: новият макропруденциален инструментариум от мерки по отношение на банковото кредитиране, по-високото ниво на антицикличния капиталов буфер, което ще бъде в сила от октомври 2019 г., както и потенциални действия на банките по подобряване на качеството на балансовите им активи. Факторите, които ще влияят в посока на нарастване на кредита за домакинствата, са по-високият растеж на компенсацията на един нает през 2019 г. и очакванията за запазване на относително високо търсене на заемни ресурси. Кредитът за домакинства леко ще забави темпа на нарастване до края на прогнозния период в синхрон с очакванията за забавяне на годишното нарастване на потреблението на домакинствата.

Кредитът за нефинансови предприятия ще продължи да нараства през прогнозния период, като растежът му ще отразява и динамиката на частните инвестиции. Прогнозира се годишното нарастване на общо вземанията от предприятия да бъде около 8,6% в края на 2022 г.

Вземанията от частния сектор общо ще имат възходяща тенденция през периода 2020-2022 г. (с нарастващ принос от нефинансовите предприятия), като растежът им в края на прогнозния период ще бъде близо до 8,0%.

4. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

По оценки на МФ растежът на потенциалния БВП[7] през 2018 г. е достигнал 3,3%. Това е ускорение спрямо 2017 г. и се дължи на по-висок принос от страна на общата факторна производителност и капитала. През 2019 г. се очаква повишение на потенциалния растеж до 3,4%. То се свързва с увеличение на приноса на капиталовите запаси, поради прогнозирания растеж на инвестициите, най-вече по линия на публични капиталови разходи. За периода 2020-2022 г. се очаква забавяне на растежа на потенциалния БВП от 3,3% до 3,1%. Производителността ще продължи да е водеща за растежа с принос от 2 пр.п. Повишението на инвестиционната активност ще допринесе за плавно увеличение на приноса на капиталовите запаси за потенциалния растеж. В същото време, положителният принос на труда като фактор за потенциалния растеж ще намалява и ще стане отрицателен в периода 2021-2022 г. Това ще бъде свързано с изчерпване на възможностите за повишаване на предлагането на труд, въпреки увеличението на коефициента на икономическа активност и понижението на безработицата.

Отклонението от потенциала се е затворило през 2018 г. В рамките на прогнозния период до 2022 г. отклонението ще бъде положително, но ще остане под 1%.

Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %
2018	3,3	0,0
2019	3,4	0,1
2020	3,3	0,1
2021	3,2	0,2
2022	3,1	0,4

Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2018	0,4	1,0	2,0
2019	0,2	1,2	2,0
2020	0,1	1,2	2,0
2021	-0,1	1,3	2,0
2022	-0,3	1,4	2,0

[7] Отклонението от потенциала се изчислява като разлика между фактическия и потенциалния БВП в съотношение към потенциалния. Потенциалният БВП за българската икономика е изчислен с помощта на производствена функция по методология, разработена от ЕК: Karel Havik & Kieran Mc Morrow & Fabrice Orlandi & Christophe Planas & Rafal Raciborski & Werner Roeger & Alessandro Rossi & Anna Thum-Thysen & Valerie Vandermeulen, 2014. *The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates & Output Gaps*, European Economy – Economic Papers 535.

5. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК

Направено е сравнение на макроикономическата прогноза на Министерството на финансите с последната официална прогноза на Европейската комисия, публикувана на 7 февруари 2019 г. Различният период на изготвяне на двете прогнози предопределя използването на различни отчетни статистически данни. Поради по-ранното публикуване на прогнозата на ЕК, при нейното изготвяне не са взети предвид отчетните данни по националните сметки за брутния вътрешен продукт и пазара на труда за 2018 г., както и наличната информация за краткосрочните индикатори и инфлацията в началото на 2019 г.

Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК[8]

Показатели	2018	2019		2020	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
БВП, реален растеж, %	3,1	3,4	3,6	3,3	3,6
Инфлация, средногодишна, %	2,6	1,8	2	2,5	1,8

Източник: ЕК, МФ, НСИ

И двете институции очакват ускорение на растежа през 2019 г. благодарение на възстановяването на износа. Също така очакват вътрешното търсене да бъде водещо за растежа на БВП през прогнозния период както по линия на потреблението, така и на инвестициите. Според ЕК затягането на пазара на труда и увеличението на заплатите в публичния сектор ще подпомогнат частното потребление през 2019 г. Частните и публичните инвестиции също се очаква да нараснат, благодарение на ниските лихвени проценти и финансирането от ЕС. МФ прогнозира малко по-слаб ръст на българската икономика през 2019 и 2020 г. в сравнение с прогнозата на ЕК и това се дължи на по-консервативни очаквания относно частното потребление и инвестиции.

Според прогнозата на ЕК средногодишната инфлация през 2019 г. ще бъде 2%, докато МФ прогнозира 1,8%. По-големи са разликите в очакванията за инфлационните процеси през 2020 г. – 1,8% срещу 2,5%. Донякъде това може би се дължи и на обхвата на отчетената статистическа информация, тъй като прогнозата на МФ използва отчетни данни до февруари 2019 г., докато тази на ЕК – до края на 2018 г. МФ прогнозира ускорение на базисната инфлация през 2020 г. в сравнение с 2019 г., както в термините на инфлация в края на годината, така и при средногодишната.

[8] Зимната прогноза на ЕК, публикувана на 7 февруари 2019 г., представя прогноза за динамиката на ограничен набор от показатели, поради което сравнението в таблицата е направено само за БВП и инфлация.

Част II.
Фискална политика и основни параметри за периода 2020-2022 г.

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА

Провежданата последователна фискална политика през последните години дава надеждна основа за устойчивост на бюджетната рамка и възможност за определяне на бюджетните перспективи в средносрочен план, на основата на непроменената цел за постигане и поддържане на близка до балансирана бюджетна позиция. Поетапното намаляване на дефицита и реализирането на положително салдо е позитивна тенденция.

От гледна точка на устойчивостта на публичните финанси, през прогнозния период ще продължи тенденцията за определяне на реалистични цели за основните бюджетни параметри при спазване на установените фискални правила и ограничения, заложени в Закона за публичните финанси и произтичащи от изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите-членки (ОВ, L, 306/41 от 23 ноември 2011 г.) и Регламент (ЕО) № 1466/1997 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики.

Параметрите на бюджетната рамка следват очертаните цели на фискалната политика и отчитат ефектите от провежданите политики както в приходната, така и в разходната част на бюджета, при съобразяване с приоритетите, целите и мерките, заложени в Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. Доколкото прогнозата обхваща период и след края на управленския мандат, то хоризонталните и секторните политики и допускания в последната година са запазени на нивото на 2021 г., като разчетите са съобразени с макроикономическата прогноза за периода 2019-2022 г.

В този контекст средносрочната перспектива се запазва по отношение на определените цели за продължаване на фискалната консолидация, достигане до балансирана бюджетна позиция през 2020 г. и запазването ѝ през следващите години. Целта за постигане и поддържане на балансиран бюджет остава непроменена в продължение на няколко поредни цикъла на подготовка на бюджета, като беше заложена още в АСБП за периода 2018-2020 г.

Реалистичната прогноза за параметрите на бюджетната рамка дава възможност да се управляват външните и вътрешни рискове.

Табл. II-1: Основни показатели (% от БВП) [9]

КФП	Отчет 2017	Предв. отчет 2018	Програма 2019 АСБП 2019-2021	Оч. Изпълнение 2019	Прогноза 2020 АСБП 2019-2021	Прогноза 2020	Прогноза 2021 АСБП 2019-2021	Прогноза 2021	Прогноза 2022
Приходи	35,0	36,7	37,7	38,0	36,5	37,2	35,8	36,8	36,0
Разходи	34,1	36,6	38,2	38,5	36,5	37,2	35,8	36,8	36,0
Бюджетно салдо	0,8	0,1	-0,5	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Следва да се отбележи, че параметрите по основните показатели на КФП за съответните години са отнесени към актуалната оценка за номиналния размер на БВП за съответната година от пролетната макроикономическа прогноза, като параметрите за Програма 2019 и Прогноза 2020 и 2021 г. от АСБП 2019-2021 г. са съгласно РМС № 928 от 2018 г. за одобряване на промени в АСБП за периода 2019-2021 г., приета с РМС № 768 от 2018 г.

За 2017 г. отчетните данни показват излишък по КФП от 0,8% от БВП, като факторите за това подобрение са преизпълнението на разчетите за годината при някои от основните данъци и осигурителни вноски, и по-ниското усвояване в частта на разходите.

Според предварителните отчетни данни за 2018 г. бюджетното салдо остава положително, като излишъкът е в размер на 0,1% от БВП (135,4 млн. лв. при заложен дефицит в размер на 1 100,0 млн. лв.). За трета поредна година се реализира положително бюджетно салдо по КФП. Повече информация за изпълнението на КФП за 2018 г. се съдържа в прегледа по **приложение № 1**.

Параметрите на показателите за очакваното изпълнение за тази година се запазват на нивото на програмата, при която е заложен дефицит по КФП в размер на 0,5% от БВП. Като процент от БВП параметрите на очакваното изпълнение на приходите и разходите отчитат новата оценка за размера на БВП за 2019 г.

Приходните и разходните политики в тази прогноза са продължение на заложените в АСБП за периода 2019-2021 г. Разчетите за периода 2020-2022 г. са обвързани със заложената цел за запазване на балансирана бюджетна позиция за всяка от годините. Отчетени са актуалните макроикономически прогнози и допускания от пролетната макрорамка и новата оценка на приходните и разходните дискреционни мерки.

Продължаващите положителни очаквания за икономическото развитие на страната, залегнали в пролетната макроикономическа прогноза, са отчетени при подготовката на настоящата бюджетна прогноза. Наблюдаваните разлики при параметрите на основните бюджетни показатели за приходите и разходите по КФП, изразени като процент от БВП, спрямо есенната прогноза за периода 2019-2021 г., се дължат в значителна степен на новата оценка за номиналния размер на БВП за годините от периода.

[9] Поради закръгление (в млн. лв. и като процент от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в средносрочната бюджетна прогноза 2020-2022 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

Изразени като процент от БВП, при **приходите** за периода 2020-2022 г. се наблюдава тенденция за спад от 37,2% до 36,0%, докато в номинален размер те се увеличават, като от 45 739,7 млн. лв. за 2020 г. се очаква да достигнат 49 867,5 млн. лв. през 2022 г.

Табл. II-2: Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2020-2022 г.

Показатели в % от БВП	Изменение 2020/2019 очакв. изп. пр.п.	Изменение 2021/2020 пр.п.	Изменение 2022/2021 пр.п.
Приходи, помощи и дарения	**-0,8**	**-0,5**	**-0,8**
Данъчно-осигурителни приходи	**-0,1**	**-0,2**	**-0,3**
Преки данъци	***0,1***	***0,0***	***0,0***
Корпоративни данъци	0,0	0,0	0,0
Данъци върху доходите на физическите лица	0,1	0,0	0,0
Приходи на социалното и здравното осигуряване	***-0,1***	***-0,1***	***-0,1***
Косвени данъци	***-0,1***	***-0,1***	***-0,1***
ДДС	0,0	0,0	0,0
Акцизи	-0,2	-0,2	-0,1
Мита и митнически такси	0,0	0,0	0,0
Неданъчни приходи	**-0,5**	**0,0**	**-0,3**
Други	***-0,5***	***0,0***	***-0,3***
Приходи от такси	0,2	0,1	-0,1
Приходи и доходи от собственост	0,0	0,0	0,0
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,0	0,0	0,0
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,0	0,0	0,0
Приходи от концесии	-0,6	0,0	0,0
Други приходи	0,0	-0,1	-0,1
Помощи и дарения	**-0,1**	**-0,2**	**-0,2**

Разходите, изразени като процент от БВП, за периода 2020-2022 г. бележат спад от 37,2% до 36,0%, или със средногодишна консолидационна стъпка от около 0,6 пр.п. от БВП.

Табл. II-3: Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит по КФП за периода 2020-2022 г.

Показатели в % от БВП	Изменение 2020/2019 очакв. изп. пр.п.	Изменение 2021/2020 пр.п.	Изменение 2022/2021 пр.п.
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	**-1,3**	**-0,5**	**-0,8**
Текущи нелихвени разходи	***-0,4***	***-0,5***	***-0,8***
Персонал	0,1	-0,1	-0,4
Издръжка - общо	-0,2	-0,1	0,0
Стипендии	0,0	0,0	0,0
Субсидии и други текущи трансфери - общо	-0,2	-0,2	-0,2
Социални и здравноосигурителни плащания	-0,1	-0,2	-0,2
Пенсии	-0,1	-0,1	-0,1
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	0,0	-0,1	0,0

Показатели в % от БВП	Изменение 2020/2019 очакв. изп. пр.п.	Изменение 2021/2020 пр.п.	Изменение 2022/2021 пр.п.
Здравноосигурителни плащания	0,0	0,0	0,0
Капиталови разходи	***-0,8***	***0,0***	***0,0***
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	***0,0***	***0,0***	***0,0***
Лихви	***0,0***	***0,0***	***0,0***
Вноска в бюджета на ЕС	**0,0**	**0,1**	**0,0**
Бюджетно салдо (+/-)	**0,5**	**0,0**	**0,0**

При тези прогнози постигането на балансиран бюджет ще се осъществи на ниво на преразпределение на публичните разходи, значително по-ниско от максимално допустимото ниво на разходите по КФП от 40 на сто от БВП съгласно Закона за публичните финанси.

2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

База за разработването на прогнозата за периода 2020-2022 г. е очакваното изпълнение на бюджета за 2019 г. Включените в СБП за периода 2020-2022 г. разчети за приходите, помощите и даренията по КФП са в диапазона 37,2-36,0% от БВП. Съобразени със заложените цели за балансирано бюджетно салдо по КФП за 2020-2022 г., разчетите за разходите по КФП са ограничени в същите размери.

Табл. II-4: Основни показатели по КФП (2019-2022 г.)

КФП млн. лв.		2019 Очаквано изпълнение	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ		**43 857,0**	**45 739,7**	**47 982,9**	**49 867,5**
	% от БВП	***38,0%***	***37,2%***	***36,8%***	***36,0%***
Данъчно-осигурителни приходи		34 546,1	36 591,6	38 545,1	40 494,1
Неданъчни приходи		6 627,6	6 463,3	6 810,6	6 844,2
Помощи и дарения		2 683,3	2 684,8	2 627,2	2 529,2
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС		**44 457,0**	**45 739,7**	**47 982,9**	**49 867,5**
	% от БВП	***38,5%***	***37,2%***	***36,8%***	***36,0%***
Разходи		43 174,9	44 325,8	46 363,8	48 194,7
Нелихвени разходи		42 505,6	43 670,6	45 728,0	47 496,2
Лихви		669,2	655,1	635,8	698,6
Вноска в общия бюджет на ЕС		1 282,1	1 413,9	1 619,1	1 672,7
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)		**-600,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
	% от БВП	***-0,5%***	***0,0%***	***0,0%***	***0,0%***
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)		**600,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
	% от БВП	***0,5%***	***0,0%***	***0,0%***	***0,0%***

Прогнозите за **приходната част на националния бюджет** показват тенденция на намаление от 35,1% от БВП за 2020 г. на 34,2% от БВП през 2022 г. Очакванията са данъчно-осигурителните приходи в периода 2020-2022 г. да са в диапазона от 29,8% до

29,3% от БВП, като са отразени ефектите от мерките за повишаване на събираемостта и макроикономическите ефекти.

Разходите и трансферите по националния бюджет в средносрочен план показват тенденция на намаление от 35,1% от БВП през 2020 г. до 34,2% от БВП през 2022 г., което представлява средногодишна консолидационна стъпка от около 0,4-0,5 пр.п. от БВП и имат основен консолидационен принос за постигане на целите за бюджетното салдо и същевременно осигуряване на оптимално усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС.

Номинално увеличение на разходите за периода 2020-2022 г. се наблюдава при разходите за персонал във връзка с политиката по доходите, включително и в сектор „Образование“, разходите за социално и здравно-осигурителни плащания и капиталовите разходи във връзка с планираните инвестиции в сектор „Отбрана и сигурност“ и с инвестициите по въвеждането на ТОЛ системата.

Табл. II-5: КФП – Национален бюджет (2019-2022 г.)

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2019 Очаквано изпълнение	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**41 208,7**	**43 098,5**	**45 399,3**	**47 382,8**
% от БВП	***35,7%***	***35,1%***	***34,8%***	***34,2%***
Данъчно-осигурителни приходи	34 546,1	36 591,6	38 545,1	40 494,1
Неданъчни приходи	6 627,6	6 463,3	6 810,6	6 844,2
Помощи и дарения	35,0	43,6	43,6	44,6
ОБЩО РАЗХОДИ, ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС И ТРАНСФЕРИ (НЕТО)	**41 638,9**	**43 071,1**	**45 413,7**	**47 404,3**
% от БВП	***36,1%***	***35,1%***	***34,8%***	***34,2%***
Разходи	39 058,0	40 445,1	42 586,8	44 588,3
Нелихвени разходи	38 388,8	39 789,9	41 950,9	43 889,7
Лихви	669,2	655,1	635,8	698,6
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 282,1	1 413,9	1 619,1	1 672,7
Трансфер за сметки за средства от ЕС (нето)	-1 298,7	-1 212,1	-1 207,8	-1 143,3
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	**-430,2**	**27,4**	**-14,4**	**-21,5**
% от БВП	***-0,4%***	***0,0%***	***0,0%***	***0,0%***
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	**430,2**	**-27,4**	**14,4**	**21,5**
% от БВП	***0,4%***	***0,0%***	***0,0%***	***0,0%***

И през следващия тригодишен период приоритет за страната ни остава успешното усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС, чрез които да се постигне устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика. Въздействието върху бюджета за периода 2019-2022 г. от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в Табл. II-6.

Табл. II-6: КФП – Сметки за средства от ЕС (2019-2022 г.) [10]

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.	2019 Очаквано изпълнение	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**2 648,3**	**2 641,2**	**2 583,6**	**2 484,7**
% от БВП	***2,3%***	***2,2%***	***2,0%***	***1,8%***
ОБЩО РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ (НЕТО)	**2 818,1**	**2 668,6**	**2 569,2**	**2 463,2**
% от БВП	***2,4%***	***2,2%***	***2,0%***	***1,8%***
Разходи	4 116,8	3 880,7	3 777,0	3 606,5
Трансфер от/за държавния бюджет (нето)	1 298,7	1 212,1	1 207,8	1 143,3
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	**-169,8**	**-27,4**	**14,4**	**21,5**
% от БВП	***-0,1%***	***0,0%***	***0,0%***	***0,0%***
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	**169,8**	**27,4**	**-14,4**	**-21,5**
% от БВП	***0,1%***	***0,0%***	***0,0%***	***0,0%***

3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.[11]

Фискалната рамка е насочена към формиране на близо до балансиран бюджет за 2019 г. и поддържане на излишъци на начислена основа за периода 2020-2022 г. През 2019 г. се очаква бюджетното салдо да бъде отрицателно в размер на 0,3% от БВП. В средносрочен план се очаква излишък съответно от 0,4%, 0,2% и 0,1% от БВП за 2020 г., 2021 г. и 2022 г. С основен принос за нарастването на бюджетния дефицит през 2019 г. са разходите, които се очаква да се увеличат с 2 пр.п. (до 37,9%). В средносрочен план е планирано свиване на приходите и на разходите спрямо нивото им от 2019 г.

Планираният размер на бюджетното салдо за периода 2020-2022 г. ще се реализира при очертаваща се тенденция на лек спад както при приходите като дял от БВП, така и при разходите. Разходите като дял от БВП за 2019 г. са 37,9%, а през 2020 г., 2021 г. и 2022 г. бележат спад съответно до 36,9%, 36,7% и 36,0%. В приходната част съотношението на общите приходи спрямо БВП спада до 37,7% през 2019 г., след което се наблюдава тенденция на допълнително намаление до 36,1% през 2022 г.

Номиналният ръст на приходите през отделните години се дължи на увеличение на постъпленията от всички основни видове данъци – ДДС, акцизи, данък върху доходите на физическите лица и корпоративен данък. Растеж се очаква също и при приходите от социално-осигурителни вноски, като той е най-значителен през 2019 г. поради предприетите мерки за нарастване на доходите, както и във връзка с нарастването на максималния осигурителен доход. За 2020 г. общите приходи нарастват с 5,3%, като до края на периода растежът им се забавя до 3,8%.

[10] В таблицата са включени сметки за средства от ЕС на: ДФ „Земеделие“, Национален фонд и Другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС.

[11] Според методологията на ЕСС 2010 сектор „Държавно управление“ включва всички институционални единици, чиято роля е предоставянето на непазарна продукция за индивидуално и колективно потребление и/или преразпределението на национален доход.

При разходите на сектор „Държавно управление“ най-висок номинален ръст в средносрочен план се наблюдава при разходите за персонал, социално-осигурителните плащания и капиталовите разходи. В същото време, представени като процент от БВП, социално-осигурителните плащания спадат до ниво от около 10,7% от БВП към края на периода. Положително въздействие за ограничаване на нарастването на тези разходи като процент от БВП оказва продължаващото въздействие на пенсионната реформа, свързана с повишаване на възрастта и осигурителния стаж за пенсиониране.

Капиталовите разходи за бруто-образуване на основен капитал нарастват като дял от БВП до 4,5% през 2019 г. във връзка с планираните инвестиции на правителството, които остават около това ниво до края на периода. Нарастването на бруто образуването на основен капитал е свързано с реализацията на предвидените разходи от 1 350,0 млн. лв. за автомагистрала „Хемус“, разширяването на обхвата на ТОЛ системата, доставките на нов тип боен самолет и бойна техника, както и на ускоряване на усвояването на средствата от европейските фондове с напредването на реализацията на проектите по новия програмен период.

Общият ефект от предприятията, включени в сектор „Държавно управление“, върху баланса на целия сектор е положителен за всяка от годините от прогнозния период и е както следва: за 2020 г. – 274,5 млн. лв., за 2021 г. – 412,6 млн. лв. и за 2022 г. – 288,9 млн. лв. С най-голям принос за този ефект са Фондът за гарантиране на влоговете в банките, Държавната консолидационна компания, Националната компания „Железопътна инфраструктура“, държавните болници и Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“.

Табл. II-7: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2020-2022 г.

Показатели млн. лв.	2020		2021		2022	
	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %
1. Данъци върху производството и вноса	19 057,3	5,0%	20 064,9	5,3%	20 892,5	4,1%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	7 361,7	7,5%	7 809,3	6,1%	8 232,5	5,4%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	*4 438,5*	8,2%	*4 690,8*	5,7%	*4 933,4*	5,2%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	*2 923,1*	6,6%	*3 118,6*	6,7%	*3 299,1*	5,8%
3. Социално-осигурителни вноски	11 006,0	5,6%	11 570,5	5,1%	12 068,5	4,3%
3a. - в т.ч. действително платени вноски	*11 006,0*	5,6%	*11 570,5*	5,1%	*12 068,5*	4,3%
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	7 019,5	6,0%	7 402,4	5,5%	7 350,2	-0,7%
5. Общо текущи приходи	**44 444,5**	**5,7%**	**46 847,2**	**5,4%**	**48 543,7**	**3,6%**
6. Компенсация на наетите лица	12 000,7	6,7%	12 603,1	5,0%	12 708,7	0,8%
7. Междинно потребление	5 580,9	0,7%	5 789,7	3,7%	6 145,4	6,1%
8. Социални трансфери в натура	3 214,8	8,5%	3 485,4	8,4%	3 708,1	6,4%
9. Социални трансфери без тези в натура	13 579,2	5,6%	14 241,4	4,9%	14 852,5	4,3%
10. Лихвени разходи	680,7	1,8%	681,9	0,2%	712,9	4,5%

Показатели млн. лв.	2020		2021		2022	
	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %
11. Субсидии	2 848,0	-0,2%	2 811,8	-1,3%	2 789,8	-0,8%
12. Други текущи плащания	1 965,0	9,0%	2 171,4	10,5%	2 312,1	6,5%
13. Общо текущи разходи	**39 869,4**	**5,1%**	**41 784,9**	**4,8%**	**43 229,5**	**3,5%**
14. Брутни спестявания (5-13)	4 575,1	11,3%	5 062,3	10,7%	5 314,2	5,0%
15. Капиталови трансфери, получени	**1 347,3**	-6,8%	**1 265,8**	-6,0%	**1 391,7**	10,0%
16. Бруто образуване на основен капитал	**4 951,0**	-4,1%	**5 714,0**	15,4%	**6 247,4**	9,3%
17. Други капиталови разходи	539,1	-23,2%	325,0	-39,7%	294,8	-9,3%
		% от БВП		***% от БВП***		***% от БВП***
18. Общи правителствени приходи	45 791,7	37,3%	48 113,0	36,9%	49 935,4	36,1%
19. Общи правителствени разходи	45 359,5	36,9%	47 823,9	36,7%	49 771,7	36,0%
20. Баланс	432,2	0,4%	289,1	0,2%	163,7	0,1%
20a. - първичен баланс	*1 112,9*	0,9%	*971,0*	0,7%	*876,6*	0,6%
21. Баланс за целите на процедурата по дефицита и дълга	**432,2**	**0,4%**	**289,1**	**0,2%**	**163,7**	**0,1%**
22. Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“	**23 475,7**	**19,1%**	**23 257,3**	**17,8%**	**23 112,7**	**16,7%**
23. Данъчно-осигурителна тежест	37 732,7	30,7%	39 762,6	30,5%	41 521,7	30,0%

3.1. ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ И ПРОГНОЗА ПРИ НЕПРОМЕНЕНИ ПОЛИТИКИ

Фискалната прогноза при непроменени политики е подготвена на база цикличните движения в икономическите показатели. Тя е обвързана с набор от предположения за политиките и основните икономически и финансови условия, включително валутните курсове, цените на суровините и развитието на международните финансови пазари. Изключено е въздействието на дискреционните изменения в приходите и в разходите. Промените, които се наблюдават в бюджетния сценарий при непроменени политики между прогнозните години, са основно в резултат на промени в икономически и/или демографски показатели, които имат ефект върху фискалните параметри. Предприетите политики в приходната и разходната част на бюджета водят до промяна в прогнозата спрямо базисният сценарий за периода 2020-2022 г. Като се вземе предвид очакваният среден икономически растеж от 3,3% през следващите три години и при допускането, че текущите политики остават непроменени, бюджетният излишък при непроменени политики се очаква да е по-висок спрямо заложения в средносрочната бюджетна прогноза.

Таблицата по-долу представя прогнозата на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики в съответствие със средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г.

Табл. II-8: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2020-2022 г.

Показатели млн. лв.	2020		2021		2022	
	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %	Базисен сценарий	Изменение %
1. Данъци върху производството и вноса	19 057,3	5,1%	20 064,9	5,3%	20 892,5	4,1%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	7 303,3	8,2%	7 752,0	6,1%	8 232,5	6,2%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	*4 380,1*	9,4%	*4 633,5*	5,8%	*4 933,4*	6,5%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	*2 923,1*	6,6%	*3 118,6*	6,7%	*3 299,1*	5,8%
3. Социално-осигурителни вноски	10 769,1	8,4%	11 336,7	5,3%	12 038,6	6,2%
3a. - в т.ч. действително платени вноски	*10 769,1*	*8,4%*	*11 336,7*	*5,3%*	*12 038,6*	*6,2%*
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	6 756,5	16,6%	7 108,4	5,2%	7 350,2	3,4%
5. Общо текущи приходи	**43 886,2**	**8,1%**	**46 262,1**	**5,4%**	**48 513,8**	**4,9%**
6. Компенсация на наетите лица	11 539,6	11,4%	12 146,4	5,3%	12 708,7	4,6%
7. Междинно потребление	5 580,9	0,7%	5 789,7	3,7%	6 145,4	6,1%
8. Социални трансфери в натура	3 078,9	8,7%	3 345,9	8,7%	3 616,6	8,1%
9. Социални трансфери без тези в натура	13 473,7	7,0%	14 193,6	5,3%	14 841,5	4,6%
10. Лихвени разходи	680,7	1,8%	681,9	0,2%	712,9	4,5%
11. Субсидии	2 848,0	27,2%	2 811,8	-1,3%	2 789,8	-0,8%
12. Други текущи плащания	1 965,0	9,0%	2 171,4	10,5%	2 312,1	6,5%
13. Общо текущи разходи	**39 166,9**	**8,7%**	**41 140,8**	**5,0%**	**43 127,0**	**4,8%**
14. Брутни спестявания (5-13)	4 719,2	3,1%	5 121,3	8,5%	5 386,8	5,2%
15. Капиталови трансфери, получени	**1 347,3**	**-6,8%**	**1 265,8**	**-6,0%**	**1 391,7**	**10,0%**
16. Бруто образуване на основен капитал	**4 557,0**	**-7,9%**	**5 070,0**	**11,3%**	**5 795,4**	**14,3%**
17. Други капиталови разходи	539,1	-23,2%	325,0	-39,7%	294,8	-9,3%
		% от БВП		***% от БВП***		***% от БВП***
18. Общи правителствени приходи	45 233,4	36,8%	47 527,9	36,4%	49 905,5	36,1%
19. Общи правителствени разходи	44 263,0	36,0%	46 535,8	35,7%	49 217,2	35,6%

В приходите разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при преките данъци и социално-осигурителните вноски, както и при неданъчните приходи.

Нарастването на преките данъци при сценарий без промяна в политиката възлиза на съответно 8,2%, 6,1% и 6,2%, докато очакваното нарастване по бюджетната прогноза е от 7,5%, 6,1% и 5,4% съответно за 2020 г., 2021 г. и 2022 г. По-високите растежи при бюджетната прогноза са свързани с ефектите при ДДФЛ от увеличение на заплатите на педагогическия персонал, увеличението на МРЗ и на минималните осигурителни доходи.

Прогнозата за приходите от социални и здравни осигуровки в сценария при непроменени политики предвижда нарастване на компонента от 8,4%, 5,3% и 6,2% съответно за 2020 г., 2021 г. и 2022 г. В следствие на предприетите мерки за увеличаване на минималната работна заплата и на заплатите в системата на образованието през 2020 г. и 2021 г., както и в резултат на прехвърлянето на средства от лица, осигурени в частни пенсионни фондове, към фонд „Пенсии“ на ДОО, в бюджетната прогноза се предвиждат допълнителни приходи от осигуровки в размер на 0,2% от БВП в сравнение с базисния сценарий.

При разходите разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при разходите за заплати в бюджетния сектор, при социално-осигурителните плащания и в капиталовите разходи.

Разходите за компенсации на наетите лица в базисния сценарий са по-ниски с около 0,4% като дял от БВП спрямо бюджетната прогноза за 2020 г. и 2021 г. Повишените разходи за заплати спрямо базисния сценарий са свързани с предприетите политики по доходите и съответното свързано с тях увеличение на разходите за социално-осигурителни вноски.

В следствие на приетото поетапно увеличение на трансферите за здравно осигуряване за лицата, осигурявани от държавния бюджет[12], с по 5 пр.п. годишно, както и на нарастването на минималните осигурителни доходи е предвидено увеличение на разходите за социални трансфери в натура (за здравно-осигурителните плащания) в бюджетната прогноза спрямо базисния сценарий съответно с по 0,1% от БВП на годишна база.

Разходите за пенсии и обезщетения в базисния сценарий нарастват в средносрочен план съответно със 7,0%, 5,3% и 4,6%, но в следствие на приетите мерки са предвидени ръстове от съответно 5,6%, 4,9% и 4,3% за периода 2020-2022 г. до достигане на 10,7% от БВП. Изменението на този елемент спрямо базисния сценарии е свързано с увеличаване на възрастта и стажа за придобиване на право на пенсия, както и с предприетите мерки в областта на социалните помощи с измененията в Закона за хората с увреждания, Закона за личната помощ и Закона за семейни помощи за деца.

Капиталовите разходи в прогнозата нарастват по-съществено, отколкото в базисния сценарий. Основно влияние затова имат допълнителните мерки, предприети от правителството в сектор „Отбрана и сигурност“. Делът на разходите за бруто образуването на основен капитал в БВП при базисния сценарий е 3,7%, 3,9% и 4,2% от БВП, докато при бюджетната прогноза този показател нараства до съответно 4,0 %, 4,4% и 4,5% от БВП за периода 2020-2022 г.

[12] По реда на чл. 40, ал. 3 от Закона за здравното осигуряване за деца, студенти редовно обучение до 26-годишна възраст и др.

3.2. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА

Дискреционните мерки са всички нови мерки и политики на правителството, които имат въздействие върху бюджетните параметри и основните фискални показатели. Оценяват се всички дискреционни мерки, които правителството изпълнява или възнамерява да изпълнява през указания период, като се записва допълнителното им бюджетно въздействие за съответната година спрямо предходната. Мерките се отразяват единствено в годината, в която се въвеждат, независимо че въздействието им продължава и през останалите години на прогнозния период. Съгласно изискване на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г., член 9, параграф 2, буква „б“ средносрочните бюджетни рамки на държавите-членки следва да включват процедури за установяването на прогнози за всички основни разходни и приходни пера на сектор „Държавно управление“ за съответната бюджетна година и за годините след нея, на базата на непроменени политики, и поради тази причина оценката на дискреционните мерки на правителството е от съществено значение. По този начин се гарантира, че избраният фискален сценарий може да бъде оценен както по отношение на влиянието на макроикономическите променливи, така и по отношение на дискреционните изменения в политиката на правителството.

Промените в дискреционните мерки за периода 2020-2022 г. спрямо прогнозите, които бяха представени с АСБП 2019-2021 г., се дължат на преоценка на очаквания размер при някои от ефектите и на промяна в годините на очакваните доставки, свързани с инвестиционните разходи в сектор „Отбрана и сигурност“. При приходите мерките, планирани на начислена основа възлизат на 1 173,3 млн. лв. общо за периода 2020-2022 г., а при разходите размерът им достига 2 939,1 млн. лв.

Приходна част

От страна на приходите за периода 2020-2022 г., като дискреционна мярка с най-голям ефект е въвеждането на ТОЛ такса и електронна винетка с общ ефект от 557,0 млн. лв. за прогнозния период. За 2020 г. се предвижда бюджетен ефект от приходите от ТОЛ такса и електронна винетка в размер на 263,0 млн. лв. През 2021 г. обхватът на платената пътна мрежа ще продължи да се разширява поетапно, което съответно ще доведе до допълнително увеличаване на планираните приходи с 294,0 млн. лв.

Останалите дискреционни мерки в приходната част на прогнозата са свързани с приходите от ДДФЛ и осигурителни вноски в следствие на промяната на МРЗ и на увеличаване на заплатите на педагогическия персонал. Планираното увеличаване на минималната месечна работна заплата е с 50 лв. от началото 2020 г. и с 40 лв. от началото на 2021 г., което води до съответното нарастване на минималните осигурителни прагове и минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица. Очакваният ефект от тази мярка е нарастване на приходите от социално-осигурителни вноски с 243,5 млн. лв. и нарастване на приходите от ДДФЛ с 65,3 млн. лв. общо за 2020 г. и 2021 г. Увеличението на заплатите на педагогическия персонал води до нарастване на приходите от социално-осигурителни вноски със 172,2 млн. лв. и нарастване на приходите от ДДФЛ с 50,4 млн. лв. за същия период. Приходите от избор на осигуряване заедно с приходите от увеличение на изискването за осигурителен стаж при пенсиониране, са оценени на 84,9 млн. лв. за периода 2020-2022 г.

Табл. II-9: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Приходни мерки	2020	2021	2022
Въвеждане на ТОЛ такса и електронна винетка	263,0	294,0	
Приходи от осигурителни вноски от промяна на МРЗ, минималните осигурителни прагове и минималния осигурителен доход	124,1	119,4	
Приходи от осигурителни вноски от увеличаване на заплатите в бюджетната сфера	86,1	86,1	
Приходи от ДДФЛ от промяна на МРЗ, минималните осигурителни прагове и минималния осигурителен доход	33,2	32,1	
Приходи от ДДФЛ от увеличаване на заплатите в бюджетната сфера	25,2	25,2	
Приходи от избор на осигуряване	26,2	27,8	29,4
Приходи от увеличение на изискването за осигурителен стаж при пенсиониране	0,5	0,5	0,5
Общо:	**558,3**	**585,1**	**29,9**

Разходна част

Дискреционните разходни мерки за периода 2020-2022 г. са свързани основно с увеличаване на заплатите на педагогическия персонал, на минималната работна заплата и с въвеждането на ТОЛ такса и електронна винетка. Предвижда се ефектът от повишаването на заплащането на педагогическия персонал да е в размер на 360,0 млн. лв. годишно за периода 2020-2021 г. Допълнителните разходи, свързани с въвеждане на ТОЛ такса и електронна винетка, са в размер на 263,0 млн. лв. за първата година от периода и 294,0 млн. лв. през 2021 г.

С най-значим ефект за нивото на дискреционните разходни мерки са планираните разходи в сектор „Отбрана и сигурност“ във връзка с придобиването на нов тип боен самолет и основна бойна техника с общ размер от 933,0 млн. лв. за прогнозния период. Разходите за основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада[13] възлизат общо на 533,0 млн. лв. за периода 2020-2022 г., а инвестиционните разходи за придобиване на нов тип боен самолет в съответствие с Решение на Народното събрание от 08.06.2018 г. възлизат общо на 400,0 млн. лв. за същия период[14].

Допълнително ефект върху разходите оказва и нарастването на минималния осигурителен доход, върху който от държавния бюджет се внасят здравноосигурителни вноски на определени категории лица по реда на Закона за здравното осигуряване, което ще доведе до нарастване на разходите с 366,9 млн. лв. за периода 2020-2022 г. Във връзка с влизането в сила на Закона за личната помощ, както и на новия Закон за хората с увреждания, се очаква нарастване на разходите за социални помощи с общ бюджетен ефект за разглеждания период от 122,3 млн. лв.

[13] Виж ДВ, бр. 51 от 2018 г.

[14] Предвид, че посочените разходи са на начислена основа, съгласно методологията на ЕСС 2010, разхода се записва в годината на придобиване на актива.

Останалите разходни мерки са свързани с промяна на параметрите на пенсионната система. Нарастването на максималния размер на пенсията от средата на 2019 г., в комбинация с продължаващото нарастване на стажа и възрастта за придобиване на право на пенсия, е с общ ефект от 41,0 млн. лв. за периода 2020-2022 г.

Табл. II-10: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Разходни мерки	2020	2021	2022
Решение на Народното събрание от 08.06.2018 г. за приемане на Актуализиран проект за инвестиционен разход „Придобиване на нов тип боен самолет“ (обн., ДВ, бр. 51 от 2018 г.)		150,0	250,0
Решение на Народното събрание от 08.06.2018 г. за приемане на Проект за инвестиционен разход „Придобиване на основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада“ (обн., ДВ, бр. 51 от 2018 г.)	131,0	200,0	202,0
Социални помощи	40,9	59,4	22,0
Разходи на ПРБ от изменението на МРЗ	101,7	97,2	
Изменение на осигурителния доход, върху който държавният бюджет внася здравноосигурителни вноски на определени категории лица по реда на ЗЗО	135,9	139,5	91,5
Изменение на максималния размер на пенсията	77,0		
Въвеждане на ТОЛ такса и електронна винетка	263,0	294,0	
Увеличаване на заплатите на педагогическия персонал	360,0	360,0	
Увеличение на изискуемите възраст и осигурителен стаж за пенсия	-13,0	-12,0	-11,0
Общо	**1 096,5**	**1 288,1**	**554,5**

3.3. СЪПОСТАВКА НА ПРОГНОЗАТА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ С ТАЗИ НА ЕК

В тази част се прави съпоставка на средносрочната прогноза за сектор „Държавно управление“ на МФ спрямо последната фискална прогноза на Европейската комисия от есента на 2018 г. Следва да се имат предвид различните бази и изменения в макроикономическите сценарии на двете институции, които обуславят различията по отношение на очакваните фискални резултати. Прогнозите на ЕК за общия баланс на сектор „Държавно управление“ за 2019 г. и 2020 г. са по-оптимистични в сравнение с прогнозата на МФ, като те се базират на сценарий без съществено изменение в провежданите политики.

Фискалната позиция на правителството по отношение на изискванията на Пакта за стабилност и растеж е в рамките на заложените ограничения за нивата на дълга и дефицита. Оценката на МФ за изменението на приходите и разходите на сектор „Държавно управление“ за 2019 и 2020 г. се основава на текущото състояние на публичните финанси, етапа на икономическия цикъл, в който се намира страната и очакванията за растеж на икономиката в средносрочен план.

Сравнение на прогнозата на МФ с прогнозата на ЕК за 2019 г.

Прогнозите на ЕК и на МФ по отношение на бюджетното салдо за текущата година не съвпадат, като ЕК очаква положително салдо за 2019 г., а прогнозата на МФ предвижда нисък дефицит. С последната си прогноза от есента на 2018 г. ЕК повиши оценката си за 2019 г. спрямо предходната си прогноза с 0,2 пр.п. до излишък от 0,6% от БВП, докато фискалната прогноза на МФ за 2019 г. е за дефицит от 0,3% от БВП. Бюджетният баланс в прогнозата на ЕК се постига при съответно по-високи приходи от 0,6 пр.п., и по-ниски разходи с 0,2 пр.п. от тези на МФ.

По отношение на приходите, ЕК планира по-високи други (неданъчни) приходи – с 1,39 млрд. лв. и приходи от капиталови трансфери, където се отчитат приходите от европейските Структурни и Кохезионния фондове. Останалите приходи, от преки данъци и социално-осигурителни вноски, са по-ниски в сравнение с оценките на МФ. Разликите в прогнозите на МФ спрямо тези на ЕК при данъчните приходи се дължат на актуализираната информация по отношение на изпълнението при преките данъци през 2018 г., която представлява по-висока база за 2019 г., повишаването на данъчната събираемост, намаляването на разликата между очакваните приходи от ДДС и действително събраната сума (т.нар. ДДС Gap) и др.

По отношение на разходните показатели - при текущите разходи прогнозите на двете институции съвпадат, като по-високите разходи в прогнозата на МФ за субсидии и междинно потребление са компенсирани от по-ниската прогноза за разходите за други текущи плащания. Прогнозата на МФ за субсидиите за нефинансови предприятия бележи значително нарастване, основно във връзка с измененията и допълненията на Закона за енергетиката (ДВ, бр. 38 от 2018 г.), което обяснява съществена част от различията с прогнозата на ЕК по този елемент. При оценките за междинното потребление разликата идва от по-малкото планирани средства за издръжка в прогнозата на ЕК – със 199,4 млн. лв. Оценките за социалните трансфери без тези в натура и другите социални трансфери на двете институции са близки по стойност.

При капиталовите разходи, планираните в прогнозата на ЕК публични инвестиции са по-ниски от оценките на МФ – със 747,0 млн. лв. Двете прогнози се различават в своята структура – при бруто образуване на основен капитал ЕК очаква по-малко вложения с 855,0 млн. лв., а за другите капиталови разходи – очакванията са за по-високи със 107,9 млн. лв. Нарастването на бруто образуването на основен капитал в прогнозата на МФ за 2019 г. се дължи от една страна на отложените от предходната година разходи, а от друга на увеличение на предвидените за осъществяване инфраструктурни проекти.

Сравнение на прогнозата на МФ с прогнозата на ЕК за 2020 г.

За 2020 г. МФ подобрява прогнозата си за баланса на начислена основа спрямо 2019 г. с 0,7 пр.п. от БВП до излишък от 0,4% от БВП, което се доближава до оценките на ЕК за излишък от 0,6% от БВП. По-добрата прогноза спрямо предходната година по оценки на МФ се дължи на консолидация от страна на разходите като дял от БВП. Според ЕК се очаква да има минимален спад от 0,1 пр.п. в нивото както на приходите, така и на разходите, като общият бюджетен баланс се запазва на нивото от 2019 г.

Прогнозата за приходите за 2020 г. на МФ е с около 358,0 млн. лв. по-ниска от прогнозата ЕК за същия период. Въпреки това, в прогнозата на МФ се очакват по-високи данъчно-осигурителни приходи. Един от факторите за по-добрата прогноза спрямо тази на ЕК при социално-осигурителните вноски и преките данъци е по-високата база по отношение на компенсацията на наетите лица. Също така

коефициентът на безработица в последната прогноза на МФ показва подобрение от 0,2 пр.п. спрямо предходната прогноза за 2020 г. Прогнозата за неданъчните текущи и капиталови приходи е по-ниска в сравнение с очакванията на ЕК за същия период.

По отношение на текущите разходи, по-ниски разходи спрямо ЕК се наблюдават при всички разходни пера с изключение на разходите за компенсации на наетите лица, социалните трансфери и субсидиите. Повишението при разходите за заплати е основно поради поетапното увеличение на МРЗ и на увеличените средства за заплати в сектор „Образование“. При социалните разходи (социални трансфери без тези в натура) е планирано нарастване на социални обезщетения в средносрочен план, основно вследствие на увеличение на разходите по новите закони за хората с увреждания и за личната помощ. Наблюдаваните по-високи разходи за здравноосигурителни плащания (социални трансфери без тези в натура) са в съответствие с предприетите политики за финансиране на повече дейности в болничната помощ и за нарастване по някои от останалите видове здравни плащания. Прогнозата за разходите за издръжка за 2020 г. е съобразена с планираните разходи за 2019 г., като те нарастват поради очаквания за увеличаване на разходите за междинно потребление по общинските бюджети (за местни дейности) и по държавния бюджет.

По отношение на капиталовите разходи се очаква да продължи високата инвестиционна активност в страната, което обуславя по-високите стойности на бруто образуване на основен капитал в прогнозата на МФ.

Табл. II-11: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели млрд. лв.	2018	2019		2020	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
1. Данъци върху производството и вноса	16,0	18,1	17,5	19,1	18,5
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	6,3	6,8	6,5	7,4	7,0
3. Социално-осигурителни вноски	9,5	10,4	9,9	11,0	10,5
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	6,4	6,6	8,0	7,0	8,4
5. Общо текущи приходи	**38,2**	**42,0**	**42,0**	**44,4**	**44,4**
6. Компенсация на наетите лица	10,3	11,2	11,2	12,0	11,9
7. Междинно потребление	5,5	5,5	5,3	5,6	5,8
9. Социални трансфери в натура	2,2	3,0	2,9	3,2	3,1
8. Социални трансфери без тези в натура	12,0	12,9	12,8	13,6	13,3
10. Лихвени разходи	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
11. Субсидии	1,5	2,9	2,6	2,8	2,7
12. Други текущи плащания	1,7	1,8	2,4	2,0	2,4
13. Общо текущи разходи	**33,8**	**37,9**	**37,9**	**39,9**	**39,9**
14. Брутни спестявания (5-13)	**4,4**	**4,1**	**4,1**	**4,6**	**4,5**
15. Капиталови трансфери, получени	**1,3**	**1,4**	**1,7**	**1,3**	**1,8**
16. Бруто образуване на основен капитал	**3,1**	**5,2**	**4,3**	**5,0**	**4,7**
17. Други капиталови разходи	**0,4**	**0,7**	**0,8**	**0,5**	**0,9**
18. Общо приходи (% от БВП)	**36,6%**	**37,7%**	**38,3%**	**37,3%**	**38,2%**
19. Общо разходи (% от БВП)	**34,6%**	**37,9%**	**37,7%**	**36,9%**	**37,6%**
20. Общ баланс (% от БВП)	**2,0%**	**-0,3%**	**0,6%**	**0,4%**	**0,6%**

Източник: ЕК, МФ, НСИ

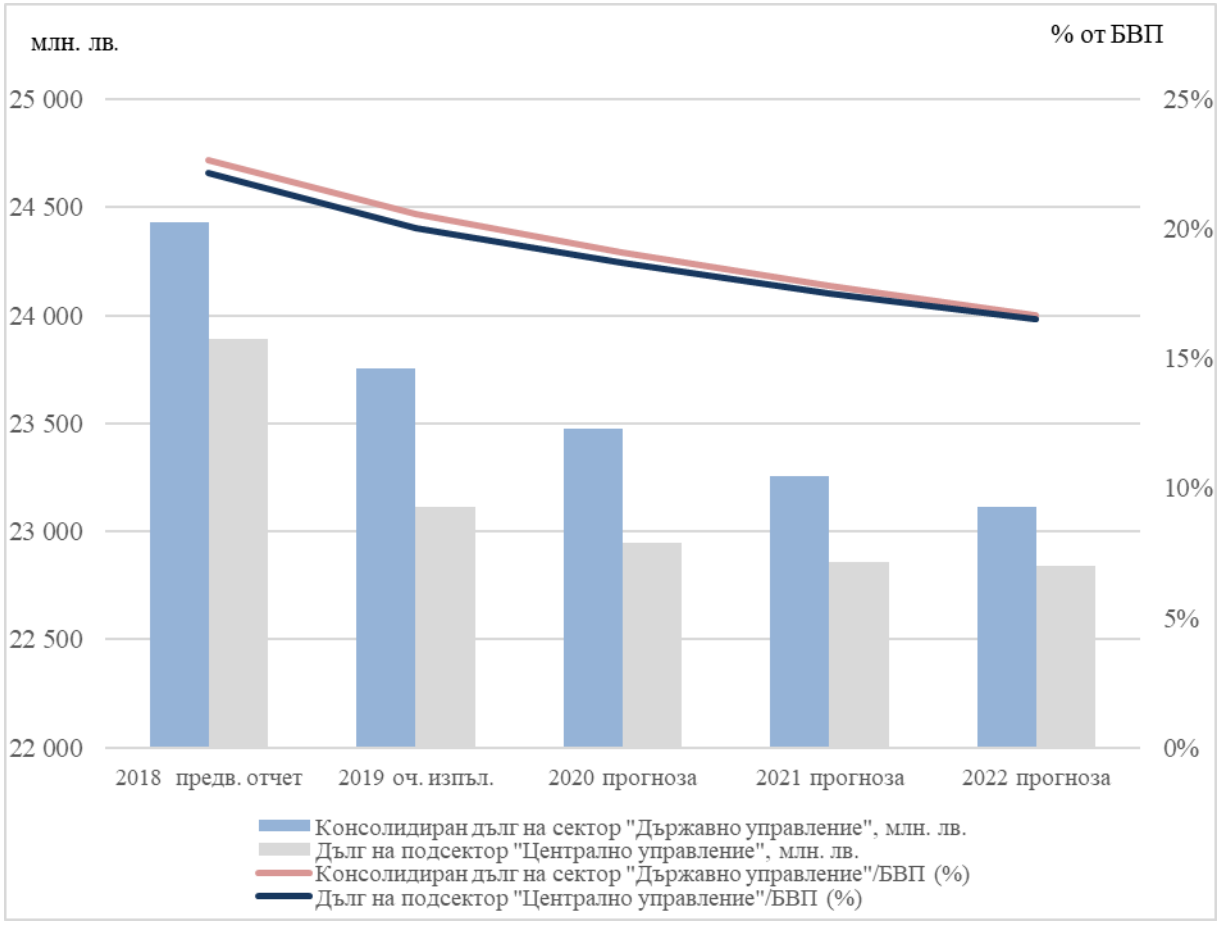
3.4. КОНСОЛИДИРАН ДЪЛГ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

На база предварителните годишни данни, консолидираният дълг на сектор „Държавно управление“ към края на 2018 г. отбелязва спад спрямо нивото, отчетено в края на предходната година, както в номинално изражение, така и като дял от БВП. Дългът възлиза на 24,4 млрд. лв. при 25,9 млрд. лв. през 2017 г., а стойността на съотношението консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП до 22,6% при 25,6% през 2017 г.

За 2019 г. се очаква последващо подобрение на показателя „Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП“ до 20,6% или номиналната стойност на дълга на сектора до 23,8 млрд. лв.

Основен принос и компонент с най-голямо влияние върху динамиката на дълга на сектора и през текущата година заема подсектор „Централно управление” с дял от около 97,0%. В контекста на провежданата бюджетна политика и прогнозите за темпа на растеж на БВП за периода 2020-2022 г. нивото на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ се очаква да продължи да намалява, движейки се в диапазона от 19,1% до 16,7% от прогнозното ниво на БВП, като номиналната стойност на дълга ще се стабилизира в границите 23,5-23,1 млрд. лв. годишно. През целия период прогнозите за относителния дял на консолидирания дълг спрямо БВП остават значително под максимално допустимата референтна стойност на Маастрихтския критерий за конвергентност от 60%, което ще гарантира запазване на равнището на държавна задлъжнялост в устойчиви граници, респ. водещата позиция на Република България сред държавите-членки на ЕС по отношение на ниското ниво на дългова тежест.

Граф. II-1: Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“

3.5. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ С ПОТЕНЦИАЛНО ЗНАЧИТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

Съгласно чл. 73, т. 8 от Закона за публичните финанси средносрочната бюджетна прогноза предоставя информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“, включително на равнище подсектори на сектор „Държавно управление“.

Условните задължения представляват задължения, които зависят от настъпването на определено събитие в бъдеще, или настоящи задължения, при които няма вероятност за извършване на плащането към държавата или сумата на възможното плащане не може да бъде изчислена по надежден начин. Условните задължения включват:

- Задължения, произтичащи от дейността на публичните дружества;
- Гарантиран дълг на сектор „Държавно управление“;
- Необслужвани кредити;
- Задължения, свързани с публично-частни партньорства.

Граф. II-2: Разпределение на условните задължения на сектор „Държавно управление“, % от БВП

Източник: НСИ

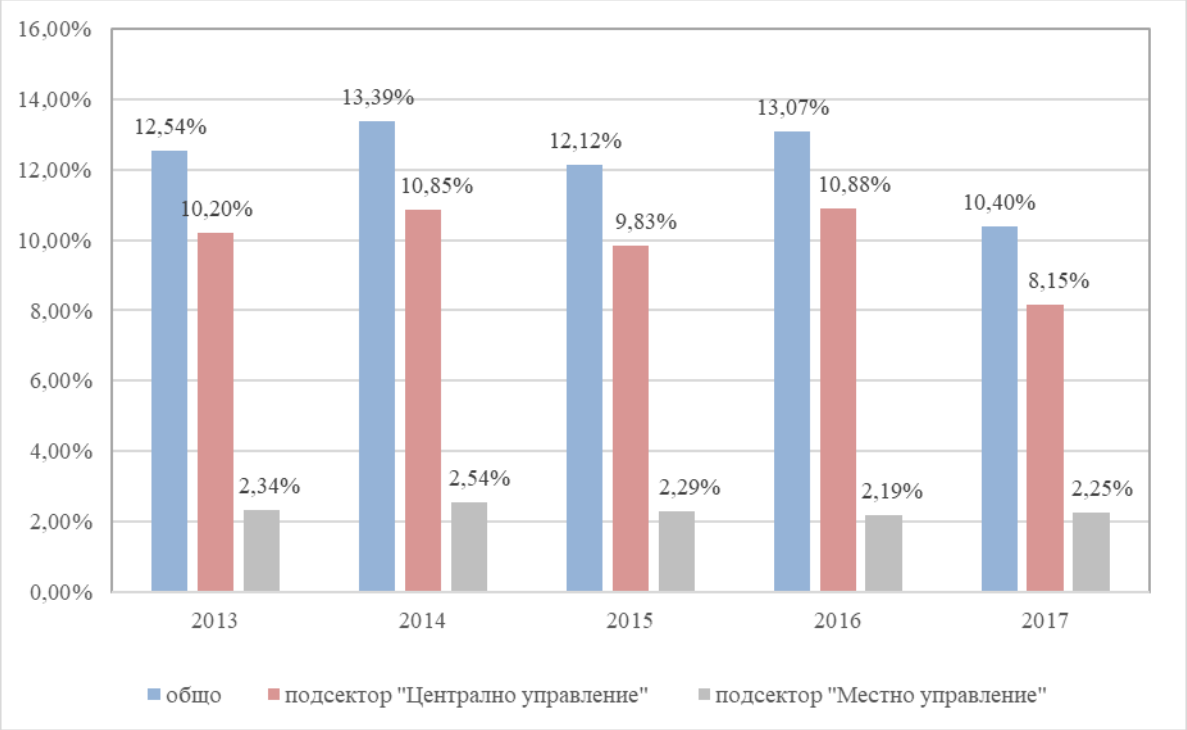
По отделни видове условни задължения, най-високо е нивото на задълженията на държавно контролираните предприятия, класифицирани извън сектор „Държавно

управление“. Техният размер е 10,40% от БВП (10,5 млрд. лв.), като задълженията на финансовите предприятия са 3,11% от БВП, а на нефинансовите 7,29%. От тях под наблюдение във връзка с потенциално значително влияние върху условните задължения на сектор „Държавно управление“ са всички държавни и общински предприятия с общ размер на задълженията към 31.12.2017 г. над 0,1% от БВП, които не са част от консолидираната фискална програма и не попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“. Тези предприятия представят отчет и прогнози за приходите и разходите и за активите и пасивите си до 2022 г.

На база на получената от тези предприятия информация, отчетеният към 31.12.2018 г. размер на дългосрочните и краткосрочните задължения на тези дружества е общо 8,43 млрд. лв. или 7,81% от БВП, като към края на 2022 г. прогнозите са техният дял да намалее до 6,14% от БВП. Общо за периода 2020-2022 г. се прогнозира намаляване на задълженията на тези дружества с 0,96%. Също така, сумарният им коефициент на задлъжнялост се понижава от 1,23 към 31.12.2018 г. до 1,14 в края на прогнозния период, а съотношението на дълга спрямо активите им намалява от 55% в края на 2018 г. до 53% през 2022 г. Коефициентът им на ликвидност се очаква да се повиши от 1,55 през 2018 г. до 1,83 към края на 2022 г.

Нивото на задълженията на държавните предприятия с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“ е ниско в сравнение със средното ниво на задлъжнялост в ЕС, което е 39,12% през 2017 г.[15]

Граф. II-3: Задължения на държавно контролирани предприятия, класифицирани извън сектор „Държавно управление“, % от БВП

Източник: НСИ

[15] Съгласно статистика на Eurostat (http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do)

Гарантираният дълг на сектор „Държавно управление“ към края на 2018 г. възлиза на 178,1 млн. лв. или 0,2% от БВП. През периода 2019-2022 г. се очаква номиналният размер на гарантирания дълг на сектор „Държавно управление“ да се увеличи, като достигне до около 340,0 млн. лв. в края на периода, но като съотношение да се запази около 0,2% спрямо прогнозния БВП (предвид прогнозите за положителна динамика на икономическия растеж). Предвиждането увеличение на номиналната стойност на дълга е вследствие на очакванията за стартиране изпълнението на проекта „Междусистемна газова връзка Гърция-България“, финансиран с държавногарантиран заем от Европейската инвестиционна банка (в изпълнение на чл. 70, ал. 2 от Закона за държания бюджет на Република България за 2019 г.). Като цяло гарантираният дълг на сектора се формира главно от издадените от подсектор „Централно управление“ гаранции.

Основната част от гарантирания дълг на сектор „Държавно управление“ представляват задължения към външни кредитори. Доминиращ дял от 41,5% в отрасловата структура на гаранциите през 2018 г. заема сектор „Енергетика“, следван от дял на издадените гаранции по реда на Закона за кредитиране на студенти и докторанти в размер на 38,2% и други гаранции 20,3%.

Част III.
Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2020-2022 г.

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

Данъчната политика на Република България е ориентирана към осигуряване на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план, както и на необходимия финансов ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството. В международен аспект данъчната политика е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз и за посрещане на предизвикателствата на глобализацията и дигитализацията на икономиката.

Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност чрез запазване на ниските данъчни ставки за преките данъци (корпоративни данъци и данъци върху доходите на физическите лица), широка данъчна основа и малко на брой данъчни преференции.

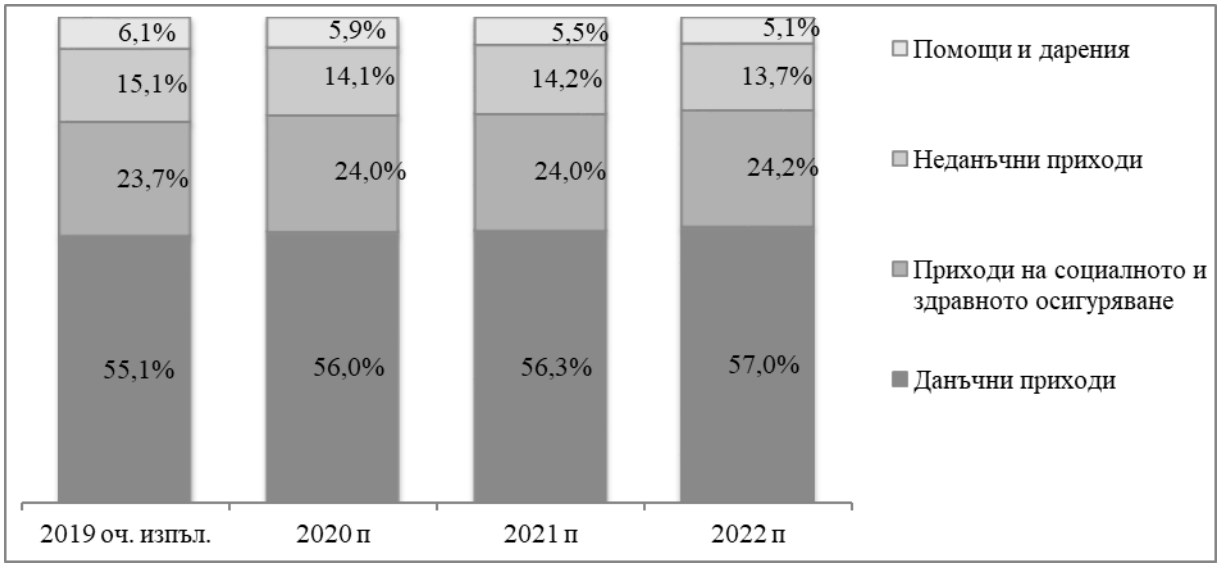
Приоритет в областта на данъчната политика е запазване на структурата на данъчната система и осигуряването на прозрачност и предсказуемост по отношение на данъчните задължения на стопанските субекти. Една от основните цели е осъществяване на политика, свързана с повишаване на събираемостта на приходите и намаляване на дела на сенчестата икономика. Постигането на целта за нарастване на бюджетните постъпления, при запазване на тежестта на данъчното облагане, е свързана с реализиране на мерки за ограничаване на данъчните измами, предотвратяване на отклонението от данъчно облагане и справяне със сенчестата икономика. Основни инструменти за минимизиране на загубите от непостъпили данъчни приходи в бюджета, са засилването на взаимодействието на институциите и обменът на информация както в национален, така и в международен мащаб, а така също и намаляването на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите.

Важна роля за постигане на целите на данъчната политика в Република България и за увеличаване на приходите от данъци, осигурителни вноски и такси има повишаването на ефективността при тяхното администриране. С оглед на това, приходните администрации реализират мерки, насочени към повишаване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите както на клиентите, така и на администрацията.

В средносрочен план се предвижда запазване на ниските данъчни ставки на корпоративните данъци и тези на данъците върху доходите на физическите лица, което допринася за повишаване на икономическия растеж и има положително влияние върху търсенето и предлагането на труд.

Прогнозните данъчни приходи за периода 2020-2022 г. са базирани на основните показатели от пролетната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите за периода 2019-2022 г. и на прилаганите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

Граф. III-1: Структура на приходите по КФП в % за периода 2019-2022 г. [16]

1.1. ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Прогнозите за данъчните приходи за периода 2020-2022 г. са съобразени с приоритетите в данъчната политика в средносрочен план и отчитат ефектите от промените в данъчното законодателство, свързани с реализиране на мерки за подобряване на събираемостта, стимулиране на икономическото развитие, намаляване на административната тежест и въвеждане в националното законодателство на разпоредби от европейското право в областта на данъците.

1.1.1 Повишаване на бюджетните приходи и борба с данъчните измами

[16] Използваните в някои от графиките и таблиците в доклада съкращения към годините за периода 2018-2022 г. са със следното значение:

- 2018 предв. отчет - предварителен отчет за 2018 г.;
- 2019 п – програма за 2019 г.;
- 2019 оч. изпъл. – очаквано изпълнение за 2019 г.;
- 2020 п – прогноза за 2020 г.;
- 2021 п – прогноза за 2021 г.;
- 2022 п – прогноза за 2022 г.

Мерките за повишаване на събираемостта на приходите включват дейности по подобряване на спазването на законодателството, превенция и противодействие на данъчните измами и отклонението от данъчно облагане.

- ***Удължаване на срока на прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури***

Въведеният механизъм за обратно начисляване на ДДС, от една страна, е ефективен инструмент за предотвратяване на организираните ДДС измами със зърнени и технически култури с участието на несъществуващи икономически оператори (липсващи търговци), а от друга страна, води до намаляване на нелоялната конкуренция, тъй като се ограничава възможността нелоялните икономически оператори да получават данъчно предимство от укриването и невнасянето на ДДС. Механизмът представлява и предпазна мярка за коректните икономически оператори от случайни сделки с некоректни доставчици, участващи в схеми за данъчни измами.

Досегашният опит показва, че механизмът за обратно начисляване на ДДС представлява ефективен инструмент за противодействие и борба с данъчните измами с ДДС за определени категории стоки. След въвеждането на механизма на обратно начисляване на ДДС, в краткосрочен план се наблюдава значителен и траен спад на нивото на данъчните измами с ДДС при доставките на зърнени и технически култури. В тази връзка е прието удължаване на срока за прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури до 30.06.2022 г.

- ***Разширяване на обхвата и усъвършенстване на механизма за осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск***

Фискалният контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България е въведен през 2014 година. Списъкът на стоките с висок фискален риск се определя със заповед на министъра на финансите, която се публикува на интернет страниците на МФ и НАП. Стоки с висок фискален риск са бързооборотни стоки, които най-често се използват в схеми за данъчни измами и укриване на данъци и са идентифицирани от приходната администрация като рискови (плодове, зеленчуци, месо и месни продукти, мляко, захар, брашно и др.).

Фискалният контрол се извършва на територията на цялата страна от служители на специализирана дирекция „Фискален контрол“ на НАП на фискални контролни пунктове – в близост до граничните контролно-пропускателни пунктове и пристанищата, както и във вътрешността на страната на територията на големите борси и тържища.

На фискален контрол подлежи движението на всички стоки с висок фискален риск, независимо от мястото на получаване/разтоварване на стоката, като обхваща вътреобщностните придобивания на стоки от друга държава-членка на ЕС, вътреобщностните доставки на стоки към друга държава-членка на ЕС, преминаващи стоки през територията на страната от една държава-членка на ЕС за друга държава-членка и доставките във вътрешността на страната.

Мярката е с постоянен характер и поради доказаната ефективност непрекъснато се усъвършенства чрез актуализиране на списъка на стоките с висок фискален риск, откриване на нови фискални пунктове, задължително обезпечение при доставки на стоки от рискови лица и други. Горивата са включени в списъка на стоките с висок фискален риск със заповед на министъра на финансите № ЗМФ-1092 от 16.11.2017 г., с което продължава процесът за засилване на контрола върху акцизните стоки и борбата с данъчните измами. Контролът по реда на чл. 102б в ЗАДС ще обхваща движението на акцизни стоки на територията на страната, независимо от това, дали те ще са

натоварени/ще се разтоварват в друга държава или в България, с което е налице предпоставка за постигане на равнопоставеност между лицата и постепенно легализиране на целия пазар на акцизни стоки в страната.

- ***Прилагане на разпоредбата, регламентираща част от условията, на които следва да отговарят складодържателите на нефт и продукти от нефтен произход***

С оглед подобряване ефективността на акцизния контрол е създадена разпоредба в Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) (обн., ДВ, бр. 65 от 07.08.2018 г .), регламентираща част от условията, на които следва да отговарят складодържателите на нефт и продукти от нефтен произход.

- ***Промени с цел ясно разграничаване на вноса или въвеждането на кокс и въглища през пристанище, включително чрез съоръжение за временно или митническо складиране, като се създава определение на метода „драфт сървей“***

Измененията в ЗАДС (обн., ДВ, бр. 65 от 07.08.2018 г.) са направени с цел ясно да бъдат разграничени вносът или въвеждането на кокс и въглища през пристанище, включително чрез съоръжение за временно или митническо складиране, като се създава определение на метода „драфт сървей“.

- ***Промени, които уреждат случаите на измерването на количествата на кокс и въглища, когато те са транспортирани с плавателни средства, с оглед осъществяване на ефективен контрол върху търговията с акцизни стоки***

С приетите промени в чл. 103а, ал. 1 от ЗАДС (обн. в ДВ, бр. 65 от 07.08.2018 г.) се уреждат случаите на измерването на количествата на кокс и въглища, когато те са транспортирани с плавателни средства. Преди разтоварването на плавателното средство се осъществява измерване чрез метод „драфт сървей“ от независима инспектираща организация, притежаваща съответната акредитация, за което се съставя съответния документ. Измерването при извеждане на акцизните стоки от обектите ще предоставя достатъчно информация, за да може да се осъществява ефективен контрол.

- ***Запазване на акцизната ставка на нагреваемите тютюневи изделия от 233 лв./кг. за прогнозния период 2020-2022 г.***

С приетите изменения в ЗАДС акцизната ставка на нагреваемите тютюневи изделия се повиши от 152 лв./кг. на 233 лв./кг. (обн. в ДВ, бр. 65 от 7.08.2018 г .) с цел увеличаване на приходите в бюджета.

- ***Прецизиране на разпоредбата за определяне на данъчната основа за облагане с акциз на ароматизираната бира***

В съответствие с европейската съдебна практика за хармонизиране на структурата на акцизите върху алкохола и алкохолните напитки, при определянето на данъчната основа за облагане с акциз на ароматизирани бири по скалата на Плато, ще се взима предвид сухият екстракт в първичната мъст, без да се отчитат добавените след приключване на ферментацията овкусители и захарен сироп.

- ***Законова регламентация относно прилагане на условието за заплащане на пълния размер за акциза при наличие на хипотезата за надвишаване на годишното допустимо производство от 200 000 хектолитра бира от лице, което е получило удостоверение за независима малка пивоварна;***

- ***Правна възможност за заплащане на акциз от лице, различно от данъчнозадълженото лице***

Направеното изменение предвижда акцизът да може да бъде заплатен и от собственика на стоката, който е вложител в данъчния склад, при прекратяване действието на лицензa, след издадено разрешение от директора на Агенция „Митници“, както и от друго лице, когато докаже правен интерес. И в двете хипотези не е необходимо наличието на писмено съгласие от страна на длъжника.

- ***Прецизиране на разпоредби в ЗАДС, свързани със случаите, в които се предлагат за продажба и алкохолни напитки (вино), което представлява една голяма част от предоставяните за продажба акцизни стоки чрез интернет***

Въведена е забрана за публикуването на обяви и съобщения, включително в електронен вид, чрез които се предлагат за продажба акцизни стоки. В практиката е установено, че с цел търговия физическите лица произвеждат масово вина в нарушение на чл. 60 от ЗАДС, като по този начин се създават условия за укриване на данъци от недекларирани доходи. От забраната са изключени търговците, чиято обичайна дейност е легалната търговия с алкохолни напитки и предлагат посредством онлайн продажби - вино, бира и спиртни напитки. Задължително условие обаче е предлагането на акцизните стоки да става чрез електронен магазин, регистриран в НАП.

- ***Специален ред за уведомяване на митническите органи за бутилирани алкохолни напитки и ограничени серии пури с колекционерска стойност***

Промяната е направена вследствие на възникнали практически казуси, свързани с държането на високо алкохолни напитки без бандерол с висока колекционерска стойност в обекти/помещения, свързани със стопанска дейност. Целта на изменението е нормативно регулиране на възможностите за колекциониране на този вид акцизни стоки - алкохолни напитки и пури.

- ***Приемане на допълнение към разпоредбите на Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия (ЗТТСИ), в съответствие с техническите стандарти, определени с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/576 на Комисията относно техническите стандарти за защитните елементи, прилагани спрямо тютюневи изделия***

Поради необходимостта от привеждане на националното законодателство към изискванията на европейските регламенти и директиви, са въведени нови разпоредби в ЗТТСИ, като всички потребителски опаковки на тютюневи изделия, произведени или внесени в ЕС след 20 май 2019 г., трябва да бъдат маркирани с уникален идентификатор. Генерирането на уникални идентификатори е необходимо да се извършва от трета, независима страна (издател на уникални идентификатори), като издател на идентификаторите ще бъде печатницата на Българската народна банка. Основна цел на маркирането на потребителските опаковки на тютюневите изделия е тяхното проследяване по веригата на доставка, както и разрешаване на проблема с незаконната им търговия. Предвидено е Агенция „Митници“ да бъде компетентният орган, отговорен за функционирането на системата за проследяване на тютюневи изделия.

- ***Процедура за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки на територията на страната***

Тази опция ще може да се прилага за определени видове стоки, които не са акцизни стоки и не са предназначени за крайно потребление. Лицата, които изпълняват

условията, ще могат да начисляват дължимия при внос данък в справката-декларация за ДДС, като отпада задължението за ефективно внасяне на данъка в съответното митническо учреждение. Изменението е направено с цел освобождаване на ресурси на вносителите на стоки в страната, което ще се отрази съществено върху разходите и повишаване на конкурентостта на внасяните стоки.

- ***Данъчни правила в Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО) в съответствие с разпоредбите, установени с Директива 2016/1164, ограничаващи възможностите за агресивно данъчно планиране и избягване от облагане***

Правилата, установени с Директива (ЕС) 2016/1164, са въведени в ЗКПО, с оглед хармонизиране на българското данъчно законодателство с изискванията на европейските директиви.

- Правило за ограничаване на приспадането на лихвите (чл. 4 на Директива 2016/1164) – с Директивата е въведено правило за ограничаване на приспадането на лихвите. Целта на това правило е да се предотвратят практиките, водещи до свиване на данъчната основа и прехвърлянето на печалби чрез прекомерни лихвени плащания, като се ограничи приспадането на превишението на разходите по заеми. С промените в ЗКПО се въведе ново правило за ограничаване на приспадането на лихви и се въведе праг, при който новото правило не се прилага, когато превишението на разходите по заеми, определено за текущата година, не надвишава прага от левовата равностойност на 3 000 000 евро, определена по официалния валутен курс на лева към еврото. Предвидено е данъчно задължените лица, които са под прага от 3 000 000 евро да продължат да прилагат режима на слаба капитализация. На регулиране по новото правило ще подлежи превишението на разходите по заеми, т.е. сумата, с която общият размер на признатите за данъчни цели разходи по заеми превишава общия размер на признатите за данъчни цели приходи от лихви и други икономически еквивалентни приходи. Обхватът на регулируемите разходи по заеми е по-широк, като в него се включват всички разходи за лихви по всякакъв вид дълг, други разходи, които са икономически еквивалентни на лихви, както и други разходи, направени във връзка с набирането на средства;
- Правило за контролираните чуждестранни дружества и изчисляване на дохода на дружеството (чл. 7 и 8 от Директива 2016/1164) – с Директивата се въвеждат правила за облагане на доходи от контролирани чуждестранни дружества. В съответствие с Директивата са приети изменения в ЗКПО, с които се въвежда нов режим за облагане на печалба, произтичаща от чуждестранни образувания и места на стопанска дейност, които отговарят на условията за контролирано чуждестранно дружество. Въвеждането на облагане на неразпределената печалба на чуждестранно образувание и на печалба на място на стопанска дейност, в случаите, в които попадат в обхвата на контролирано чуждестранно дружество и то само при условие, че не осъществява съществена стопанска дейност, от една страна предотвратява избягването от облагане в страната чрез прехвърляне на печалби към страни с по-ниско данъчно облагане, а от друга страна гарантира спазването на основните свободи и не води до прекомерно увеличаване на административната тежест за лицата. Предвид това, така предложеният подход за облагане на контролираните чуждестранни дружества е

балансиран и неутрален по отношение на големината на чуждестранните дружества и вида на осъществяваната от тях дейност.

- ***Промени в Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ), свързани с въвеждане на мярка против злоупотребите с данъчното облекчение за основно жилище***

Приета е промяна, свързана с предотвратяване на некоректно ползване на данъчно облекчение за основно жилище, съгласно която данъкът върху недвижимите имоти се определя в пълен размер за всички жилища на данъчно задълженото лице, при установяване, че същите са декларирани като основни жилища и за периода, в който едновременно са декларирани като основни жилища.

- ***Промяна в ЗМДТ, свързана с новата концепция за определяне на данъка върху превозните средства за леките автомобили и товарните автомобили с технически допустима максимална маса не повече от 3,5 тона***

Приета е нова концепция за определяне на данъка върху превозните средства за леките и товарните автомобили чрез въвеждане на имуществен и екологичен компонент.

Имущественият компонент отчита мощността и годината на производство на автомобила, а екологичният компонент отчита екологичната категория на автомобила, респективно замърсяването, което причинява съответният автомобил.

Имущественият компонент се определя от ставката за тази част от данъка и мощността на двигателя, коригирани с коефициент, в зависимост от годината на производство на автомобила. В закона са предвидени шест диапазона на мощности на автомобили и съответно минимална и максимална стойност на границите на размера на данъка за всеки диапазон на мощност. Доколкото тази част от формирането на данъка е в частта имуществен компонент, се запазва принципът за определяне на по-високи граници на ставка на данък за по-мощните автомобили. Запазва се правото на общинския съвет да определя размера на данъка (ставката). Коефициентът за годината на производство на автомобила е диференциран по години. Прецизирането на коефициентите цели създаването на финансов инструмент за стимулиране извеждането на по-стари автомобили от употреба и замяната им с по-нови и по-екологични автомобили, предвид това, че автомобилите над 20 години са ненадеждни, изискват големи разходи за поддръжка и причиняват големи замърсявания на въздуха с вредни емисии.

Екологичният компонент е свързан с екологичните характеристики на автомобила и представлява коригиращ коефициент, който отразява екологичната категория на автомобила, която е свързана с европейските стандарти за изгорели газове (познати още като Евро 1, 2, 3, 4, 5 и 6). Екологичният компонент осигурява облекчение за собствениците на автомобили, съответстващи на екологични стандарти „Евро 4“ и по-високи и утежнение за собствениците на автомобили, които не съответстват на екологична категория или съответстват на екологична категория, по-ниска от „Евро 4“.

По отношение на коефициента за екологична категория са определени границите, в рамките на които общинският съвет следва да определи размера на коефициента за всяка екологична категория.

1.1.2 Подобряване на бизнес средата и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите

- ***Данъчно облекчение за земеделските стопани***

Данъчното облекчение по чл. 189б от ЗКПО, представляващо държавна помощ за земеделските стопани, може да се прилага за данъчните периоди до края на 2020 г. Същността на помощта е да се подпомогнат чрез данъчни облекчения предприятия, ангажирани в дейности по производство на непреработена растителна и животинска продукция, и да се насърчат инвестициите на земеделските стопани в нови сгради и нова земеделска техника. По този начин допълнително ще се даде възможност за повишаване на инвестиционната активност в тази сфера.

- ***Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство***

Помощта под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство, е одобрена от Европейската комисия със срок на прилагане 2015-2020 г. Помощта се предоставя под формата на намаление на акцизната ставка на газьола (дизелово гориво), използван за механизирани дейности в първичното селскостопанско производство. Общият размер на помощта се утвърждава със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

- ***Промени във връзка с реда за деклариране и внасяне на корпоративен данък, на данък, удържан при източника, на данък върху разходите и на алтернативен данък в случаите на прекратяване с ликвидация или поради несъстоятелност, прекратяване на дейността на място на стопанска дейност на чуждестранно юридическо лице в България или прекратяване на неперсонифицирано дружество или осигурителна каса***

Целта на въведените изменения е облекчаване на процеса по деклариране и внасяне на данъка, като е унифициран срокът за подаване на данъчни декларации и за внасяне на дължимите данъци за последния данъчен период за всички хипотези на заличаване/прекратяване на данъчно задължено по ЗКПО лице и за всички видове данъци, дължими по реда на този закон.

- ***Електронно подаване на декларации по Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ)***

Приета е промяна, с която предприятията – платци на доходи, както и самоосигуряващите се лица по смисъла на Кодекса за социално осигуряване, подават само по електронен път декларациите по чл. 55, ал. 1 и чл. 73, ал. 1 от ЗДДФЛ. Също така е въведено изменение за подаване на информацията от работодателите, изплатили доходи от трудови правоотношения на лица, които са местни за друга държава-членка на ЕС, да се осъществява само по електронен път. Отпада задължението на работодателите за издаване на служебни бележки на хартиен носител, като вместо това информацията се подава по електронен път към данъчната администрация, като целта е данните автоматично да се зареждат в образците на годишните данъчни декларации на лицата. Промяната значително ще опрости процеса на попълването и подаването на декларациите по електронен път.

- ***Намаляване на административната тежест, във връзка с деклариране на обстоятелства при ползване на данъчни облекчения в ЗДДФЛ***

С цел намаляване на административната тежест и улесняване на лицата при ползване на данъчните облекчения за млади семейства, за деца и за деца с увреждания, е прието изменение, с което отпада задължението към годишната данъчна декларация да се прилага писмена декларация от съпруга/та, че същият/ата няма да ползва данъчното облекчение. За избягване на злоупотреби е предвидено възстановяване на частта от данъка и от двете страни, съответстваща на размера на ползваното облекчение. Целта е

да се избегнат случаите на неспазване на закона, като се санкционират некоректните данъкоплатци.

- ***Промяна в режима на облагане на придобитите облагаеми парични и предметни награди от игри, състезания и конкурси, които не са предоставени от работодател или възложител, като се преминава от облагане с данък върху годишната данъчна основа към облагане с окончателен данък***

Приетото изменение намалява административната тежест за лицата, които няма да са задължени да декларират тези доходи в годишната си данъчна декларация, предвид и обстоятелството, че в голям брой случаи те забравят да ги декларират поради случайния им характер, което от своя страна е свързано с налагането на имуществена санкция/глоба. Същевременно се повишава стойността на необлагаемите награди от 30 на 100 лв., което също ще облекчи както лицата, получили такива награди, така и платците на наградите.

- ***Синхронизиране на разпоредбите на ЗДДФЛ с тези на ЗКПО***

Синхронизирани са разпоредбите на ЗДДФЛ с тези на ЗКПО по отношение на годишния отчет за дейността на лицата, които не осъществяват дейност по смисъла на Закона за счетоводството, като конкретно е прието лицата търговци по смисъла на Търговския закон, които през данъчната година не са осъществявали дейност по смисъла на Закона за счетоводството, да не подават годишен отчет за дейността. Промяната е и с цел намаляване на административната тежест на лицата. Приета е уточняваща и прецизираща разпоредба с цел синхронизиране на ЗДДФЛ с аналогична разпоредба в ЗКПО относно срока за окончателния данък за доходи от дивиденти под формата на скрито разпределение на печалбата.

- ***Намаляване на административната тежест, във връзка с отпадане на задължението за лицензираните складодържатели, регистрираните получатели, временно регистрираните получатели и регистрираните изпращачи да предоставят пред митническата администрация имената на служителите, упълномощени да подписват електронни административни документи и спесимени на подписите им;***
- ***Създава се ред за анулиране/деактивиране на погрешно подадени искания, описи и отчети за бандероли, което ще доведе до намаляване на административната тежест за икономическите оператори;***
- ***Промени, свързани с намаляване на административната тежест върху гражданите и бизнеса в Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС)***

Прието е изменение, с което лицата да могат да се дерегистрират по избор след изтичането на 12 месеца от началото на календарната година, следваща годината на доброволната регистрация. С цел облекчаване на лицата при дерегистирация по закона, е въведена промяна, като срокът за внасяне на данъка по справка-декларацията за последния данъчен период се увеличава до края на календарния месец, следващ месеца, през който е следвало да бъде подадена. Също така е направено изменение, като в случаите, когато едно лице се дерегистрира и повторно регистрира по закона в рамките на един данъчен период - за стоките и услугите, които са били налични, както към датата на дерегистрацията, така и към датата на последващата регистрация, не се начислява данък при дерегистрацията. С оглед общата тенденция за електронизация на подаването на данни към НАП и намаляване на административната тежест, е предвидено регистърът за вътреобщностни доставки на нови превозни средства, по които получатели са нерегистрирани за целите на ДДС лица в други държави-членки,

който водят регистрираните лица, извършили такива доставки през съответното календарно тримесечие, да се подава по електронен път.

- ***Промени във връзка с облекчаване на административната тежест при осъществяване на сделки с моторни превозни средства в ЗМДТ***

Направено е изменение, с което нотариусите, при реализиране на сделка или действие за придобиване на моторно превозно средство, извършват проверка за наличието или липсата на задължения за данък върху превозното средство чрез автоматизиран обмен на данни със системата за обмен на информация, поддържана от Министерството на финансите в изпълнение на чл. 5а от ЗМДТ, при посредничеството на информационната система на Министерство на вътрешните работи.

- ***Извършване на постоянен анализ на нормативните режими и процедури с цел тяхното оптимизиране и опростяване***

Мярката е постоянна и е свързана с оптимизиране и опростяване на нормативните режими и процедури, разработване и внедряване на нови електронни услуги от приходните администрации по предоставяне на интегрирана информация на задължените лица и на други институции, увеличаване на подаваните данъчни и осигурителни декларации по електронен път и други. Целта на мярката е подобряване на инвестиционната и бизнес среда и повишаване на конкурентните предимства на България в международен план.

1.1.3 Мерки в областта на събиране на просрочени задължения

Продължава да се прилага текущо оперативно наблюдение на задължените лица чрез определяне на действия по събиране и селективен подход към длъжниците на база размера на дълга им, риска за събиране на задължението и тяхното поведение към спазването на задълженията за регистриране, деклариране и заплащане на задължения за данъци и осигуровки и други публични държавни вземания.

Прилагат се техники за стимулиране и спазване на доброволното изпълнение на задълженията в зависимост от това към коя група попадат задължените лица: уведомления, напомнителни писма, разясняване на възможностите за обезпечаване и погасяване на задълженията на лица с временно финансово затруднение, възможност за сключване на споразумения с приходната администрация.

В тази връзка ще продължат да се изпълняват следните мерки:

- ***Осъществяване на постоянен мониторинг спрямо длъжници с просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. (200 хил. лв. за Териториална дирекция на НАП София-град) за данъци и задължителни осигурителни вноски, категоризирани като събираеми и частично-събираеми, в т.ч. и провеждане на персонални срещи от страна на директорите на териториални дирекции на НАП в цялата страна с лицата с невнесени публични задължения в особено големи размери***

Мярката е с постоянен характер и целта от нейното реализиране е да се поемат изрични ангажименти за предоставяне на обезпечения и/или извършване на цялостни или частични плащания на просрочените дългове, ефективно наблюдение на поетите от длъжниците ангажименти и навременен контрол за третирането им от страна на компетентните органи – актуална оценка на икономическия статус на задълженото лице, своевременно налагане на обезпечителни мерки, издаване на разрешения за

неотложни плащания, разсрочване/отсрочване, реализиране на имуществото, извършване на ревизии и проверки при необходимост и други.

- ***Усъвършенстване на механизма за погасяване на публични задължения на лица с вземания от общини, от други ведомства или държавни предприятия по договори за обществени поръчки и такива, възложени в изпълнение на оперативни програми на ЕС чрез насочване на принудителното изпълнение срещу трети задължени лица, каквито се явяват посочените***

Министерският съвет прие Решение № 592 от 2018 г. за условията и реда за разплащанията на разпоредители с бюджет по договори (РМС № 592 от 2018 г.). С решението се развива мярката за осъществяване на ефективна защита на фискалната позиция и се оптимизира процесът по събиране на бюджетните приходи от мита, данъци, задължителни осигурителни вноски и други публични вземания, администрирани от Националната агенция за приходите и Агенция „Митници“.

Съгласно предвидения ред, в 30-дневен срок след сключване на договори на стойност, равна на или надвишаваща 30 000 лв., всички разпоредители с бюджет, без тези по бюджета на Народното събрание и на съдебната власт, задължително уведомят НАП и Агенция „Митници“ за това. Уведомяване ще се извършва и в случаите, при които платец по договора е лице, различно от разпоредителя с бюджет, сключил договора. Промяната цели да повиши приходите в бюджета, като предостави възможност на приходните администрации на по-ранен етап – още след сключване на договора – да налагат обезпечителни мерки, които да гарантират събирането на публичните задължения на лицата–изпълнители по договори/получатели на плащания. Решението се отнася за всички договори на разпоредителите с бюджет с техни контрагенти и плащанията по тях, включително и за договорите, по които към датата на влизане в сила на Решението са налице неприключили плащания. Решението е приложимо и в случаите на липса на сключен писмен договор на основание чл. 20, ал. 5, във връзка с чл. 20, ал. 4, т. 2 от Закона за обществените поръчки, като сумата е с включено ДДС.

Основни цели на приетото решение са да се повиши събираемостта на публичните вземания, да се намалят разходите за събиране на публичните вземания чрез електронен обмен на информация и ефективно да се използват съществуващите информационни технологии и ресурси в институциите. Очакваните ефекти са свързани с осигуряване на по-добра отчетност и прозрачност за дейността на публичния сектор в съответствие с принципите, нормите и най-добрите практики на ЕС, ограничаване на корупционните практики и засилване на междуинституционалното сътрудничество и координация на национално ниво в процеса по събиране на бюджетните приходи. В тази връзка е издадено Указание № УК-1/31.08.2018 г., което е разработено на основание чл. 101, ал. 1 от Закона за публичните финанси. С Указанието подробно е регламентиран обменът на информацията между разпоредителите с бюджет и приходните администрации, който съгласно приетото Решение ще се извършва чрез новоразработена информационна система „РМС-Плащания“, при спазване на определен ред и срокове.

1.1.4 Данъчни приходи

Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица и други данъци по ЗКПО)

Прогнозните приходи от корпоративен данък за 2020 г. са 3 016,8 млн. лв.

В прогнозата са включени следните данъци по ЗКПО:

- Корпоративен данък (от финансови институции и нефинансови предприятия) – 2 742,8 млн. лв.;
- Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица – 105,4 млн. лв.;
- Други данъци по ЗКПО – 168,6 млн. лв.

Прогнозата за размера на приходите от тази група данъци за периода 2021-2022 г. е базирана на следните допускания:

- Запазване на ставката от 10% през целия период;
- Номинален ръст на показателя бруто оперирaщ излишък/смесен доход, съгласно пролетната макрорамка на МФ за съответната година от периода 2020-2022 г.;
- При прогнозиране на приходите от данъци по ЗКПО са отчетени както допусканията за основните макроикономически показатели, така и декларираните от данъчно задължени лица с годишните данъчни декларации данни за загуби, които подлежат на приспадане през следващи отчетни периоди;
- Запазване за целия период на размера на внесените авансови вноски за корпоративен данък, направени в края на 2018 година.

Планираните приходи от корпоративни данъци за периода 2021-2022 г. са съответно 3 222,1 млн. лв. за 2021 г. и 3 428,8 млн. лв. за 2022 година.

Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за 2020 г. са в размер на 4 214,6 млн. лв.

Прогнозата за постъпленията от ДДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- Номинален ръст на показателя компенсации на наетите лица, предвиден за всяка година в периода 2020-2022 г., съгласно пролетната макроикономическа прогноза на МФ;
- Прогнозен брой заети лица;
- Максимален осигурителен доход в размер на 3 000 лв. за целия период;
- Увеличаване на минималната работна заплата с 50 лева от началото на 2020 г. и с 40 лв. от началото на 2021 година. Оценениият ефект от увеличението е допълнителни приходи от ДДФЛ в размер на 20,5 млн. лв. за 2020 г. и 21,9 млн. лв. за 2021 г.;
- Увеличаване на възнагражденията на педагогическия персонал, като ефектът е в размер на 25,2 млн. лв. за всяка година в периода 2020-2021 г.;
- Увеличаване на минималните осигурителни доходи по икономически дейности и групи професии за наетите лица и на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица вследствие на увеличението на

минималната работна заплата, което ще доведе до допълнителни приходи от ДДФЛ в размер на 12,7 млн. лв. за 2020 г. и 10,2 млн. лв. за 2021 г.

За 2021 г. прогнозните постъпления от ДДФЛ са в размер на 4 453,1 млн. лв., а за 2022 г. достигат 4 689,9 млн. лв.

В размера на приходите от личното подоходно облагане са включени и постъпленията от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от ДДС за 2020 г. са 11 570,0 млн. лв., при относителен дял от потреблението 12,0%.

При прогнозиране на приходите от ДДС са взети предвид следните фактори:

- Годишен ръст на потреблението, вноса, износа за всяка година от периода 2020-2022 г., съгласно пролетната макрорамка на МФ;
- Прогнозен ръст на ефективно внесения данък и на възстановения ДДС;
- Запазване на нивото на невъзстановения в срок ДДС, отчетен в края на 2018 г. за всяка от годините в периода 2020-2022 г.;
- Прогнозни допускания за физическите обеми на стоките, пораждащи ДДС от внос, прогнозни количества суров нефт, мазут и други стоки, цена на суров петрол тип „Брент“ (за барел) и валутен курс (лев/щ.д.) по информация на Агенция „Митници“.

При оценката за очакваните постъпления от ДДС е отчетен и ефектът от прилагането на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури, като ефективен инструмент за предотвратяване на ДДС измамите и повишаване на приходите в бюджета, осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск и мерките за събиране на просрочени публични задължения.

За периода 2021-2022 г. прогнозните постъпления от ДДС са съответно 12 310,0 млн. лв. за 2021 г. и 13 070,0 млн. лв. за 2022 г.

Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за 2020 г. са 5 460,6 млн. лв., като относителният дял на постъпленията от акцизи спрямо потреблението е 5,7%.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки – тютюневи изделия с относителен дял от 48,7% и горива с относителен дял от 44,5%, в общата сума на постъпленията от тези данъци. Останалите акцизни стоки (вкл. алкохолни напитки, бира, електрическа енергия и други стоки) са с относителен дял в размер на 6,8%.

При прогнозиране на приходите от акцизи, освен допусканията за макроикономическите показатели, е отчетено и влиянието на следните фактори:

- Ръст на потреблението на акцизни стоки, съобразен със заложения в пролетната макрорамка реален ръст на крайното потребление за всяка година в периода от 2020 до 2022 г.;
- Запазване през целия период на акцизните ставки за облагане на различните групи акцизни стоки;

- Относителна устойчивост на структурата на потреблението на акцизните продукти в рамките на различните групи акцизни стоки;
- Положителен ефект от оптимизиране на контролната дейност върху търговията с акцизни стоки и подобряване на събираемостта на акцизите чрез въвеждане на изменения и прецизиране на разпоредби в ЗАДС.

Планираните постъпления от акцизи са 5 595,0 млн. лв. за 2021 г., а за 2022 г. приходите достигат 5 733,0 млн. лв.

Приходи от данък върху застрахователните премии

Прогнозните приходи от данък върху застрахователните премии за 2020 г. са в размер на 43,5 млн. лв. Допусканията за размера на приходите от данъка върху застрахователните премии са базирани на следните допускания:

- Запазване на ставката от 2% за периода 2020-2022 г.;
- Запазване на динамиката на нарастване на брутните премийни приходи в общото застраховане;
- Запазване на тенденцията за разширяване и обогатяване на застрахователните продукти.

За периода 2021-2022 г. очакваните приходи от застрахователни премии са съответно 47,7 млн. лв. за 2021 г. и 52,3 млн. лв. за 2022 г.

Приходи от мита

Прогнозираните приходи от мита за 2020 г. са в размер на 247,8 млн. лв.

На основание постигнатите договорености в рамките на Световната търговска организация за улесняване на търговията в последните повече от десет години търговската политика на ЕС е все по-либерална, вследствие на което има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство. На базата на тези споразумения стоките се оформят за внос в ЕС и в страната/групата страни партньор/партньори с намалени или нулеви ставки на митата.

На фона на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване обхвата на споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство, данните за вноса на стоки в Република България в периода 2014-2018 г. показват устойчив ръст както по отношение на обема (без суров нефт), така и в декларираната статистическа стойност на внесените стоки от трети страни.

Анализът на данните за периода 2014-2018 г. отчита следните резултати:

- Ръст на статистическата стойност на внесените стоки с 34,9% (при база 2014 г.). Спад с 2,9% се наблюдава само за 2016 г., спрямо предходната година;
- Ръст на количествата внесени стоки с 27,4% (при база 2014 г.);
- Ръст в осредната статистическа стойност за 1 кг. внесена стока с 5,9% (от 1,47 лв./кг. за 2014 г. до 1,55 лв./кг. за 2018 г.);
- Ръст с 9,6% на осредната ставка на митата, с която са обложени внасяните стоки.

По прогнозни данни от Световната банка в периода 2020-2022 г. се очаква понижение в цените на почти всички стоки (енергийни и неенергийни). При база 2010 г.=100 прогнозните индекси на цените за енергийните продукти спадат от 85,7% за 2020 г. до 83,2% за 2022 г., а за неенергийните стоки се отчита намаление от 86,7% за 2020 г. до 85,9% за 2022 г.

Кумулативното действие на посочените политики и макроикономически индикатори определят тенденция на устойчиво нарастване на приходите от мита по години, както следва: 260,7 млн. лв. за 2021 г. и 276,2 млн. лв. за 2022 година.

1.2. ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА

За периода 2020-2022 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- Запазване на размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване;
- Увеличаване на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съответно за 2020 г. в размер на 610 лв. и 650 лв. за 2021 г. и 2022 г.;
- Запазване на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица – 3 000 лв. за целия период;
- Запазване на размера на здравноосигурителната вноска – 8 на сто;
- Запазване на размера на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд – 4,3 на сто;
- Не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

1.3. НЕДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

1.3.1 Приходи от такси

Прогнозата за приходите от такси по бюджетите на ПРБ и други бюджетни организации, включени в консолидираната фискална програма за прогнозния период, е разработена на база действащата нормативна уредба, пролетната макроикономическа прогноза за периода 2019-2022 г., реализирането на мерки за подобряване събираемостта и намаляване на административната тежест.

Във връзка с внедряването през 2019 г. на електронната система за събиране на таксите за ползване на републиканската пътна мрежа на база изминато разстояние за превозни средства с обща технически допустима максимална маса над 3,5 тона (ТОЛ) и на база време за леки автомобили с обща технически допустима максимална маса до 3,5 тона (електронна винетка), за 2020 г. се очаква ръст на приходите от държавни такси в размер на 263,0 млн. лв. и за 2021 г. – 294,0 млн. лв.

1.3.2 Приходи от дивидент за държавата

Приходите от дивидент за държавата за периода 2020-2022 г. са изготвени на база следните допускания:

- Запазване на ставката за отчисленията от 50 на сто;

- Запазване на подхода по отношение акционерните дружества, съставящи консолидирани финансови отчети, а именно дивидентът да се отчислява на база печалбата по консолидирания финансов отчет на дружествата;
- Изключване на лечебните заведения за болнична помощ от обхвата на Разпореждането на Министерския съвет за установяване и внасяне в полза на държавата на отчисления от печалбата от държавни предприятия и търговски дружества с държавно участие в капитала;
- Изключване и на дружествата от отрасъл „Водоснабдяване и канализация“ във връзка с изпълнение на предварителни условия във водния сектор за усвояване на средствата от европейските фондове за програмния период 2014-2020 г.

Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет са, както следва:

–71,5 млн. лв. за 2020 г.;

–76,5 млн. лв. за 2021 г.;

–80,0 млн. лв. за 2022 г.

1.3.3 Приходи от наеми за държавата

Приходите от наеми за държавата за периода 2020-2022 г. са разчетени при 50% отчисления от наемите, получени от държавните предприятия и едноличните търговски дружества, отдали под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти. Размерът на прогнозираните приходи е по 5,0 млн. лв. за всяка година от прогнозния период.

1.3.4 Приходи от концесионна дейност

Прогнозните приходи от концесии за 2020 г. възлизат на 142,9 млн. лв. с ДДС, като от тях 95,2 млн. лв. с ДДС се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет, и 47,7 млн. лв. без ДДС по бюджетите на общините, на чиито територии се намират находищата на подземни богатства, минералните води, морските плажове и концесионната площ по концесионния договор „Ски зона с център Банско – част от територията на Национален парк – „Пирин”.

За 2021 г. се предвиждат приходи от държавни концесии в размер на 143,1 млн. лв. с ДДС, като от тях 95,3 млн. лв. с ДДС се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет, и 47,8 млн. лв. без ДДС по бюджетите на общините.

За 2022 г. се предвиждат приходи от държавни концесии в размер на 146,9 млн. лв. с ДДС, като от тях 99,1 млн. лв. с ДДС се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет, и 47,8 млн. лв. без ДДС по бюджетите на общините.

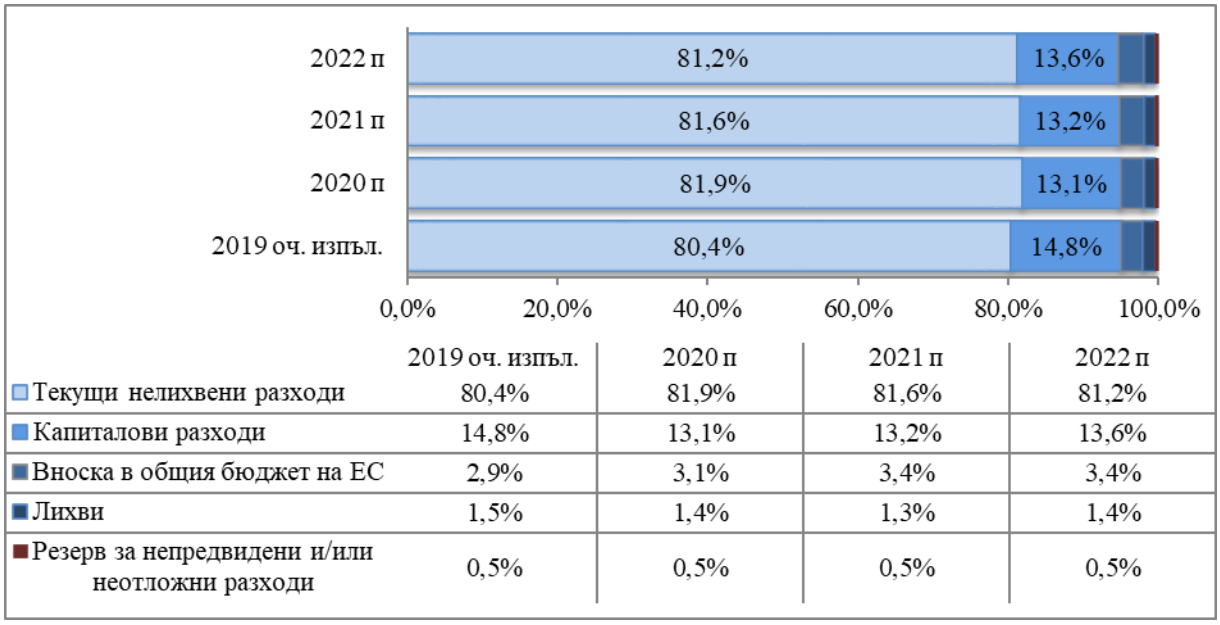
Основна мярка за повишаване събираемостта на приходите от концесии е подобряване контрола върху концесионните договори – чрез своевременно начисляване и предявяване на предвидените неустойки по договорите, завеждане на съдебни дела и прекратяване на концесионни договори със стари задължения и сключване на нови.

2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

Подобряването на ефективността на публичните разходи при реализиране на разходните политики е в пряка зависимост от провеждането на структурни реформи в отделните сектори. Необходими са мерки за засилване ролята на пазарните механизми и спазване на бюджетните тавани и ограничения.

В разчетите за разходите е отразено развитието на текущите разходни политики. Разходите по КФП и по функции за периода 2019-2022 г., представени в следващите графика и таблица са индикативни и могат да бъдат преразглеждани на втория етап от бюджетната процедура за 2020 г. при съобразяване с приоритетите на правителството и с фискалните правила и цели.

Граф. III-2: Структура на разходите по КФП в % за периода 2019-2022 г., вкл. резерв и вноска в бюджета на ЕС [17]

	2019 оч. изпъл.	2020 п	2021 п	2022 п
Текущи нелихвени разходи	80,4%	81,9%	81,6%	81,2%
Капиталови разходи	14,8%	13,1%	13,2%	13,6%
Вноска в общия бюджет на ЕС	2,9%	3,1%	3,4%	3,4%
Лихви	1,5%	1,4%	1,3%	1,4%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%

Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2019-2022 г. с разпределен резерв по функции (без вноска в общия бюджет на ЕС)

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2019 Очаквано	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза	2019 Очаквано	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза
Общи държавни служби	2 885,1	2 831,3	3 076,9	3 374,3	2,5%	2,3%	2,4%	2,4%
Отбрана и сигурност	4 952,7	4 985,6	5 116,9	5 269,2	4,3%	4,1%	3,9%	3,8%
Образование	4 203,4	4 669,9	5 113,3	5 099,7	3,6%	3,8%	3,9%	3,7%

[17] В текущите нелихвени разходи са включени и предоставените трансфери за чужбина и прирастът на държавния резерв.

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2019 Очаквано	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза	2019 Очаквано	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза
Здравеопазване	5 256,7	5 591,7	5 880,9	6 130,6	4,6%	4,6%	4,5%	4,4%
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	13 945,3	14 738,4	15 376,9	15 987,7	12,1%	12,0%	11,8%	11,5%
Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	2 446,2	2 302,2	2 542,1	2 479,1	2,1%	1,9%	1,9%	1,8%
Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело	713,9	762,7	784,6	784,1	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%
Икономически дейности и услуги	8 102,2	7 788,6	7 836,3	8 371,4	7,0%	6,3%	6,0%	6,0%
Р-ди некласифицирани в другите функции	669,2	655,1	635,8	698,6	0,6%	0,5%	0,5%	0,5%

2.1. ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ

В средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. е предвидено увеличаване на размера на минималната работна заплата от 560 лв. за 2019 г. на 610 лв. от 1 януари 2020 г. и на 650 лв. от 1 януари 2021 г., като размерът от 650 лв. ще се запази и през 2022 г.

В сектор „Образование“ ще продължи реализацията на мерките, свързани с подобряване на социалния статус на педагогическите специалисти, като за тази цел ще бъдат предоставяни ежегодно допълнителни средства в размер на 360,0 млн. лв. за 2020 и 2021 г. за увеличение на възнагражденията на педагогическия персонал. Целта е през 2021 г. да бъде постигнато удвояване спрямо 2017 г. на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти.

За 2020 г. се обсъжда увеличение на средствата за заплати и възнаграждения на заетите в бюджетния сектор по трудови и служебни правоотношения, включително и на средствата за осигурителни вноски, съпоставимо с това от 2019 г. На този етап това не е намерило отражение в разходните тавани по първостепенни разпоредители с бюджет, както и във взаимоотношенията с общините, като окончателно решение ще бъде взето на втория етап от бюджетната процедура за 2020 г., на базата на актуалните макроикономически прогнози от есенната макрорамка.

2.2. ПЕНСИОННА ПОЛИТИКА

При разработването на прогнозата за разходите за пенсии за периода 2020-2022 г. са взети предвид законодателните промени, приети със Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ДВ, бр. 61 от 2015 г.), както и Законът за бюджета на ДОО за 2019 г., в т.ч.:

- **чл. 68, ал. 1-2 на КСО –** в периода 2020-2022 г. от 1 януари на всяка календарна година продължава увеличаването на възрастта за придобиване право на пенсия с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете, както и на необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия с по 2 месеца

и за двата пола. Необходимите условия за пенсиониране на лицата, работили при условията на трета категория труд, в периода 2019-2022 г. са посочени в следващата таблица:

Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2019-2022 г.)

Година	ЖЕНИ		МЪЖЕ	
	възраст	стаж	възраст	стаж
2019	61 г. и 4 м.	35 г. и 8 м.	64 г. и 2 м.	38 г. и 8 м.
2020	61 г. и 6 м.	35 г. и 10 м.	64 г. и 3 м.	38 г. и 10 м.
2021	61 г. и 8 м.	36 г.	64 г. и 4 м.	39 г.
2022	61 г. и 10 м.	36 г. и 2 м.	64 г. и 5 м.	39 г. и 2 м.

- **чл. 68, ал. 3 на КСО –** продължава увеличаването на възрастта за пенсиониране при непълен стаж с по 2 месеца до достигане на 66 години и 10 месеца през 2022 г.;
- **чл. 69, ал. 1, 2, 3 и 6 на КСО –** минималната възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Сигурност“ продължава да се увеличава с по 2 месеца до достигане на 53 години и 10 месеца през 2022 г.;
- **чл. 69б на КСО –** минималната възраст за пенсиониране на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО или са променили осигуряването си по чл. 4в на КСО, продължава да се увеличава с по 4 месеца за жените и с по 2 месеца за мъжете до достигане през 2022 г. на 50 години за жените и 53 години и 10 месеца за мъжете от първа категория и на 55 години за жените и 58 години и 10 месеца за мъжете от втора категория труд;
- В периода 2020-2022 г. стойността на процента (тежестта) по чл. 70, ал. 1 от КСО за всяка една година осигурителен стаж в пенсионната формула се запазва на достигнатото през 2019 г. ниво от 1,2 на сто;
- В периода 2020-2022 г. е предвидено пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември на предходната година, да се осъвременяват от 1 юли на съответната година по т.нар. „швейцарско правило“ (чл. 100 от КСО) с процент, равен на сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година. Процентите по чл. 100 на КСО, с които е предвидено да се осъвременяват пенсиите за трудова дейност, са съответно:

  –5,3% за 2020 г.;

  –4,5% за 2021 г.;

  –4,4% за 2022 г.

В периода 2020-2022 г. е предвидено размерите на *минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст* и на *социалната пенсия за старост*, както и на свързаните с тях пенсии и добавки, да се увеличават от 1 юли на съответната година с процентите по чл. 100 на КСО, а именно: 5,3% за 2020 г., 4,5% за 2021 г. и 4,4% за 2022 г.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии за периода 2020-2022 г. се запазва в размер на 1 200 лв. (40% от размера на максималния осигурителен доход за съответната година), като се прилага за всички пенсии, без оглед на началната дата на отпускането им.

През 2020 г. разходите за пенсии по бюджета на ДОО нарастват с 531,5 млн. лв. спрямо закона за 2019 г., което е в резултат както от посочените по-горе допускания, така и от влязлата в сила от 1 януари 2019 г. с новоприетия Закон за хората с увреждания, трансформация на изплащаните от Националния осигурителен институт социални пенсии за инвалидност, в размер на 25 на сто към друг вид пенсия, в месечна финансова подкрепа, която ще се изплаща от Агенцията за социално подпомагане.

През 2021 и 2022 г. ръстовете в разходите за пенсии по бюджета на ДОО спрямо предходната година са съответно 534,8 млн. лв. и 525,6 млн. лв.

2.3. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

По отношение на политиката, свързана със социалните помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО, средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. е разработена при запазени параметри на действащото законодателство в КСО, а именно:

- Запазване на периода на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни и размерът на обезщетението за отглеждане на дете до 2-годишна възраст – 380 лв.;
- Запазване на режима на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 от КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността се изплащат от ДОО;
- Запазване на периода, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца; при бременност и раждане и при безработица – 24 месеца;
- Запазване на размера на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв.

При разработването на прогнозата за разходите за обезщетения и помощи за периода 2020-2022 г. са взети предвид повишението на размера на минималната работна заплата, броят на осигурените лица и осигурителният им доход.

В резултат на тези допускания разходите за обезщетения и помощи по бюджета на ДОО през 2020 г. нарастват с 58,8 млн. лв. спрямо закона за 2019 г.

2.3.1 Политика по заетостта

Политиката по заетостта се реализира чрез ежегодните национални планове за действие по заетостта и е насочена на първо място към повишаване квалификацията на работната сила според потребностите на икономиката и увеличаване на заетостта на неравнопоставените групи на пазара на труда, приоритетно от най-слабо развитите райони. На второ място, но също от съществено значение, е активирането на неактивните лица, намаляване на престоя без работа на безработните и поддържане на трудовите навици на най-уязвимите групи на пазара на труда.

Прилагането на интегриран подход между отделните политики – икономическа, социална и политика по заетостта – е в основата на постигането на заложените цели в политиката на пазара на труда. Разкриването на работни места е в пряка зависимост от провежданата икономическа, финансова и данъчна политика. Осигуряването на качествена работна сила е свързано с провежданата политика от Министерството на образованието и науката. Намаляването на регионалните различия в страната по отношение на заетостта и безработицата е в тясна връзка с изпълняваните политики от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, както и с политиката за развитие на селските региони.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на заетостта		**Целева стойност**			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020г.***	***Прогноза 2021г.***	***Прогноза 2022г.***
1. Равнище на регистрираната безработица	%	6,0	5,8	5,6	5,6
2. Регистрирани безработни лица	ср.мес.бр.	198 000	190 000	185 000	185 000
3. Регистрирани продължително безработни лица	ср.мес.бр.	64 000	47 000	44 000	44 000
4. Регистрирани безработни младежи (15-29 г.)	ср.мес.бр.	27 000	24 000	23 400	23 400
5. Брой наети на работа лица по програми и мерки	бр.	11 730	11 610	11 780	11 360

Забележка: Следва да се има предвид, че източник на информация за показателите по политиката по заетостта и професионалната квалификация е административната статистика на Агенцията по заетостта. Данните са осреднени на месечна база с цел да се елиминира влиянието на сезонните колебания върху елементите в динамичния ред. В съвкупността на регистрираните безработни лица се включват както безработни, така и икономически неактивни лица според дефинициите на Международната организация на труда и законодателството на Европейския съюз. Целевите стойност за периода 2019-2022 г. са определени на основата на исторически данни от регистъра на Агенцията по заетостта и от Наблюдението на работната сила (НРС), провеждано от Националния статистически институт. При изготвяне на прогнозата е взета предвид и динамиката в преходите между заетост, безработица и икономическа неактивност.

За реализирането на тази политика чрез мерки за квалификация и програми на безработни по държавния бюджет са разчетени средства в размер на 73,0 млн. лв. за всяка година от тригодишния период, като финансирането на тази политика се допълва и със средства по оперативните програми.

2.3.2 Политика в областта на трудовите отношения

Политиката в областта на трудовите отношения допринася за успешно функциониращ пазар на труда, основан на адекватна регулация на трудовите отношения, балансирана

система за социална сигурност и ефективен социален диалог. Основните предизвикателства, които определят насоките за действие в областта на трудовите отношения са: новите тенденции в заетостта, включително надомна работа, работа от разстояние и работа чрез предприятия, които осигуряват временна заетост, както и повишаващата се заетост в микро-, малките и средни предприятия; промените на работното място и възникването на нови професионални рискове; тенденцията към увеличаване на работното време и интензивността на труда; демографските промени и застаряването на работещото население. Не на последно място стоят въпросите, свързани със законовите задължения на работодателите в областта на трудовите и осигурителните отношения и безопасните и здравословни условия на труд.

Разработването и провеждането на политиката в областта на трудовите отношения се осъществява в сътрудничество с признатите за представителни на национално равнище организации на работодателите и на работниците и служителите. За постигане целите на политиката допринасят всички участници в процеса на труда.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на трудовите отношения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Намаляване на дела на работещите при неспазени норми за условия на труд в проверените предприятия	% спрямо общия брой работещи в проверените предприятия	под 12%	под 12%	под 12%	под 12%
2. Задържане/намаляване честотата на трудовите злополуки	коефициент на честота	под 1,00	под 1,00	под 1,00	под 1,00
3. Намаляване броя на трудовите злополуки довели до трайна неработоспособност или смърт	брой	не повече от 130	не повече от 125	не повече от 125	не повече от 120

Забележка: Коефициент на честота трудовите злополуки се изчислява на база броя ТЗ спрямо средносписъчния бр. лица, осигурени за ТЗ*1000

Принос за изпълнението на ключовите индикатори по тази политика имат и дейностите, които се реализират по линия на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

2.3.3 Политика в областта на социалната закрила и равните възможности

Политиката по социална закрила и равни възможности гарантира социалната защита на уязвимите групи от населението, създава условия за пълноценно социално включване, спомага за осигуряване на равен достъп до ресурсите на обществото и равноправно участие в създаването и тяхното потребление за всички групи в неравностойно положение, независимо от пол, възраст, увреждане, етническа принадлежност, вяра, сексуална ориентация и др.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на социалната закрила и равните възможности **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма	***Прогноза***	***Прогноза***	***Прогноза***

		2019 г.	*2020 г.*	*2021 г.*	*2022 г.*
1. Месечни помощи	ср.мес.бр. лица и семейства	31 800	31 600	31 600	31 600
2. Целеви помощи за отопление	бр. лица и семейства	220 000	220 000	220 000	220 000
3. Лица бенефициенти на целеви социални програми и проекти за предоставяне на социалната услуга „обществена трапезария“	бр. лица	4 040	4 100	4 100	4 100

Целта на политиката е да решава по възможно най-добрия начин проблемите на рисковите групи в рамките на финансовите възможности на държавата, вкл. и по отношение на бедността, чрез прекратяване на трайната зависимост от системата за социално подпомагане. Социалната закрила е насочена към гарантиране на задоволяването на основните жизненоважни потребности на хората, изпаднали в критична ситуация, като се прилага чрез ясен, точен и обективно обоснован механизъм.

2.3.4 Политика в областта на хората с увреждания

Политиката за интеграция на хората с увреждания е насочена към създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, социална интеграция и упражняване на правата, защита на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането им в работна среда. Проблемите на хората с увреждания са широкообхватен проблем на човешките права и предмет на законово регулиране.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на хората с увреждания **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Месечна финансова подкрепа за хора с трайни увреждания по чл. 69, т. 1 от Закона за хората с увреждания	ср. мес. бр. лица		601 000	601 000	601 000
2. Финансова подкрепа за хората с трайни увреждания, предоставяна под формата на целеви помощи по чл. 69, т. 2 от Закона за хората с увреждания	ср. мес. бр. лица		8 120	8 120	8 120
3. Предоставяне на лична помощ за хората с увреждания по Закона за личната помощ	брой	23 400	23 400	23 400	23 400
4. Хора с увреждания, включени в мероприятия за рехабилитация и социална интеграция	брой	3 600	3 600	3 600	3 600

Политиката за хората с увреждания се основава на определена стратегическа рамка и многообразна нормативна уредба, която ангажира множество правителствени институции. В процеса активно са включени и частни фирми и неправителствени организации, в т.ч. и национално представителните организации на и за хората с увреждания.

Направените констатации в обществото по отношение на съществуващата политика в областта на хората с увреждания наложиха необходимостта действащите социални

политики за хората с увреждания да бъдат цялостно преразгледани и реформирани с оглед на това да се гарантират правата на тази уязвима група хора и тяхната адекватна социална защита, като едновременно с това се усъвършенства механизмът за разпределение на средства от държавния бюджет за тези политики. С приетия нов Закон за хората с увреждания се прилагат и изискванията на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН. Стратегическата цел на Закон за хората с увреждания е предоставяне на необходимата и адекватна социално-икономическа подкрепа за хората с увреждания от държавата, чрез която да бъдат максимално приобщени в обществото. С нормативната уредба се гарантира равноправното и пълноценно упражняване на правата на хората с увреждания, като се въвежда нов начин на дефиниране на областите и средствата за подкрепа за социално приобщаване и се въвеждат принципи, които определят личния избор, независимост, равнопоставеност, достъпност, пълноценно и ефективно участие в обществения живот на хората с увреждания и техните семейства.

2.3.5 Политика в областта на социалното включване

Политиката в областта на социалното включване е многосекторна политика, свързана с подобряване на целенасочеността на мерките и прилагане на интегриран подход за превенция на бедността и насърчаване на социалното включване. Съществена част от политиката за социално включване е предоставянето на материална подкрепа за семействата с деца и семействата, които полагат грижи за деца в риск.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на социалното включване **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Подкрепа на деца в риск	ср. мес. бр. случаи	6 600	6 600	8 600	8 600
2. Еднократна помощ при раждане на дете	бр. деца	64 000	64 000	64 000	64 000
3. Еднократна помощ за ученици, записани в първи клас	бр. деца	43 800	43 800	43 800	43 800
4. Месечни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст	ср. мес. бр. деца	616 735	591 000	591 000	591 000
5. Месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане	ср. мес. бр. случаи	27 000	27 000	27 000	27 000

2.3.6 Политика в областта на жизненото равнище, доходите и демографското развитие

Политиката в областта на жизненото равнище, доходите и демографското развитие се разработва в съответствие с приоритетите, заложени в Националната програма за реформи и Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. Политиката е насочена към създаване на съвременни мерки, които да са хармонизирани с прилаганите политики на Европейския съюз за намаляване на бедността сред работещите, постигането на социална кохезия и създаването на равни възможности за пълноценен социален и продуктивен живот за всички социални групи от населението, което е в пълно съответствие с утвърдените практики в държавите-членки на ЕС за защита на доходите и жизнения стандарт на нископлатените работници и на „работещите бедни“, както и за прилагането на минимални стандарти за гарантиране на приемливо жизнено равнище. В подкрепа на тази политика е и

развитието на социалната икономика и социалното предприемачество. Посрещането на демографските предизвикателства има пряко значение за изпълнение на заложените приоритети. Повишаването на качествените параметри на възпроизводството на населението се превръща в основно предизвикателство пред демографската политика на страната в контекста на концепцията за устойчиво развитие в процеса на пълноправно европейско членство на България и изграждане на икономика, основана на знанията.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на жизненото равнище, доходите и демографското развитие **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Анализ на тенденциите в неравенството на доходите, с акцент върху регионалните особености - райони на планиране и области	брой	1	1	1	1
2. Мониторинг на политиката по доходите от труд	брой	1	1	1	1
3. Разработен набор от практически мерки на базата на утвърдена Национална концепция за социална икономика; анализи и предложение за обединяване на правните основния за социалната икономика в един нормативен документ; последващи анализи за съответствие - жизнено равнище и социална икономика	брой	1	1	1	1

2.3.7 Политика в областта на свободното движение, миграцията и интеграцията

Провеждането на политиката в областта на свободното движение на работници, управление на външната трудова миграция и интеграцията на имигранти е съобразена с политиката на ЕС и потребностите на българския трудов пазар за ограничаване на недостига на работна сила. Политиката на България в тази област е обвързана с националния интерес на страната и е съобразена с произтичащите от членството ѝ в ЕС ангажименти и с новите тенденции в глобален и регионален план.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на свободното движение, миграцията и интеграцията **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Намалена недекларирана заетост на български граждани в държави-членки на ЕС (относително намаление в %)	%	65	65	65	65
2. Степен на успешно интегриране на граждани на трети държави и членове на техните семейства на българския пазар на труда (годишно увеличение в % спрямо предходната година)	%	30	30	30	30

2.4. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

Политиката в областта на здравеопазването ще бъде насочена към постигане на приоритетите на Националната здравна стратегия – 2020, чрез изпълнение на Плана за действие към нея, с цел подобряване на ефективността и удовлетвореността на гражданите от функционирането на сектора. Предвидени са програми и мерки, които подпомагат изпълнението на специфичната препоръка на ЕК към България да подобри ефективността на разходите на системата на здравеопазването, по-специално чрез преразглеждане на остойностяването на здравните дейности и укрепване на извънболничната медицинска помощ. През тригодишния период се предвижда да се подобри функционирането на спешната медицинска помощ, предоставяна в извънболнични и в болнични условия, с цел осигуряване на по-добро качество, достатъчност и своевременност в съответствие с приетата от Министерския съвет „Концепция за развитие на системата за спешна медицинска помощ в Република България 2014-2020 г.“.

Определените приоритети в политиката на Министерство на здравеопазването за периода 2020-2022 г. са:

- Засилване ролята на профилактиката като възможност за по-добро здраве и качество на живот. Разширяване на обхвата на профилактичните прегледи с допълнителни скринингови изследвания. Ранна диагностика и откриване на предхронични и хронични състояния чрез въвеждане на ежегодни профилактични прегледи на всички български граждани - изследвания на кръв, урина и кардиологични изследвания, с цел наблюдаване в извънболничната помощ. Въвеждане на интегриран подход за намаляване употребата на наркотични вещества и за справяне с нарастващия процент на наркозависимите подрастващи;
- Осигуряване на финансова стабилност и обезпеченост на здравната система. Стабилизиране на здравноосигурителния модел;
- Развитие на електронното здравеопазване;
- Преодоляване на регионалните дисбаланси и осигуряване на функционално взаимодействие между отделните нива на медицинската помощ.

2.4.1 Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве

Основният обхват на политиката е гарантиране на качествено и ефективно посрещане на здравните потребности на гражданите чрез реализиране на първична профилактика, промоция на здравето и интегрирана профилактика на заразните болести, в това число имунопрофилактика, надзор на заразните болести и ефективен държавен здравен контрол върху факторите на жизнената среда. Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, регионалните здравни инспекции и националните центрове по проблемите на общественото здраве.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***

Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Възникнали значими събития с риск за общественото здраве, налагащи провеждането на засилен епидемиологичен надзор, профилактика и здравен контрол	брой	0	0	0	0
2. Регистрирана годишна заболяемост и смъртност от ваксинопредотвратими заболявания	честота на 100 000 население	5,64‰ /0,25‰	5,0‰ /0,15‰	4,5‰ /0,10‰	4,5‰ /0,10‰
3. Относителен дял на обхванатите спрямо общият брой на подлежащите на планови имунизации деца от населението - имунизационен обхват, съгласно Националния имунизационен календар	%	93,00	93,00	94,00	95,00
4. Регистрирана годишна заболеваемост от туберкулоза (нови болни и рецидиви, всички форми)	честота на 100 000 население	21,5	20,5	19,4	18,5
5. Ниво на разпространението на ХИВ сред общото население - брой на ново регистрираните заболели от ХИВ/СПИН от общото население	честота на 100 000 население	3,6	3,8	4,0	4,2
6. Относителен дял на преминали успешно лица, обхванати в програми за лечение с опиеви агонисти и агонисти-антагонисти, получаващи Метадон по Наредба № 34	%	6,5	7	7	7

За осъществяването на тази политика по държавния бюджет са разчетени средства за тригодишния период, основно по следните направления:

- За реализиране на национални програми, ориентирани към различни възрастови и социално-уязвими групи, по отношение ограничаване заболяемостта и смъртността от заразни заболявания и повишаване информираността на населението за най-честите социално-значими хронични незаразни заболявания – по 5,3 млн. лв.;
- За централна доставка на ваксини за задължителни и целеви имунизации и биопродукти за постекспозиционна профилактика – по 45,0 млн. лв.;
- За субсидии за лечебните заведения за болнична помощ за продължаващо лечение и рехабилитация на пациенти с туберкулоза, за амбулаторно проследяване и лечение на пациенти с ХИВ/СПИН и за субституиращи и поддържащи програми с метадон – по 11,7 млн. лв.

2.4.2 Политика в областта на диагностиката и лечението

Политиката е насочена към подобряване на здравното благополучие и качеството на живот на българските граждани и намаляване на здравните неравенства чрез подкрепа за специфични дейности в областта на диагностиката и лечението на заболявания и организацията на медицинската помощ извън обхвата на задължителното здравно осигуряване. Финансирането на политиката е основно със средства от държавния бюджет и от бюджета на Националната здравноосигурителна каса. Основен принос към

реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, центровете за спешна медицинска помощ, държавните психиатрични болници, центровете по трансфузионна хематология, домовете за медико-социални грижи за деца, Центърът за асистирана репродукция и лечебните заведения.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на диагностиката и лечението **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Смъртност при децата от 0-1 годишна възраст	бр./1000 (‰)	6	5,5	5,0	4,5
2. Смъртност при децата от 1-9 годишна възраст	бр./1000 (‰)	0,18	0,16	0,15	0,14
3. Средна продължителност на предстоящия живот на хората след навършване на 65 годишна възраст;	бр. години	16,4	16,6	16,8	17,0
4. Смъртност от болести на органите на кръвообращението (I00 – I99)	бр./100 000 (‰‰)	1 015	1 013	1 011	1 009
5. Смъртност от злокачествени новообразувания (C00 – C97)	бр./100 000 (‰‰)	244,75	244,50	244,25	244,00
6. Дял на разходите за извънболнична медицинска помощ спрямо общите здравноосигурителни плащания	%	13	14	15	16

Разчетените разходи за изпълнението на тази политика по консолидираната фискална програма за тригодишния период включват индикативни средства по следните основни дейности и направления за:

- Осигуряване на достъп на децата до 18 години до специализирани медицински дейности, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване в страната и в чужбина – по 12,0 млн. лв.;
- Осигуряване на достъп до програми за подкрепа на репродуктивните възможности и лечение на безплодието – по 20,0 млн. лв.;
- Осигуряване на равнопоставен достъп на пациентите до спешна медицинска помощ в центровете за спешна медицинска помощ и в специализирани болнични спешни отделения, финансирани по държавния бюджет – за 2020 г. – 199,7 млн. лв., за 2021 г. – 200,5 млн. лв. и за 2022 г. – 200,5 млн. лв.;
- Плащания за болнична медицинска помощ, за стационарно лечение на пациенти с психични заболявания, за лечение и специализирани грижи за деца и за субсидии за лечебните заведения за болнична помощ за дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване – 2 279,1 млн. лв. за 2020 г., за 2 583,9 млн. лв. за 2021 г. и 2 698,2 млн. лв. за 2022 г., като основният разход за тази дейност е предвиден по бюджета на Националната здравноосигурителна каса;
- Осигуряване на медицински изделия за вземане, диагностициране, преработване и съхраняване на кръв и кръвни съставки, както и реактивите за имунохематологична диагностика – по 8,1 млн. лв.

Финансирането на тази политика се допълва и със средства по оперативните програми.

2.4.3 Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия

Основният обхват на политиката е осигуряване на лекарствени продукти, които отговарят на стандартите за качество, безопасност и ефикасност за задоволяване на потребностите на населението. Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, Изпълнителната агенция по лекарствата и Националният съвет по цени и реимбурсиране на лекарствените продукти.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Публични разходи за лекарствени продукти като процент от БВП	%	1,00	1,00	1,00	1,00
2. Дял на генеричните лекарства в реимбурсния фармацевтичен пазар	%	70,00	70,00	75,00	75,00
3. Относителен дял на стойността заплатена за лекарствени продукти за домашно лечение от общите плащания за извън болнична помощ	%	54,00	54,00	58,40	58,50

Основният разход за реализирането на тази политика е разчетен по бюджета на Националната здравноосигурителна каса. За осигуряване на лекарствени продукти за домашно лечение, за лечение на злокачествени заболявания в условията на болничната помощ и за доставка на лекарствени продукти за лечението на български граждани за заболявания, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, по консолидираната фискална програма са разчетени индикативни средства в размер на 1 218,4 млн. лв. за 2020 г., 1 294,7 млн. лв. за 2021 г. и 1 359,8 млн. лв. за 2022 г.

2.5. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

2.5.1 Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот

Осигуряването на достъп до предучилищно и училищно образование и намаляването на дела на отпадналите от училище и на преждевременно напусналите образователната система ученици са фактори с ключова значимост за създаване на благоприятни условия за личностна и професионална реализация, за намаляване на социалното изключване, подобряване на качествените характеристики и конкурентоспособността на работната сила и на благосъстоянието на гражданите. В тази връзка се обуславя и значимостта на предучилищното образование за развиване на умения, необходими както за училищно обучение и личностна реализация, така и за подобряване на качеството на работната сила в стратегическа перспектива. Политиките за достъп до качествено образование се осъществяват преимуществено чрез цялостен интегриран подход, базиран на обвързаните и съгласувани действия на институциите на

национално и местно равнище. Целите на националната политика за учене през целия живот продължават да бъдат високото ниво на знанията, възможностите за иновации, адаптивността спрямо промените в естеството на работните процеси и пълноценното социално включване.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Дял на преждевременно напусналите образователната система	%	11,6	11	10,6	под 10,6
2. Дял на обхванатите в предучилищното възпитание и подготовка деца на възраст от 4 г. до постъпване в първи клас от 87,8% през 2012 г. на 90% през 2020 г.	%	88,9	90	90,2	над 90,2
3. Дял на 15 годишните със слаби постижения по:					
3.1. четене от 39,4% през 2012 г. на 30% през 2020 г.;	%	32,88[18]	30	28	под 28
3.2. математика от 43,8% през 2012 г. на 35% през 2020 г.;	%	37,20	35	34,8	под 34,8
3.3. природни науки от 36,9% през 2012 г. на 30,0% през 2020 г.	%	31,95	30	28	под 28
4. Участие на населението на 25-64 навършени години в образование и обучение от 1,7% през 2012 г. на повече от 5% през 2020 г.	%	4,1	5	5,1	над 5,1

Основно средствата от държавния бюджет за изпълнението на политиката включват четирите стълба на финансиране на системата съгласно Закона за предучилищното и училищното образование.

Първият стълб включва средствата за издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците, които се определят въз основа на стандарти за финансиране, определени от Министерския съвет и въз основа на броя на институциите, паралелките и на децата и учениците.

За периода 2020-2022 г. се предвижда ежегодно увеличение на средствата по стандарти с допълнителни 360,0 млн. лв. за 2020 г. и 2021 г. С тези средства е предвидено увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти, като през 2021 г. ще бъде постигнато удвояване на средствата за възнаграждения спрямо 2017 г.

[18] Изследването PISA на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) се провежда веднъж на 3 години, като данните от последното изследване са за 2015 г. През 2018 г. е проведено изследването, но резултатите ще са известни през 2019 г. Методологията е валидна за трите области четене, математика и природни науки. За отчитане на заложените стойности в стратегиите, резултати могат да се очакват през 2022 г., тъй като следващото изследване е след 3 г. (считано от 2018 г.), т.е. през 2021 г.

Една от целите е да се привлекат млади хора към професията. Сега те са едва 8% от общия брой на педагогическите специалисти, а през следващите 8 години предстои да се пенсионират около 40 хиляди български учители.

Като част от политиката по доходите на педагогическите специалисти за периода 2020-2022 г. се предвижда да се запази механизмът за предоставянето на допълнителни средства за работа с деца и ученици от уязвими групи.

За компенсиране на увеличението на минималната работна заплата са предвидени допълнителни средства в размер на 34,5 млн. лв.

Като част от мерките за разширяване на професионалното образование за периода 2020-2022 г. е и включването на по-голям брой ученици в дуална форма на обучение.

Вторият стълб включва средствата за подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие.

За периода 2020-2022 г. са предвидени:

- 43,2 млн. лв. за осигуряването на транспорт на деца и ученици, включително за поддръжка на автобуси;
- 25,1 млн. лв. от държавния бюджет за финансиране на заниманията по интереси, като целта е да се подкрепя развитието на ключовите компетентности на учениците в областта на математиката, информатиката, природните науки и технологиите и се подпомага професионалното им ориентиране;
- да продължат дейностите по създадения Механизъм за съвместна работа на институциите по обхват и включване в образователната система на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст, като до момента са върнати обратно или записани за първи път в образователната система общо 23 898 деца и ученици.

Третият стълб включва средствата за развитие на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие.

В резултат на компенсирането на разходите за транспорт и/или наем на педагогическите специалисти от местоживеенето до местоработата са осигурени квалифицирани специалисти в 783 детски градини и училища. Пътуващите до друго населено място учители са 15 500, а от заплащането на наем се възползват 67 учители.

Предвидено е средствата за стипендии за образователни резултати, които се предоставят на училищата на базата на постигнатите и запазени резултати от националните външни оценявания на учениците, да се запазят на 3,0 млн. лв.

Четвъртият стълб включва разходите за реализиране на национални мерки и дейности, като приоритетно е предвидено да бъдат финансирани мерки за осигуряване на съвременна образователна среда и достъп до информационни технологии, повишаване квалификацията на педагогическите специалисти и обучението на българите в чужбина.

За периода 2020-2022 г. ще бъде запазена финансовата подкрепа, с която българската държава спомага за съхраняване на националното самосъзнание, култура и традиции и изучаването на български език и литература, история и география на България на около 29,2 хил. деца, ученици и кандидат-студенти от българските общности в чужбина, обучаващи се в 362 училища-школи и клубове.

Във връзка с нарастващия обем на безплатните превози на децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от населени места, в които няма детска градина

или училище, до най-близката детска градина или училище, което провежда обучение в съответната група или в съответния клас, и обратно, се предвижда за 2020 г. увеличение спрямо 2019 г. с 2,0 млн. лв. на 42,0 млн. лв. на размера на средствата за транспорт на деца и ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование. Размерът на средствата за 2021 г. и 2022 г. се запазва на нивото от 2020 г.

2.5.2 Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал

Политиката в областта на равния достъп до качествено висше образование цели насърчаване на усилията на автономните висши училища за непрекъснато развитие на качеството на предлаганото висше образование, подпомагането им при въвеждането, развитието и усъвършенстването на вътрешните системи за оценяване и поддържане на качеството на обучение и на академичния състав, създаване на условия за усвояване на добрите практики на висшите училища от държавите-членки на ЕС, осигуряване на условия за достъп до качествено висше образование, целящо успешна реализация през целия живот.

Визията за развитието на науката в България се свързва с повишаване на качеството и международната разпознаваемост на научноизследователската и иновационна дейност.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование (36%)	%	35	36	36,2	над 36,2
2. Инвестиции в научноизследователската и развойна дейност (НИРД) в размер от БВП (1,5%)	%	1,32	1,5	1,6	над 1,6

Разходите за изпълнението на политиката включват средства за издръжка на обучението и за подпомагане на студенти и докторанти и институционалното и програмно-конкурсното финансиране на научноизследователската дейност.

За периода 2020-2022 г. са предвидени допълнителни средства в размер на 3,4 млн. лв. за издръжка на обучението на студенти и докторанти. В съответствие със Закона за висшето образование ежегодно се увеличават средствата за издръжка на обучението, формирани въз основа на комплексната оценка на качеството на обучението. От въвеждането на този модел на финансиране на висшето образование през 2011 г., относителният дял на средствата за издръжка на обучението, формиран в резултат на оценка на качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда, нараства от 2,28% през 2011 г. на 55,46% през 2019 г.

За учебната 2018/2019 година е въведен нов механизъм за определяне броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища на базата на комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда.

С оглед запазването на специалности във висшите училища, които са с идентифициран бъдещ недостиг на пазара на труда и с цел повишаване на интереса към тях се предвижда освобождаването от заплащане на такси за обучението на студентите. За тази мярка са предвидени 2,0 млн. лв. по бюджета на Министерството на образованието и науката за периода 2020-2022 г.

За периода 2020-2022 г. се предвижда запазване на общия размер на държавната гаранция за новоотпуснати кредити в размер на 50,0 млн. лв. Кредитирането на студенти и докторанти, като част от студентското подпомагане, дава възможност за повишаване на образованието на млади хора, които нямат възможност да осигурят сами средства за такси за обучение и средства за издръжка на обучението си.

Визията за развитието на науката в България за периода 2020-2022 г. се свързва с повишаване на качеството и международната разпознаваемост на научноизследователската и иновационна дейност. Акцентът се поставя върху финансиране на научни изследвания в приоритетни и конкурентни области за решаване на важни обществено значими предизвикателства, подпомагане на млади учени и осъществяване на съвместни научни изследвания с български учени в чужбина и привличане на водещи учени от чужбина. Средствата ще се разпределят между научните звена и колективи въз основа на оценка на научната им дейност и резултатите от нея чрез механизъм за диференциран ръст на средствата.

Важен стимул за поддържане на високо научно ниво на изследователите е въвеждането на диференцирано заплащане, обвързано с постигнатите научни резултати.

Предвижда се да продължи изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 г., Оперативния план към нея за периода 2018-2022 година и Националната пътна карта за научна инфраструктура.

За периода 2020-2022 г. средствата по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020“ ще са насочени главно към развитие на върхови и пазарно-ориентирани научни изследвания, укрепване на съществуващите и инвестиции в нови научни инфраструктури /центрове за върхови постижения, центрове за компетентност и регионални научни центрове/ с цел развитие на регионална интелигентна специализация и осигуряване на необходим достъп до европейски и международни научни инфраструктури.

2.6. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОТБРАНАТА

Политиката в областта на отбраната е свързана с поддържането на модерни, боеспособни и оперативно съвместими въоръжени сили. За нейното реализиране ще се поддържа и развива ефективно и ефикасно планиране на отбраната, базирано на способности, в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО, Координирания годишен преглед на отбраната в ЕС и в контекста на Постоянното структурирано сътрудничество в отбраната на ЕС. Целта е изграждане, поддържане и използване на необходимите способности на българските въоръжени сили за изпълнение на задачите по отбрана на страната в рамките на колективната отбрана на НАТО, принос към колективната отбрана на Алианса, участие в ръководени от НАТО и ЕС операции и мисии, а също така и принос към националната сигурност в мирно време.

През прогнозния период ще се провежда активна отбранителна политика на Република България в НАТО, Европейския съюз и други международни и регионални формати и ефективно участие в системата на колективната отбрана на НАТО, Общата политика за

сигурност и отбрана на Европейския съюз (ОПСО на ЕС) и в рамките на други международни и регионални инициативи в подкрепа на мира и стабилността в света. Република България ще продължи участието си в процеса на вземане на решения, както и в процеса на изграждане на отбранителни способности на НАТО и ЕС. Освен това, Република България ще продължи съвместната работа и сътрудничество със страните от ЕС в рамките на Постоянното структурирано сътрудничество в областта на отбраната на ЕС (PESCO) и Европейската агенция за отбрана, както и Европейски фонд за отбрана и Европейска програма за индустриално развитие в областта на отбраната.

Правителствената политика в областта на отбраната се изпълнява от Министерството на отбраната чрез реализирането на следните две политики:

- Политика в областта на отбранителните способности, чиято основна цел е възстановяване и поддържане на ключови компоненти от системата за отбрана на страната и ВС за гарантиране на териториалната цялост (сухоземни, въздушни и морски граници) чрез изграждане на оперативно съвместими и модерни въоръжени сили с единна система за командване и управление, структура, численост, въоръжение, техника, подготовка и инфраструктура за мирно време и при кризи;
- Политика в областта на съюзната и международната сигурност, чиято основна цел е участие във формиране на политиките на НАТО и ЕС по сигурността и отбраната и адекватен принос към реализирането им.

Спазено е изискването за достигане на разходите за отбрана до определения процент от БВП в съответствие с Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/04.01.2018 г., с което ще се предостави възможност за изпълнение на Програмата за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2020, приета с Решение на Народното събрание от 25.11.2015 г. Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за модернизация на Българската армия, а именно: придобиването на нов тип боен самолет, многофункционален модулен патрулен кораб за ВМС и основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада.

Общо разходите по функционален принцип за група „Отбрана“ в прогнозата за 2020 г. са в размер на 1 841,4 млн. лв., което представлява 1,5% от БВП. За целите на представяне на финансова информация за разходите за отбрана към НАТО, Министерството на отбраната включва разходите по бюджета на Министерството на отбраната и трансферите на държавните висши военни училища, които са предвидени освен по група „Отбрана“ и по други функции. В проекта за 2020 г. общо разходите за отбрана възлизат на 1 977,5 млн. лв., което представлява 1,61% от БВП. В тези разходи не са включени разходите за пенсии, изплащани на бившите военни и цивилни служители, които са от системата на Министерството на отбраната.

Табл. III-3: Разходи за отбрана за периода 2019-2022 г.

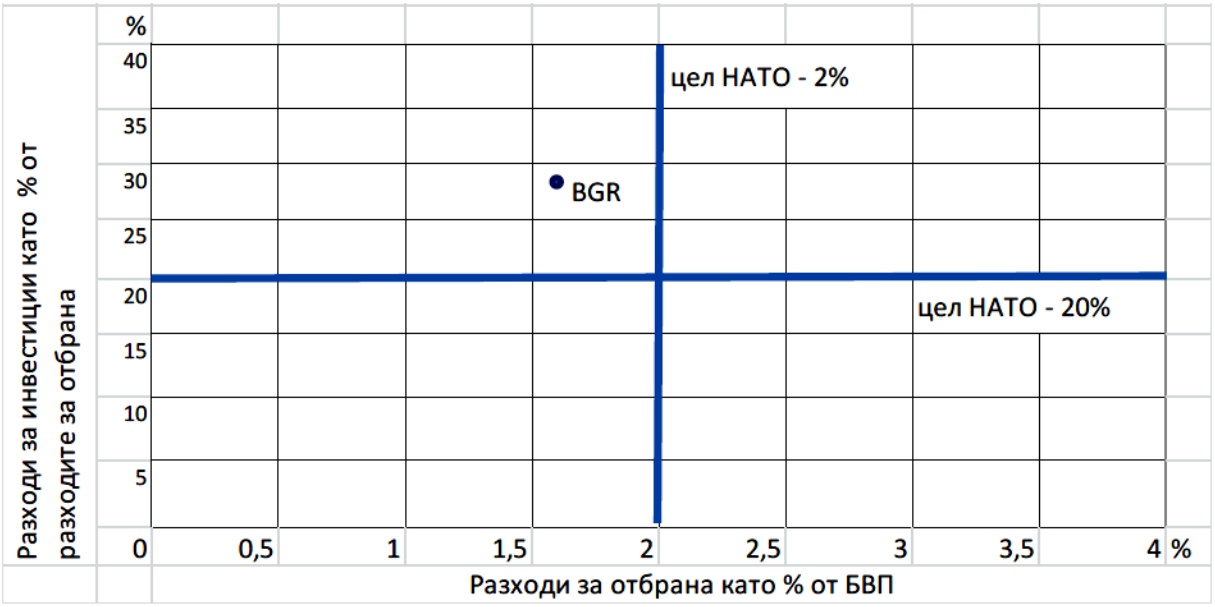
(млн. лв.)

№ по ред	**Показатели/години**	***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1.	Разходи за отбрана	1 839,3	1 977,5	2 139,6	2 353,4
2.	Увеличение спрямо предходната година		138,2	162,1	213,7

3.	БВП	116 412,0	122 826,6	130 463,9	138 432,6
4.	Процент от БВП (т. 1/т. 3)	1,58%	1,61%	1,64%	1,70%

Относителният дял на капиталовите разходи към общите разходи за отбрана е над 20-процентния критерий на НАТО.

Граф. III-3: Разходи за отбрана като процент от БВП и разходи за инвестиции като процент от общите разходи за отбрана

Забележка: Разходите за отбрана не включват разходите за пенсии

2.7. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ВЪТРЕШНИЯ РЕД И СИГУРНОСТТА

Политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се изпълнява от Министерството на вътрешните работи, Държавната агенция „Разузнаване“, Националната служба за охрана, Държавната агенция „Национална сигурност”, Държавната агенция „Технически операции” и Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства. Те реализират дейността си в тази област в следните основни направления:

- Опазване на обществения ред и защита на националната сигурност, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите;
- Противодействие на местни и транснационални престъпни структури и на физически и юридически лица, чиито действия са насочени срещу митническия режим, паричната, данъчната, осигурителната и други системи;
- Недопускане извършването на терористични действия на територията на страната;
- Граничен контрол и охрана на държавната граница, противодействие на незаконната миграция на територията на Република България и засилване контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани на територията на страната;

- Превантивна дейност и контрол на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътно-транспортни произшествия;
- осигуряване на пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и други извънредни ситуации;
- Осигуряване, разработване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС) и на специфични методи за охрана на живота, здравето и имуществото на гражданите, защита на правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразното използване на СРС и намирането на баланс между нуждата от използване на СРС, гражданските права и финансовите възможности на държавата;
- Извършване на негласна оперативно-техническа дейност за разкриване и документиране извършването на престъпления, включително и за изготвяне на веществени доказателствени средства;
- Осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим по месторабота, местоживеене, пребиваване в страната и в чужбина на категориите охранявани и обслужвани лица съгласно Закона за Националната служба за охрана;
- Обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност зад граница и физическа охрана на задграничните дипломатически представителства на Република България;
- Разработване и актуализиране на правила за съхраняването на искания, разрешения и разпореждания по използването и прилагането на СРС, издаване на указания във връзка с подобряване режима на използване и прилагане на СРС, както и за съхраняване и унищожаване на придобитата чрез тях информация; сезиране на органите и уведомяване служебно на гражданите при наличие на данни за неправомерно използване и прилагане на СРС.

2.7.1 Политика в областта на противодействие на престъпността и опазване на обществения ред

Тази област на политика е насочена към: противодействие на организираните и конвенционалните форми на престъпност против икономиката и финансовата система и на престъпленията против личността и собствеността на гражданите; ефективно противодействие на тероризма и киберпрестъпността; опазване на обществения ред.

Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на противодействие на престъпността и опазване на обществения ред **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Намаляване на регистрираните престъпления	%	0,5	1,0	1,5	1,0
2. Дял на върнатите досъдебни производства от общо разследваните за периода	%	4,0	4,0	4,0	4,0

Политика в областта на противодействие на престъпността и опазване на обществения ред **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
3. Увеличаване на контролната дейност с автоматизирани технически средства (АТС)	%	5,0	10,0	20,0	10,0
4. Повишаване на ефективността по противодействие на организираната престъпност с цел реализиране на националните политики за гарантиране на сигурността чрез провеждане на качествени действия по разследването на база брой привлечените към наказателна отговорност лица за участието им в организирана престъпна дейност спрямо общия брой на лицата, привлечени към наказателна отговорност	%	32,0	65,0	70,0	70,0
5. Обменени съобщения по каналите на ЕВРОПОЛ, ИНТЕРПОЛ, СИРЕНЕ и по двустранно и регионално сътрудничество	брой	197 000	197 000	204 000	207 000

2.7.2 Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси

Тази област на политика е насочена към: поддържане на висока ефективност в граничното наблюдение за противодействие на незаконната миграция, обезпечаване сигурността на външните европейски граници и усъвършенстване на системите за сигурност на границите чрез прилагане на модерни технически средства и по-ефективен контрол на миграционните процеси. Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Поддържане на висока ефективност в граничното наблюдение за противодействие на незаконната миграция и обезпечаване сигурността на външните европейски граници	брой	550	900	900	850
2. Поддържане на висока ефективност в граничните проверки за противодействие на незаконната миграция и незаконното превеждане на лица през държавната граница	брой	600	420	390	390
3. Увеличаване на броя на издадените разрешения, удостоверения и други документи за пребиваване на граждани на трети страни и граждани на ЕС спрямо предходния отчетен период	**%**	1,0	1,0	1,0	1,0

Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси	Мерна единица	Целева стойност			
Наименование на индикатора		*Програма 2019 г.*	*Прогноза 2020 г.*	*Прогноза 2021 г.*	*Прогноза 2022 г.*
4. Повишаване на ефективността на процедурите по връщане на незаконно пребиваващите чужденци като елемент от политиката по противодействие на незаконната миграция чрез увеличаване на процента на върнатите чужденци спрямо броя на лицата, настанени в специалните домове за временно настаняване на чужденци през отчетния период и подлежащи на връщане	%	4,0	5,0	6,0	6,0

2.7.3 Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации

Тази област на политика е насочена към: осъществяване на държавен противопожарен контрол за спазване на правилата и нормите при проектиране и строителство и при експлоатация на обектите и осигуряване на пожарната безопасност и защита от пожари, бедствия и извънредни ситуации. Дейностите по тази политика се изпълняват от Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации	Мерна единица	Целева стойност			
Наименование на индикатора		*Програма 2019 г.*	*Прогноза 2020 г.*	*Прогноза 2021 г.*	*Прогноза 2022 г.*
1. Проверки по спазване на изискванията за пожарна безопасност	брой	120 000	110 000	110 000	110 000
2. Предоставени административни услуги на гражданите в областта на пожарната безопасност	брой	13 000	11 000	11 000	11 000
3. Проведени мероприятия за повишаване културата на населението в областта на пожарната безопасност и защита на населението	брой	7400	7 400	7 400	7 400
4. Извършени проверки на обекти съгласно Закона за защита при бедствия (чл. 35, ал. 1 и чл. 36, ал. 2)	брой	2 000	2 000	2 000	2000
5. Повишаване на готовността на силите и средствата от териториалните звена на ГДПБЗН и основните съставни части на Единната спасителна система за реагиране при пожари, бедствия и извънредни ситуации чрез провеждане на пожаро-тактически учения от СДПБЗН и РДПБЗН с участието на сили и средства от създадените специализирани сектори оперативни дейности (СОД), СДВР, ОДМВР, Центровете за спешна медицинска помощ, БЧК и доброволни формирования	брой	28	30	33	35

2.7.4 Политика в областта на управление и развитие на МВР

Тази област на политика е насочена към: повишаване на институционалния капацитет чрез гъвкаво управление на ресурсите; обучение и квалификация и подобряване координацията между структурите; развитие на информационно-аналитичната, експертната, научната и административната дейност и дейността по здравеопазване.

Дейностите по тази политика се изпълняват от административни звена в МВР, НС 112, Академия на МВР и Медицински институт-МВР.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управление и развитие на МВР **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Поддръжка и оптимизация на комуникационните системи на МВР	брой	6	6	6	6
2. Поддръжка и оптимизация на информационните системи на МВР	брой	45	45	45	45
3. Процент на обажданията, отговорени до 10-тата секунда	%	80	83	85	85
4. Обучени лица по професионално направление	брой	6 000	6 000	6 000	6 000
5. Брой лица, с които е проведено психологично изследване	брой	6 000	6 000	6 500	6 500
6. Преминали през Медицинския институт на МВР болни служители и други лица	брой	16 500	16 500	16 500	16 500

Финансирането на политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се допълва със средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, като в прогнозата за периода 2020-2022 г. на МВР са включени средства по Европейския фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ) и Европейския фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС), проекти, програми и грантови споразумения. Предвиденото национално съфинансиране по тях за 2020 г. възлиза на 4,7 млн. лв. и по 5,1 млн. лв. за 2021 и 2022 г.

2.8. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ПРАВОСЪДИЕТО И СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

2.8.1 Политики в областта на съдебната власт

Политиките в областта на съдебната власт се координират от Висшия съдебен съвет, който е постоянно действащ орган, представляващ съдебната власт, който осигурява и отстоява нейната независимост, определя състава и организацията на работа на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и обезпечава финансово и технически тяхната дейност без да се намесва в нейното осъществяване.

Приоритет е изграждането на добре функциониращa и прозрачна съдебна система, която да гарантира ефективно прилагане на законите, да дава сигурност на гражданите и да защитава спазването на техните права и свободи. Усилията в тази сфера са насочени към постигането на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в

областта на правната помощ и алтернативното решаване на спорове, в условията на пълноправно членство в Европейския съюз.

Основните политики, на които е подчинена дейността на всички работещи в съдебната система на Република България са следните:

- Политика 1 – Осъществяване на правосъдие и правораздавателна власт с цел защита правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата;
- Политика 2 – Спазване на законността в Република България;
- Политика 3 – Управление и организация на работата на съдебната власт, без да се нарушава нейната независимост;
- Политика 4 – Укрепване на професионалната квалификация на правоприлагащите органи;
- Политика 5 – Контрол на органите на съдебната власт, основаващ се на принципите на законосъобразност, обективност и публичност;
- Политика 6 – Електронно правосъдие;
- Политика 7 – Управление на недвижимите имоти на съдебната власт.

Изпълнението на заложените политики цели повишаване на общественото доверие в съдебната власт, постигане на ефективно, бързо, прозрачно, справедливо и достъпно правосъдие, както и създаване на съвременни условия на гражданите, вкл. за обвиняемите, за провеждане на съдебния процес. За постигането на тези цели е важно да се наблегне на качествено изпълнение на предвидените в Закона за съдебната власт задължения и повишаване на общественото доверие в съдебната власт, както и да се засили контролът на органите на съдебната власт, основаващ се на принципите на законосъобразност, обективност и публичност.

Важен момент при изпълнението на политиките в областта на съдебната система е засилването на ефективността в борбата на Прокуратурата срещу организираната престъпност и корупцията и осигуряването на средства за увеличения брой експертизи, поради повишената роля на Прокуратурата в досъдебното производство и в съдебния процес.

Предвижда се подобряване на административното обслужване чрез изграждане на информационна система с електронни услуги и внедряването на нови технологии, като част от електронното правосъдие, във връзка с изпълнението на разпоредбите на чл. 360 е от ЗСВ и Наредбата за извършване на процесуални действия и удостоверителни изявления в електронна форма. Това ще бъде възможно чрез въвеждане на стандарти за обмен на информация между отделните подсистеми в съдебната власт, създаване и внедряване на стандартен софтуер за публичните регистри и информация за работата на съдебните институции, както и цялостна компютризация на съдилищата.

Основният принцип при разработването на проекта на бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. на съдебната власт е независимост и прогнозиране на оптимален размер на средствата за нормално функциониране на съдебните институции, като в нея се отразява стремежа за повишаване ефективността на цялостната работа на съдебната система на равнище, отговарящо на членството на Република България в Европейския съюз.

2.8.2 Политика в областта на правосъдието

Приоритет на Министерството на правосъдието е да се реформира работата на съдебната система за постигане на достъпно, предвидимо, бързо и справедливо правосъдие, за възстановяване на справедливостта в обществото, което да гарантира правовия ред в страната, постигане на конкретни резултати в борбата с престъпността и ефективно справяне с корупцията.

За развитието на Агенцията по вписванията е необходимо въвеждането на модерна централизирана електронна регистърна система, която да обхване освен съществуващите, водени от Агенцията по вписванията регистри, и регистрите, водени понастоящем в рамките на съдебната система и структурните звена на Министерството на правосъдието.

Основната цел е изграждане и въвеждане на централизирана електронна система за регистрация на търговците, юридическите лица с нестопанска цел, други стопански субекти на частното право, които по силата на специални закони притежават правосубектност и понастоящем се регистрират в съдилищата. Това ще позволи оптимизиране на централните и регионални звена в системата на Министерството на правосъдието и ще въведе принципа „обслужване на едно гише" за всички дейности, свързани с регистрация и последващи промени за всички юридически лица на територията на Република България, чрез единна централизирана електронна система за регистрация.

Ще бъдат положени усилия за усъвършенстване и надграждане на съществуващите електронни регистри към Агенцията по вписванията, създаване на нови регистри и свързването им с регистри, поддържани от други държавни и общински институции и институции от държави-членки на Европейския съюз, както и за оптимизация на дейността по водене, съхраняване и достъп до регистрите чрез извършване на законодателни промени.

Отговорните структури за изпълнението на политиката в областта на правосъдието са Агенцията по вписванията, Централния регистър на особените залози, Националното бюро за правна помощ и Главна дирекция „Охрана".

Във връзка с описаните приоритети, Министерството на правосъдието залага следните ключови индикатори по политиката в областта на правосъдието:

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на правосъдието **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Брой изготвени законопроекти и подзаконови нормативни актове, които осигуряват нормативната основа за функциониране на съдебната власт, включително свързани с въвеждането, изпълнението и прилагането на актове на ЕС в областите от компетентност на МП	брой	8	8	8	8
2. Анализ на прилагането на Наказателния кодекс и оценка на изпълнението на Концепцията за наказателната политика 2010-2014 г.	брой	1			

Политика в областта на правосъдието **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
3. Разработване на нова Концепция за наказателна политика	брой	1			
4. Брой свързани регистри за изграждане на интегрирана свързаност на регистрите	брой	3	2	1	1
5. Брой реализирани нови функционалности в Имотния регистър	брой	11	1	1	1
6. Брой нови електронни услуги в Търговския регистър	брой	18	1	1	1
7. Изграждане на регистър на действителните собственици	брой		1		

През 2020-2022 г. ще продължи изграждането на интегрираната свързаност на регистрите. Търговският регистър ще бъде свързан с останалите регистри на държавите – членки, посредством платформа, която ще се изгради от ЕК. Връзката между регистрите ще гарантира трансграничния обмен на данни между тях ще улесни достъпа на гражданите и бизнеса до информация относно дружествата.

2.8.3 Политика в областта на изпълнение на наказанията

Политиката по изпълнение на наказанията е насочена към по-нататъшното развитие, усъвършенстване и демократизиране на институциите на наказателно-изпълнителната система като необходима предпоставка за хуманно третиране на закононарушителите и гаранция за спазването на правата на човека.

Политиката в наказателно-изпълнителната дейност цели утвърждаването на съвременен модел на управление и развитие на пенитенциарната система в съответствие с международните минимални стандарти, приети за местата за задържане и Европейските правила за затворите.

Дейността по изпълнение на наказанията е изцяло ориентирана към реформиране на пенитенциарните заведения и към създаването на условия в тях за поправянето и ресоциализацията на осъдените лица. Основната ѝ цел е да осигури защита на обществото от правонарушителите, да гарантира правата и свободите на лишените от свобода и възможностите за тяхната социална рехабилитация.

Отговорната структура за изпълнението на политика в областта на изпълнение на наказанията е Главна дирекция „Изпълнение на наказанията.

Индикаторите по политиката по изпълнение на наказанията са насочени към постигане на реформиране на пенитенциарната система и хуманизиране изпълнението на наказанията, повишаване на сигурността на затворите и следствените арести чрез внедряването на съвременни и модерни технически средства за наблюдение и контрол, охрана и управление, както и по-интензивно прилагане на програмите за обществено въздействие в пробационните служби, и са както следва:

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на изпълнение на наказанията **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Процент на настанените в места за лишаване от свобода, които не са в съответствие с европейските стандарти за затворите (включително 4 кв. м. на задържан)	%	5,0	5,0	5,0	5,0
2. Процент на лицата в пробация, получили работа в рамките на една година след освобождаването им	%	28,0	28,0	28,0	28,0
3. Процент на бившите затворници, завърнали се обратно в пенитенциарната система в рамките на една година след освобождаването	%	5,0	5,0	5,0	5,0
4. Процент на бившите затворници, завърнали се обратно в пенитенциарната система в рамките на две година след освобождаването	%	10,0	10,0	10,0	10,0

Конституционен съд

Конституционният съд на Република България е независим държавен орган извън законодателната, изпълнителната и съдебната власт, като основната му дейност е да дава задължителни тълкувания на Конституцията, да се произнася по искания за установяване на противоконституционност на законите и на другите актове на Народното събрание, и на актове на президента, както и да се произнася по съответствието на сключените от Република България международни договори с Конституцията преди ратификацията им, както и за съответствието на законите с общопризнатите норми на международното право и с международните договори, по които България е страна.

Конституционният съд членува в три международни организации, като членството в тях е от изключително важно значение за развитието и работата на съда и за добрата позиция в международен аспект на българския Конституционен съд.

Бюджетната прогноза на Конституционния съд отразява оптималния размер на средствата, необходими за постигане на основните цели и задачи в работата на институцията.

2.9. ВЪНШНА ПОЛИТИКА

Външната политика на България се ръководи от принципа на прагматично следване на националния интерес и недопускане на намеса във вътрешните работи на страната ни. Министерството на външните работи ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика на Република България в отношенията ѝ с други държави, като осигурява поддържането и развитието на външнополитическия диалог, политиката на сигурност и двустранното, регионалното и многостранното сътрудничество и също така осъществява общата координация в областта на външната политика и международната дейност на Република България.

2.9.1 Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация

Важен акцент при осъществяването на тази политика е активното участие на страната ни в евроатлантическите структури и задълбочаване на сътрудничеството между НАТО и ЕС. Реформите в ЕС трябва да се основават на принципите и ценностите на европейската солидарност и равноправие при взаимно зачитане на интересите и доверието между държавите-членки на ЕС. Специално внимание се отдава на по-нататъшно задълбочаване на двустранните политически, икономически и културни отношения със страните от Югоизточна Европа.

Българската външна политика работи за присъединяване на България към Шенген, еврозоната, ОИСР и отпадане на Механизма за сътрудничество и оценка.

Основен приоритет на българската държава е ефективна защита на правата и отстояване на законните интереси на българите зад граница. Усилията ще са насочени към провеждане на целенасочена политика за поддържане на българската идентичност, език и култура в традиционните и новите български общности в чужбина.

В рамките на тази политика се осъществява и политиката на сътрудничество за развитие, като по бюджета на МВнР са планирани по 6,0 млн. лв. годишно за периода 2020-2022 г. за „Официална помощ за развитие и хуманитарна помощ“. Чрез тази политика се цели постигане на устойчиво развитие, укрепване на международния мир, сигурност и стабилност на основата на ценностите на демокрацията, плурализма, върховенството на закона и зачитането на правата на човека.

Специфичният характер на политиката ограничава възможностите за използване на точно определени целеви стойности по ключови индикатори, но степента на изпълнение на политиката ще се измерва със следните показатели, отразяващи различни аспекти от дейността на МВнР:

- Подготвени позиции, организирани инициативи и участия във форуми, свързани с участието на България във формирането на политики на ЕС и НАТО;
- Проведени със съдействието на дипломатическата служба конференции, бизнес-форуми и други мероприятия за насърчаване на двустранните икономически отношения в държави-членки на ЕС и други европейски държави;
- Подготвени двустранни посещения и срещи на най-високо и високо ниво (президент, председател на парламент, министър-председател) в държави-членки на ЕС и други европейски държави; в държави от ЮИЕ;
- Сключени двустранни междуправителствени споразумения с: държави-членки на ЕС и други европейски държави; държави от ЮИЕ;
- Дял/Брой на защитените български физически или юридически лица и български общности спрямо общия брой на нуждаещите се от защита (потърсили защита);
- Дял на спечелените дела спрямо общия брой заведени дела пред Съда на ЕС и Общия съд на ЕС;
- Спечелени избори за български кандидатури за органи и организации от системата на ООН (Избрани български граждани в международни правораздавателни органи); Български граждани, работещи в международните секретариати на ООН и специализираните агенции, НАТО, ОССЕ и СЕ;
- Финансиране на програми за развитие и хуманитарна помощ.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Защита на български физически и юридически лица и български общности зад граница	Степен на ефективност / удовлетвореност	100%	100%	100%	100%
2. Управление на българската помощ за развитие	Степен на усвояемост и съотносимост към приоритетите на българската външна политика	100%	100%	100%	100%

2.9.2 Политика в областта на публичната дипломация

Стратегическа цел на политиката е създаване на благоприятна вътрешна и външна среда, осигуряваща успешно изпълнение на външнополитическата програма и заложените в нея водещи цели и приоритети, част от които са повишаване на специализираните знания и умения на представителите на дипломатическата служба и държавната администрация, чиято дейност е свързана с планиране и провеждане на външната политика на Република България; насърчаване на публичната дискусия по актуални външнополитически теми и приобщаване на българското общество и гражданските институции към външнополитическите позиции и действия на България; развитие на положителен публичен образ в страна и в чужбина.

Непосредствен ефект за обществото е получаването на навременна и надеждна информация, повишаване на степента на доверие към дипломатическата служба и изграждане на отношения на диалог между нея и гражданското общество, формиращо в значителна степен публичните нагласи към провежданата външна политика.

Степента на изпълнение на политиката ще се измерва с дефинирани ключови индикатори, както следва:

- Дял на служители на МВнР, които годишно преминават стажове и обучения в Дипломатическия институт;
- Обучени в Дипломатическия институт:

  - чуждестранни дипломати;

  - служители от държавната администрация, извън структурата на МВнР.
- Осъществени проекти/инициативи:

  - по Комуникационната стратегия на България за ЕС;

  - в чужбина (със задграничните мисии, с българските общности и други партньори).

Политика в областта на публичната дипломация **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Служители от МВнР, обучавани в програми на Дипломатическия институт	бр.	120	120	120	120
2. Служители от държавната администрация, обучавани в програми на Дипломатическия институт	бр.	200	200	200	200
3. Осъществени проекти/инициативи по Комуникационната стратегия на България за ЕС	бр.	100% от одобрените проекти	100% от одобрените проекти	100% от одобрените проекти	100% от одобрените проекти

2.10. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Политиката в областта на енергетиката е насочена към устойчиво енергийно развитие на страната, ефективно използване на енергията и енергийните ресурси, задоволяване потребностите на обществото от електрическа и топлинна енергия, природен газ и горива, установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез рационално използване на конвенционалните и възобновяеми източници на енергия (ВИ), минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на природните ресурси. Тенденцията е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия.

В съответствие с приоритетите на Енергийния съюз за гарантиране наличието на сигурна, достъпна и екологосъобразна енергия за гражданите и предприятията в Европейския съюз, усилията ще бъдат насочени към постигане на заложените енергийни цели в областта на енергетиката и климата с хоризонт до 2030 г.:

- Намаляване на емисиите на парникови газове с 40%;
- Поне 32% от енергията да е от възобновяеми източници;
- Повишаване на енергийната ефективност с 32,5%;
- Постигане на равнище на междусистемна свързаност от поне 15%.

Приоритетните направления за периода 2020-2022 г. са:

- Овладяване на негативните промени в климата чрез използване потенциала на схемата на Европейския съюз за търговия с квоти на емисии на парникови газове (принос на Република България за изпълнение на целта на ЕС за 20% намаление нивата на емисиите на парникови газове до 2020 г. и 40% до 2030 г., с хоризонт 2050 г., спрямо 1990 г.);
- 16% дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия, включваща задължителен 10% дял на енергията от възобновяеми източници в транспорта (до 2020 г.);
- Ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки, енергоспестяване и насърчаване на използването на местни ресурси и енергия от възобновяеми източници;
- Повишаване с 25% на енергийната ефективност на страната (до 2020 г.) с индикативна цел от 32,5% (след 2020 г.);

- Постигане до 2020 г. на енергийни спестявания от 1 590 ktoe[19] в първичното енергийно потребление (ПЕП) и 716 ktoe в крайното енергийно потребление (КЕП), като ключов елемент за устойчиво развитие и най-рентабилен начин за намаляване на емисиите, за подобряване на енергийната сигурност и конкурентоспособност и за поддържане на ниски енергийни разходи;
- Определяне на индикативна цел за дял на биогорива от „ново поколение“ в крайното потребление на енергия и в крайното потребление на енергия в транспорта до 2020 г.;
- Либерализиране на енергийния пазар с оглед обезпечаване на достъпна и сигурна енергия за потребителите и др.

Националните цели, механизми и срокове за тяхното изпълнение в горепосочените направления са определени в Енергийната стратегия на Република България до 2020 г., като са предприети действия за разработване и приемане на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г. за развитие на енергетиката на страната при условия на пълна либерализация на пазарите на електрическа енергия и природен газ и интеграцията им към Общия енергиен пазар на ЕС, в съответствие с установените европейски цели в областта на енергетиката и изменението на климата. Целта на енергийната политика на България е гарантиране на енергийната сигурност на страната чрез проучване на нови райони, от които да се извършва снабдяване с горива, проучване на нови технологии, по-нататъшно разработване на местните ресурси и подобряване на инфраструктурата за достъп до нови източници на снабдяване:

- Изграждане на междусистемните газови връзки между България и съседните страни;
- Реализация на Газов разпределителен център на територията на РтБългария – хъб „Балкан“;
- Пълна либерализация на пазарите на електроенергия и газ и интегрирането им в Общия европейски енергиен пазар. Защита на уязвимите потребители;
- Установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез по-рационално използване на изкопаемите ресурси, минимизиране влиянието на производството, преноса, разпределението и потреблението на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси;
- Запазване и развитие капацитета на ядрената енергетика;
- Развитие на нови икономически ефективни проекти, създаващи възможност за екологично нисковъглеродно производство на енергия, без предоставяне на държавни или корпоративни гаранции.

[19] Kilotonne of oil equivalent (Ktoe) - килотон нефтен еквивалент; килотон (kt) = 1000 тона (t).

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивото и конкурентоспособно енергийно развитие		**Целева стойност**			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Дял на енергията от ВИ в брутното крайно енергийно потребление	%	14,8	16,0	16	20
2. Дял на енергията от ВИ в крайно потребление на енергия в транспорт	%	10,1	10,8	9	10
3. Национална цел за енергийни спестявания в първичното потребление	ktoe	1 362	1 590		
3.а Първично енергийно потребление[20]	ktoe	0	0	19 169	18 639
4. Национална цел за енергийни спестявания в крайното потребление	ktoe	613	716		
4.а Крайно потребление на енергия	ktoe	0	0	10 214	10 022
5. Степен на осигуряване на минерално-суровинния баланс на държавата	%	5	5	5	5

Политиката в областта на енергетиката се изпълнява от Министерството на енергетиката.

Регулирането на дейностите в енергетиката се осъществяват от Комисията за енергийно и водно регулиране.

Държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво се осъществява от Агенцията за ядрено регулиране.

В бюджетната прогноза за периода 2020-2022 г. на Министерството на енергетиката по години са включени разходи за финансиране на дейностите по извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и на дейностите, свързани с управление на радиоактивни отпадъци - 47,0 млн. лв. за 2020 г. и по 50,0 млн. лв. за 2021 г. и 2022 г., в т.ч. и издръжката на Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“;

В бюджетната прогноза за периода 2020-2022 г. на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (СЕлС) годишно са предвидени разходи в размер на 2 230,0 млн. лв., които са без промяна спрямо тези за 2019 г., от тях 2 227,4 млн. лв. са за покриване на разходите извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а от Закона за енергетиката и производител с обща мощност 4 MW и над 4 MW по Закона за енергията от възобновяеми източници, определена с решение на КЕВР, включително за минали регулаторни периоди.

[20] Във връзка с извършените промени в законодателството на ЕС в областта на енергийната ефективност, в бюджетната прогноза за периода 2021-2022 г. са включени два нови показатели за изпълнение на целеви стойности. Цитираните показатели (3.а. и 4.а.) са избрани по целесъобразност за периода 2021-2030 г., като стойностите им са определени и включени в проекта на Интегриран план на Република България, представен пред ЕК през м. януари 2019 г. Окончателният Интегриран план предстои да бъде изготвен до края на 2019 г. и приет от ЕК. Следва да се има предвид, че е възможно целевите стойности да претърпят корекции в окончателния Интегриран план. Към момента няма показатели, които биха могли да заменят съществуващите: „Национална цел за енергийни спестявания в първичното потребление“ и „Национална цел за енергийни спестявания в крайното потребление“ за периода 2021-2022 г.

2.11. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

С провежданата политика в областта на опазването на околната среда и водите се цели съхраняване на уникалната българска природа и подобряване на екологичната устойчивост, като се следи за баланса между развитието на бизнеса и опазването на биоразнообразието и ресурсите за постигане на максималните възможни ползи за икономиката и обществото. Акцент ще бъде поставен върху цели, които укрепват връзките между ресурсната ефективност, издръжливостта на екосистемите и човешкото благополучие, като усилията ще бъдат насочени към подобряване на взаимодействието с бизнеса, национални и регионални органи, местни власти, неправителствени и научни организации.

За провеждането на политиката в областта на опазването на околната среда отговорна институция е Министерството на околната среда и водите, както и Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за реализацията на проекти и дейности в изпълнение на национални и общински програми в областта на околната среда.

2.11.1 Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда

Политиката в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда е насочена към опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал, подобряване на управлението на отпадъците, преход към ефективна кръгова и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика от гледна точка на използването на ресурсите и провеждане на устойчива политика за постигане на здравословна околна среда и защита на населението от свързани с околната среда въздействия. Тя обхваща прилагането и развиването на комплекс от инструменти, които допринасят във висока степен за опазване чистотата на водите, почвите и въздуха, предотвратяване образуването на отпадъците и увеличаване на оползотворяването на отпадъците, адаптиране към измененията на климата и ефективно използване на ресурсите в икономическия цикъл на страната.

В рамките на тази политика чрез Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда безвъзмездно се финансират екологични проекти на общините, неинвестиционни проекти и дейности, способстващи за осъществяване на политиката, насочени в секторите: управление на водите, управление на отпадъците и ограничаване загубата на биологичното разнообразие и запазване на естествените екосистеми. Проектите са насочени към изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения, пречиствателни станции за отпадъчни и канализационни мрежи и довеждащи колектори, както и проекти за изгарждане на нови или реконструкция на съществуващи обекти, инсталации или съоръжения за управление на отпадъците.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Население, обхванато от изпълнени мерки за подобряване състоянието на водите и за защита от наводнения:	бр. жители				
- подобрено водоснабдяване;		115 200	141 400	167 600	167 600

Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
- подобрено пречистване на отпадъчни води;		374 677	649 354	924 030	924 030
- защита от наводнения		90 979	193 576	267 746	301 916
2. Допълнителен капацитет за оползотворяване/рециклиране на отпадъци	тона	20 000	20 000	50 000	100 000
3. Население с подобрено качество на атмосферния въздух (за замърсител $ФПЧ_{10}$)	бр. жители	335 854	368 672	437 452	472 066
4. Спестени емисии на парникови газове от подкрепени проекти, подпомагащи смекчаването на неблагоприятните климатични промени	tCO2eq*	640 000	640 000	650 000	660 000

* tCO2eq - тон еквивалент въглероден диоксид

2.11.2 Политика в областта на националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост

Политиката в областта на националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост е насочена към осигуряване на мониторинг на околната среда, анализ и оценка на състоянието на компонентите и факторите на околната среда за изготвяне и предоставяне на информация, която да служи за основа за вземане на решения относно ефективността и целесъобразността на провежданите политики в областта на околната среда. Политиката се реализира чрез дейности за изграждане и поддържане на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която гарантира достоверност, пълнота, актуалност, прозрачност и публичност на информацията за състоянието на околната среда, за целите на публичната власт и в полза на обществото.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Изпълнени програми за мониторинг на компонентите и факторите на околната среда	брой	12	12	12	12
2. Поддържани информационни системи/ системи с публичен достъп на НСМОС	брой	16/8	18/10	19/12	20/13
3. Поддържани регистри с публичен достъп	брой	18	20	20	20

* Увеличението на целевите стойности (в проекта на бюджетната прогноза 2020-2022, спрямо прогнозата за периода 2019-2021) на показателите за изпълнение по т. 2 и 3 се дължи на изискванията за разработване и поддържане на информационни системи и публични регистри, заложени през 2018 и 2019 г., с промени в законови и подзаконови нормативни актове в областта на околната среда.

2.11.3 Политика за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита

Политиката в областта на околната среда, обвързана с изпълнението на геозащитните мерки и дейности за ограничаване на свлачищата, ерозионните процеси по Дунавското крайбрежие и абразионните процеси по Черноморското крайбрежие и за предотвратяване на аварии и щети, както и дейностите по регистрирането и мониторинга на свлачищните райони в Република България се изпълнява от Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Свлачищата, ерозията по Дунавското крайбрежие и абразията по Черноморското крайбрежие са част от общите геодинамични процеси, които представляват основни елементи на геоложката опасност на страната. Разрушителният ефект на тези процеси и явления се увеличава рязко през последните години поради комплексното взаимодействие на природни и техногенни фактори, включващи промените в климата, урбанизиране на териториите, незаконно строителство и др.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Завършени геозащитни обекти/брегоукрепени участъци*	м	560	560	450	500
2. Контролирана свлачищна територия	ха	800	800	800	800

* Стойността на показател „Завършени геозащитни обекти/брегоукрепени участъци“ е на база издадени Разрешения за ползване на обекти или дължината на брегоукрепените участъци в линейни метри

Финансиране на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация

През 2020 г. ще продължи изпълнението на програмите за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация.

Финансирането от държавния бюджет на тези програми е на основание § 9 от ПЗР на Закона за опазване на околната среда. С изпълнението на програмите се цели трайно отстраняване на замърсяването от промишлената и добивна дейност на повърхностните и подземни води и почви, с оглед подобряване на работната и околната среда на работещите в предприятията и населените места в района на дружествата. Средствата ще бъдат насочени към изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас” АД, „Хармони 2012“ ЕООД – Кърджали и „Агрополихим” АД – Девня. Средствата за 2020 г. са в размер на 10,0 млн. лв.

2.12. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Провежданата политика в областта на регионалното развитие е насочена към създаването на условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на регионите, целящо общо икономическо и социално развитие на страната, както и развитие на териториалното сътрудничество. Политиката е насочена и към подобряване качеството на жизнената среда на българските граждани и превръщането на българските региони в привлекателно място за инвестиции и бизнес.

Поставените цели в областта на регионалното развитие се осъществяват от Министерството на регионалното развитие и благоустройството посредством изпълнението на посочените по-долу политики, като към тях са определени и съответните ключови индикатори за измерване на постигнатите резултати в периода 2020-2022 г.

2.12.1 Политика за интегрирано развитие на регионите, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси и финансовите инструменти за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда

Основен акцент на тази политика е създаването на условия за постигане на устойчиво интегрирано развитие на районите и общините в страната, подпомагане на икономическото и социално развитие на трансграничните региони и намаляване на регионалните различия посредством подобряване на инфраструктурата в граничните райони, насърчаване на сътрудничеството между регионите, както и насърчаване на съвместното трансгранично сътрудничество и балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

Тази политика е насочена към подобряване качеството на жизнената среда и превръщането на регионите в привлекателно място за инвестиции и бизнес, както и прилагане на целенасочени мерки за подпомагане на регионите изоставащи с развитието си, като се отчитат специфичните им нужди и местния потенциал за развитие. Целта е насочена към сближаване в три аспекта – икономическо, социално и териториално сближаване, както и три нива – европейско – с регионите на ЕС, национално – между българските райони и вътрешно регионално – между общините в отделните райони.

Сред основните приоритети е и създаването на балансирана, съразмерно развиваща се и устойчива жилищна система.

В рамките на политиката се координира изпълнението на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за интегрирано развитие на регионите, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси и финансовите инструменти за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Изпълнение на Пътна карта за нови подходи в регионалната политика с цел създаване на условия за балансирано	%	60	70	90	100

Политика за интегрирано развитие на регионите, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси и финансовите инструменти за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
териториално развитие (с натрупване)					
2. Намаляване на дела на мигриралото население (вътрешна миграция)	%	2,02	2,02	1,98	1,95

2.12.2 Политика за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита

Политиката е свързана с дейности за управление, поддържане и изграждане на ВиК инфраструктурата с цел осигуряване на съответствие с директивите на Европейския съюз в областта на водите и устойчивост при предоставяне на ВиК услугите.

Приоритетите по отношение на устройството на територията са свързани с осигуряване на териториалното развитие, устройството на територията, административно-териториалното устройство, децентрализацията, изграждането и развитието на техническата инфраструктура и благоустрояването на урбанизираните територии (населени места и селищни образувания), в съответствие с националните стратегически документи, приоритети и програми в сферата на пространственото развитие, пътната инфраструктура, ВиК инфраструктурата.

По отношение на пътната инфраструктура в рамките на тази политика се изпълняват дейности свързани с проектирането, строителството, експлоатацията и поддръжката на републиканските пътища извън градовете и при пътните възли, като част от основната дейност е и придобиването на земи и поддържане на правото на преминаване на пътищата през чужда територия.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Подобряване качеството на предоставяната услуга „Водоснабдяване и канализация“ чрез увеличаване броя на жителите, на които се предоставя питейна вода с подобрени качествени показатели и/или на които се осигурява непрекъснатост на водоснабдяването и/или на които се предоставя услугата отвеждане и пречистване на отпадъчните води	брой жители	540 000	540 000	600 000	640 000

Политика за поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
2. Нарастване потенциала на административно териториалните единици (АТЕ) за ефективно и ефикасно планиране, управление и използване на ресурсите за устойчиво местно развитие	%	1,5	1,5	1,5	1,5
3. Обезпечаване на територията на страната с общи устройствени планове	%	20	25	30	15

2.12.3 Политика в областта на подобряване на инвестиционния процес чрез усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, подобряване качеството на превантивния и текущ контрол в строителството и на строителните продукти

В рамките на тази политика се осъществяват дейности по създаване, поддържане и предоставяне на геодезическа, картографска и кадастрална информация в Република България, както и по осигуряване достъп до пространствените данни и предоставянето на услуги, свързани с предоставянето на информация, използвана основно за сделки с недвижими имоти, при ипотеките, за нуждите на планирането, инвестиционното проектиране, изграждането на инфраструктурни обекти, решаването на проблеми при бедствия, опазване на околната среда и други.

Държавната политика в областта на националния строителен контрол се осъществява с цел ограничаване на последствията от извършеното незаконно строителство и осъществяване на превантивен контрол за недопускане на нарушения на нормативната уредба по устройство на територията. Целта е строежите да се изпълняват по начин, гарантиращ безопасни и здравословни условия в икономически обоснован експлоатационен срок. В рамките на тази политика се извършва контрол по спазването на Закона за устройство на територията и на нормативните актове по прилагането му при проектирането и строителството.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на подобряване на инвестиционния процес чрез усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, подобряване качеството на превантивния и текущ контрол в строителството и на строителните продукти	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Предоставени услуги от геодезически топографски и кадастрални данни	млн. бр.	2,90	2,95	2,95	2,95
2. Преизмерване на линии на държавната нивелачна мрежа (нивелация I – около 5500 км)	км	1 285	1 149	1 100	1 100

Политика в областта на подобряване на инвестиционния процес чрез усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, подобряване качеството на превантивния и текущ контрол в строителството и на строителните продукти	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
3. Създаване на единен цифров модел за едромащабна топографска карта на Република България	км^2	-	330	-	1 000

2.13. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

Политиката в областта на културата е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности. Стратегическите цели на политиката са насочени към създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията, утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство, активирането на международната дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

2.13.1 Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство

Основните приоритети на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство са опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на културата по различни програми и донори, развитие и техническо усъвършенстване на музейната мрежа, привличане на средства от Европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на *опазването на недвижимото културно наследство* ще продължи държавната подкрепа за извършване на археологически проучвания, реставрация и съпътстваща консервация (укрепване, защитни покрития, вертикална планировка и др.) на значими археологически обекти, както и извършването на консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности.

В областта на *опазването и представянето на движимото културно и аудио-визуално наследство* (държавните музеи, художествените галерии и Българската национална филмотека) ще продължи финансирането на дейностите им по стандарти в подкрепа на възможностите за по-голяма самостоятелност и мотивация на работещите в музейното дело за популяризирането на националното културно богатство.

Отговорни за провеждането на политиката са Националният институт за недвижимо културно наследство, държавните музеи и художествени галерии в системата на Министерството на културата, Центърът за подводна археология, Културен център „Двореца“ и Българската национална филмотека.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Проучване, реставриране и консервация на (обекти от местно, национално и световно значение) недвижимото културно наследство	брой	123	150	150	150
2. Създаване на образователни програми в музеи и галерии	брой	15	15	16	17
3. Дигитализация на недвижими културни ценности (НКЦ) и документални архиви, създаване на регистри и бази данни - Национален регистър на недвижими културни ценности	брой	350 Фотогра-матични плаки	Дигита-лизация на архива на 1 490 НКЦ от национал - но и световно значение и фотогра-матични плаки за 350 НКЦ	Дигита-лизация на 50% от архива за НКЦ от местно ансамбло во значение	Цялостна дигитали зация на архивния фонд на НКЦ
4. Подкрепени проекти в областта на музейното дело и визуалните изкуства	брой	19	20	25	35

2.13.2 Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и чужбина и достъп до качествено художествено образование

Основните приоритети на политиката в тази област са оптимизиране на действащата система на финансиране в мрежата на сценичните изкуства и повишаване на ефективността на маркетинга и атрактивността на предлаганите културни продукти, разширяване на равнопоставения достъп до култура и културно наследство, опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на културата по различни програми и донори, привличане на средства от европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата, разширяване на гамата на предлаганите културни продукти и услуги в чужбина и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на *филмовото изкуство* ще продължи подкрепата за създаването на нови български филми. Националното финансиране предвижда увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни. Разширяването на интеграцията с европейските кинематографии ще допринесе за издигане на художественото и техническо качество на филмите и ще разшири възможностите за разпространение на българското кино на международния пазар.

В областта на *сценичните изкуства* (театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли) ще продължи подобряване на управлението, осигуряване на по-голямо разнообразие от представления и на по-широк достъп на зрителите до художествения продукт, както и създаване на трайна уредба на единните разходни

стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства.

В областта на *литературното наследство* основните приоритети ще се насочат към подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно информационно обслужване на широк кръг потребители. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ ще продължи финансирането на дейностите си по стандарти, прилагайки системата на делегиран бюджет.

Утвърждаването на положителния образ на България в чужбина посредством постиженията на националните изкуства и култура се постига чрез дейността на българските културни институти в чужбина. Акцент в тяхната дейност са страните от Европейския съюз.

Продължава утвърдената практика за финансиране на творчески проекти в областта на изкуствата и културата на проектен принцип, след провеждане на конкурси.

Отговорни за провеждане на политиката са държавните културни институти в областта на сценичните изкуства театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли, Изпълнителна агенция „Национален филмов център“, българските културни институти в чужбина, Национален фонд „Култура“ и Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и чужбина и достъп до качествено художествено образование	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Подкрепа на производството на български филми	брой	38	36	44	50
2. Популяризиране на българското кино чрез участия в международни фестивали	брой	60	60	60	60
3. Подкрепени проекти в областта на сценичните изкуства, литературата, любителско творчество	брой	150	150	150	150
4. Организирани изяви на български творци на международна сцена	брой	28	28	30	36
5. Подкрепени фестивали, събития и чествания с национално и международно значение	брой	22	22	25	25
6. Представления на държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства	брой	11 880	11 440	14 550	14 700
7. Посетители на представления на държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства	брой	1 830 000	2 250 000	2 315 000	2 235 000

2.14. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА

Политиките в областта на спорта и младежта са насочени към развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време, развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения и насърчаване на икономическата активност и развитие на младите хора.

Основните приоритети в ***областта на спорта*** са укрепването на здравето и физическата активност, практикуването на спорт от всички и развитие на спорта за високи постижения.

2.14.1 Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време

Политиката е насочена към постепенно приобщаване на различни социални, отраслови и възрастови групи от населението към активен двигателен режим и здравословен начин на живот, с приоритет децата и младите хора, в т.ч. и хората с увреждания и децата в риск, постигане на високо ниво на спортна подготовка и устойчиво развитие на спорта в спортните училища и реализиране от учениците спортисти на призови класирания на държавни първенства и международни състезания.

Основните цели за развитието на спорта за учащи и спорта в свободното време се постигат чрез:

- Насърчаване на учащите към двигателна активност и системно практикуване на физически упражнения и спорт;
- Осигуряване на подкрепа за реализация на младите спортисти и деца с изявени дарби;
- Осигуряване на условия и възможности за физическа активност и спорт за хора с увреждания и деца в риск;
- Създаване на възможности за двигателна активност и практикуване на спорт за всички и социален туризъм от населението чрез оптимизиране на управлението на спорта, подходяща инфраструктура, подобряване информираността и реализиране на програми.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности, подпомагани от ММС ученици към общия брой на учениците	%	12,79	12,81	12,81	12,81
2. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности, подпомагани от ММС студенти към общия брой на студентите	%	2,62	2,64	2,64	2,64
3. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности за спорт в свободното време, подпомагани от ММС лица към населението на Република България	%	2,4	2,8	2,8	2,8

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време са разчетени средства в размер на 6,0 млн. лв. за всяка година от прогнозния период.

2.14.2 Политика в областта на спорта за високи постижения

Политиката е насочена към изпълнение на програми за елитен спорт и ефективен тренировъчен процес за постигане на спортни резултати на международно ниво, развитие на потенциала на младите талантливи спортисти, разработване и внедряване на нови методики за оптимизиране на методите за контрол и оценка на ефективността на тренировъчните въздействия, постигане на силен социален ефект чрез отразяване на постиженията на елитните спортисти и увеличена популярност на спорта сред подрастващите, издигане спортния престиж на нацията на световно равнище и популяризирането на страната като спортна и туристическа дестинация.

Основните цели за развитието и утвърждаването на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията се постигат чрез:

- Създаване на условия на националните състезатели и отбори за ефективна подготовка и реализиране на високи спортни резултати на световни и европейски първенства и олимпийски игри;
- Създаване на олимпийски резерв от състезатели с възможности за постигане на квоти и стандарти за получаване на право на участие в различните олимпийски видове спорт на Летните олимпийски игри в Токио през 2020 г.;
- Финансиране на дейности на спортни организации в областта на спорта за високи постижения с цел развитие на потенциала на младите талантливи спортисти и повишаване качеството на държавните първенства;
- Осигуряване на месечни премии на олимпийски медалисти, прекратили активна състезателна дейност и треньори на олимпийските медалисти и сборните олимпийски отбори по съответния спорт;
- Превенция и контрол на употребата на допинг в спорта.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на спорта за високи постижения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Относителен дял на спортисти, които са финансово подпомогнати за участия в състезания от МСК от всички картотекирани състезатели - на Европейски първенства - на Световни първенства - на Олимпийски и европейски игри (олимпийски игри - зимни, летни, параолимпийски игри - зимни и летни, младежки олимпийски - зимни и летни и европейски игри)	%	18,50	18,50	18,50	18,50
2. Брой медали, спечелени на олимпийски и европейски игри, световни и европейски първенства	брой	182	185	185	185

Политика в областта на спорта за високи постижения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
3. Относителен дял на класиранията до 8-мо място в състезания от МСК към броя на финансово подпомогнатите от ММС спортисти - на Европейски първенства - на Световни първенства - на Олимпийски и европейски игри (олимпийски игри - зимни, летни, параолимпийски игри - зимни и летни, младежки олимпийски - зимни и летни и европейски игри)	%	90,00	90,00	90,00	90,00
4. Относителен дял на финансово подпомаганите за СВП спортни клубове спрямо всички вписани в Националния регистър на лицензираните спортни организации и на членуващите в тях спортни клубове	%	22,50	22,50	22,50	22,50

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на спорта за високи постижения са разчетени средства, както следва: 51,0 млн. лв. за 2020 г., 50,5 млн. лв. за 2021 г. и 50,5 млн. лв. за 2022 г.

2.14.3 Политика в областта на привеждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти

Държавната политика в тази област е насочена към изграждане, реконструкция и модернизация на спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм с цел привеждането им във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти. Спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм са основна предпоставка за развитие на системата на физическото възпитание и спорта.

Изграждането на съвременна спортна инфраструктура дава възможност за оптимални условия за спортна подготовка, провеждане на подготвителни лагери и организиране на състезания от държавния и международния спортен календар. Изграждането на модерни спортни съоръжения е предпоставка за привличане на подрастващите към системни занимания със спорт и привикване към здравословен начин на живот.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на привеждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Ремонтирани и реконструирани обекти/съоръжения	брой	6	6	6	6

За реализирането на тази политика са разчетени средства по държавния бюджет, като финансирането ѝ се допълва и със средства по Оперативна програма „Региони в растеж“ и др.

2.14.4 Политика в областта на усвояването и прилагането на добри международни практики за спорта

Основната цел на политиката е оползотворяване на възможностите, произтичащи от членството ни в ЕС, и прилагане на добри международни практики в областта на спорта.

Приоритетите в ***областта на младежта*** са насочени към осигуряване на подкрепяща и насърчаваща среда за социална, професионална и личностна реализация на младите хора в страната.

За периода 2020-2022 г. са осигурени условия за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданата политика в областта на младите хора.

2.14.5 Политика в областта на младите хора

Националната политика за младежта е насочена към стимулиране на инициативността на младите хора и техните организации и структури за успешното им развитие и реализация в обществения живот.

Основните цели на тази политика се постигат чрез:

- Повишаване на информираността и активността на младите хора и цялостното им участие в процеса на вземане на решения в областта на младежката политика;
- Подобряване на качеството на живот на младите хора;
- Подобряване на условията за успех на всеки млад човек чрез устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал на страната – насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора;
- Мерки, свързани със социално отговорен хазарт и предпазване на младите хора от хазарт;
- Мобилизиране на потенциала на младите хора за развитието на Република България и Европейския съюз.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на младите хора **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Относителен дял на обхванатите младежи от услуги за младите хора на възраст 15-29 г. по Националната програма за младежта от общия брой младежи на същата възраст в страната	%	16,5	16,5	16,5	13,5

2. Относителен дял на обхванатите младежи от разнообразни инициативи за младите хора на възраст 15-29 г. по Националната програма за изпълнение на младежки дейности (по чл. 10а от Закона за хазарта) от общия брой младежи на същата възраст в страната	%	7,69	7,69	7,69	7,69

Националната програма за младежта и Националната програма за изпълнение на младежки дейности (чл. 10а от Закона за хазарта) са ефективни инструменти за достигане до младите хора на възраст 15-29 г. и спомагат за тяхното личностно и обществено развитие.

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на младите хора са разчетени по държавния бюджет средства в размер по 2,8 млн. лв. за тригодишния период, като финансирането на тази политика се допълва и със средства от ЕС по различни програми.

2.15. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

2.15.1 Политика в областта на транспорта

Политиката в областта на транспорта е насочена към развитие на базисната транспортна инфраструктура, която е важно условие за поддържането на устойчив икономически растеж. Основен приоритет на транспортната политика е повишаване на качеството на предлаганите транспортни услуги и устойчивото развитие на транспорта. Транспортният сектор е ключов за българската икономика както поради неговата свързваща роля по отношение на останалите сектори, така и заради собствения му принос в брутната добавена стойност и заетостта.

Намаляването на негативното влияние на различните видове транспорт върху околната среда, както и осигуряването на високо ниво на безопасност и сигурност, са сред основните приоритети. Политиката е насочена към стимулиране използването на обществените видове транспорт и програми за промяна в разпределението по видове транспорт с цел намаляване на вредното въздействие на автомобилния транспорт преди всичко върху околната среда, но също така и върху безопасността на движението и намаляване на задръстванията.

Приоритет е и поддържането и развитието на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт чрез изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища, свързването ѝ с европейските транспортни коридори, модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа и осигуряване на добро експлоатационно състояние и ниво на безопасност на съществуващата пътна мрежа. Цели се осигуряване на съпоставимо с европейската практика високо ниво на транспортна достъпност и мобилност за територията на Република България, обвързано с ефективно проектиране, изграждане, управление, поддържане и ремонт на пътната инфраструктура по проекти, финансирани от фондовете на Европейския съюз.

Отговорни институции за изпълнението на политиката в областта на транспорта са Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Министерството на регионалното развитие и благоустройството чрез Агенция „Пътна инфраструктура“.

При изпълнение на *политиката в областта на транспорта* предвидените средства за периода 2020-2022 г. ще бъдат насочени към:

- Провеждане на национална транспортна политика, основана на приемственост, ефективност и експертност;
- Изграждане на модерна, устойчива, балансирана и интегрирана транспортна инфраструктура по основната и разширената Трансевропейска мрежа на територията на България, както и подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите чрез модернизиране на пътната инфраструктура; изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища и свързването ѝ с европейските транспортни коридори;
- Поддържане, модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа и осигуряване на добро експлоатационно състояние и ниво на безопасност на съществуващата пътна мрежа;
- Рехабилитация и осъществяване на аварийни дейности на участъци от републиканската пътна мрежа;
- Изграждане и въвеждане на електронна система за събиране на такси за ползване на републиканската пътна мрежа на база „изминато разстояние“ за товарни автомобили и на база „време“ за леки автомобили;
- Развитие на интермодален транспорт;
- Изграждане на модерна и оперативно съвместима с европейската железопътна мрежа национална железопътна инфраструктура;
- Изграждане, развитие и поддържане на високоефективна система за търсене и спасяване при авиационни и морски произшествия.

През 2019 г. стартира въвеждането на по-справедлив модел за таксуване за ползване на републиканската пътна мрежа чрез въвеждане на смесена система: електронна винетка за леки автомобили и ТОЛ такса за изминато разстояние за тежкотоварните автомобили. В средносрочната прогноза основните дейности за изпълнение на целта са проектиране, изграждане и въвеждане на електронна система за събиране на таксите за ползване на републиканската пътна мрежа на база изминато разстояние за превозни средства с обща технически допустима максимална маса над 3,5 тона (ТОЛ) и на база време за леки автомобили с обща технически допустима максимална маса до 3,5 тона (електронна винетка). От 1 януари 2019 г. започна поетапното въвеждане на ТОЛ системата с въвеждането на т.нар. „електронна винетка“ за леките автомобили, а от месец август ще бъдат тарифирани и товарните автомобили над 3,5 тона. През 2019 г. се предвижда ТОЛ системата да обхване магистралите и пътища от I клас, за 2020 г. системата ще действа целогодишно със същия обхват на пътна мрежа, докато за 2021 г. се планира да се разшири обхватът на ТОЛ системата и да обхване и пътища от II клас.

Изграждането и въвеждането на ТОЛ системата значително ще увеличи ресурсите за ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура.

Успоредно с поддържането на пътната инфраструктура, политиката на правителството е насочена към осигуряване на финансов ресурс и за реализацията на стратегически инфраструктурни проекти, като:

- Доизграждане на АМ Струма Лот 3.1 и Лот 3.3 и тунел „Железница“;
- Изграждане на „Обход на гр. Габрово“, включващ тунел под Шипка;
- Изграждане на АМ „Калотина – София“ от км 1+000 до км 15+500 и от км 15+500 до км 32+ 477,20 и етапни връзки;

- Изграждане на скоростен път „Видин – Ботевград“;
- Развитие, изграждане и рехабилитация на републиканската пътна мрежа;
- Подготовка и изпълнение на АМ „Русе – Велико Търново“;
- Подготовка и изпълнението на АМ „Черно море“.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на транспорта **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Рехабилитирани и новоизградени участъци (в т.ч. аварийни дейности в участъци от републиканската пътна мрежа, засегнати от геодинамични процеси и явления)	км.	201,262	252,816	107,76	158,045
2.Рехабилитирани и новоизградени участъци (в т.ч. текущ ремонт и поддържане)	км.	19 863,97	19 853,625	19 853,625	19 853,625
3. Повишаване скоростите на движение по жп мрежата в ремонтираните участъци	км./ч.	89,1	91,2	91,5	87,9
4. Реализирани влаккилометри от „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД	влаккм.	21 030 222	21 030 222	21 030 222	21 030 222

Държавното финансовото подпомагане на реалния сектор е под формата на субсидии, компенсации и капиталови трансфери за нефинансови предприятия.

Със средствата от държавния бюджет за нефинансовите предприятия се покриват само необходимите разходи, възникнали при изпълнение на възложените им от държавата задължения, свързани с предоставяне на обществени услуги, с цел избягване на свръхкомпенсация на предприятията. Предоставянето на средствата е обвързано с конкретни изисквания и критерии, като по този начин се цели повишаване на качеството на изпълняваните услуги и ефективно разходване на средствата от държавния бюджет за съответната дейност.

В това направление са разчетени **субсидии и други текущи трансфери** за нефинансови предприятия, както следва:

- ***„Национална компания „Железопътна инфраструктура“***

В изпълнение на чл. 25, ал. 1 от Закона за железопътния транспорт, държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. Съгласно действащото законодателство, стопанисването и управлението на предоставените активи – публична и частна държавна собственост, и изпълнението на посочените дейности е възложено на Национална компания „Железопътна инфраструктура”.

Предвижда се запазване на размера на средствата за субсидии за периода 2020-2022 г. на нивото от 2019 г. – по 145,0 млн. лв. на година. Чрез тези средства ще се осигури финансирането и изпълнението на дейностите по текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура.

Предвидените средства за субсидии са съобразени с тенденциите и възможностите за реализиране на приходи от други дейности на управителя на железопътната

инфраструктура, както и с очакванията по отношение на размера на инфраструктурните такси за годините от периода 2020-2022 г.

- ***„БДЖ-Пътнически превози" ЕООД***

Средствата за субсидии се предоставят на „БДЖ-Пътнически превози" ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и дружеството. По бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията са планирани средствата за субсидии за „БДЖ-Пътнически превози" ЕООД по договора за извършване на обществени превозни услуги в областта на железопътния транспорт на територията на Република България, като за периода 2020-2022 г. те са в размер на 175,0 млн. лв. на година.

Капиталовите трансфери в сектора на транспорта са насочени към:

- ***Национална компания „Железопътна инфраструктура"***

Цялостната инвестиционна програма на Национална компания „Железопътна инфраструктура", свързана с изграждането, рехабилитацията и развитието на железопътната инфраструктура, се осъществява със средства от Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014-2020 г. и Механизма за свързване на Европа и със средства, предвидени в централния бюджет под формата на капиталови трансфери.

На този етап, инвестиционната програма е насочена към ускорена реализация на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, с оглед привеждане на инфраструктурата в съответствие с европейските норми, изисквания и стандарти, и повишаване на качеството и нивото на безопасност на железопътните превози.

Със средствата за капиталови трансфери се финансират проектите от железопътната инфраструктура, за които не се осигуряват средства от европейски източници - Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014-2020 г. и Механизма за свързване на Европа. В основната си част капиталовите трансфери се насочват за поддържане на техническото и експлоатационното състояние на съществуващата железопътна инфраструктура и съоръженията по сигнализация и безопасно управление на превозната дейност.

Освен това, през периода 2020-2022 г. е предвидена възможност част от капиталовите трансфери да се насочват и за осигуряване на собствения принос на бенефициента – Национална компания „Железопътна инфраструктура" по Механизма за свързване на Европа, както и към възстановяване на предоставената временна финансова помощ на предприятието в изпълнение на ПМС № 62/2016 г. за одобряване на допълнителни плащания от централния бюджет по бюджета на МТИТС за 2016 г. за приключването на инвестиционни проекти на Национална компания „Железопътна инфраструктура" по Оперативна програма „Транспорт" 2007-2013 г.

За периода 2020-2022 г. се предвиждат средства за капиталови трансфери от държавния бюджет в размер на 120,0 млн. лв. на година и запазването им на равнището от 2019 г. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода 2020-2022 г. следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТИТС политика по отношение на железопътната инфраструктура и предвидените мероприятия и дейности в Годишните програми за изграждане, поддържане, развитие и експлоатация на железопътната инфраструктура.

- ***„БДЖ – Пътнически превози” ЕООД***

За всяка година от периода 2020-2022 г. се предвиждат средства за капиталови трансфери от държавния бюджет за „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД, като са планирани съответно 139,0 млн. лв. за 2020 г. и по 39,0 млн. лв. за 2021 и 2022 г.

С предвидените средства за капиталови трансфери ще се даде възможност, макар и частично, да се осигури финансиране за закупуване на най-необходимия подвижен състав, както и за необходими ремонти на съществуваща техника. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода 2020-2022 г. следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТИТС политика по отношение на железопътния транспорт и предвидените в тази връзка мероприятия и дейности.

- ***ДП „Пристанищна инфраструктура”***

Капиталовите трансфери през периода 2020-2022 г. се предвижда да бъдат насочени както за ремонтно-възстановителни, рехабилитационни и укрепителни дейности на пристанищната инфраструктура, така и за модернизация на пристанищните съоръжения и дейности, свързани с тяхната проходимост.

Размерът на предвидените капиталови трансфери от държавния бюджет за ДП „Пристанищна инфраструктура” за периода 2020-2022 г. е 111,0 млн. лв. за 2020 г. и по 11,0 млн. лв. за 2021 и 2022 г.

Допълнителните средства за 2020 г., в размер на 100,0 млн. лв., са за развитие на пристанищната инфраструктура в района на град Варна във връзка със съвременните тенденции за увеличаване на големината на корабите, което поставя определени изисквания относно дълбочината на подходите към пристанищните терминали. Тези инвестиционни решения ще позволят бързото изграждане и функциониране на контейнерен терминал, два терминала за зърно, терминал за течни товари (сярна киселина) и терминал за петролни продукти.

Проектът за пристанищната инфраструктура в района на град Варна се предвижда да бъде завършен през 2020 г.

В областта на транспорта са предвидени и субсидиите за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, както и средствата за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници.

- **Субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони**

В съответствие с § 4, ал. 1, т. 1 от заключителните разпоредби на Закона за автомобилните превози, в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Тези превози имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в чертите на града, и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център.

Чрез този вид финансово подпомагане държавата осигурява задоволяване потребностите на населението от пътнически превози при определено гарантирано качествено ниво и достъпни цени, съобразени с покупателната способност, посредством въвеждането на определени задължения за превоз за транспортните оператори. Изпълнението на параметрите за качество, надеждност и достъпни цени на автомобилните превози ще съдейства и за постигане на целите за повишаване на

мобилността и комуникациите на населението, минимизиране на регионалните различия, подобряване на заетостта и намаляване на безработицата. За осъществяване на превозите на пътници, в съответствие със сключените договори между автомобилните превозвачи и общините, се предвижда да бъде увеличен размера на средствата за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.

За 2020 г. средствата се увеличават с 8,0 млн. лв. спрямо нивото от 2019 г., а именно предвидени са 36,0 млн. лв., в т.ч. 11,0 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 25,0 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.

Размерът на средствата за 2021 г. и 2022 г. се запазва на нивото от 2020 г. – по 36,0 млн. лв. на година, в т.ч. 11,0 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 25,0 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.

- **Средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници**

Предоставянето на права за безплатни и по намалени цени превози в обществения транспорт (железопътен, автомобилен или друг вид транспорт) на определени категории правоимащи лица е елемент на провежданата социална политика.

Средствата от държавния бюджет за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, са предназначени да покрият разликата между цената на издадените превозни документи с намаление и тази по редовна тарифа на определени категории пътници, в т.ч. ветерани от войните, военноинвалиди, военнопострадали, лица, получаващи пенсия при условията на глава шеста от Кодекса за социално осигуряване, навършили възраст по чл. 68, ал. 1-3 от същия кодекс, многодетни майки, инвалиди и други правоимащи лица.

Предвижда се средствата за компенсации за 2020 г. да бъдат увеличени с спрямо нивото от 2019 г.

Увеличението на средствата за периода 2020-2022 г. в частта за пътуванията с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт, е в размер на 5,0 млн. лв. на година спрямо нивото от 2019 г. Размерът на средствата за 2021 г. и 2022 г. се запазва на нивото от 2020 г.

Средствата за периода 2020-2022 г. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение на разпоредбите на определените закони[21], се увеличават с 0,3 млн. лв. на година, спрямо нивото от 2019 г. Размерът на средствата за 2021 г. и 2022 г. се запазва на нивото от 2020 г.

За 2020 г. се предвиждат средства в размер на 13,0 млн. лв. за пътувания с железопътния транспорт, 45,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и

[21] Закон за Министерството на вътрешните работи, Закон за изпълнение на наказанията и задържането под стража, Закон за съдебната власт, Закон за Държавна агенция „Национална сигурност“, Закон за специалните разузнавателни средства, Закон за защита на класифицираната информация и Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество.

междуселищния автомобилен транспорт и 16,8 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение на разпоредбите на съответните закони.

Размерът на средствата за 2021 г. и 2022 г. се запазва на нивото от 2020 г., при същото разпределение на средствата по категории правоимащи лица.

2.15.2 Политика в областта на съобщенията

Политиката в областта на съобщенията отразява необходимостта от установяване на подходящ баланс между интересите на всички участници на пазара както на електронните съобщителни мрежи и услуги, така и на пощенските услуги от една страна и от друга – хармонизация на законодателството в съответствие с европейската регулаторна рамка в областта на съобщенията при отчитане на националните особености.

Държавната политика в областта на съобщенията се изпълнява от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, като за периода 2020-2022 г. е насочена към изпълнението на следните приоритети:

- Осигуряване на условия за свободна, лоялна и ефективна конкуренция както на пазара на електронните съобщения, така и на пазара на пощенските услуги, като част от единния вътрешен пазар в ЕС;
- Развитие на надеждна и сигурна високоскоростна електронна съобщителна инфраструктура;
- Създаване на условия за ускорено изграждане на високоскоростни и свръх високоскоростни електронни съобщителни мрежи;
- Преодоляване на изоставането в изграждането и развитието на електронната съобщителна инфраструктура в слабо населени и отдалечени райони чрез подобряване на възможностите за публична интервенция и усъвършенстване на правилата за държавни помощи;
- Осигуряване предоставянето на достъпна, надеждна и ефективна универсалната пощенска услуга и нейното съхранение в условията на либерализиран пазар на пощенски услуги и силно разрастване на ползването на достиженията на цифровите технологии за сметка на традиционните пощенски услуги;
- Създаване на условия за предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги, включително развитие на услугите по доставка на стоки, закупени онлайн, като пощенски пратки;
- Защита на правата на потребителите.

За „Български пощи“ ЕАД са разчетени средства по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията за компенсиране на извършената универсална пощенска услуга, като за периода 2020-2022 г. те са в размер на 20,0 млн. лв. на година.

Средствата се предоставят под формата на субсидии на „Български пощи“ ЕАД във връзка с изпълнението на задължението за извършване на универсалната пощенска услуга, възложено на дружеството със Закона за пощенските услуги, в случаите когато това задължение води до нетни разходи и представлява несправедлива финансова тежест за него.

В областта на съобщенията Комисията за регулиране на съобщенията изпълнява регулаторни и контролни функции по Закона за електронните съобщения, Закона за пощенските услуги, Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура и Закона за електронния документ и електронния подпис. Комисията, в изпълнение на законите и на техните подзаконови и общи административни актове, както и европейските регламенти, прилага секторната политика в областта на електронните съобщения и пощенските услуги, както и политиката по планиране и разпределение на радиочестотния спектър.

Комисията за регулиране на съобщенията изпълнява дейности в дефинирани от комисията функционални направления, както следва:

Функционална област „Електронни съобщения и пощенски услуги“, бюджетна програма „Регулиране на електронните съобщения и пощенските услуги”.

2.15.3 Политика в областта на информационните технологии

Политиката в областта на информационните технологии е насочена към осигуряването на равнопоставен и широк достъп до ефективни, качествени и сигурни услуги на информационното общество за гражданите, бизнеса и държавното управление, както и равни възможности за придобиване на умения за използването им, което може да бъде реализирано само с добре координирани общи усилия на заинтересованите държавни институции и с активното участие на бизнеса и гражданите. В „Стратегията за цифров единен пазар” се подчертава, че цифровият единен пазар трябва да бъде изграден върху надеждни, високоскоростни и достъпни мрежи и услуги за потребителите, при които се гарантират основните права на потребителите на неприкосновеност на личния живот и защита на личните данни, като същевременно се насърчават иновациите. Отговорни институции за провеждане на политиката в тази област са Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Държавната агенция „Електронно управление“.

Държавна агенция „Електронно управление“ осъществява функциите на Национално единно звено за контакти, което отговаря за координацията на въпросите, свързани с мрежовата и информационната сигурност и за трансграничното сътрудничество със съответните органи в други държави-членки. Държавна агенция „Електронно управление“ е и национален компетентен орган за административните органи и изпълнява функции на Национален екип за реагиране при инциденти в компютърната сигурност (CSIRT). Държавна агенция „Електронно управление“ упражнява контрол по спазване на изискванията на нормативните актове за мрежова и информационна сигурност, което е предпоставка за повишаване нивото на мрежовата и информационната сигурност в администрацията на изпълнителната власт.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на съобщенията и информационните технологии	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. *Съставен индекс за цифрова икономика и общество (Digital Economy and Society Index, DESI) за България	0- 100	43	45	48	55
2. Съставен индекс за цифрова икономика и общество (Digital Economy and Society Index, DESI) средно за ЕС	0 -100	55	57	62	65

*Индексът DESI ***(Digital Economy and Society Index)*** измерва степента на навлизане на цифровизацията в икономиката и обществото. Той е съставен индекс, който обобщава съответните показатели за цифровизацията в Европа като цяло и държавите-членки на ЕС поотделно. Индексът DESI се изчислява като средна стойност на дименсиите на пет тегловни части: 1. Свързаност (25%); 2. Човешки капитал (25%); 3. Използване на интернет (15%); 4. Внедряване на цифрови технологии (20%) и 5. Цифрови обществени услуги (15%) и заема стойности от 0 (min) до 100 (max). Информацията се набира от Европейската комисия от меродавни източници, като Евростат и ежегодни проучвания. Стойността на индекса е коригирана спрямо заложения за 2019 г. за България, както и за ЕС, съобразено с промяната на стойността на показателите, участващи в изчислението на индекса.

Напредъкът в развитието на електронното управление се свързва основно с разработване и надграждане на елементи от инфраструктурата и основните информационни системи, чрез които се осъществява предоставянето на информация и електронни услуги. Основополагащ елемент от цялостната архитектура е и схемата за електронна идентификация.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на електронното управление **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Функциониращ Център за електронна идентификация и поддържане и развитие на e-IDAS възел за предоставяне на трансгранична електронна идентификация	брой	1	1	1	1
2. Присъединени администрации към хоризонталните компоненти на електронното управление	%	50,0	60,0	65,0	70,0
3. Свързани регистри за служебен достъп в държавната администрация	%	50,0	70,0	75,0	80,0
4. Добавени нови точки на свързване на Единната електронна съобщителна мрежа*	брой	30	30	30	30
5. Увеличаване на преносния капацитет на Единната електронна съобщителна мрежа	%	15,0	15,0	15,0	15,0
6. Намаляване на инцидентите със значително увреждащо въздействие в мрежовата и информационна сигурност	%	0,0	0,0	5,0	5,0

* На база извършена преоценка, стойността на показателя е коригирана спрямо заложения за 2019 г.

За изпълнението на задълженията по Регламент (ЕС) № 910/2014 и за предоставяне на трансгранична електронна идентификация Държавната агенция „Електронно управление“ изгражда, поддържа и развива Национален център за електронна идентификация и e-IDAS възел за предоставяне на трансгранична електронна идентификация, ключови елементи от националната схема за електронна идентификация, която е регламентирана в Закона за електронна идентификация.

2.16. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Политиката в областта на туризма е в подкрепа на устойчивото икономическо развитие на страната, като провеждането ѝ гарантира повишаване на конкурентоспособността на този сектор в условията на силна конкуренция, за създаване на правилно и реалистично

позициониране на българския туристически продукт и оттам за насърчаване на туристическите посещения от чужденци в България.

Основната цел на провежданата политика е утвърждаване на туризма като ключов за икономиката отрасъл. Държавната политика в областта на туризма се осъществява от Министерството на туризма с подкрепата на туристическите организации и други организации от неправителствения сектор.

При изпълнение на политиката в областта на туризма предвидените средства за периода 2020-2022 г. са насочени към:

- Предприемане на действия, гарантиращи устойчиво целогодишно развитие на туризма чрез диверсификация на националния туристически продукт;
- Реализиране на мерки за повишаване на неговото качество и добавена стойност и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм;
- Провеждане на маркетингова и рекламна политика на националния туристически продукт, която да подобри неговия имидж и позициониране на туристическия пазар;
- Привличане на чуждестранни туристи на територията на България;
- Стимулиране на устойчивото развитие на туризма и намаляване на регионалните различия чрез създаване на силни регионални брандове;
- Организиране на процедурите по отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението на договорите.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивото развитие на туризма **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Годишен ръст на туристическите посещения от чужденци	% спрямо предходната година	1,0	1,0	1,1	1,3
2. Годишен ръст на броя на българските туристи, реализирали нощувки в страната в категоризирани места за настаняване с 10 и повече легла	% спрямо предходната година	2,0	1,0	1,0	1,0
3. Принос на туризма и свързани с него икономически дейности към БВП	дял от БВП в %	11,6	11,7	11,8	11,9

2.17. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Предизвикателствата пред съвременното селско стопанство налагат прилагане на аграрна политика, насочена към повишаване на ефективността и конкурентоспособността на земеделското производство, устойчиво използване и управление на природните ресурси, увеличаване на икономическата активност и нарастване на заетостта в селските райони.

2.17.1 Политика в областта на земеделието и селските райони

Прилаганата политика обхваща дейности в подкрепа на ефективното използване и опазване на земеделските земи и водите, съхраняване и подобряване на генетичните ресурси в растениевъдството и животновъдството и развитие на потенциала на двата подсектора за производство на конкурентоспособна продукция, развитие на научните изследвания в аграрната сфера, предоставяне на качествено научно обслужване и консултации на земеделските производители, стабилизиране на пазарите на земеделска продукция и гарантиране на доходите на производителите, сигурност и безопасност по веригата на предлагане на храни.

Планираните средства в тази област са насочени към:

- Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси;
- Мобилизиране на потенциала на селските райони за постигане на балансирано социално и териториално развитие.

Принос за прилагане на политиката, освен структурите в системата на Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ), имат Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ), Агенция „Митници“, неправителствени и браншови организации.

Отговорността за разпределението на публичните разходи за политиката в областта на земеделието и селските райони е на Министерството на земеделието, храните и горите и се осъществява чрез бюджета на министерството, бюджета на ДФЗ и сметките за средства от Европейския съюз.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на земеделието и селските райони **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Минимален размер на Използваната земеделска площ (ИЗП)	млн. ха	5	5	5	5
2. Брутна добавена стойност от отрасъл Селско стопанство	млн. лв.	3 400	3 400	3 500	3 550
3.Производителност на труда в отрасъл Селско стопанство – БДС/ГРЕ*	хил. лв. /ГРЕ	14,2	14,4	14,6	14,8
4. Предприемачески доход в отрасъл Селско стопанство	млн. лв.	2 300	2 350	2 400	2 450

***** БДС/ГРЕ - Брутна добавена стойност/Годишни работни единици (еквивалент на пълна годишна заетост в селското стопанство)

За периода 2020-2022 г. по бюджета на Министерството на земеделието, храните и горите са предвидени средства в размер на 19,0 млн. лв. годишно за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите, възложена на „Напоителни системи“ ЕАД.

Държавен фонд „Земеделие“ участва в прилагането на политиката на МЗХГ в областта на земеделието и селските райони. Фондът работи за постигане на дългосрочната визия на Република България за изграждане на конкурентно, ефективно

и устойчиво селско стопанство, защита на пазара на земеделски продукти от сътресения и подобряване качеството на живот в селските райони.

ДФЗ отговаря за разпределението на публичните разходи за политиката, които разходва пряко чрез бюджета си и чрез сметката за средства от Европейския съюз, одобрени с годишния закон за държавния бюджет на Република България.

За изпълнението на политиката допринасят и взаимоотношенията на ДФЗ освен с МЗХГ и с други институции: институциите на Европейския съюз, разплащателните агенции на други държави-членки на ЕС и други. Ключови индикатори в областта на земеделието и селските райони в частта на ДФЗ са:

- *Изпълнение на бюджета по ПРСР 2014-2020 съгласно правилото N+3*

Съгласно европейското законодателство бюджетът на всяка програма за развитие на селските райони е разделен по години от 2014 до 2020 г., като средствата за всяка година могат да бъдат разплатени единствено в рамките на следващите три години.

- *Изпълнение на мерките за подкрепа на пазара и на организациите на производителите;*
- *Изпълнение на директните плащания към земеделските производители;*
- *Изпълнение на индикатора държавни помощи - осъществява се чрез предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на земеделските стопани със средства от националния бюджет;*
- *Изпълнение на схемите за преходна национална помощ - целта им е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави-членки и да повиши конкурентоспособността им.*

Чрез посочените индикатори може да се оцени финансовата подкрепа, обвързана с постигането на следните цели:

- Ефективно усвояване на средства от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони чрез добро административно и финансово управление и контрол;
- Създаване на ефективно, конкурентоспособно и пазарно-ориентирано земеделие;
- Стабилизиране на пазарите на земеделски продукти чрез оказване на пазарна финансова подкрепа;
- Повишаване на доходите на производителите чрез директни плащания на площ и държавни помощи;
- Устойчиво развитие на селскостопанския отрасъл;
- Подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономиката в селските райони.

В областта на **селското стопанство и земеделие** се предоставят на бенефициенти по програмите и мерките за държавно подпомагане следните основни услуги:

1. Схеми за преходна национална помощ

Целта на преходната национална помощ е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави членки и да повиши конкурентоспособността им, да предостави възможност за последователност в политиката и подпомагане с максимална продължителност с национални средства на

сектор „Тютюн”, да осигури допълнително подпомагане на говедовъдството и отглеждането на овце и кози. Прилагането на схемите изисква осъществяването на ежегодна нотификация до Европейската комисия и се финансира от националния бюджет.

През програмния период 2015-2020 г. могат да бъдат прилагани следните схеми за преходна национална помощ:

- Схема за преходна национална помощ за земеделска земя на хектар;
- Схема за преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за говеда, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки, обвързана с производството.

2. Държавни помощи

2.1. Държавен фонд „Земеделие” осъществява държавно подпомагане, в т.ч. безвъзмездна помощ и краткосрочно кредитиране със средства от националния бюджет. Прилаганите към момента схеми за държавни помощи в селското стопанство са нотифицирани от Министерството на земеделието, храните и горите и са одобрени от Европейската комисия на база на действащото законодателство на ЕС в областта на държавните помощи.

Предвижда се подпомагането на земеделските стопани през периода 2020-2022 г. да се определя на базата на промените в европейското законодателство, като тенденцията е да се запазят досега действащите държавни помощи.

Държавните помощи като инструмент за подпомагане на селскостопанския отрасъл на страната се планират, разработват и насочват според приоритетните нужди на българското земеделие, отчитайки европейските законодателни норми.

Разработването на държавни помощи се извършва на база анализи и е насочено в подкрепа на чувствителни за страната области.

При необходимост, след изготвяне на съответния анализ, както и при наличие на финансов ресурс се предвижда изготвяне на нови схеми на държавни помощи съгласно разпоредбите на европейското и националното законодателство в областта на държавните помощи.

Допълнителен инструмент за подкрепа на земеделските стопани при извънредни случаи или в случаи, за които не се прилагат схеми на държавни помощи е подпомагането по линия на de minimis помощите. Тези помощи може да се използват при необходимост през периода 2020-2022 г. в качеството им на резервно подпомагане.

2.2. Държавни помощи с инвестиционен характер

Държавен фонд „Земеделие” осъществява дейността по администриране на нотифицираните от управляващия орган Министерството на земеделието, храните и горите и одобрени от Европейската комисия схеми на държавните помощи с инвестиционен характер.

2.3. Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство

Помощта е одобрена от Европейската комисия със срок на прилагане 2015-2020 г.

Мярката представлява схема за подпомагане на земеделските стопани, регистрирани по реда на Закона за подпомагане на земеделските производители и цели създаване на облекчени условия за използваното от тях гориво за механизирани дейности в първичното селскостопанско производство – сектори Растениевъдство и Животновъдство, чрез прилагане на намалена акцизна ставка на газьола.

Общият размер на помощта се утвърждава със закона за държавния бюджет на Република България за съответната финансова година, като не може да надвишава 84,0 млн. лв. годишно и се разпределя между земеделските стопани на база определена индивидуална годишна квота за всеки стопанин.

3. Данък върху добавената стойност по схемите и мерките на Селскостопански пазарни механизми

Предвиждат се и средства за изплащане на данъка върху добавената стойност по следните схеми и мерки:

- Схема „Училищен плод" и Схема „Училищно мляко"

Помощите са предназначени за деца и ученици, посещаващи редовно учебните заведения, признати съгласно Закона за предучилищното и училищното образование. Учебните заведения са най-подходящата среда за въздействие върху хранителните навици на децата на етапа, в който те се формират.

Бенефициенти по схемите могат да бъдат учебни заведения, общини и търговски дружества и кооперации, които кандидатстват всяка година. Одобрените заявители по схемата извършват доставка на пресни плодове и зеленчуци/мляко и млечни продукти в учебните заведения и детски градини на територията на цялата страна през учебната година.

- Интервенционно изкупуване и съхранение на зърно

Интервенцията на пазара на полски култури обхваща изкупуване, съхранение и продажби на зърно и ориз. Тя се влияе от движението на зърнения пазар и реколтата за съответната година. Ежегодно в периода 1 ноември – 31 май се отваря автоматично схемата за изкупуване на обикновена пшеница на фиксирана цена, а откриването на интервенция за останалите продукти става след решение на ЕК, ако ситуацията на пазара налага това. Настоящата ситуация на пазара не предполага изкупуването на интервенционни количества зърно и ориз. Последната кампания по интервенционно изкупуване на зърно е проведена през 2010/2011 г., а натрупаните интервенционни запаси в страната са изчистени през 2012 г. чрез предоставянето им за програма „Благотворителни операции". Сумата по покупката се възстановява от ЕК при продажбата на зърно, която най-вероятно ще се реализира най-рано през следваща пазарна година.

4. Допълнителни разходи за доставка на продукти по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко"

Във връзка с изменение на Наредбата за условията и реда за прилагане на схема за предоставяне на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти в учебните заведения – схема „Училищен плод" и схема „Училищно мляко", в чл. 17, ал. 8 е предвидено: „Одобрените заявители, които доставят продукти в училищата, могат да искат възстановяване на разходи за изпълнение на договорите по чл. 4, ал. 6 в размер до 0,07 лв. за индивидуална порция на всеки ученик".

По бюджета на ДФЗ за периода 2020-2022 г. са предвидени общо средства в размер на 300,4 млн. лв. годишно за изплащане на държавни помощи, преходна национална

помощ за тютюн, преходна национална помощ за животни, средства за ДДС пазарни мерки и национални доплащания за предходни кампании.

2.17.2 Политика в областта на рибарството и аквакултурите

Политиката в сектор „Рибарство” (сектор „Рибарство” включва дейностите, свързани с риболов с цел търговия, любителски риболов, аквакултури и рибопреработвателната промишленост) следва да допринася за:

- Поддържане и възстановяване на биоразнообразието във водните екосистеми чрез прилагане на екосистемен подход към управлението на рибарството и аквакултурите;
- Осигуряване на условия за устойчива експлоатация на морските биологични ресурси, основаваща се на подхода на предпазливост;
- Създаване на достъпна храна за населението, популяризираща здравословен модел на хранене;
- Прилагане на европейските стандарти по отношение на производство, преработка и маркетинг на риба от стопански риболов и аквакултури;
- Превръщане на сектор „Рибарство” в модерен и конкурентоспособен сектор, с помощта на прилагането на иновационни дейности, подпомогнати от научни разработки;
- Превръщане на сектор „Рибарство” в гъвкав саморегулиращ се икономически сектор в резултат на изградено партньорство и съвместни дейности между частните предприятия, организации и съответните национални институции и европейски структури;
- Превръщане на сектор „Рибарство” в икономически стабилен сектор, посредством повишаване на асортимента, качеството и количеството на произведената продукция от риба, носеща значителни приходи на лицата, ангажирани с риболова и аквакултурите;
- По-добро интегриране с другите сектори на икономиката (туризъм, услуги и др.).

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на рибарството и аквакултурите **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Годишна консумация на риба	кг/човек	5,0	5,0	5,1	5,1

Държавен фонд „Земеделие” участва и в прилагането на политиката на МЗХГ в областта на рибарството и аквакултурите.

Фондът споделя дългосрочната национална визия, обвързана с изграждане на конкурентен, ефективен, икономически и екологично устойчив сектор „Рибарство” в България, като допринася за постигане на целите, заложени в политиките на МЗХГ в

рамките на Общата политика по рибарство на Европейския съюз и съгласно националния стратегически план.

ДФЗ отговаря за разпределението на публичните разходи за политиката, които разходва пряко чрез бюджета си и чрез сметката за средства от Европейския съюз, одобрени с годишния закон за държавния бюджет на Република България.

Ключов индикатор за изпълнение на политиката в частта на ДФЗ е:

- *Изпълнение на бюджета по ПМДР[22] 2014-2020 по правилото N+3 (ЕФМДР)[23]*

2.17.3 Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча

С изпълнение на политиката в областта на съхраняване и увеличаване на горите и дивеча Изпълнителната агенция по горите дава своя принос за реализация на формулираната в Националната стратегия за развитие на горския сектор 2013-2020 г. визия за развитие на горския сектор, която е: Към 2020 г. България да има жизнени, продуктивни и многофункционални гори, устойчив, конкурентоспособен и иновативен горски сектор, съхранено биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Секторът да подпомага икономическото развитие на страната, да осигурява условия за пълноценна реализация на заетите в него, да способства в максимална степен за смекчаване на ефекта от промяната в климата и да гарантира поддържането на здравословна околна среда.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Изработване на областни планове за развитие на горските територии	брой	12	6	8	9
2. Инвентаризация на горските територии и изработване на планове за ловностопански дейности и дейности по опазване на горските територии от пожари	брой	380	400	450	500
3. Проведени мероприятия за опазване и мониторинг на биологичното разнообразие	брой	160	160	160	160
4. Състояние на запаса на благороден елен	брой	30 000	28 000	28 000	30 000

2.18. ИКОНОМИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ПОЛИТИКА

В тази сфера **Министерството на икономиката** изпълнява следните политики:

2.18.1 Политика в областта на устойчивото икономическо развитие и конкурентоспособност

Политиката за устойчиво икономическо развитие цели повишаване на конкурентоспособността на икономиката за постигане на стабилен и дългосрочен

[22] Програма за морско дело и рибарство.

[23] Европейски фонд по морско дело и рибарство.

икономически растеж. Министерството на икономиката работи за повишаване на потенциала за растеж, основаващ се на насърчаване на предприемачеството предимно във високотехнологични промишлени производства и интензивни на знание услуги, насърчаване на инвестициите и иновациите и повишаване на производителността на труда.

Приоритет на икономическата политика е повишаване на привлекателността на България за инвестиции, както и създаване на предпоставки за развитието на страната като център за интензивни на знание производства и услуги с висока добавена стойност. В тази връзка, важна част от политиката на Министерството на икономиката е повишаване на иновационната активност на предприятията и създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на изследователската дейност от и по поръчка на предприятията. От съществено значение е насърчаване сътрудничеството между предприятията и изследователските организации и ускоряване навлизането на нови продукти и услуги на пазара.

Политиката е насочена към достигане на националните цели в Националната програма за реформи, стратегията „Европа 2020“ и Националната стратегия за насърчаване на МСП 2014-2020.

Основните ключови индикатори за изпълнение, отразяващи макар и по косвен начин ефективността на тази политика, съответстват на следните макроикономически показатели и техните прогнозни стойности за периода 2020-2022 г., заложени в макроикономическата рамка по Част I от настоящата прогноза:

- Реален икономически растеж (%) - реален растеж на БВП, който се очаква да бъде 3,3% годишно;
- Преки чуждестранни инвестиции, които се очаква да бъдат в размер 3,5% от БВП).

За периода 2020-2022 г. по бюджета на Министерството на икономиката са предвидени по 9,0 млн. лв. годишно за финансово подпомагане по Закона за насърчаване на инвестициите, 10,0 млн. лв. годишно за изпълнение на програми за техническа ликвидация и консервация на обекти от миннодобивния отрасъл и за саниране на околната среда и по 5,6 млн. лв. годишно за финансиране на конкурсни сесии на Националния иновационен фонд.

2.18.2 Политика в областта на ефективното външноикономическо сътрудничество

Политиката е решаваща за устойчивото икономическо развитие на страната и подобряване на конкурентоспособността на българските предприятия. Постигането на ръст на износа и на инвестициите са важни за технологичната модернизация и обновяването на производството, за развитието на иновативни продукти и услуги, за подобряване на конкурентоспособността и постигането по този начин на целите за ускорен растеж и нови работни места.

Свободният достъп до пазари на трети страни и преките чуждестранни инвестиции са едни от основните външни източници за осигуряване на устойчив растеж, основан на експортното ориентиране и повишаване на конкурентоспособността на българската икономика.

За постигане на целите на политиката за ефективно външноикономическо сътрудничество, Министерството на икономиката продължава да прилага мерки за

насърчаване на износа, привличане на инвестиции, подобряване на пазарния достъп и условията, в които българските компании се конкурират на външните пазари.

Министерството на икономиката продължава активно да участва в процеса на формиране и прилагане на Общата търговска политика на Европейския съюз и по-конкретно за защита на българските приоритети и интереси по достъпа до пазара на стоки и услуги, инвестиции, обществени поръчки и други в рамките на водените от ЕС двустранни преговори за търговска либерализация и насърчаване на инвестициите с приоритетни партньори, както и в многостранните търговски преговори в Световната търговска организация и подготовка за присъединяване на Република България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на ефективно външноикономическо сътрудничество	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2019 г.***	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Износ на стоки	%	4,7	4,7	4,6	2,2
2. Внос на стоки	%	5,9	5,9	5,8	4,7

В областта на икономическата и финансова политика **Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ (ДА ДРВВЗ)** осъществява своята дейност като специализиран орган за провеждане на държавната политика в областта на планирането, създаването, съхраняването, опазването, обновяването, поддържането, освобождаването, финансирането и контролирането на държавните резерви и военновременните запаси на страната в съответствие с интересите на националната сигурност.

Политиката в областта на държавните резерви, военновременните запаси и задължителните запаси от нефт и нефтопродукти е насочена към:

- Повишаване на процентната обезпеченост на номенклатурите и нормативите за тях, водени на отчет като държавни резерви (ДР) и военновременни запаси (ВВЗ) с оглед постигане на оптимална обезпеченост и осигуряване на адекватна реакция на правителството в случай на необходимост;
- Обновяване, в рамките на бюджета на агенцията, на стоки, материали и продукти, управлявани от ДА ДРВВЗ, които са с изтичащ срок на съхранение, както и съобразно тяхната специфика и стратегическа тежест с оглед поддържането им в съответното количество и качество, както и в непрекъсната готовност за ползване;
- Достигане на 30 дни обезпеченост на среднодневния нетен внос на горива в страната по категории нефтопродукти, които следва да се създадат и поддържат от ДА ДРВВЗ за сметка на държавния бюджет;
- Обновяване на запаси от нефтопродукти, с изтичащ срок на съхранение и поддържането им в съответното количество и качество за осигуряване на адекватна реакция в случай на извънредна ситуация, свързана с намаляване и/или прекъсване на доставките от нефт и нефтопродукти в страната, в другите държави - членки на Европейския съюз, и/или съгласно влязло в сила решение на Международната агенция по енергетика за отпускане на запаси.

Консолидираните разходи по политиката, които ДА ДРВВЗ разходва пряко чрез бюджета и отговаря за разпределението им, се одобряват ежегодно с бюджета на агенцията. За периода на прогнозата техният размер е 19,2 млн. лв. за всяка година, като с тях се осигурява разликата в цената между продажбата и придобиването на държавни резерви. Разходването им е съобразено с възможностите на осигурения финансов ресурс.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на държавните резерви, военновременните запаси и задължителните запаси от нефт и нефтопродукти **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Донатрупване на ДР и ВВЗ	% осигуреност	42,0	42,0	43,0	45,0
2 Обновяване на ДР и ВВЗ	% осигуреност	25,0	25,0	35,0	42,0
3. Донатрупване на ЗЗНН*	дни	27	27,8	28	29
4. Обновяване на ЗЗНН	тон	42 290	42 290	42 290	50 500

* ЗЗНН - Закон за запасите от нефт и нефтопродукти

Министерството на финансите е отговорната институция за разработването, координирането, провеждането и осъществяването на държавната политика в областите публични финанси, данъчна политика, управление на държавния дълг, вътрешния контрол, финансовите услуги и финансовите пазари.

2.18.3 Политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси

Основните правомощия на министъра на финансите по отношение на провеждането на държавната политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси са тясно свързани с гарантиране на фискална стабилност, постепенна фискална консолидация, съобразена с икономическия цикъл, поддържане на макроикономическа стабилност и осигуряване на финансиране на основните функции на държавата чрез бюджета, както и разработването на основните бюджетни документи - средносрочната бюджетна прогноза и нейната актуализация, съставянето на държавния бюджет на Република България и контролиране текущото му изпълнение. За осъществяване на тези правомощия Министерството на финансите следва целите, свързани с провеждането на последователна, прозрачна и предвидима фискална политика и повишаване ефективността на публичните разходи, като постигането им кореспондира и със стремежа на правителството за устойчива тенденция към подобряване на бюджетната позиция и възстановяване на бюджетния баланс.

В изпълнение на общите цели на фискалната политика министерството се ангажира с поддържане на нивото на държавния дълг в рамките на законово установените ограничения и осигуряване на своевременно и ефективно финансиране на бюджета.

Освен това, провеждането на политиката е свързано и с дейностите по осъществяване на процесуалното представителство на Министерството на финансите и държавата и провеждането на процедури за избор на процесуален защитник на Република България, както и арбитри по образуваните срещу нея международни арбитражни дела.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Салдо по КФП	% от БВП	-0,5	0	0	0
2. Рейтингова оценка за България за открит бюджет от Международното бюджетно партньорство (IBP)	Брой точки - индекс	Не се присъжда	Не по-малко от достигнатото равнище от 66 с тенденция към повишаване (от проучването през 2019 г.)	Не се присъжда	Не по-малко от достигнатото равнище от проучването през 2019 г. с тенденция към повишаване

2.18.4 Политика в областта на ефективно събиране на всички държавни приходи

През периода 2020-2022 г. провежданата от Министерството на финансите данъчна политика е ориентирана към постигане на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план и осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно се насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност, чрез запазване на ниските данъчни ставки за преките данъци (корпоративни данъци и данъци върху доходите на физическите лица), широка данъчна основа и малко на брой данъчни преференции. В международен аспект данъчната политика на страната е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз и за посрещане на предизвикателствата на глобализацията и дигитализацията на икономиката.

Основните цели на данъчната политика през периода са подобряване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите.

Основен принос за постигане на целите на политиката имат Националната агенция за приходите и Агенция „Митници”.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на ефективно събиране на всички държавни приходи **Наименование на индикатора**		**Мерна единица**	**Целева стойност**			
			Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Изпълнение на годишния план за приходите - дял на събраните приходи в общата стойност на планираните приходи	*-на НАП*	%	100,0	100,0	100,0	100,0
	-на АМ	%	100,0	100,0	100,0	100,0
2. Дял на подадените по електронен път декларации – по чл. 50 ЗДДФЛ (декларациите по ЗДДС, ЗМ и чл. 92 на ЗКПО се подават задължително по електронен път)		%	45,0	50,0	55,0	60,0

Политика в областта на ефективно събиране на всички държавни приходи **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
3. Относителен дял на декларираните задължения към НАП, погасени в рамките на календарната година, спрямо общия размер на декларираните през годината задължения	%	97,0	97,0	97,0	97,0
4. Извършени от НАП контролни производства в дигитална среда:					
- спрямо лица, осъществяващи търговска дейност в интернет;	брой	800	925	950	975
- в които е използван софтуер за анализ на данни в електронен вид	брой	675	725	750	775

2.18.5 Политика в областта на защитата на обществото и икономиката от финансови измами, контрабанда на стоки, изпиране на пари и финансиране на тероризма

Една от основните цели на администрацията на Министерството на финансите е да подпомага министъра на финансите при формирането и осъществяването на държавната политика в областта на финансовите пазари и финансовите услуги чрез изграждане на прозрачни и сигурни финансови пазари и повишаване качеството на финансовите услуги.

За реализиране целите на тази област на политика Министерството на финансите ще продължи да си взаимодейства с всички национални и международни структури и организации, имащи отношение към финансовата система и гарантирането на финансовата ѝ стабилност, в т.ч. финансовите услуги и движението на капитали.

Отчитането на степента на изпълнение на целите на политика е в зависимост от приноса на ангажираните институции, чиито показатели са разнородни предвид спецификата на дейността им:

- За нефискалния контрол, осъществяван от Агенция „Митници“ – ефективни мерки срещу:
  - ✓ движението на стоки, подлежащи на ограничения и забрани;
  - ✓ терористичната и престъпната дейност, включително срещу трафика на наркотици, оръжие и прекурсори;
  - ✓ движението на стоки, нарушаващи права върху интелектуалната собственост;
  - ✓ измамите и нарушенията на митническото, валутното и акцизното законодателство.
- За провеждане от Държавна комисия по хазарта (ДКХ) на ясна и дългосрочна политика по отношение развитието на хазарта у нас:
  - ✓ проверки и проучвания по подадени искания за издаване на лицензи за организиране на хазартни игри и дейности, като техният годишен брой се очаква през периода 2020-2022 г. да е съответно 2 500, 2 600 и 2 800;

- ✓ проверки на хазартни обекти, игри и дейности, като техният брой се очаква през периода 2020-2022 г. да е по 500 годишно;
- ✓ брой нови интернет страници, чрез които се организират хазартни игри от лица, които не са получили лиценз по Закона за хазарта, включени в списъка, който ДКХ обновява и поддържа на страницата си в интернет, като очакванията са техния брой да намаля през годините на периода 2020-2022 г. съответно на 30, 25 и 20.

- За провеждане на политиката в областта на регулацията на финансовите услуги и финансовите пазари чрез усъвършенстване и хармонизиране на българското законодателство с правото на ЕС с цел:
  - ✓ изграждане на прозрачни и сигурни финансови пазари;
  - ✓ интегриране на финансовата система на страната във финансовата система на ЕС;
  - ✓ запазване на финансовата стабилност;
  - ✓ улесняване на достъпа до финансиране на реалната икономика чрез създаване на необходимата нормативна база за изграждането на прозрачни и сигурни финансови пазари;
  - ✓ повишаване защитата на интересите на потребителите на финансови услуги.

2.18.6 Политика в областта на управлението на дълга

Основната цел на провежданата от Министерството на финансите политика в областта на управлението на държавния дълг е насочена към осигуряване на необходимите ресурси за рефинансиране на дълга в обращение, при необходимост финансиране на държавния бюджет и обезпечаване стабилността на фискалния резерв при оптимално възможна цена и приемлива степен на риск. Усилията ще бъдат съсредоточени в посока обезпечаване на възможности за пазарно-ориентирано финансиране, основно чрез емисии на ДЦК на вътрешния пазар, при спазване на годишните дългови ограничения.

Политиката в областта на управлението на държавния дълг през следващите години ще бъде съобразена изцяло с конкретните нужди на държавата от заемен ресурс. Определянето на конкретните характеристики на новопоетия дълг ще бъде съобразено с настоящата пазарна конюнктура и профила на дълга в обращение, при отчитане на възможностите за намаляване на риска при рефинансирането на държавния дълг и изглаждане на матуритетната структура на дълга.

За ключови индикатори по политиката в областта на управлението на дълга могат да се третират дълговите ограничения, заложени в Закона за публичните финанси, чиито целеви стойности се определят ежегодно със закона за държавния бюджет:

- Максимален размер на новия държавен дълг, поет по реда на ЗДД: 1,0 млрд. лв. за 2019 г.;
- Максимален размер на държавния дълг към края годината: 22,2 млрд. лв. за 2019 г.;
- Максимален размер на новите държавни гаранции, издадени по реда на ЗДД: до валутната равностойност на 215,0 млн. лв. за 2019 г.;
- Максимален размер на други нови държавни гаранции: 0,2 млрд. лв. за 2019 г.

Освен дефинираните ключови индикатори, министерството ще измерва постигнатия напредък на политиката в областта на управлението на дълга и чрез следните допълнителни показатели:

- Ниво на фискалния резерв – цели поддържане на минимално ниво на фискалния резерв, определен в годишния закона за държавния бюджет;
- Публичност и прозрачност на официалната информация за присъдения кредитен рейтинг на Република България от рейтинговите агенции Moody's, Standard and Poor's и Fitch;
- Съотношение на държавния дълг, поет по реда на ЗДД, спрямо БВП.

Освен това, в националното законодателство е възприето и фискалното правило, приложимо за държавите-членки на ЕС, относно ограничението за номиналния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление", който към края на годината не може да надвишава 60 на сто от БВП.

Сметна палата

Сметната палата на Република България е държавен орган за независим външен одит в публичния сектор с основна задача да контролира надеждността и достоверността на финансовите отчети на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности. Основният стремеж е към повишаване ефективността на цялостната работа на институцията.

Основната цел на институцията е извършването на независим ефективен и ефикасен одит в публичния сектор, чрез прилагане на принципите за почтеност и етика, актуализиране и въвеждане на подходящи процедури и инструменти, включително одитни методологии, за изпълнение на законово установените правомощия на Сметната палата, както и изграждане на система за външен контрол на качеството на одитната дейност.

За да подобри качеството на дейността си Сметната палата си е поставила за цел извършване на ежегодна оценка за осигуряване на качеството на одитната дейност и приемане на Концепция за осигуряване на качеството на одитната дейност и Методика за осигуряване на качеството, като акцентът ще бъде върху надграждане на контрола, осъществяван на различните управленчески нива.

Бюджетната прогноза за периода 2020-2022 г. на Сметната палата е основана на визията за устойчиво изграждане и развитие на основните умения и капацитет, които да позволяват на Върховната одитна институция на Република България да използва оптимално ограничените ресурси и да изпълнява по-ефективно правомощията си, за да постига желаното въздействие – подобряване на отчетността на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно и икономично управление на публичните средства и дейности. Първостепенен фактор, който съществено усилва тази необходимост е членството на Република България в Европейския съюз, което поставя значителни по обем управленски и административни изисквания и отговорности пред всички държавни органи.

Комисия за финансов надзор

Комисията за финансов надзор е специализиран държавен орган за регулиране и надзор на небанковия финансов сектор, създаден със Закона за Комисията за финансов надзор. Чрез своята дейност комисията служи на обществения интерес като подобрява начина на функциониране на небанковия финансов сектор и поведението на

участниците в него, в услуга на потребителите, бизнеса, икономиката и обществото като цяло.

Комисията за финансов надзор ще продължава да осъществява регулаторна и надзорна политика в съответствие с европейското законодателство, надзорните правила на европейските надзорни органи на финансовите пазари – ESMA, EIOPA и EBA.

В прогнозния период се предвижда КФН да води проактивна политика за осигуряване на условия за развитието на справедлив, открит и ефективен пазар, да поддържа прозрачност в дейността на под надзорните лица, да повиши координацията с останалите институции, имащи отношение към капиталовия, застрахователния и осигурителния пазар, да продължи да обръща съществено внимание на защитата на интересите на потребителите на финансови услуги и да извършва дейности, които повишават тяхната финансова грамотност, както и да модернизира и непрекъснато да развива инфраструктурата на пазара, като за целта е дефинирала функционална област „Регулиране и надзор на небанковия финансов сектор“, бюджетна програма „Подобряване на регулацията и надзора на небанковия финансов сектор“.

През периода 2020-2022 г. Комисията ще следва заложените дейности за постигане на заложените цели в Стратегията за развитие на Комисията за финансов надзор за периода 2019-2021 г. като служи за гарант за стабилност на небанковия финансов сектор. Комисията за финансов надзор се стреми към високо обществено доверие и изгражда и поддържа организационна култура на основата на следните принципи:

- Законност, безпристрастност и справедливост;
- Отговорност, честност, прозрачност;
- Ефективност, ефикасност, обективност.

Комисията за финансов надзор осъществява надзор на българските финансови пазари, които са част от единния европейски пазар, на лицата, за които Република България е държава членка по произход и които осъществяват дейност в други държави членки, на лицата от други държави членки, които извършват дейност на територията на Република България по линия на единния европейски паспорт, както и консолидиран надзор на трансгранични групи, холдинги когато институцията е консолидиращ надзорник, като прилага предимствата на обединения надзор и ще полага необходимите усилия за постигане на законоустановените цели:

- Защита на интересите на инвеститорите, застрахованите и осигурените лица;
- Осигуряване на стабилност, прозрачност и доверие на финансовите пазари, включително чрез правила и системи за управление на рисковете на тези пазари;
- Осигуряване на адекватна и стабилна инфраструктура на финансовите пазари.

Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори (КПНРО) е специализиран държавен орган за регулиране и надзор над регистрираните одитори, който осъществява периодични проверки на одиторските фирми, които извършват одити на предприятия от обществен интерес, изразяващи се в извършване на проверки за контрол на качеството на услугите с цел постигане на високо качество на предоставяните одиторски услуги. КПНРО, като компетентен орган, е активно ангажиран в процеса по прилагане на европейското законодателство в областта на независимия финансов одит.

КПНРО изпълнява дейности в следното дефинирано от нея функционално направление: „Функционално направление в областта на осъществяването на публичен надзор над регистрираните одитори“, Бюджетна програма „Публичен надзор над регистрираните одитори“.

Комисията извършва разследвания, свързани с дейността на одиторите. Тя осъществява сътрудничество и обмен на информация с компетентните органи за публичен надзор над одиторите в другите държави-членки на ЕС. Приоритет на Комисията е утвърждаването на правилата и процедурите за извършване на проверки на качеството на дейността на регистрираните одитори, както и годишните планове за проверки.

Комисия за защита на конкуренцията

Комисията за защита на конкуренцията изпълнява дейности в дефинирани от тях функционални направления в областта на Защита на конкуренцията и свободната стопанска инициатива, осъществяване на контрол за законосъобразност при процедурите по възлагане на обществени поръчки и предоставяне на концесии.

Комисията е независим специализиран държавен орган, оправомощен да прилага Закона за защита на конкуренцията, Закона за обществените поръчки и Закона за концесиите. Комисията установява нарушения на свободната конкуренция съгласно разпоредбите на Закона за защита на конкуренцията и/или на чл. 101 и чл. 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз, извършва секторни анализи и застъпничество за конкуренцията, а също така разглежда и се произнася по жалбите за незаконосъобразност на решения, действия и бездействия на възложители или концеденти в процедури по възлагане на обществена поръчка или концесия съгласно разпоредбите на Закона за обществените поръчки и Закона за концесиите.

2.19. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ

Народно събрание

Планираните бюджетни разходи са обвързани със стратегическите цели и приоритети по основни функционални области и програми, които Народното събрание изпълнява в съответствие с конституционните си правомощия. Стратегическите цели на Народното събрание за посочения период са насочени към:

- Осигуряване на ефективно представителство и отговорност;
- Осигуряване на по-голяма прозрачност и публичност на дейността на Народното събрание;
- Въвеждане в законите на изискванията на директивите и на мерките по прилагането на регламентите, включително на рамковите решения; наблюдение и контрол по въпросите на Европейския съюз;
- Подобряване качеството на внесените законопроекти и на законодателния процес;
- Оценка на въздействието на законите с цел своевременното актуализиране и синхронизиране на нормативната база;
- Повишаване ефикасността на парламентарния контрол;
- Усъвършенстване на конститутивната функция и парламентарния надзор;

- Приоритизиране на международната дейност на Народното събрание и засилване на междупарламентарното сътрудничество;
- Адаптиране на администрацията на Народното събрание към потребностите и предизвикателствата на съвременността, вкл. чрез повишаване на тежестта на електронния обмен в дейността на администрацията.

За изпълнението на посочените цели и за осигуряване на по-добро управление, Народното събрание предвижда:

- Увеличаване на съвместните инициативи с институции и неправителствени организации;
- Провеждане на публични консултации със заинтересованите страни от законодателните промени;
- Засилване на юридическия капацитет на администрацията на Народното събрание;
- Въвеждане на механизма на оценка на въздействието на законите като инструмент за подпомагане на процеса на вземане на решения и подобряване на качеството, прозрачността, обосноваността и устойчивостта на програмите;
- Осигуряване на прозрачност и ясни правила и процедури за избор във връзка с конститутивната функция на Народното събрание;
- Хармонизиране на българското законодателство с актовете на Европейския съюз;
- Осигуряване на съответствие на разглежданите законопроекти с правото на Европейския съюз;
- Участие на Народното събрание в международни програми и инициативи за обмен и обучение на кадри;
- Подобряване на прозрачността, координацията, стратегическото планиране и отчетността в Народното събрание;
- Повишаване и укрепване на капацитета на администрацията за ефективно функциониране в условията на членство в Европейския съюз.

Министерски съвет

2.19.1 Политика в областта на управлението на средствата от Европейския съюз

Политиката в областта на управлението на средствата от Европейския съюз обхваща координацията на дейностите по програмирането, изпълнението, наблюдението и оценката на Споразумението за партньорство и програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), както и на други донорски програми.

Стратегическата цел на политиката е постигане на качествено подобряване на икономическата и социалната среда на българските граждани чрез изпълнение на целите и приоритетите на Кохезионната политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика по рибарство на ЕС и на други донорски програми.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управлението на средствата от Европейския съюз **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Осъществена хоризонтална координация на процеса на програмиране за периода 2021-2027 г.	Изготвен проект на Споразумение за партньорство на Република България за периода 2021-2027 г.		1		
2. Осигурена адекватна нормативна уредба за изпълнение на програмите, съфинансирани със средства от ЕСИФ	Брой разработени проекти на нормативни актове, включително актове за изменение и допълнение		2	3	3
3. Функционираща Информационна система за управление и наблюдение	Брой	1	1	1	1
4. Електронни услуги, подкрепени за предоставянето им в транзакционен режим	Брой	270	30	30	30
5. Администрации, подкрепени за въвеждане на системи за управление на качеството	Брой	0	20	30	30

За осъществяване на целите на политиката са ангажирани основно дирекциите „Координация по въпросите на Европейския съюз“, „Централно координационно звено“, „Добро управление“ към администрацията на Министерския съвет.

2.19.2 Политика в областта на осъществяването на държавните функции на територията на областите в България

Областите са административно-териториални единици за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси. Стратегическата цел е провеждане на ефективна регионална политика и държавно управление по места, осигуряване на съответствие между националните и местните интереси, с оглед създаване на благоприятна среда за живот и модернизация на инфраструктурата, осигуряваща условия за растеж, заетост и подобряване качеството на живот.

2.19.3 Политика в областта на правото на вероизповедание

Политиката в областта на вероизповеданията се регламентира от Конституцията на Република България и Закона за вероизповеданията.

Стратегическата цел е свободно и безпрепятствено упражняване на правото на вероизповедание, поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи в дългосрочен план.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на правото на вероизповедание **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Усвоена държавна субсидия за текущи и капиталови разходи по Закона за вероизповеданията, вкл. за ремонт и възстановяване на манастири и религиозни паметници на културата	хил. лв.	5 475	38 150	38 150	38 150
2. Подпомагане на бюджетни инициативи за насърчаване на религиозната толерантност и между религиозния диалог	хил. лв.	25	40	40	40

За осъществяване на целите на политиката е ангажирана дирекция „Вероизповедания“ към администрацията на Министерския съвет.

2.19.4 Политика в областта на архивното дело

Държавната агенция „Архиви” провежда държавната политика в областта на подбора, комплектуването, регистрирането, обработването, опазването, съхраняването и използването на документите от Националния архивен фонд, както и в областта на развитието и усъвършенстването на архивното дело. Дейността на институцията е насочена към изпълнение на правителствената програма „Национален архивен фонд“ и Политика в областта на архивното дело.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на архивното дело **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целеви стойности**			
		Програма 2019 г.	***Прогноза 2020 г.***	***Прогноза 2021 г.***	***Прогноза 2022 г.***
1. Методически архивни изисквания за разработване на система за архивиране на електронни документи, подлежащи на постоянно съхранение	брой	1	1	1	1
2. Въведени архивни описания и данни в ИСДА	брой	420 000	1	1	1
3. Вписвания в Регистъра на Националния архивен фонд	брой	1	1	1	1
4. Посещения/показвания от потребители на данни от базите на информационната система на държавните архиви, Регистъра на Националния архивен фонд и сайтовете на ДАА	брой	1	1	1	1
5. Реставрирани листове от архивни документи	брой	40 000	30 000	30 000	30 000
6. Изготвени кадри негатив за Застрахователния фонд на ДАА	брой	144 000	144 000	144 000	144 000
7. Комплектувани постъпления	брой	560	580	590	600
8. Ремонтирани архивохранилища	брой	2	1	1	1
9. Оборудвани архивохранилища	брой	3	2	1	1

За постигане на целите на политиката е отговорна Държавната агенция „Архиви“, чийто председател е второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на Министерския съвет.

Централна избирателна комисия

Централната избирателна комисия организира и произвежда законосъобразни, честни и свободни избори и национални референдуми за осигуряване правото на всеки избирател да упражни правото си на глас и работи за повишаване на доверието в изборния процес. За периода 2020-2022 г. са разчетени разходи за изпълнението на дейността на Централната избирателна комисия като постоянно действащ независим държавен орган, насочен към организиране и произвеждане на законосъобразни избори и референдуми, разработени съобразно Изборния кодекс.

Държавна комисия по сигурността на информацията

Основните приоритети на комисията продължават да са свързани със защитата на класифицираната информация от нерегламентиран достъп чрез усъвършенстване, развитие, координация и контрол на националната система за защита на класифицираната информация в контекста на изискванията на НАТО и ЕС по персонална, документална, физическа, индустриална сигурност, сигурност на автоматизираните информационни системи и мрежи и криптографска сигурност.

Разчетените в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. разходи са свързани с обезпечаване изпълнението на възложените функции на Държавната комисия по сигурността на информацията със Закона за защита на класифицираната информация, включващи организиране, изпълнение, координация и контролиране дейностите по защита на класифицираната информация, както и на чуждестранната класифицирана информация.

Комисия за защита от дискриминация

Комисията наблюдава и контролира спазването на Закона за защита от дискриминация и съответствието на новоприетото законодателство в страната и на подзаконовата нормативна уредба с неговите разпоредби, уреждащи равенство в третирането, постановяване на мерки за предотвратяване и преустановяване на нарушението; предоставяне на независима помощ на жертвите на дискриминация; провеждане на независими проучвания относно дискриминацията и др. Осъществява наблюдение и предприема мерки за съответствие на българското антидискриминационно законодателство с правото на ЕС и международноправните актове. Осъществява и координира международното сътрудничество в областта на антидискриминационната политика на Република България с международни органи и организации, както и със сходни чуждестранни институции.

Комисията за защита от дискриминация се явява и като национален орган по правата на човека към ООН.

Администрация на президента

Разчетите по средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. са обвързани с изпълнението на Програмата за работата на Администрацията на президента по изпълнението на конституционните правомощия на президента и вицепрезидента на Република България в интерес на гражданите и обществото. Президентът олицетворява единството на нацията и представлява Република България в международните отношения.

Целите на Програмата включват:

- Защита и реализация на националните интереси на Република България, чрез активно участие в международните отношения;
- Устойчиво развитие на българската нация и държава;
- Защита на националната сигурност и териториалната цялост на Република България – президентът върховен главнокомандващ на въоръжените сили на Република България;
- Усъвършенстване и развитие на съвременна, високо оперативна и високоефективна администрация. Поддържане и модернизиране на сградния фонд и прилежащите площи в съответствие с изискванията за представителност.

Омбудсман

Основната функция на омбудсмана е да защитава правото на гражданите да живеят в чиста и благоприятна околна среда, която гарантира здравето и живота им. В тази връзка държавата финансира дейността му, която е изключително разнородна и всеобхватна, а основните му инициативи са свързани предимно с: правата на човека в местата за лишаване от свобода; правата на децата; правата на хората с увреждания; правата на потребителите; социалните права на гражданите; здравеопазването; образованието; опазването на околната среда.

Основните принципи, от които се ръководи омбудсманът са безпристрастност, независимост, справедливост, утвърждаване на правова държава, защита на най-добрия интерес на детето, преценка по вътрешно убеждение относно спазването на изискванията за добро управление.

В своята дейност омбудсманът се подпомага от своята администрация, осъществява сътрудничество със сродни институции в други държави, както и с международни организации, чийто предмет на дейност обхваща защитата на правата на човека. Взаимодейства с местните обществени посредници и други сродни институции в България, осъществява сътрудничество с неправителствени организации, чийто предмет на дейност обхваща защитата на правата на човека.

Разчетените в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. разходи са свързани с обезпечаване изпълнението на дейността на Омбудсмана, с което да се гарантира устойчивост в изпълнението на приоритетите и заложените цели през периода.

Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия

Комисията е независим държавен орган, който осъществява политиката на Република България за разкриването, обявяването и съхраняването на документите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия съгласно Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Разчетените в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. разходи са свързани с обезпечаване изпълнението на дейността на Комисията в три направления - установяване и обявяване принадлежност към ДС и РС на БНА на български граждани, заемали/заемащи публични длъжности или извършвали/извършващи публични

дейности, както и на другите лица по чл. 26 от закона, обект на задължителната проверка, попълване на Централизирания архив с документите на органите по чл. 1 от закона, съставени в периода от 9 септември 1944 г. до 16 юли 1991 г. и осигуряване на достъп до тези документи.

Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество

Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ) е независим специализиран постоянно действащ държавен орган за осъществяване на политиката по противодействие на корупцията, създаване на гаранции, че лицата, заемащи висши публични длъжности изпълняват правомощията или задълженията си честно и почтено при спазване на Конституцията на Република България и законите, и предотвратяване на възможностите за незаконно придобиване на имущество и разпореждането с него.

Разчетените в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. разходи са свързани с обезпечаване изпълнението на възложените на КПКОНПИ функции по превенция и противодействие на корупцията, установяване на конфликт на интереси и отнемане на незаконно придобитото имущество.

Комисия за защита на личните данни

Комисията за защита на личните данни (КЗЛД) е независим надзорен орган, който осъществява защитата на физическите лица при обработването на техните лични данни, както и спазването на законовите изисквания в тази област - единствен национален надзорен орган в областта на защитата на личните данни.

Разчетените в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. разходи са свързани с обезпечаване изпълнението на дейностите на КЗЛД по осъществяване на ефективна защита на физическите лица по отношение на обработването на техните лични данни. Водещ акцент в работата на Комисията през следващия тригодишен период е ефективно прилагане на новата европейска правна рамка по защита на личните данни и обезпечаване на нейното реално приложение в националната система за защита на личните данни в Република България.

Национален статистически институт

Националният статистически институт осъществява независима статистическа дейност и координира статистическата дейност на държавата. Националният статистически институт координира всички дейности на национално равнище за разработването, производството и разпространението на статистическа информация за всички групи потребители, съобразно техните информационни нужди. Националният статистически институт е отговорен за осигуряването на обективна, навременна и надеждна статистическа информация за икономическото, социалното и демографското развитие и за околната среда на национално и регионално равнище. Отговорността на Националния статистически институт и органите на статистиката е за предоставяне на качествена статистическа информация за целите на разработването, мониторинга и оценяването на различни политики в страната, степента на натовареност на респондентите и разходите за провеждане на изследванията.

Националната статистическа система осъществява статистическата дейност чрез провеждане на статистически изследвания и дейности, включени в Националната статистическа програма. Националната статистическа система се състои от Националният статистически институт, органите на статистиката и Българска народна банка. Органите на статистиката са държавни органи или техни структурни звена,

които разработват, произвеждат и разпространяват статистическа информация. Националната статистическа система осъществява статистическата дейност чрез провеждане на статистически изследвания и дейности, включени в Националната статистическа програма.

Националният статистически институт и органите на статистиката съвместно подготвят и участват в европейски програми и проекти, свързани с развитието на статистическите методи, разработването на нови статистически показатели и провеждането на нови изследвания.

Разчетените в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. разходи са свързани с обезпечаване изпълнението на дейността на НСИ.

Част IV.
Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2020-2022 г.

Политиките в държавния бюджет по отношение на общините са насочени към разширяване на възможностите за тяхното устойчиво и балансирано развитие, повишаване ефективността и подобряване на качеството и обхвата на дейностите на местно равнище. Основно предизвикателство пред общините е привеждане на фискалните показатели и правилата за дълга в съответствие с изискванията на Закона за публичните финанси, с цел постигане на финансова устойчивост и стабилност на общинските финанси.

В приходите на общините по КФП за 2020 г. е предвидено увеличение със 140,6 млн. лв. спрямо разчетите в КФП за 2019 г. главно поради очертаващата се тенденция на нарастване на постъпленията от имуществени данъци, приходи и доходи от собственост и общински такси. Най-голям ръст е предвиден в постъпленията от имуществените данъци – с 62,7 млн. лв. над разчетените в КФП за 2019 г.

За 2021 г. е предвидено увеличение на приходите на общините със 100,9 млн. лв. спрямо 2020 г., а за 2022 г. – със 106,4 млн. лв. спрямо 2021 г.

В разчетите по КФП за 2020 г. са включени и **общинските разходи**, които като относителен дял достигат 5,4% спрямо БВП, а спрямо общата структура на разходите по КФП – 15,1%. За 2020 г. е предвидено увеличение на разходната част на общинските бюджети с 553,2 млн. лв. спрямо 2019 г. Разчетените разходи за местни дейности представляват 44,1% от общите разходи на общините за следващата година. Увеличението на разчетените разходи за местни дейности за 2020 г. спрямо ЗДБРБ за 2019 г. е в размер на 107,7 млн. лв., от тях за: персонал – 59,1 млн. лв., издръжка – 30,6 млн. лв. и капиталови разходи – 9,2 млн. лева.

За 2021 г. е предвидено увеличение на разходната част на общинските бюджети с 539,7 млн. лв. спрямо 2020 г., в това число 383,8 млн. лв. са за делегираните от държавата дейности. Ръстът в местните дейности е 155,9 млн. лв., от които 44,2 млн. лв. за текущи разходи и 111,7 млн. лв. за капиталови разходи.

Прогнозата на разходите за общините за 2022 г. е на ниво 2021 г., с изключение на разходите за лихви.

Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет (в хил. лв.)

Основни бюджетни взаимоотношения	Закон 2019	от тях:		Прогноза 2020	от тях:		Разлика 2020-2019
		местни	делегирани		местни	делегирани	
Общо	**3 745 750,5**	**456 140,6**	**3 289 609,9**	**4 196 366,5**	**461 293,8**	**3 735 072,7**	**450 616,0**
Обща субсидия за държавни дейности	3 234 390,2		3 234 390,2	3 650 006,2		3 650 006,2	415 616,0
Обща изравнителна субсидия	294 022,0	294 022,0		304 022,0	304 022,0		10 000,0
Трансфер за зимно поддържане и снегопочистване	38 228,1	38 228,1		43 228,1	43 228,1		5 000,0
Целева субсидия за капиталови разходи	179 110,2	123 890,5	55 219,7	199 110,2	114 043,7	85 066,5	20 000,0

В прогнозата за 2020 г. са включени размерите на **основните бюджетни взаимоотношения между общините и централния бюджет** в общ размер 4 196,4 млн. лв. Предвиденото увеличение, спрямо приетите със ЗДБРБ за 2019 г., е с 450,6 млн. лв., в т.ч.: на общата субсидия за делегираните от държавата дейности – с 415,6 млн. лв.; на изравнителната субсидия – с 10,0 млн. лв.; на трансферите за зимно поддържане и снегопочистване – с 5,0 млн. лв.; на целевата субсидия за капиталови разходи – с 20,0 млн. лв. Значителна част от увеличението на общата субсидия за делегираните от държавата дейности е предназначена за финансиране на дейностите в образованието (341,4 млн. лв.) и за социални услуги (26,0 млн. лв.).

Средствата за делегираните от държавата дейности са определени по утвърдени от Министерския съвет стандарти с натурални и стойностни показатели, съгласувани с отрасловите министерства и Националното сдружение на общините в Република България.

За 2021 г. е предвидено увеличение на общата субсидия за делегираните от държавата дейности с 375,5 млн. лв. спрямо 2020 г., а разчетите за 2022 г. са запазени на ниво 2021 г.

За 2021 г. и 2022 г. за всяка от годините спрямо предходната са заложени ръстове на: изравнителната субсидия с по 10,0 млн. лв.; трансферите за зимно поддържане и снегопочистване – с по 5,0 млн. лв. и целевата субсидия за капиталови разходи – с по 10,0 млн. лв.

Част V.
Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2020-2022 г.

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД

При планиране на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз са взети под внимание правилата за програмен период 2014-2020 г., етапът на изпълнение на всяка една от програмите, особеностите на подпомаганите сектори, както и характерът и сроковете за реализация на отделните проекти.

Оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, са насочени към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение, развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар, развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието, икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план, социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера като обхващат проекти с голям мащаб, реализируеми поетапно във времето с ангажиране на значителен финансов ресурс за тяхното изпълнение.

През планирания период се очаква да се реализират основната част от следните големи проекти по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 г.: АМ „Струма“ - Лот 3 „Благоевград - Сандански”, „Рехабилитация на железопътната линия Пловдив-Бургас - Фаза 2“ и „Модернизация на железопътната линия София - Септември, участък Елин Пелин - Костенец“.

По-значимите проекти по ОП „Околна среда“ 2014-2020 г., които ще бъдат реализирани в посочения период, са следните: „Интегриран воден цикъл Плевен - Долна Митрополия”, „Интегриран проект за подобряване на водния сектор в град Добрич - фаза 1“, „Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF - трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община” и „Изграждане на ВиК инфраструктура“ с конкретни бенефициенти 14 ВиК дружества.

Оперативна програма „Региони в растеж” също се характеризира със сериозен размер на разходи за инфраструктура. Най-големите проекти, които ще бъдат реализирани със средства от програмата, са „Изпълнение на интегрирани планове за градско

възстановяване и развитие 2014-2020 г.“, Инвестиционен приоритет „Интегриран градски транспорт“ и Проект за подобрен достъп до спешна медицинска помощ по приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“.

Оперативната програма с най-голяма насоченост към бизнеса е „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. Дейностите по тази оперативна програма са свързани със стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, засилване на дългосрочната конкурентоспособност на българските предприятия, подкрепа на иновациите, подобряване на бизнес средата и др. По-значимите проекти, които ще се реализират през периода, са: Надграждане и развитие на научно-технологичен парк „София Тех Парк“ и Фаза 2 на проект „Изграждане на междусистемна газова връзка България - Сърбия“.

Програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд (ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г., ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и ОП „Добро управление“) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, са насочени към насърчаване на по-висока и по-качествена заетост и са свързани с борбата с безработицата сред уязвимите групи на пазара на труда, най-вече младежите и продължително безработните, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване, осигуряване на достъп до качествено образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в Република България и не на последно място - укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса. Поради спецификата на изпълняваните мерки при такъв тип проекти, те се характеризират със сравнително по-бързото реализиране и съответно равномерен темп на усвояване на средствата и големия брой бенефициенти, към които са насочени.

Двустранните програми за трансгранично сътрудничество (ТГС) по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II) на Европейския съюз имат за цел преодоляването на общи предизвикателства, установени съвместно в граничните региони, като същевременно се засилва процесът на сътрудничество за целите на разширяването и цялостното хармонично развитие на Европейския съюз. Основните приоритети по тези програми са в областта на опазването на природата, устойчивото развитие на туризма и засилване на икономическото сътрудничество между хората и институциите в граничните региони. Очакванията са, че през 2020 г. те ще са навлезли в етапа на същинското си изпълнение с последващо увеличаване на разходите през следващите две години от прогнозния период.

По отношение на приходната част са взети предвид спецификите в подхода за предоставяне на средства от страна на ЕК, а именно начина и сроковете на предоставяне на предварителното финансиране, както и въведеното годишно уравняване на сметки, което оказва влияние на стойността на приходите през всички години от прогнозния период.

Съгласно разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета ЕК превежда на държавите членки годишно предварително финансиране, като от 2020 г. до 2022 г. то ще е в размер на 3% от европейската компонента в бюджетите на оперативните програми.

Също така са отчетени спецификите и сроковете за годишното уравняване на сметките с Европейската комисия на база представените от държавите-членки годишни счетоводни отчети. В тези отчети се включва информация за изминалата счетоводна година, която обхваща периода от 1 юли на година „n – 1” до 30 юни на година „n“. Съгласно това правило ЕК ще възстановява текущо 90% от допустимите разходи, включени в изпратените от държавите-членки заявления за плащания, а останалата за

възстановяване част ще се изчислява след приспадане на полученото годишно предварително финансиране и вече получените 90%. При годишното уравняване на сметките се взимат под внимание следните компоненти: общият размер на допустимите разходи, включени в исканията за плащане, изпратени до ЕК; отписаните и възстановените суми; сумите, подлежащи на възстановяване към края на счетоводната година; неподлежащите на събиране суми, както и полученото годишно предварително финансиране. На база на изчисленията Комисията уравнява съответното годишно предварително финансиране и изплаща всяка допълнителна дължима сума в срок от 30 дни от приемането на годишните счетоводни отчети.

Изключително важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което от своя страна ще се отрази в намаление на постъпленията към Република България през съответните години.

1.1. РАЗХОДНА ЧАСТ

При планирането на разходите по Оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз за периода 2014-2020 г., са взети под внимание:

- Етапът на изпълнение оперативните програми;
- Постигнатите резултати по оперативните програми до края на 2018 г.;
- Прогнозите на Управляващите органи за периода 2020-2022 г.;
- Изпълнението на прогнозите на Управляващите органи за минали години;
- Спецификите на отделните оперативни програми от гледна точка на икономическата област, към която са насочени;
- Договорените до момента средства по отделните оперативни програми;
- Плавното адаптиране на системите за управление и контрол към национална нормативната уредба.

Прогнозите са съобразени и с факта, че в края на 2020 г. почти пред всички оперативни програми стои предизвикателството за достигане на праговете, съгласно условието за автоматично освобождаване от ангажимент (т.нар. правило N+3).

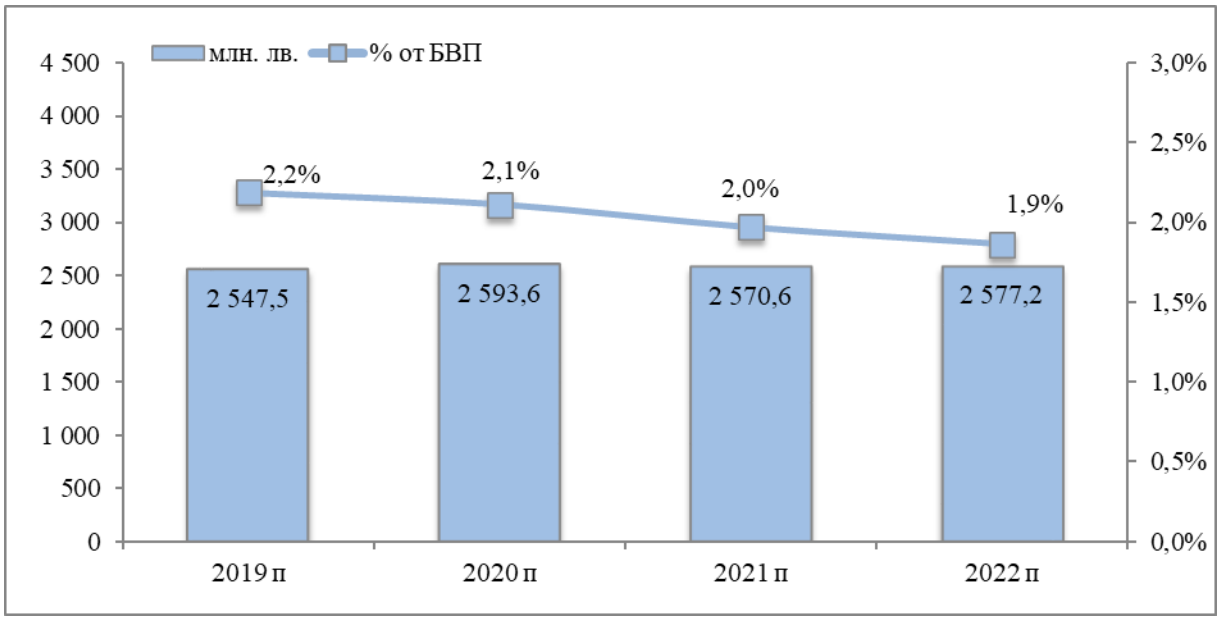
Отчетена е и необходимостта от текущо осигуряване на национални средства за извършване на плащания във връзка с въведените правила за възстановяване от 90% от сертифицираните разходи преди годишното уравняване на сметките с ЕК на база представените от държавите-членки годишни счетоводни отчети.

Въпреки липсата на яснота относно новите оперативни програми, които ще бъдат съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз през програмен период 2021-2027 г., в разчетите за разходите са предвидени средства за стартиране на разплащания по тях.

По отношение на разходите по програмите, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ЕИП) и Норвежкия финансов механизъм (НФМ), прогнозите са индикативни и обхващат разходи във връзка с планиране и

провеждане на мероприятия, предхождащи обявяването на поканите за програмен период 2014-2021 г. разходи, свързани с дейностите на отделните органи и програмни оператори за подготовка и управление на програмите, както и плащания към бенефициенти по вече сключени договори.

Граф. V-1: Разходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2019-2022 г.

1.2. ПРИХОДНА ЧАСТ

Планираните приходи за 2020-2022 г. по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

Прогнозните приходи са изчислени, като са взети под внимание следните особености:

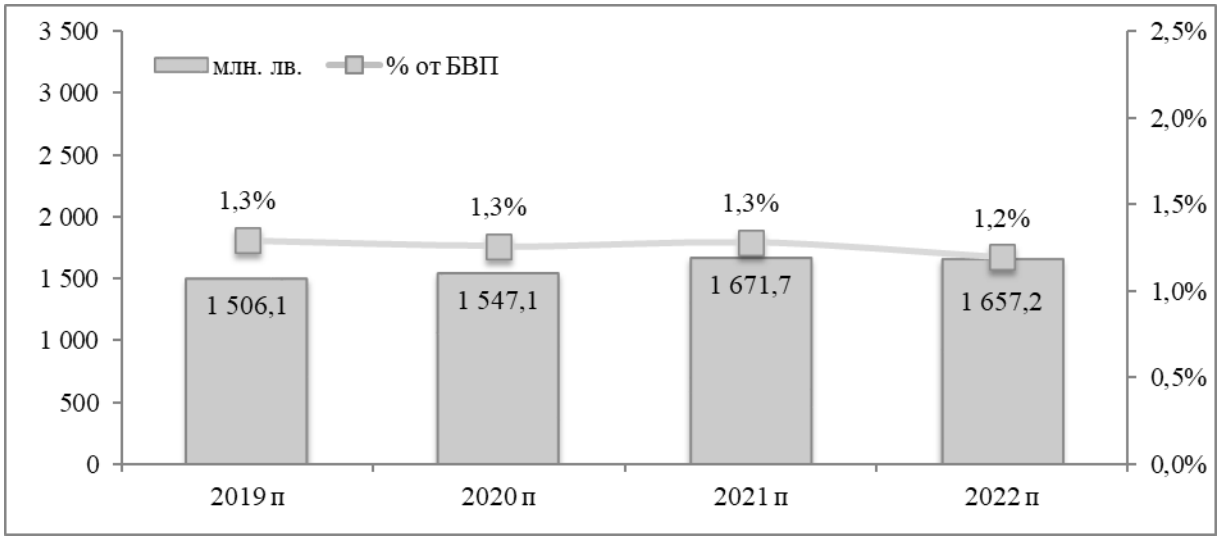
- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявленията за плащане, които страната-членка изпраща до 31 октомври гарантирано ще бъдат възстановени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази причина всички заявления за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата, са планирани за получаване през следващата година;
- 90% от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на настоящата година;
- До 10% от размера на сертифицираните разходи през предходната счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравняване на сметките;

- Предварителното годишно финансиране, което се очаква да получи / възстанови България след годишното уравняване на сметките.

Също така за 2021 г. и 2022 г. са предвидени приходи по оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз през програмен период 2021-2027 г. Същите са съобразени с предложения размер на предварително финансиране и първоначалната информация за средствата, които се очаква да получи България.

По отношение на приходите от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм за периода 2014-2021 г., Офиса на ЕИП и НФМ превежда средства два пъти в годината на база прогнози, изготвени от Програмните оператори за индикативния размер на разходите по програмите.

Граф. V-2: Приходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2019-2022 г.

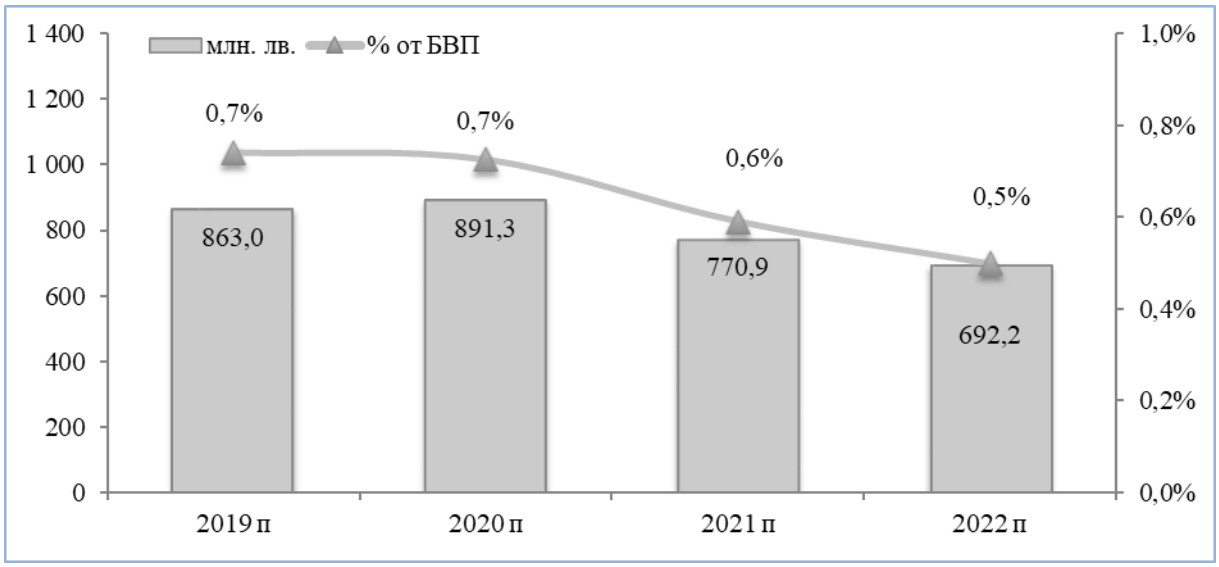

2. ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“

2.1. ПРИХОДИ И ПОСТЪПЛЕНИЯ

При разработване на разчетите за приходите и постъпленията за периода 2020-2022 г. по програмите, финансирани от ЕС, са взети под внимание определеният индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период. Очакваните приходи и постъпления по години са, както следва: за 2020 г. – 2 733,3 млн. лв.; за 2021 г. – 2 563,5 млн. лв. и за 2022 г. – 2 487,6 млн. лв.

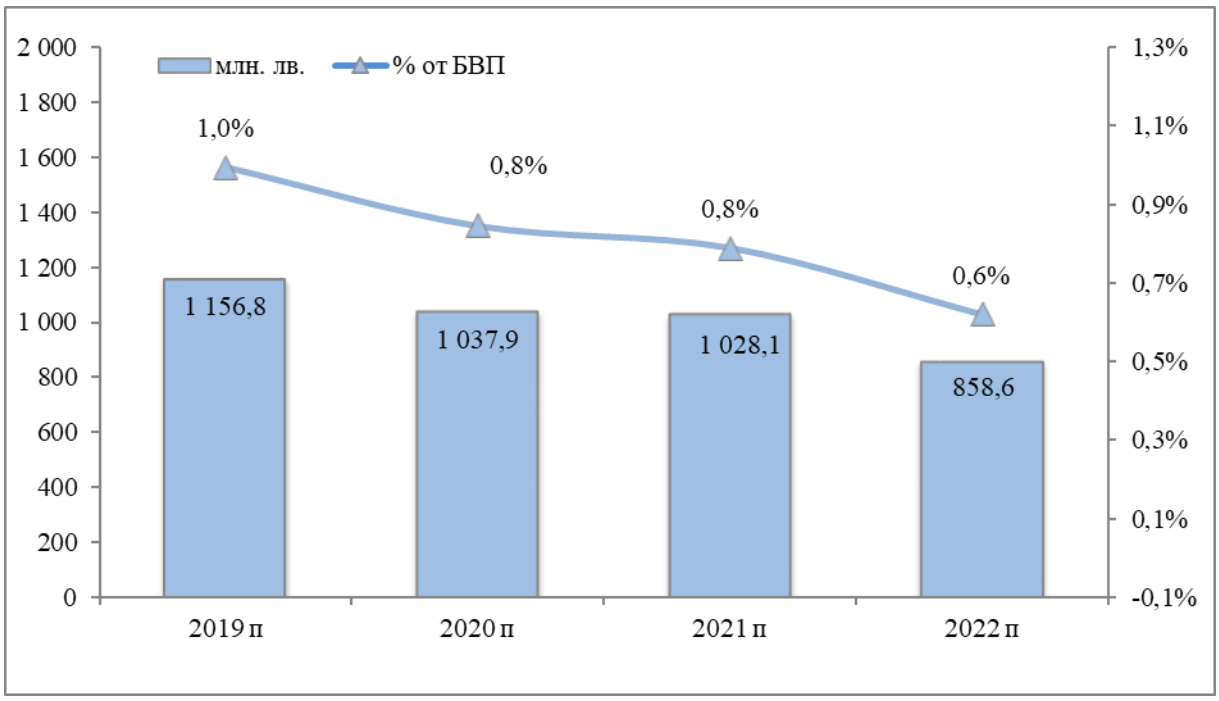
Граф. V-3: Приходи (без постъпленията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2019-2022 г.

2.2. РАЗХОДИ И ПЛАЩАНИЯ

Очакваните разходи и плащания за периода 2020-2022 г. са, както следва: за 2020 г. – 2 898,8 млн. лв.; за 2021 г. – 2 832,9 млн. лв. и за 2022 г. – 2 664,7 млн. лв.

Граф. V-4: Разходи (без плащанията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2019-2022 г.

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към осигуряване на стабилна пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските стопани и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политика са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските стопани (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще се изплащат средства за подпомагане на земеделските стопани по обвързани и необвързани с производството схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

По схемата за единно плащане на площ през 2020 г. се предвижда да бъдат усвоени 1 567,4 млн. лв. – директни плащания на земеделски стопани за сметка на ЕС. Директните плащания ще възлизат съответно на 1 567,4 млн. лв. през 2021 г. и през 2022 г.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2020-2022 г. могат да включват различни механизми – интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, мляко; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; пазарна подкрепа за лозаро-винарския сектор, пчеларство, плодове и зеленчуци и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2020 г. е в размер на 128,0 млн. лв., от които 77,7 млн. лв. са средства от ЕС и 50,3 млн. лв. представляват национално съфинансиране. Общият бюджет за пазарни мерки за 2021 г. е в размер на 113,8 млн. лв., от които 75,9 млн. лв. са средства от ЕС и 37,9 млн. лв. национално съфинансиране, а за 2022 г. общият бюджет възлиза на 112,9 млн. лв., от които 77,2 млн. лв. средства от ЕС и 35,7 млн. лв. национално съфинансиране.

Съгласно законодателството на ЕС национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“; Схема „Училищно мляко“, „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино – мярка „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма по пчеларство“, „Промоционални програми за земеделски продукти“ и Схема „Оперативни програми на организации на производители на плодове и зеленчуци“.

По линия на втория стълб на ОСП ще се изплащат средствата за развитие на селските райони, както следва:

- за 2020 г. – 1 142,4 млн. лв., от които 941,3 млн. лв. са средства от ЕС и 201,1 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2021 г. – 1 119,2 млн. лв., от които 917,4 млн. лв. са средства от ЕС и 201,8 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания.
- за 2022 г. – 943,7 млн. лв., от които 778,4 млн. лв. са средства от ЕС и 165,3 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания.

За програмен период 2014-2020 г. се предвижда с финансираните мерки по ПРСР да се осъществят шест приоритета на ЕС за развитие на селските райони:

- Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;

- Повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и укрепване на жизнеспособността на стопанствата;
- Насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска в селското стопанство;
- Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство;
- Насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горския сектор;
- Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за селскостопанската политика са, както следва:

Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2020-2022 г.

(в млн. лв.)

	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Средства от ЕС	2 586,4	2 560,7	2 423,0
Национално съфинансиране и авансови плащания	251,4	239,7	201,0
Общо	**2 837,8**	**2 800,4**	**2 624,0**

ОБЩА РИБАРСКА ПЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 г.

Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство за периода са насочени към:

- Повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;
- Насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- Диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- Подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- Рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за общата рибарска политика са, както следва:

Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2020-2022 г.

(в млн. лв.)

	2020 г.	2021 г.	2022 г.

Средства от ЕС	46,8	25,4	32,1
Национално съфинансиране и авансови плащания	14,2	7,1	8,6
Общо	**61,0**	**32,5**	**40,7**

3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМЪТ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС

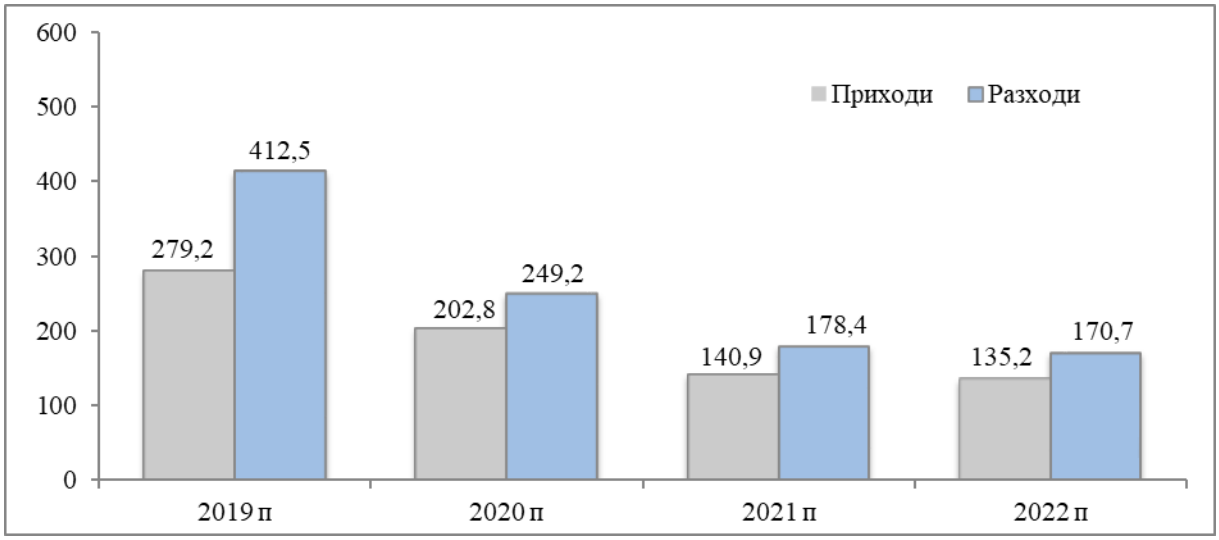
Със средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по други сметки за средства от Европейския съюз и средства по международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз. Разчетите са изготвени за различните международни програми, проекти и договори, като например: Европейски фонд „Вътрешна сигурност“, Европейски фонд „Убежище, миграция и интеграция“ *(в Многогодишната финансова рамка на ЕС в областта вътрешни работи за програмен период 2014-2020 г. европейските фондове „Убежище, миграция и интеграция“ и „Вътрешна сигурност“ са два финансови инструмента в област Полиция и област Външни граници и визи)*, различните програми в областта на защитата на границите и контрол на миграционните процеси, Програма за Бизнес развитие, иновации и малки и средни предприятия, Програма „Фискалис 2020“, Програма „Митници 2020“, Програма „Национална франкофонска инициатива (2019-2021)“, Програма „Хоризонт 2020“, Програма за „Европейски потребителски център България“, Програма „Еразъм+“, Програма за ЕДЕН, различните програми в областта на земеделието и селските райони; различните програми в областта на защитата на националната сигурност, различните програми за трансгранично и междурегионално сътрудничество, различните проекти по Механизма за свързване на Европа и др.

Основен бенефициент по Механизма за свързване на Европа (МСЕ) е НК „Железопътна инфраструктура“, която изпълнява следните проекти: Проект „Развитие на железопътен възел София: железопътен участък - София - Волуяк“; Модернизация на железопътната линия София - Пловдив в участъка София - Елин Пелин; Модернизация на железопътната линия София - Пловдив в участъка Костенец - Септември; „Развитие на железопътен възел Пловдив. Освен това бенефициент по МСЕ е и Агенция „Пътна инфраструктура“, която изпълнява Проект „АМ „Калотина – София”, участък от км 1+000 до км 15+500”.

Друг бенефициент по МСЕ е Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав“, която изпълнява Проект „Техническа помощ за ревизиране и допълване на предпроектни проучвания, относно подобряване на навигационните условия на общия Румъно-Български участък на р. Дунав“ – FAST Danube и Проект „FAIRway Danube“. Целта на проекта е подобряване на безопасността на корабоплаването по река Дунав; повишаване на ефективността на мерките за поддържане на фарватера по река Дунав; повишаване на качеството на хидроложките дейности за ползвателите на водната инфраструктура по р. Дунав. Ще се изпълняват пилотни дейности по проучване, маркиране, управление на вътрешните водни пътища и прогнозиране на водните нива, както и прилагане на иновативни подходи.

Бенефициент ДП „Пристанищна инфраструктура“ изпълнява „*Проект RIS COMEX“*, който е фокусиран върху хармонизирано, усъвършенствано разработване и експлоатация на речни информационни услуги на международно ниво.

Граф. V-5: Приходи и разходи по другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2019-2022 г.
(в млн. лв.)

4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

Прогнозата за размера на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС по години за периода 2020-2022 г. е както следва: 1 413,9 млн. лв. за 2020 г., 1 619,1 млн. лв. за 2021 г. и 1 672,7 млн. лв. за 2022 г.

Тази прогноза е изготвена въз основа на Решението на Съвета относно системата на собствени ресурси на ЕС (2014/335/ЕС, Евратом), което влезе в сила от 1 октомври 2016 г. и породи действие със задна дата от 1 януари 2014 г.

Прогнозата за вноските на България в бюджета на ЕС за периода 2020-2022 г. е изготвена въз основа на следните прогнозни данни:

- Данни за бюджетните кредити за плащания на ЕС за 2020 г. от приложението към Съобщението на Комисията до Съвета и Европейския парламент „Техническа корекция на финансовата рамка за 2019 г. в съответствие с промените в БНД (ЕСС 2010) (Член 6 от Регламент № 1311/2013 на Съвета за определяне на многогодишната финансова рамка (МФР) за годините 2014-2020)“ (документ COM(2018) 282 final) и за бюджетните кредити за поети задължения за 2021 г. и 2022 г. от предложението на Европейската комисия за МФР за периода 2021-2027 г.;
- Прогнозни предварителни данни за приходите от мита за България, основаващи се на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване на обхвата на споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство, прогнозни данни на Световната банка за периода 2020-2022 г. и очаквания ръст на размера на

брутния вътрешен продукт, на вътрешното потребление и на вноса съгласно пролетната макроикономическа прогноза;

- Прогнозни данни за базата на данъка върху добавената стойност (ДДС) за България за целите на собствените ресурси на ЕС за периода 2020-2022 г.;
- Прогнозни данни за брутния национален доход (БНД) на България за периода 2020-2022 г. от пролетната макроикономическа прогноза за периода 2019-2022 г.;
- Прогнозни данни за приходите от мита, базите на ДДС и БНД (по Европейската система от сметки (ЕСС 2010) на останалите държави членки от одобрените прогнози за 2019 г. от Консултативния комитет по собствени ресурси – подкомитет „Прогнози" на 18 май 2018 г.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2020-2022 г.:

Проведените симулации показват, че промяната в размера на всеки един от компонентите на вноската на България в бюджета на ЕС, както и на лежащите в основата му приходи и/или макроикономически показатели, би довела до правопропорционално изменение в общия размер на вноската.

Конкретно по отношение на ресурса на база ДДС следва да се има предвид, че нарастването на т.нар. „ДДС-база" на съответната държава членка, въз основа на която се изчислява и самият ресурс на база ДДС, е ограничено в действащото законодателство до 50% от брутния ѝ национален доход и в този смисъл ресурсът на база ДДС би могъл да нараства до определени граници.

Намаляването (или увеличаването) на който и да било от останалите собствени ресурси от България ще предизвика съответно увеличаване (или намаляване) на размера на ресурса ѝ на база БНД, т.е. налице е обратнопропорционална зависимост.

Поради структурата на системата на собствените ресурси на ЕС и взаимообвързаността между елементите ѝ промени в размера на собствените ресурси, предоставяни от останалите държави членки, биха дали отражение върху размера на ресурса на база БНД от България, като зависимостта в общия случай е обратнопропорционална.

Независимо от предварителните прогнози за приходите от мита, държавите членки ще превеждат (през месец n+2) в бюджета на ЕС 80% от реално събраните суми (през месец n).

В процеса на изпълнението на бюджета на ЕС е възможно да се наложи промяна в размера (увеличение или намаление) на вноската на България поради въздействието на следните фактори: възникналите допълнителни или непредвидени нужди от средства по бюджета на ЕС при изпълнение на разходните политики; промяна в размера на другите приходи на ЕС (извън собствените ресурси); промяна в размера на събраните традиционни собствени ресурси от всички държави членки; периодични актуализации на данните за предишни години за хармонизираната ДДС-база и за брутния национален доход на държавите членки с оглед постигане на по-голяма точност при изчислението на вноските им и др.

Към настоящия момент не са приключили преговорите по оттеглянето на Обединеното кралство съгласно член 50 на Договора за ЕС и не е ясен резултатът от тях. Въз основа на развитието на преговорите по напускането на Обединеното кралство представената прогноза е направена при допускането, че през 2020 г. Обединеното кралство ще

продължи да плаща полагащите му се вноски в бюджета на ЕС в съответствие с действащото законодателство и поетите правни ангажименти по време на членството му. Прогнозата се основава на допускането, че през 2020 г. няма да има промени нито в разходната, нито в приходната страна на бюджета на ЕС в тази връзка. Прогнозата за 2021 г. и 2022 г. е изготвена при следните допускания: размерът на бюджета ще е равен на бюджетните кредити за поети задължения за 2021 г. и 2022 г., посочени в предложението на Европейската комисия за МФР за периода 2021-2027 г., Обединеното кралство няма да участва във финансирането на бюджета на ЕС и 27-те държави членки ще финансират корекцията в полза на Обединеното кралство (от предходната година).

След 2020 г. се очакват промени в законодателството за собствените ресурси на база на предложения от Европейската комисия законодателен пакет за собствените ресурси от 02.05.2018 г., но преговорите по тези документи, както и по предложението на ЕК за новата Многогодишна финансова рамка, определяща размера на разходите по бюджета на ЕС, са все още в ход. Размерът на бъдещата вноска на България ще зависи от постигнатите резултати от преговорите по МФР и по предложението на ЕК за Решение за собствените ресурси. Поради посочената по-горе несигурност във връзка с ранната фаза в преговорите за МФР 2021-2027 г. вероятността новото законодателство да влезе в сила по-късно със задна дата от 01.01.2021 г., както и във връзка с оттеглянето на Обединеното кралство от ЕС, настоящата прогноза е изготвена изцяло въз основа на настоящото законодателство в областта на собствените ресурси.

5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

В таблицата по-долу са представени очакваните макроикономически ефекти от усвояването на средствата от ЕС[24] за периода 2020-2022 г. За изчислението им е използван макроиконометричният модел СИБИЛА 2.0[25] [26]. Оценявани са ефекти[27], дефинирани като промени в нивата на основни макроикономически показатели в средносрочен хоризонт.

Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС

Макроикономически показател	Ефект към 2022 г.
БВП	4,4%
Износ на стоки и услуги	0,7%
Внос на стоки и услуги	10,0%

[24] Обект на анализа са средствата от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, които съфинансират изпълнението на съответните оперативни програми.

[25] Simulation model of Bulgaria's Investment in Long-term Advance – SIBILA 2.0.

[26] Предвид спецификата на модела е направена експертна оценка на Министерството на финансите за разпределението на общата сума на прогнозното усвояване на средствата от ЕС по типове фактори за дългосрочен растеж.

[27] Цялостните ефекти от изпълнението на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, върху икономиката са получени като разлика между два сценария – базисен сценарий, в който е симулирано развитието на икономиката без планираните интервенции, и хипотетичен алтернативен сценарий, който отчита планираното усвояване на средствата от ЕС.

Макроикономически показател	Ефект към 2022 г.
Текуща сметка, % от БВП	- 4,9 пр.п.
Частно потребление	5,3%
Частни инвестиции	17,6%
Заетост (15-64 г.), хил.	6,8%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-3,2 пр.п.
Средна работна заплата	3,0%
Инфлация по ХИПЦ	1,1%
Бюджетен баланс, % от БВП	0,4 пр.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0.

Оценението общ ефект върху българската икономика от планираното усвояване на средствата от ЕС е положителен, като към 2022 г. нивото на БВП се очаква да бъде с 4,4% по-високо в сравнение със сценария, при който тези средства не се оползотворят.

Основата за този ефект е положителното влияние върху производството в страната, което е следствие на увеличението в инвестиционните разходи. Същевременно, допълнителен импулс се генерира по линия на частното потребление поради допълнителен ръст в заетостта и средната работна заплата. Позитивният ефект върху въпросните основни компоненти на БВП е прогнозиран да достигне 17,6% за частните инвестиции и 5,3% за частното потребление. Същевременно, по-високото равнище на БВП не се предвижда да бъде съпътствано от ускоряване на инфлацията, като ефектът върху ценовото равнище към 2022 г. се изразява в скромно повишаване от 1,1% спрямо базисния сценарий.

По отношение на пазара на труда, симулациите показват допълнителен ръст от 3,0% в средната работна заплата и 6,8% в броя на заетите, както и подобряване на нивото на безработица, което към края на 2022 г. се очаква да е с 3,2. пр.п. по-ниско в сравнение със сценария без средства от ЕС. Каналите, чрез които средствата от ЕС влияят на пазара на труда, са два. От една страна, в направените симулации са включени ефектите от директната намеса на програмите, съфинансирани със средства от ЕС, на пазара на труда, чрез мерките за създаване на заетост и преквалификация на работната сила, а от друга са отразени и очакванията за неговото развитие в резултат на повишената икономическа активност, генерирана от допълнителните инвестиции.

Анализът показва, че планираното изпълнение на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, води до подобряване на бюджетния баланс с 0,4 пр.п. от БВП към 2022 г. Това се дължи на по-благоприятната икономическа конюнктура и съпровождащото разширяване на данъчната база в резултат на предвидените допълнителни инвестиции от средствата от ЕС. Така приходите в държавния бюджет се очаква да надвишат преките правителствени разходи, обвързани със съфинансиране на инвестиционните проекти.

Увеличената производствена активност, която е силно зависима от внос на суровини, както и ускореният ръст на доходите, се очаква да повишат допълнително вноса на стоки и услуги с 10% към 2022 г. Износът, от друга страна, се очаква да отбележи по-скромен допълнителен ръст (0,7%) в този тригодишен хоризонт, тъй като за пълното проявление на очаквания ефект от изпълнението на програмите върху конкурентоспособността на българските стоки и услуги е необходим по-дълъг период. В резултат на това, в средносрочен план балансът по текущата сметка на платежния баланс ще се влоши с 4,9 пр.п. от БВП.

Част VI.
Политика по дълга и финансирането за периода 2020-2022 г.

Политиката на правителството за управление на държавния дълг[28] за следващия тригодишен период ще бъде насочена към осигуряване на необходимите средства за рефинансиране на дълга в обращение, при необходимост финансиране на бюджета и обезпечаване на стабилността на фискалния резерв при оптимално възможна цена и приемлива степен на риск. Усилията ще бъдат съсредоточени в посока обезпечаване на възможности за пазарно-ориентирано финансиране, при спазване на годишните дългови ограничения.

По-високото ниво на фискалния резерв към края на 2018 г., продължаващата фискална консолидация и залегналите основни цели на фискалната политика за поддържане на балансирана позиция на бюджетното салдо в средносрочен хоризонт дават възможност за провеждане на политика по управлението на държавния дълг, съобразена както с конкретните пазарни условия, респ. минимизиране на ликвидните рискове при изпълнението на бюджета, така и с необходимостта от дългово финансиране при запазване устойчивостта на основните дългови параметри.

Определянето на конкретните характеристики на новопоетия дълг ще бъде съобразено с настоящата конюнктура на пазара на ДЦК и профила на дълга в обращение, при отчитане на възможностите за намаляване на риска за рефинансиране на държавния дълг и изглаждане на матуритетната му структура. Планира се дълговото финансиране на бюджета да бъде обезпечено чрез предоставяне на високоликвидни, при подходящо съотношение доходност/риск дългови инструменти, позиционирани в различни матуритетни сегменти и посредством усвоявания по вече договорени държавни заеми, които са с целево предназначение за съфинансиране на проекти, изпълнявани със средства от ЕС. По отношение на финансирането на инвестиционни проекти и специфични програми с държавни и държавногарантирани заеми ще продължи прилагането на консервативен подход.

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ

В края на 2018 г. номиналният размер на държавния дълг намалява до 22,1 млрд. лв., в сравнение с нивото от 23,5 млрд. лв., отчетено в края на 2017 г., а съотношението на държавния дълг към БВП до 20,4%, при 23,3% в края на предходната година. Спадът на

[28] Дългът по Закона за държавния дълг и останалите форми на дълг съгласно Регламент на Съвета (ЕО) № 479/2009 от 25 май 2009 г. за прилагане на Протокола за процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, който се поема и изплаща от централния бюджет и от лицата, чиито бюджети са част от държавния бюджет, включително чрез сметките им за средствата от Европейския съюз.

нивото на държавния дълг се дължи на извършените погашения по него без поемане на нови задължения. Достигнатото ниво е значително под прага на предвиденото в закона за държавния бюджет за 2018 г. дългово ограничение от 23,5 млрд. лв.

В сравнение с нивата през 2017 г., към края на 2018 г. се наблюдава значително намаление при вътрешния дълг, който от 6,7 млрд. лв. намалява до 5,5 млрд. лв., а външният дълг бележи спад от 16,8 млрд. лв. до 16,6 млрд. лв.

В *матуритетната структура на дълга* към края на годината превес имат дългът със срочност от 5 до 10 г. – 45,0% и дългът със срочност от 1 до 5 г. – 34,7%, следвани от дълга със срочност над 10 г. – 16,0% и краткосрочния дълг с матуритет до 1 г. – 4,3%.

В *структурата на дълга по инструменти*, към края на 2018 г., основен дял заемат облигациите, емитирани на МКП – 58,8%, следвани от ДЦК, емитирани на вътрешния пазар – 24,7% и кредитите – 16,5%. В структурата на кредитите най-голям е делът на държавните заеми – 47,1%, следвани от държавни инвестиционни заеми – 34,6% и прехвърляемите заеми „Schuldschein“ – 18,3%.

Лихвената и валутна структура на дълга към края на 2018 г. запазват ясно изразения превес на задълженията с фиксиран лихвен процент – 96,1% (при 95,5% в края на 2017 г.) и стабилизиране на големия относителен дял на евровия и левовия компонент на дълга – 99,4% (99,4% и в края на 2017 г.). Дългът с плаващи лихви е обвързан с 6-месечния LIBOR на еврото (3,7%), с 6-месечния LIBOR на щ.д. (0,1%) и с 6-месечния EURIBOR (0,1%).

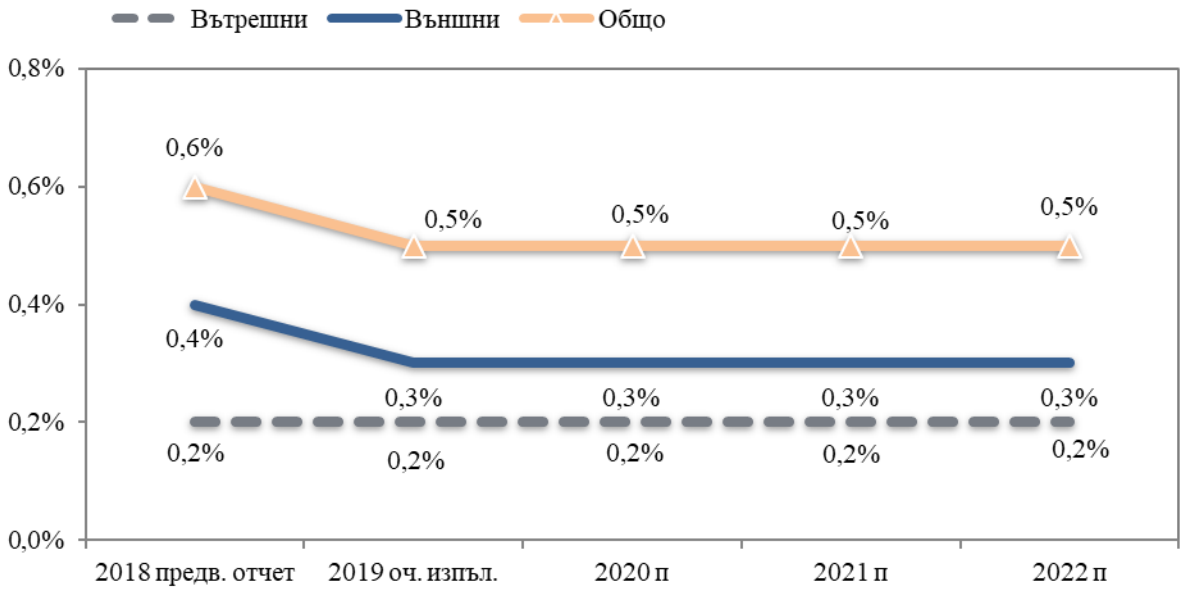
Изпълнението на държавния бюджет през 2018 г. и отчетеното положително салдо по консолидираната фискална програма бяха предпоставка за сведената до минимум необходимост от осигуряване на финансов ресурс от дългови източници. Акумулираният ресурс във фискалния резерв позволи безпроблемното обслужване на дълга през 2018 г., в съответствие с договорените амортизационни планове, без да се налага обезпечаване на дългово финансиране на бюджета под формата на ДЦК.

През следващия тригодишен период 2020-2022 г. дълговото финансиране на бюджета под формата на ДЦК се планира да бъде в рамките на 0,8 - 3,0 млрд. лв. годишно, базирано на размера на падежиращия дълг в обращение (1,1 - 3,0 млрд. лв. годишно). Предвидени са усвоявания на средства по вече договорени държавни заеми общо за периода в размер на 300,0 млн. евро (586,7 млн. лв.), в т.ч. 150,0 млн. евро по Финансов договор между Република България и Европейската инвестиционна банка (България съфинансиране по Фондовете на ЕС 2014-2020 г. /СПЗ/) и 150,0 млн. евро по Рамково споразумение за заем между Банката за развитие на Съвета на Европа и Република България, механизъм за съфинансиране на проекти, изпълнявани със средства от ЕС по оперативните програми, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2020-2022 г. се очаква намаление на държавния дълг до ниво от 21,6 млрд. лв. към края на 2022 г. или 15,6% от прогнозното ниво на БВП.

Лихвените разходи за обслужването на държавния дълг през 2018 г. са в размер на 649,8 млн. лв. (от които 428,2 млн. лв. по външния и 221,6 млн. лв. по вътрешния), което представлява значително намаление в сравнение с нивото, отчетено към края на 2017 г. от 754,6 млн. лв. През следващите три години се предвижда съотношението на лихвените разходи спрямо прогнозния БВП да се запази в рамките под 1,0%.

Граф. VI-1: Съотношение на лихвените разходи към БВП

2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ

Към края на 2018 г. размерът на държавногарантирания дълг възлиза на 1,9 млрд. лв., като бележи намаление (основно вследствие на извършените погашения) в сравнение с края на 2017 г. (2,0 млрд. лв.), съответно съотношението му към прогнозния размер на БВП достига до 1,7% при 2,0% в края на предходната година. Основната част от него се формира от външни държавногарантирани заеми.

По отношение на поемането на нови държавногарантирани заеми през периода 2020-2022 г. ще продължи следването на последователен аналитичен подход и законово регламентираната практика при отчитане степента на тяхната ефективност, в контекста на изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчаване развитието на ключови сектори в икономиката. През 2019 г. се очаква стартиране на изпълнението на проекта „Междусистемна газова връзка Гърция-България“, финансиран с държавногарантиран заем от Европейската инвестиционна банка в размер до валутната равностойност на 215,0 млн. лв.

През тригодишния период се предвижда държавногарантираният дълг плавно да намалява в номинално изражение, достигайки до 1,5 млрд. лв. или около 1,1% от прогнозния БВП в края на 2022 г.

3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

За периода 2020-2022 г. не се предвижда поемане на нов дълг под формата на финансов лизинг или други форми на дълг от първостепенните разпоредители с бюджет.

4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО

4.1. ФИНАНСИРАНЕ ПО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ), в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средствата от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ (дейността за сметка на държавата).

За периода 2020-2022 г. се предвижда увеличение на средствата с по 5 млн. лв., които са, както следва: 120,0 млн. лв. за 2020 г., 125,0 млн. лв. за 2021 г. и 130,0 млн. лв. за 2022 г.

В съответствие с мисията и целите на „Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД (БАЕЗ ЕАД) като държавна агенция, която да подкрепя българските износители, дружеството акцентира върху развитието в предлагането на застрахователните продукти по дейността за сметка на държавата. За изпълнението на заложените показатели, БАЕЗ ЕАД се нуждае от съответния застрахователен капацитет, който да покрива нуждите на компанията.

Мерките за постепенно повишаване на заделените средства в държавния бюджет целят повишаване на застрахователния капацитет на БАЕЗ ЕАД и разширяване на бизнеса по ЗЕЗ, в съответствие с националната стратегия за развитие на износа и подкрепа и стимулиране на българските компании – износителки на стоки и услуги.

4.2. ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПРИВАТИЗАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

Прогнозните приходи от приватизация и следприватизационен контрол по държавния бюджет за периода 2020-2022 г. са съответно 4,3 млн. лв. за 2020 г., 4,6 млн. лв. за 2021 г. и 35,0 млн. лв. за 2022 г.

Част VII.
Перспективи за развитието на публичните финанси

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

В този раздел се разглежда устойчивостта на фискалната позиция, като се оценява текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи, свързани със застаряването на населението. За тази цел се използват индикаторите за устойчивост S1 и S2, изчислени по методология, разработена от ЕК[29].

Индикаторът за фискална устойчивост в средносрочен план (S1) показва необходимата корекция в структурното първично бюджетно салдо в рамките на пет години от края на прогнозния период (2022 г. в случая на МФ, 2020 г. при ЕК), за да се гарантира, че държавният дълг в период t+15 (2034 г.) не надвишава референтната стойност от 60%.

Индикаторът за фискална устойчивост в дългосрочен план (S2) показва необходимата корекция в първичния баланс, за да се спази времевото бюджетно ограничение (дисконтираната стойност на бъдещите структурни първични баланси да покрива равнището на дълга в настоящия момент) за безкрайно дълъг период от време с включени допълнителни разходи, произтичащи от застаряването на населението.

Положителна стойност на индикаторите означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта от застаряването на населението върху публичните финанси, докато отрицателната показва наличие на фискално пространство.

Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост

	МФ (база 2022 г.)		ЕК (база 2020 г.)	
	S1	**S2**	**S1**	**S2**
Стойност, от която:	-5,1	-0,1	-4,2	1,8
Начална бюджетна позиция	-1,2	-0,1	-0,9	-0,4
Дългово ограничение	-3,4		-3	
Бъдещи промени в бюджетната позиция	-0,6	-0,1	0,4	2,2

Източник: МФ, Fiscal Sustainability Report 2018

В таблицата са представени оценките на МФ за индикаторите за устойчивост и тези на ЕК от Доклада за фискална устойчивост от 2018 г. (FSR 2018), публикуван на 18 януари 2019 г. Оценката за устойчивостта на фискалната политика е силно зависима от перспективите за дългосрочно развитие на икономиката. Наличието на разлики в

[29] Приложение 2 от Fiscal Sustainability Report 2018.

стойностите на индикаторите S1 и S2 между двете институции се дължи най-вече на разлики в очакванията за бъдещи промени в бюджетната позиция, които са свързани с разходите за пенсии, здравеопазване и образование. При изготвянето на своята дългосрочна макроикономическа прогноза и съответните оценки за разходи, свързани със застаряването на населението, МФ използва методология и допускания на ЕК, заложени в Доклада по застаряване на населението от 2018 г. (Ageing report 2018), но взима под внимание и последните икономически развития. В същото време, прогнозата на ЕК за разходите за застаряване се базира на сценарий за дългосрочно развитие, който използва за стартиране на изчисленията прогноза на Комисията от пролетта на 2017 г.

По оценки на МФ стойността на индикатора S1 е отрицателна, което според референтните стойности на ЕК[30] означава нисък риск за фискалната устойчивост в средносрочен план и предполага поддържане на нивото на дълга под 60% от БВП. Стойността на индикатора S2 също съответства на нисък риск за фискалната устойчивост, поради благоприятна начална бюджетна позиция.

Изводите от анализа на МФ съвпадат с тези от FSR 2018. Според доклада рисковете за фискалната устойчивост в България в средносрочен план са ниски. Отрицателната стойност на S1 е подкрепена от ниското равнище на дълга и благоприятната бюджетна позиция. Тя показва, че България има фискално пространство. Анализът на устойчивостта на дълга също сочи нисък риск както в базовия сценарий, така и в алтернативния. Поради ниското ниво на дълга, не се очаква съществен ефект върху съотношението дълг-БВП при шок върху лихвените проценти или номиналния растеж на БВП. Комисията също така счита, че в дългосрочен план рискът пред фискалната устойчивост е нисък. При сценарий с по-високо нарастване на разходите за застаряване спрямо базовия, рискът в дългосрочен план се оценява като среден.

1.1. ОЦЕНКА НА СТРУКТУРНИЯ БЮДЖЕТЕН БАЛАНС И ГОДИШНИЯ РЪСТ НА РАЗХОДИТЕ СПРЯМО РЕФЕРЕНТНИЯ РАСТЕЖ НА ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

1.1.1 Структурен бюджетен баланс

За настоящата оценка на структурното бюджетно салдо е използван актуализиран измерител на бюджетната чувствителност[31] към икономическия цикъл.

Оценката за структурния бюджетен баланс за 2018 г. е излишък в размер на 2,0% от БВП (при 1,1% през 2017 г.). Подобрението на фискалната позиция в структурно изражение бе в размер на 0,9 пр.п., докато положителното отклонение от потенциала се сви от 0,3% от БВП през 2017 г. до теоретичното потенциално равнище на производство през 2018 г. (индикаторът „отклонение от потенциала“ се оценява на нула). В съответствие с разходната политика на правителството за повишаване на доходите и инвестициите, през настоящата година се очаква фактическият бюджетен резултат (на начислена основа) да бъде дефицит в размер на 0,3% от БВП. На

[30] Референти стойности заложени в Доклада за фискална устойчивост 2018 (Fiscal Sustainability Report 2018), посочващи степента на риск за устойчивостта на публичните финанси:

S1<0 – нисък риск; 0<S1<2,5 – умерен риск; S1>2,5 – висок риск;

S2<2 – нисък риск; 2<S2<6 – умерен риск; S2>6 – висок риск.

[31] Използвани са актуализирани тегла за избрани приходи и разходи за периода 2008-2017 г.

приблизително същото ниво се оценява и структурният дефицит. През следващите години фискалната позиция се връща и остава на положителна територия до края на прогнозния хоризонт. Структурният излишък за периода 2020-2022 г. се оценява съответно на 0,3%, 0,2% и 0% от прогнозния БВП. Средносрочната цел за структурната бюджетна позиция (-1,0% от БВП) се преизпълнява през целия прогнозен период.

Граф. VII-1: Фискална позиция

Източник: МФ

1.1.2 Разходно правило

Оценката на съответствието с изискванията по ПСР и ЗПФ по отношение на растежа на бюджетните разходи се базира на общата методология за т.нар. бенчмарк на разходите, при отчитането на разделението между финансираните с национални средства и със средства от ЕС публични инвестиции. През 2019 г., както и в прогнозния период 2020-2022 г., се очаква България да преизпълнява средносрочната си бюджетна цел, поради което според правилата за фискално управление в ЕС е допустимо временно надхвърляне на референтното нарастване на разходите над потенциалния растеж на БВП. Според изчисленията на ЕК това референтно нарастване е в размер на 2,7% за 2019 г.

Изменението в реално изражение на разходния индикатор, използван за целите на фискалното управление в ЕС, се оценява съответно на 5,9% за 2019 г., 1,3% за 2020 г., 1,6% за 2021 г. и 2,3% за 2022 г. Цитираните стойности се основават на актуализираните прогнози за бюджетните параметри, представени по методологията ЕСС 2010, както и на дефлатора на БВП за съответната година от последната макроикономическа прогноза на МФ.

2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ

Рисковете, свързани с фискалните прогнози, може да произтекат от непредвидени събития, които да окажат влияние върху държавните разходи, и от промени в икономическите перспективи по отношение на растежа на БВП и динамиката на цените, които да доведат до промяна в очакваните данъчни приходи. Основните приходни статии, които се влияят от икономическата активност, са данъците върху доходите на физическите лица и корпорациите, осигурителните вноски и косвените данъци.

Основните рискове пред публичните финанси към настоящия момент са свързани с несигурността за развитието на външната среда, влошаване на очакванията на икономическите агенти, което да доведе до по-слабо вътрешно търсене, както и неблагоприятните демографски тенденции в страната.

Нестабилната геополитическа обстановка, нарасналият брой протекционистични мерки и по-силно от очакваното забавяне на икономическата активност в ЕС са основните рискове пред българската икономика, идващи от външната среда. Ограничителните мерки във външната търговия започнаха да се отразяват върху икономическата активност в част от развиващите се страни. На свой ред, забавяне на международната търговия генерира опасност от по-силно от очакваното забавяне на икономическия растеж в ЕС. В някои страни, като Германия, вече се наблюдават сигнали за забавяне на производствената активност и растежа в страната, което може да прерасне и в рецесия. Липсата на ясни и предвидими очаквания за развитието на турската икономика поддържат опасенията от нов спад на износа за южната ни съседка. Невъзможността за сключване на споразумение между Обединеното кралство и ЕС създава допълнителна несигурност за външната търговия, както за България, така и за страните от ЕС. Реализацията на тези рискове би могла да се отрази в спад на произведената продукция, предназначена за износ, което може да доведе до ограничение на вътрешната активност, и съответно по-ниски постъпления за бюджета по линия на преките данъци.

От страна на вътрешните фактори, евентуално увеличение на несигурността сред икономическите агенти би довело до отлагане на решения за покупка и инвестиции. Също така в средносрочен хоризонт демографското влияние, свързано с изчерпване на потенциала за увеличение на работната сила, би могло да ограничи растежа на заетостта и оттук - темпа на нарастване на икономиката. Имайки предвид високия дял на косвените данъци в общите данъчни постъпления, евентуално влошаване в динамиката на вътрешното търсене, и в частност на крайното потребление, ще окажат значително въздействие върху приходната страна на бюджета.

3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА

3.1. АЛТЕРНАТИВЕН СЦЕНАРИЙ НА ИЗБРАНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО СРАВНЕНИЕ МЕЖДУ БАЗИСНИТЕ И АЛТЕРНАТИВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ДОПУСКАНИЯ И ЕФЕКТИ ВЪРХУ ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Основните рискове пред реализирането на базовия макроикономически сценарий се свързват от една страна с по-слабо нарастване на вътрешното търсене по линия на

частното потребление, а от друга - с влошаване на външната среда. В настоящия анализ са представени резултатите от алтернативен сценарий, разглеждащ по-слабо нарастване на потреблението на домакинствата само през 2019 г.

Табл. VII-2: Динамика на избрани макроикономически показатели в алтернативния сценарий

Индикатор	2019	
	Алтернативен сценарий (%)	Разлика с основен сценарий (пр.п.)
БВП (реален растеж)	2,6	-0,8
Крайно потребление	2,9	-1,7
Износ на стоки и услуги	1,9	0,2
Внос на стоки и услуги	4,4	-0,7
Пазар на труда и цени		
Средногодишна инфлация (ХИПЦ)	1,6	-0,2
Дефлатор на БВП	3,1	-0,4
Заети, СНС	0,4	-0,3
Коефициент на безработица	5,0	0,5
Компенсация на наетите	8,4	-1,1

През периода януари-септември 2018 г. потреблението на домакинствата в България нарасна средно със 7,9%. През четвъртото тримесечие на 2018 г. бе регистрирано рязко забавяне на растежа до 2,4%. Предвид продължаващото нарастване на доходите, по-слабото потребление в края на годината се свързва с понижението на доверието на потребителите[32]. В алтернативния сценарий се залага допускането, че потреблението ще остане потиснато и през 2019 г. Растежът на частното потребление е понижен до този от четвърто тримесечие на 2018 г. По-ниското потребление ще ограничи търсенето на чуждестранни стоки и услуги. Съответно, в разглеждания алтернативен сценарий растежът на вноса също е по-нисък в сравнение с базовия (с 0,7 пр.п).

По-ниското вътрешно търсене ще се отрази в забавяне на базисната инфлация. В резултат, общата инфлация за 2019 г. ще бъде по-ниска спрямо базовия сценарий, както в термините на инфлация в края на годината, така и на средногодишна.

Понижението на инфлацията представлява леко подобрение на ценовата конкурентоспособност и се отразява в минимално повишение на реалния износ спрямо базовия сценарий (основно по линия на предоставянето на услуги на чужденци). По-съществения понижение на растежа на вноса обаче е водещо за нетния износ и в алтернативния сценарий има свиване на неговия отрицателен принос към БВП.

Шокът върху гореспоменатите компоненти води до по-нисък реален растеж на БВП през 2019 г. с 0,8 пр.п. в сравнение с базовия сценарий. За следващите години от периода се предвижда запазване на растежите. Намалението на реалното нарастване на БВП и на дефлатора за 2019 г. води до по-ниска номинална стойност на БВП с малко над 1,3 млрд. лв. По-ниското ниво на БВП през първата прогнозна година се отразява в

[32] Месечно наблюдение на потребителите с източник Евростат.

натрупване на отклонение в абсолютната стойност спрямо тази от основния сценарий, което в края на периода достига малко над 1,7 млрд. лв.

В резултат от понижения растеж на вноса през 2019 г. в алтернативния сценарий се наблюдава подобрение на текущата сметка. Отклонението е по-съществено през 2019 г. и е минимално през останалите прогнозни години.

По-слабото нарастване на реалните потребителски разходи в алтернативния сценарий ще доведе до свиване на производството, което ще окаже ефект върху разполагаемия доход на домакинствата. Номиналният растеж на компенсациите на наетите ще бъде с 1,1 пр.п. по-нисък спрямо базисния сценарий в т.ч. -0,8 пр.п. по линия на компенсацията на един нает и -0,3 пр.п. по линия на заетостта. Последното ще доведе и до нарастване на нивото на безработица до 5,0% спрямо 4,6% в базисния сценарий.

3.2. ЧУВСТВИТЕЛНОСТ НА ПРОГНОЗИТЕ КЪМ АЛТЕРНАТИВНИЯ СЦЕНАРИЙ

Анализът на чувствителността представя промяната върху основни бюджетни параметри, която би настъпила при реализиране на алтернативния макроикономически сценарий с по-слабо нарастване на потреблението на домакинствата. Оценката е направена при допускане за запазване на бюджетната разходна политика от основния сценарий.

В резултат от по-съществения забавяне на потреблението на домакинствата през 2019 г., бюджетните постъпления от косвени данъци ще бъдат по-ниски спрямо базовия сценарий с около 300 млн. лв. При преките данъци и осигурителните вноски, ефектите от алтернативния сценарий върху пазара на труда водят до по-ниски постъпления с общ размер приблизително 175 млн. лв. През следващите години отклонението в номиналното равнище на теоретичните данъчни бази в сравнение с основния сценарий се запазва, като в края на прогнозния период е най-съществено. В резултат, през 2022 г. данъчните постъпления в алтернативния сценарий биха били по-ниски общо с около 737 млн. лв. Съвкупният ефект за бюджета при реализирането на този сценарий би бил влошаване на бюджетното салдо с по 0,5 пр.п. от БВП за всяка година от прогнозния период, респективно при необходимост от дългово финансиране, нарастване на държавния дълг с около 0,3 пр.п. от БВП средногодишно за периода.

Табл. VII-3: Ефекти върху избрани макроикономически показатели в алтернативния сценарий и разлики спрямо основния

Индикатор	Алтернативен сценарий				Разлика с основен сценарий			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Номинална стойност, млн. лв.								
БВП	114 112	121 300	128 839	136 699	-1 325	-1 526	-1 625	-1 734
Крайно потребление	88 744	94 540	100 315	106 302	-1 652	-1 844	-1 933	-2 025
Износ на стоки и услуги	73 161	74 945	76 823	78 859	98	126	130	135

Индикатор	Алтернативен сценарий				Разлика с основен сценарий			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Внос на стоки и услуги	72 699	75 326	78 097	81 086	-458	-471	-481	-493
Компенсации на наетите	49 861	53 233	56 545	59 773	-1 046	-1 217	-1 301	-1 394
Бюджетно салдо (касова основа)	-1 197	-667	-700	-737	-597	-667	-700	-737

4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

4.1. БЮДЖЕТНА ПРОЦЕДУРА ЗА 2020 Г.

Бюджетирането е постоянен процес, но етапите и стъпките за неговото реализиране търпят своето развитие в зависимост от много фактори – организационни, икономически, политически, законови и други, които предопределят необходимостта от разработването на график, с който да се организира процесът по планирането и съставянето на бюджетните документи.

Тъй като Законът за публичните финанси определя основните етапи и участници в бюджетната процедура, както и крайните срокове за съставянето на бюджетните документи, то структурирането на бюджетна процедура не е предизвикателство. В същото време обаче, постоянният стремеж за усъвършенстване на качеството на бюджетните документи като израз на доброто управление на публичните финанси изисква бюджетната процедура да отчита както променящите се изисквания към всички отговорни институции, така и изискванията към България като държава членка в рамките на т.нар. Европейски семестър – графикът, чрез който се осъществява съгласуваност на националните икономически и бюджетни политики в рамките на Европейския съюз.

Бюджетната процедура за 2020 г. беше изготвена съгласно правилата и изискванията на ЗПФ, като при нейната подготовка бяха отразени заложените изисквания за структурата и съдържанието на ключовите бюджетни документи и сроковете за тяхното приемане. Процедурата е одобрена с Решение № 52 на Министерския съвет от 31 януари 2019 г.

От гледна точка на обхват и участници в бюджетния процес в процедурата са определени отговорностите на всички институции (бюджетни организации), чиито бюджети са част от консолидираната фискална програма, но също и на други юридически лица, които попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“.

Нов момент в бюджетната процедура за 2020 г. е разширяването на обхвата на бюджетните организации, които прилагат програмен формат на бюджет. В съответствие с правомощието по чл. 67, ал. 4 от ЗПФ, с решението за бюджетната процедура за 2020 г. Министерският съвет определи, освен министерствата и държавните агенции, и останалите ПРБ, чиито бюджети са част от държавния бюджет (с изключение на бюджетите на съдебната власт и на Сметната палата), да прилагат програмен формат на бюджет за 2020 г. Новоопределените да прилагат програмен формат на бюджет ПРБ първоначално следва да формулират функционални области и бюджетни програми, както и показатели за измерване на изпълнението по предоставените по бюджетните програми продукти/услуги в обхвата на тяхната компетентност и отговорност. Очакванията са този процес да повиши достъпността и

прозрачността на информацията относно изпълнението на функциите на бюджетните организации и приноса им към ползите за обществото, които действията на изпълнителната власт носят на гражданите и бизнеса.

Друг важен момент, свързан с инициативата за извършване на прегледи на разходите с цел повишаване ефективността им при реализиране на политиките в различни сектори и направления, е, че с решението за бюджетната процедура правителството определи министърът на финансите и министърът на външните работи да организират преглед на разходите по бюджета на МВнР по взаимно договорени тематични направления през настоящата година. В подписаното споразумение са определени и ролите и отговорностите на заинтересованите страни съгласно техническото задание.

Процедурата за 2020 г. е разделена на два основни етапа.

В първия етап на процедурата през месец април 2019 г. Министерският съвет разглежда и одобрява средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. и приема стандартите за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели през 2020 г., както и изготвените от министъра на финансите мотиви при неприемане на мотивираното становище и препоръките на Фискалния съвет относно пролетната макроикономическа прогноза и/или средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. През месец юни 2019 г. Министерският съвет разглежда и одобрява изготвения от министъра на образованието и науката проект на решение за одобряване на максималния размер на новите държавни гаранции, които могат да бъдат издадени през 2020 г. по Закона за кредитиране на студенти и докторанти, както и изготвения от министъра на финансите проект на решение за одобряване проектите, които ще се финансират с държавни и/или държавногарантирани заеми през 2020 г. Етапът завършва през месец юли с привеждането в съответствие от ПРБ на бюджетните им прогнози за периода 2020-2022 г. с приетите от Министерския съвет решения.

Във втория етап на процедурата Министерството на финансите изготвя законопроекта на държавния бюджет на Република България за 2020 г. и законопроектите за изменение и допълнение на данъчните закони. До края на месец октомври 2019 г. Министерският съвет разглежда и одобрява изготвените от министъра на финансите проекти на Закон за държавния бюджет на Република България за 2020 г. и на актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г., която представлява мотиви към законопроекта, както и на мотиви при неприемане на мотивираното становище и препоръките на Фискалния съвет относно есенната макроикономическа прогноза и/или законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2020 г. и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. В същия срок Министерският съвет разглежда и одобрява и подготвените от управителя на Националната здравноосигурителна каса и внесени чрез министъра на здравеопазването в Министерския съвет проекти на Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2020 г. и на мотиви при неприемане на мотивираното становище и препоръките на Фискалния съвет относно законопроекта, както и подготвените от управителя на Националния осигурителен институт и внесени чрез министъра на труда и социалната политика в Министерския съвет проекти на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г. и на мотиви при неприемане на мотивираното становище и препоръките на Фискалния съвет относно законопроекта.

Провеждането на консултации с Националното сдружение на общините в Република България по законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2020 г. в частта му за общините, в това число и за уточняване на общия размер на основните бюджетни взаимоотношенията на общинските бюджети с централния бюджет също е

част от втория етап. При необходимост Министерският съвет одобрява изменение и допълнение на решението за приемане на стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели през 2020 г.

В едномесечен срок от обнародването в „Държавен вестник“ на Закона за държавния бюджет на Република България за 2020 г. Министерският съвет приема по предложение на министъра на финансите Постановление за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2020 г.

При необходимост в едномесечен срок от обнародването на Закона за държавния бюджет на Република България за 2020 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г., Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2020 г. и на данъчните закони Министерският съвет провежда заседание, на което разглежда и одобрява промени в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. в съответствие с параметрите на приетите закони.

При необходимост в едноседмичен срок от одобряването на промените в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. първостепенните разпоредители с бюджет по бюджетите на бюджетните организации, които са определени да прилагат програмен формат на бюджет актуализират програмните формати на бюджетите си, изпращат ги до Министерството на финансите, Сметната палата и Народното събрание и ги публикуват на интернет страниците си при спазване изискванията на Закона за защита на класифицираната информация, с което бюджетната процедура за 2020 г. приключва.

С оглед подпомагане процесите на планиране, разработване и актуализиране на средносрочната бюджетна прогноза и на планирането и съставянето на проектобюджетите на разпоредителите с бюджет, включително в програмен формат, министърът на финансите дава подробни указания и на двата етапа на бюджетната процедура.

Определени са сроковете и отговорните бюджетни организации, които следва да публикуват на интернет страниците си съответните документи, свързани с бюджетната процедура за 2020 г.

Спазването на бюджетната процедура създава условия за прозрачност и представлява елемент на доброто управление на публичните финанси. Добросъвестното участие в бюджетния процес на всички бюджетни организации е условие за цялостния успех на процедурата и предпоставка за постигане на желаните крайни резултати от провеждането ѝ, а именно устойчиви средносрочна бюджетна прогноза и годишен държавен бюджет.

4.2. ФИСКАЛНИ ПРАВИЛА И ОГРАНИЧЕНИЯ

Законовото уреждане на бюджетната рамка включва и определянето на фискални правила и ограничения. Международните критерии относно правилата и ограниченията изискват също на законово ниво да бъдат регламентирани процедурите за действие при наличие на отклонения от заложените цели за даден показател, с което да се осигури предсказуемост при провеждането на фискалната политика и да се гарантира устойчивостта на публичните финанси.

С приемането на Закона за публичните финанси и Закона за Фискален съвет и автоматични коригиращи механизми и на последващите им изменения и допълнения,

свързани с постигане на пълно съответствие с европейското законодателство, България покри изцяло изискванията за засилване и укрепване на икономическото управление в ЕС. Правилата отговарят на международно приетите дефиниции и критерии и на изискванията за съгласуване на националното фискално планиране с превантивната и корективната част на Пакта за стабилност и растеж на ЕС.

Трайната законова уредба на правилата оказва положително влияние като гарантира тяхната дългосрочна устойчивост и като се поставят универсални критерии за оценка на фискалната политика.

Фискалните правила като цяло налагат ограничения върху фискалната политика на национално ниво, но някои от тях налагат числови ограничения и върху бюджетни показатели на индивидуални бюджети, като тези на общините.

По отношение на обхвата разграничаваме правила за показатели както по националната методология – за бюджетното салдо и разходите по консолидираната фискална програма (на касова основа) и за държавния дълг, така и показатели съгласно европейската методология - за сектор „Държавно управление“ (за някои правила – и за съответните му подсектори) – за средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит, за бюджетното салдо и за консолидирания дълг за сектор „Държавно управление“.

Оценката на фискалната политика се гради на комбинацията от три групи фискални правила – балансови, дългови и разходни. И трите групи правила са приложими за параметрите на ключови бюджетни показатели както по националната, така и по европейската методология. Правилата са доразвити, като са въведени законови изисквания и процедури за въвеждане на корективни механизми и мерки за връщане към целта или към определеното с правилото ограничение и случаите на отклонение от целта/ограничението.

Правната рамка, уреждаща фискалните правила и ограничения, но също и резултатите от тяхното прилагане са обект на периодичен преглед както от страна на правителството, така и от органите на Европейския съюз и международни финансови институции. При установяване на несъответствия на нормите, уреждащи бюджетната рамка спрямо международно установени норми и практики в тази област, както и при неуредени обществени отношения при управлението на публичните финанси, които пораждат рискове за бюджета и за спазването на фискалните правила, правителството предприема съответните мерки за урегулиране. От приемането на ЗПФ през 2013 г. до настоящия момент са приети две съществени изменения и допълнения на ЗПФ, които са били свързани с прецизиране и доразвиване на уредбата с цел подобряване на процесите по управлението на публичните финанси и постигане на пълно съответствие с изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 година относно изискванията за бюджетните рамки на държавите-членки, както и създаването на условия за изпълнението на относимите регламенти, приети в края на 2011 г.

Още с приемането през 2016 г. на Закона за изменение и допълнение на Закона за публичните финанси бяха решени редица проблеми, свързани с необходимостта от предприемане на действия бюджетната позиция на общините да бъде приведена в рамките на изискванията на националните фискални правила, приложими за общините съгласно ЗПФ, като бяха уредени въпроси по идентифициране на общини с финансови затруднения, въвеждането на процедури за тяхното оздравяване и реализирането на план за финансово оздравяване.

Плановете за финансово оздравяване включват мерки в годишен и средносрочен план за приоритизиране и оптимизация на разходите, за повишаване на събираемостта на приходите, за намаление и ликвидиране на просрочени задължения, за намаление на дефицита по общинския бюджет, както и управленски и организационни действия за осъществяването на плана с цел постигане на финансова устойчивост и стабилност на общинските финанси.

В изпълнение на промените на ЗПФ бяха изготвени методически указания и утвърдени критерии за определяне на общини с финансови затруднения. Извършват се тримесечни анализи и се публикуват данните за финансовото състояние на общините и за общините в процедура по финансово оздравяване, като се прави оценка на показатели за финансова самостоятелност; показатели за финансова устойчивост и ефективност; други показатели, като спазването на фискалните правила; наличието към края на годината на задължения за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години; наличието към края на годината на поети ангажименти за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години; наличието към края на годината на просрочени задължения по бюджета на общината, надвишаващи с 5 на сто отчетените за последната година разходи на общината; наличието на отрицателно бюджетно салдо по бюджета на общината за всяка от последните три години; наличие на осреднено равнище на събираемост за данъка върху недвижимите имоти и данъка върху превозните средства, което е под осреднената събираемост на двата данъка за всички общини, отчетена за последната година.

За относително краткия период на прилагане на промените в ЗПФ по отношение на създадения механизъм за финансово оздравяване на общини броят на общините, дефинирани като общини с финансови затруднения, намалява.

В началото на м. март 2019 г. се установи, че общините, които отговарят на три и повече от критериите за класифицирането им като общини с финансови затруднения са 17 общини, при 13 броя класирани като общини с финансови затруднения през 2018 година. Общините, които попадат в списъка на общините с финансови затруднения през 2019 г. в сравнение с 2018 г. са 8, от тях само община Цар Калоян за пръв път от въвеждането на условията по чл. 130а, ал. 1 от ЗПФ за определяне на общини с финансови затруднения е определена като такава община.

Общините, които през 2019 г. отпадат от списъка на общините с финансови затруднения, са 4, за които допусканията са, че приетите от тях мерки и планове за оздравяване, са довели до положителни резултати и подобряване на един или повече от показателите, въз основа на които се прави оценка на финансовото им състояние.

Общините, които трайно попадат в списъка на общините с финансови затруднения през 2016 г., 2017 г., 2018 г. и през 2019 г., са 7, в т.ч. общините Септември, Перник и Стамболово, на които на основание чл. 130е, ал. 4 от ЗПФ са съгласувани планове за финансово оздравяване.

Фискалният съвет, като независима фискална институция, допринася за повишаване качеството на бюджетната рамка и е ориентир по отношение на провежданата от правителството фискална политика, предвид осъществяваните от Фискалния съвет функции по наблюдение спазването на числовите фискални правила и за индикиране при наличие на потенциални рискове за бюджета.

Мненията и препоръките на Фискалния съвет са елемент от съгласувателната процедура при изготвянето на основните бюджетни документи. Положителна оценка по отношение на спазването на фискалните правила се съдържа и в становището му относно проектобюджета за 2019 г. и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г., в което се констатира, че фискалните правила се спазват, което е фактор за постигане на стабилна бюджетна позиция и добро фискално управление.

4.3. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Стратегията на политиката в областта на качеството на публичните финанси следва последователните действия за институционални, нормативни и методологически промени в посока на подобряване управлението на публичните финанси.

Независимо от установената трайна уредба на бюджетната рамка с приемането на Закона за публичните финанси през 2013 г., продължават усилията за усъвършенстване на нормативната база в областта на бюджета, които са съпроводени от наблюдение и анализ на прилагането на бюджетното законодателство и на бюджетните практики, както и на спазването на фискалните правила.

Оценка за усилията на МФ за повишаване качеството на бюджетния процес и на публичните финанси като цяло са констатациите на Европейската комисия, съдържащи се в доклада за България, включващ задълбочен преглед относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси от 27.02.2019 г.

Отбелязано е, че бюджетните развития са положителни. От страна на разходите се изтъква възстановяването на публичните инвестиции, също както и нарастването на заплатите в публичния сектор. От страна на приходите се наблюдава растеж на данъчните приходи и на социално-осигурителните вноски като резултат както от по-добрата макроикономическа среда, така и от подобрената събираемост, особено по отношение на приходите от ДДС и акцизи.

Положителна оценка се дава и на стъпките, които правителството предприема, за повишаване на ефективността на разходите. През 2018 г. са завършени част от инициативите в тази сфера, една от които е прегледът на разходите от страна на Световната банка. В рамките на прегледа са направени и две пилотни проучвания (в рамките на МВР и МОСВ), както е разработен и наръчник за провеждането на бъдещи прегледи на разходите.

Също така следва да се отбележи, че международната рейтингова агенция Fitch Ratings повиши перспективата на дългосрочния кредитен рейтинг на България от стабилна на положителна. Агенцията потвърди дългосрочния кредитен рейтинг на България „BBB“ в чуждестранна и местна валута, тавана за рейтинг на страната „A-“, както и краткосрочния кредитен рейтинг в чуждестранна и местна валута „F2“.

Подобряването на перспективата до положителна отразява оценката на Fitch Ratings за това, че ключови показатели, влияещи на крайната оценка за рейтинга, имат по-добро изпълнение за България в сравнение с групата държави с рейтинг „BBB“, като се посочват факторите, които поотделно или заедно биха предизвикали повишаване на оценката за рейтинга. Това са продължаващото подобряване на външните и фискални баланси, напредъкът в процеса за присъединяване към еврозоната, благоприятните перспективи за икономически растеж, които водят до по-бързо сближаване към нивата на доходите за държавите от групата със сходен рейтинг.

Бъдещи развития, които поотделно или заедно биха довели до негативни действия по отношение на рейтинга, са появата на външни дисбаланси, влошаване на външната конкурентоспособност, както и рязко покачване на държавния дълг, в резултат от фискално разхлабване или материализиране на условни задължения в баланса на държавата. Присъединяването на Република България към ОИСР е кауза с високо значение за страната, тъй като дейността на тази организация обхваща почти всички аспекти на социално-икономическия живот. Правителството на Република България е декларирало ясно намеренията си за засилено сътрудничество с ОИСР, като с Решение № 789 на Министерския съвет от 2017 г. е създаден постоянно действащ Междуведомствен координационен механизъм по кандидатурата на Република България за членство в организацията.

Министерският съвет одобри проект на Споразумение между Министерството на финансите на Република България и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за извършване на бюджетен преглед на България, като след проведените преговори то беше подписано на 7 март 2019 г. в София от министъра на финансите и на 21 март 2019 г. в Париж от представители на ОИСР.

Предприемайки стъпки за възлагането на бюджетния преглед от страна на ОИСР, България ще бъде оценявана по степента на съответствие с насоките „OECD Council Recommendation on Budgetary Governance (2015)“. Такъв преглед, който би оценил многогодишните усилия на страната за въвеждането на реформи в областта на бюджета и за резултатите от тях, ще даде позитивен сигнал за ангажираността на България по прилагането на международни стандарти и добри практики в процеса на бюджетиране и управление на публичните финанси. От една страна, споделяйки своя опит България ще има възможността да се сравнява с най-добрите достижения в областта на управлението на бюджета – с конкретни примери и практики от други държави. От друга, ще има реалистична оценка за текущото състояние спрямо стандартите, които са заложени в препоръките на ОИСР, което би мотивирало реформи, ако това е необходимо.

Провеждането на цялостен обзор на бюджетния процес на страната ни е свързано с оценка на националния опит през призмата на международните добри практики, като се очаква да бъдат дадени специфични препоръки за неговото усъвършенстване, както и мнения и препоръки на страни-партньори („peer review“). Чрез този уникален по рода си преглед по отношение на обхвата, начините на представяне и широката експертиза очакванията са въвеждането на „добри практики“ в бюджетния процес на България и повишаване качеството на бюджетните документи.

През м. март 2019 г. България получи покана от Международното бюджетно партньорство отново да участва в Проучването за отворен бюджет (Open Budget Survey), като отговори на Въпросника за 2019 г. относно бюджетната прозрачност в България. През 2017 г. България предостави полезни коментари за прозрачността на бюджета и ангажираността на обществеността в бюджетния процес. Приносът на всяка страна в проучването е свързан с предоставянето на отворен форум за дискусии за оценка на прозрачността и засилва точността на проучването на отворения бюджет. Във връзка с това Международното бюджетно партньорство кани Министерството на финансите да номинира свой представител за правителствен рецензент. Резултатите от проучването са още един фактор, позволяващ вземането на решение за повишаване както на прозрачността, така и на качеството в управлението на публичните финанси.

Инициираният с РМС № 52/2019 г. преглед на разходите по бюджета на МВнР е начин за подобряване на ефективността и ефикасността на публичните разходи. В този контекст усилията ще бъдат насочени към преглед по определените в подписаното

между МФ и МВнР споразумение теми с идентифицирани проблеми, които следва да бъдат решени с оглед постигане оптимална ефективност по отношение планиране и изпълнение на бюджета на МВнР.

Присъединяването на българския лев към Валутно-курсов механизъм II (ERM II) преминава през изпълнението на одобрения от правителството на 22 август 2018 г. План за действие, включващ мерки в отговор на намеренията на Република България за присъединяване към ERM II и към Банковия съюз до юли 2019 г.[33] Постигането на крайната цел – въвеждане на еврото – се очаква да повлияе положително на икономическата среда, както и на устойчивостта на публичните финанси.

[33] http://www.minfin.bg/bg/1291

Част VIII. Приложения

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1:
ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2018 Г., ПРЕГЛЕД НА ТЕКУЩОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП ЗА 2019 Г. И ОЦЕНКА НА КФП ЗА 2019 Г.

1. Преглед на изпълнението на КФП за 2018 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2017 г.	Отчет 31.12.2018 г.			Изпълнение спрямо 2017 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[34]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**35 316,6**	**39 650,9**	**37 619,3**	**2 031,6**	**112,3%**
Данъчни приходи	29 581,3	32 235,5	32 235,5		109,0%
Преки данъци	5 644,3	6 132,5	6 132,5		108,6%
Косвени данъци	14 532,5	15 531,0	15 531,0		106,9%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	8 365,2	9 458,3	9 458,3		113,1%
Други данъци**	1 039,3	1 113,8	1 113,8		107,2%
Неданъчни приходи	4 214,7	5 302,6	5 301,5	1,1	125,8%

[34] Европейски средства - включват средствата по предприсъединителни инструменти на ЕС и по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2017 г.	Отчет 31.12.2018 г.			Изпълнение спрямо 2017 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[34]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
Помощи и дарения	1 520,6	2 112,8	82,3	2 030,5	138,9%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	**34 471,1**	**39 515,5**	**36 523,0**	**2 992,6**	**114,6%**
Нелихвени	32 790,5	37 743,9	34 751,3	2 992,6	115,1%
Текущи	29 004,2	32 364,9	31 277,8	1 087,1	111,6%
Капиталови***	3 749,7	5 324,5	3 452,1	1 872,3	142,0%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	36,6	54,5	21,4	33,2	148,9%
Лихвени	792,4	688,2	688,2		86,9%
Вноска в общия бюджет на ЕС	888,2	1 083,4	1 083,4		122,0%
Трансфери - нето			**-844,1**	**844,1**	
БЮДЖЕТНО САЛДО	**845,5**	**135,4**	**252,2**	**-116,8**	

* Данните са на база тримесечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза за 2017 г.; *** Вкл. нетен прираст на държавния резерв

Изпълнение на приходите по КФП

Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2018 г. са в размер на **39 650,9 млн. лв.,** което представлява 103,8% спрямо годишните разчети към ЗДБРБ за 2018 година. Съпоставени с предходната година, данъчните и неданъчните приходи нарастват с 3 742,1 млн. лв. (11,1%), а постъпленията от помощи нарастват с 592,2 млн. лв. (38,9%).

Общата сума на ***данъчните постъпления*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на ***32 235,5 млн. лв.***, което представлява 103,5% изпълнение на разчетите към ЗДБРБ за 2018 година.

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на *6 132,5 млн. лв.*, което представлява 106,5% спрямо разчета за 2018 година. Съпоставени с 2017 г., преките данъци нарастват с 8,6% (488,2 млн. лв.).

Приходите от *косвени данъци* са в размер на *15 531,0 млн. лв.*, което представлява 102,5% спрямо годишния разчет. Съпоставени с отчетените през 2017 г., косвените данъци бележат ръст от 6,9% (998,5 млн. лв.).

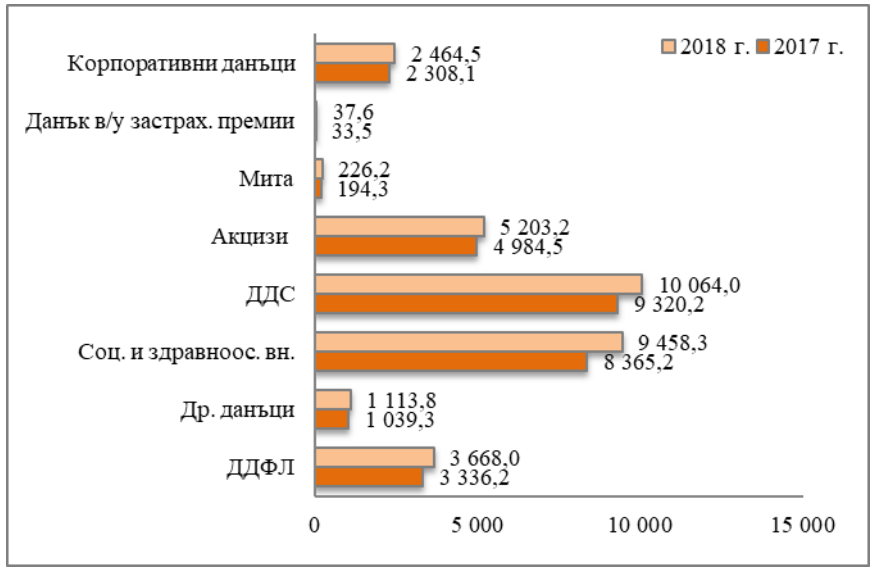
Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на *1 113,8 млн. лв.*, което представлява 101,4% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. и нарастват със 7,2% (74,4 млн. лв.) спрямо 2017 година.

Приходите от *социално-осигурителни и здравни вноски* към 31.12.2018 г. са в размер на *9 458,3 млн. лв.* или 103,6% спрямо планираните за годината, като спрямо предходната година нарастват с 1 093,1 млн. лв. (13,1%).

Неданъчните приходи са в размер на **5 302,6 млн. лв**., което представлява 112,7% изпълнение на годишните разчети.

Постъпленията от ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на **2 112,8 млн. лв.**, или 89,2% от разчета за 2018 година.

Граф.: Данъчни приходи по КФП за 2017 г. и 2018 г. (млн. лв.)

Изпълнение на разходите

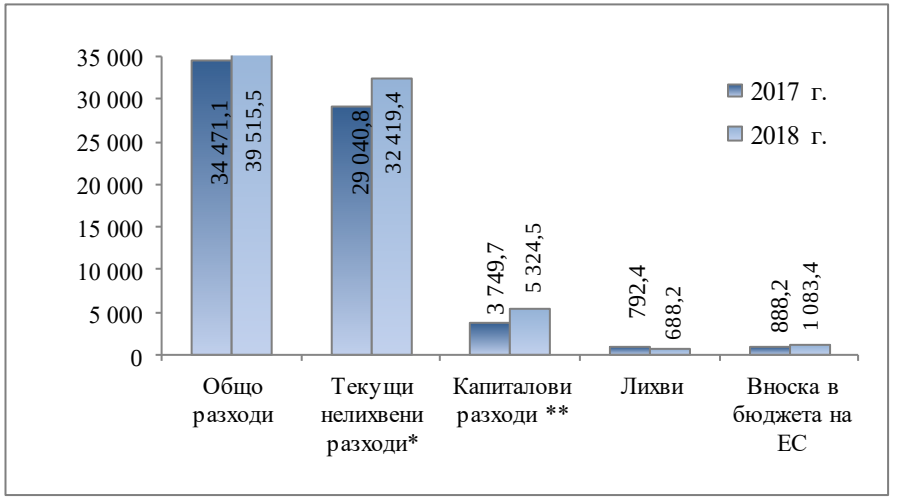
Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за 2018 г. **са в размер на 39 515,5 млн. лв.,** което представлява 100,5% спрямо годишния разчет. За сравнение разходите по КФП за 2017 г. бяха в размер на 34 471,1 млн. лева. Номиналното нарастване се дължи както на по-високия размер на разходите по националния бюджет, така и на нарастването на разходите по сметките за средствата от Европейския съюз. Ръстът на разходите по националния бюджет се дължи основно на по-високия размер на капиталовите разходи (основно свързани с изграждането на приоритетни инфраструктурни проекти, инвестиционни проекти в сферата на отбраната и др.), нарастване на здравноосигурителните и социалните плащания (базов ефект при разходите за пенсии от увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври, както и новото увеличение на пенсиите от юли 2018 г.), по-високите разходи за персонал основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование и др., нарастване на разходите за субсидии (основно свързани с промените в Закона за енергетиката от 01.07.2018 г., с които бе променен механизмът на събиране на приходи и извършването на разходи към производителите на електроенергия чрез бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“) и други, докато по сметките за средства от ЕС нарастват основно капиталовите разходи.

Нелихвените разходи са в размер на 37 743,9 млн. лв., което представлява 100,8% спрямо годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* за 2018 г. са в размер на 32 364,9 млн. лв. (103,7% спрямо разчета за годината). *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 5 324,5 млн. лв. (88,2% от разчетите към ЗДБРБ за 2018 г.). *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 54,5 млн. лева.

Лихвените плащания са в размер на 688,2 млн. лв. (95,3% от планираните за 2018 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2018 г. от централния бюджет, възлиза на **1 083,4 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП за 2017 г. и 2018 г. (млн. лв.)

* Вкл. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина
**Вкл. Нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социално-осигурителните фондове и бюджетите на общините

- **Държавен бюджет**

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2018 г. е **23 820,4 млн. лв.** или 98,7% от предвидените със ЗДБРБ за 2018 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2018 г. са в размер на ***11 049,8 млн. лв.***, което

представлява 98,3% от годишния разчет. Съпоставени с данните за 2017 г., нелихвените разходи нарастват с 1 508,7 млн. лв. (15,8%).

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 4 637,7 млн. лв. или 100,6% спрямо планираните за 2018 г. Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 2 000,2 млн. лв. или 90,0% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 959,7 млн. лв. или 84,4% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 20,1 млн. лева. Разходите за *субсидии* са в размер на 939,9 млн. лв. или 101,6% спрямо планираните за годината. От тях 174,4 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози" ЕООД; 145,96 млн. лв. (в т. ч. 0,96 млн. лв. за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия) са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура" и 17,6 млн. лв. за „Български пощи" ЕАД. През 2018 г. ДФ „Земеделие" е изплатил субсидии в общ размер на 281,0 млн. лв., от които 127,0 млн. лв. държавна помощ, 64,7 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство", 84,4 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн и 3,9 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко". *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 20,1 млн. лв. при планирани с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. 14,4 млн. лева. *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 2 492,2 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2018 г. са в общ размер на ***649,8 млн. лв.*** или 95,0% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на **трансферите** по държавния бюджет за 2018 г. е **11 037,4 млн. лева.**

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2018 г. са в размер на 15 061,2 млн. лв., което представлява 100,7% спрямо разчета за годината, в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 11 142,8 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 3 757,8 млн. лева. Превишението на разчета за годината се дължи на увеличението на пенсиите от юли 2018 г., на изплатените т.нар. великденска и коледна добавка към пенсиите на пенсионерите с най-ниски пенсии, на одобрените за сметка на преизпълнението на приходите от здравно-осигурителни вноски допълнителни разходи по бюджета на НЗОК и други.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 6 204,3 млн. лв., които представляват 113,4% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Текущите нелихвени разходи възлизат на 5 295,6 млн. лв. или 115,1% спрямо годишния разчет. Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски)

са в размер на 3 064,9 млн. лв. и заемат най-голям относителен дял в текущите нелихвени разходи на общините – 57,9 процента. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности, платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 853,3 млн. лв., 118,7% спрямо годишния разчет. Разходите за субсидии са в размер на 187,4 млн. лева. Тук се отчитат предоставените от общините субсидии за вътрешноградски и междуселищни превози на транспортните фирми и дружества, които се планират в централния бюджет. Текущите трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата са в размер на 171,7 млн. лв., което е 161,2% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 0,3 млн. лева. Капиталовите разходи са в размер на 870,6 млн. лв. или 104,8% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 година.

Разходите за лихви възлизат на 37,8 млн. лв., 99,3% от разчета за 2018 година.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2018 г.

Бюджетното салдо по КФП за 2018 г. е положително в размер на 135,4 млн. лв. (0,1% от БВП[35]) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 252,2 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 116,8 млн. лева. За сравнение в разчетите към Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г. (ЗДБРБ за 2018 г.) е заложен дефицит за годината в размер на 1 100,0 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрение на бюджетното салдо с близо 1,2 млрд. лева.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2018 г. е 3 812,8 млн. лева. **Нетните постъпления от ЕС** за 2018 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 729,4 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв**[36] към 31.12.2018 г. е 9,4 млрд. лв., в т.ч. 9,0 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

[35] По предварителни данни на НСИ.

[36] Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси, в обхвата на фискалния резерв се включват и вземанията от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. Преглед на текущото изпълнение на КФП за 2019 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Програма 2019 г.	Отчет 28.02.2019 г.			Изпълнение отчет/разчет
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[37]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**43 857,0**	**7 219,7**	**6 758,6**	**461,1**	**16,5%**
Данъчни приходи	34 546,1	5 577,0	5 577,0		16,1%
Преки данъци	6 559,9	728,3	728,3		11,1%
Косвени данъци	16 437,3	3 101,7	3 101,7		18,9%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	10 379,2	1 612,7	1 612,7		15,5%
Други данъци	1 169,6	134,3	134,3		11,5%
Неданъчни приходи	6 627,6	1 175,7	1 175,6	0,1	17,7%
Помощи и дарения	2 683,3	467,0	6,0	461,0	17,4%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	**44 457,0**	**5 706,2**	**5 393,1**	**313,1**	**12,8%**
Нелихвени	42 505,6	5 231,4	4 918,3	313,1	12,3%
Текущи	35 697,9	4 940,2	4 788,9	151,3	13,8%
Капиталови**	6 585,2	286,0	128,9	157,0	4,3%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	14,4	5,2	0,5	4,8	36,3%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи***	208,2				
Лихвени	669,2	103,1	103,1		15,4%
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 282,1	371,8	371,8		29,0%
Трансфери - нето			-82,6	82,6	
БЮДЖЕТНО САЛДО	**-600,0**	**1 513,4**	**1 282,8**	**230,6**	

*Данните са на база месечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; **Вкл. нетен прираст на държавния резерв; ***В позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи

[37] Европейски средства – включват средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (администрирани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския фонд за морско дело и рибарство (администрирани от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие"), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

Текущо изпълнение на приходите по КФП за 2019 г.

Постъпилите ***приходи, помощи и дарения*** към февруари 2019 г. са в размер на 7 219,7 млн. лв., което представлява 16,5% от годишните разчети към ЗДБРБ за 2019 година. Съпоставени със същия период на предходната година, приходите по КФП нарастват с 1 007,3 млн. лв., като ръст се отчита както при данъчните и неданъчните приходи, така и при постъпленията в частта на помощите и даренията, където постъпват основно грантовете по програмите и фондовете на ЕС.

Общата сума на ***данъчните приходи*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) е 5 577,0 млн. лв., което представлява 77,2% от общите постъпления по КФП за периода. Постъпленията в групата представляват 16,1% от разчета за годината и нарастват номинално със 195,9 млн. лв. (3,6%) спрямо отчетените към февруари 2018 година.

Постъпленията в групата на *преките данъци* са в размер на 728,3 млн. лв., което представлява изпълнение от 11,1% на разчета за годината, при 714,0 млн. лв. за същия период на 2018 година. Ръстът при преките данъци е 2,0% (14,4 млн. лв.).

Отчетените приходи от *осигурителни вноски* на общественото и здравно осигуряване към 28.02.2019 г. са в размер на 1 612,7 млн. лв. или 15,5% изпълнение на разчета. В номинално изражение осигурителните вноски нарастват с 11,1% (160,6 млн. лв.) спрямо февруари 2018 година.

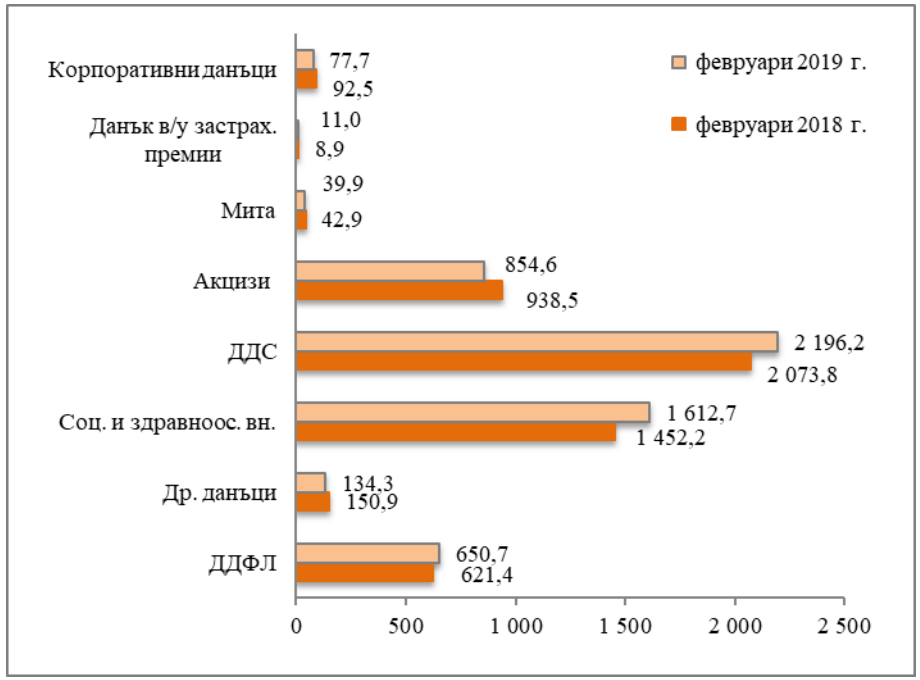
Постъпленията от *косвени данъци* са в размер на 3 101,7 млн. лв., което представлява 18,9% от предвидените в ЗДБРБ за 2019 г. и нарастват с 37,6 млн. лв. (1,2%) спрямо същия период на предходната година.

Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 134,3 млн. лв., което представлява 11,5% от разчетите към ЗДБРБ за 2019 година.

Неданъчните постъпления по КФП към края на месец февруари 2019 г. са в размер на 1 175,7 млн. лв., което представлява 17,7% изпълнение на годишните разчети.

Постъпилите ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 467,0 млн. лв., което представлява 17,4% от годишния разчет.

Граф.: Данъчни приходи по КФП към февруари 2018 г. и февруари 2019 г. (млн. лв.)

Текущо изпълнение на разходите по КФП за 2019 г.

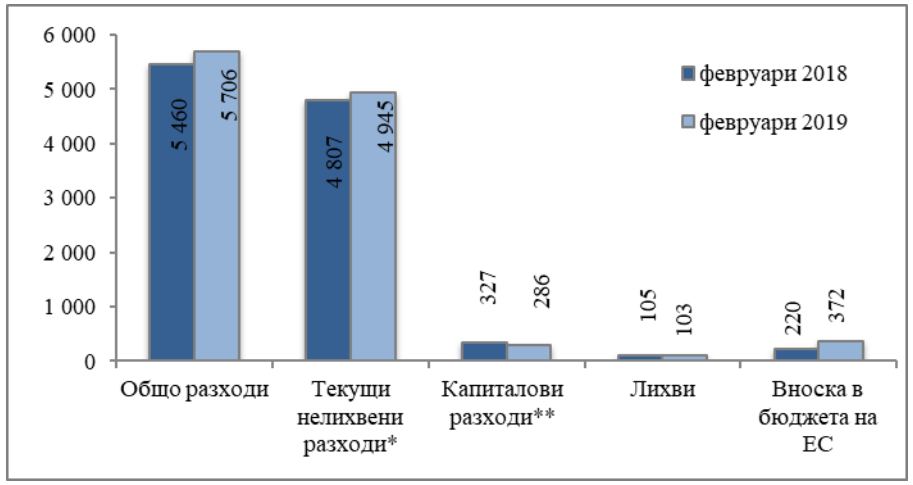
Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) към февруари 2019 г. са в размер на 5 706,2 млн. лв., което представлява 12,8% от годишния разчет. За сравнение разходите за същия период на предходната година са в размер на 5 460,1 млн. лева. Номиналното нарастване, съпоставено със същия период на предходната година, е основно поради по-високия размер на вноската в общия бюджет на ЕС, на разходите за персонал, на социалните плащания (базов ефект от увеличението на пенсиите от юли 2018 г.) и други.

Нелихвените разходи са в размер на 5 231,4 млн. лв., 12,3% от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* към февруари 2019 г. са в размер на 4 940,2 млн. лв. (13,8% от разчета за годината), *капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 286,0 млн. лв. (4,3% от разчетите към ЗДБРБ за 2019 г.), *предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 5,2 млн. лева.

Лихвените плащания са в размер на 103,1 млн. лв. (15,4% от разчета към ЗДБРБ за 2019 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена към 28.02.2019 г. от централния бюджет, възлиза на **371,8 млн. лв.,** което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП към февруари 2018 г. и февруари 2019 г. (млн. лв.)

* Вкл. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина
** Вкл. Нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социално-осигурителните фондове и бюджетите на общините

• Държавен бюджет

Общият размер на ***разходите по държавния бюджет*** (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към февруари 2019 г. е 3 704,9 млн. лв. или 14,2% от предвидените със ЗДБРБ за 2019 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) към февруари 2019 г. са в размер на 1 353,4 млн. лв., което представлява 10,7% от годишния разчет. Съпоставени с данните за същия период на 2018 г., нелихвените разходи нарастват с 56,7 млн. лв. (4,4%).

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 834,6 млн. лв. или 16,2% от планираните за 2019 г. Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 202,5 млн. лв. или 8,4% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 156,2 млн. лв. или 12,0% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 0,5 млн. лева. Разходите за *субсидии* са в размер на 129,1 млн. лв. или 13,5% от планираните за годината. От тях 28,8 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози" ЕООД; 24,0 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура" и 4,4 млн. лв. за „Български пощи" ЕАД. Към края на месец февруари 2019 г. ДФ „Земеделие" е изплатил субсидии в общ размер на 38,6 млн. лв., от които 3,6 млн. лв. държавна помощ, 34,7 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство" и 0,4 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко". *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 30,6 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет към 28.02.2019 г. са в общ размер на 98,3 млн. лв. или 15,5% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на ***трансферите по държавния бюджет*** към края на февруари 2019 г. е 1 881,4 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на социално-осигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социално-осигурителните фондове към февруари 2019 г. са в размер на 2 506,1 млн. лв., което представлява 15,5% от разчета за годината, в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 1 823,3 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 654,5 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 883,5 млн. лв. или 14,4% от разчетите към ЗДБРБ за 2019 година. Текущите нелихвени разходи възлизат на 796,5 млн. лв. (15,3% от годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 82,4 млн. лв. или 9,4% от разчета за годината. Лихвените плащания са в размер на 4,7 млн. лв. или 13,0% от разчета за годината.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2019 г.

Бюджетното салдо по КФП към 28.02.2019 г. е положително в размер на 1 513,4 млн. лв. (1,3% от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 1 282,8 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 230,6 млн. лева.

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) към 28.02.2019 г. е 1 211,5 млн. лева. Нетните постъпления от ЕС към 28.02.2019 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 839,7 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв**[38] към 28.02.2019 г. е 10,4 млрд. лв., в т.ч. 10,0 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

3. ОЦЕНКА НА КФП ЗА 2019 Г.

Параметрите по изпълнението на приходите през първите два месеца на 2019 г. за поредна година очертават положително развитие. Общо приходите, помощите и даренията по КФП към февруари представляват 16,5 на сто от годишния план и отчитат номинален ръст от 16,2 на сто спрямо предходната година, като ръст се отчита както при данъчните и неданъчните приходи, така и при постъпленията в частта на помощите и даренията, където постъпват основно грантовете по програмите и фондовете на ЕС. Данъчните приходи отчитат ръст в размер на 195,9 млн. лв., неданъчните приходи – 380,6 млн. лв., а приходите от помощи и дарения – 430,9 млн. лева. Следва да се отбележи, че в частта на

[38] Обхватът на показателя фискален резерв е в съответствие с §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

неданъчните приходи се проявява базов ефект в частта на приходите по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, поради влезлите в сила промени в Закона за енергетиката от 01.07.2018 г., с които бе променен механизмът за събиране на приходи по бюджета на фонда. Поради тази причина приходите по бюджета на фонда за първите два месеца на 2019 г. са по-високи от постъпленията за същия период на 2018 година. Отчитайки тези положителни развития, се очаква годишните разчети при основните данъци и осигурителни вноски да бъдат изпълнени. Следва да се отбележи, че предвид ранния етап на изпълнението на данъчните приходи и приходите от осигурителни вноски, включително поради спецификата на данъчния календар, прогнозите в годишен план са по-надеждни на база на данните за изпълнението към полугодието. Потенциални рискове при изпълнението на данъчните приходи могат да възникнат при влошаване на външната и/или вътрешната среда, негативните развития при цените на петрола и курсовете на основните валути спрямо допусканията при изготвянето на макрорамката на ЗДБРБ за 2019 г. и други непредвидени събития с отрицателен фискален ефект.

Параметрите по разходите за първите два месеца на годината се развиват съобразно заложеното в разчетите към ЗДБРБ за 2019 г., като разходите към края на февруари представляват 12,8 на сто от плана за годината. Сравнено със същия период на предходната година разходите нарастват с 246,2 млн. лв. (4,5%). Номиналното нарастване, съпоставено със същия период на предходната година, е основно поради по-високия размер на вноската в общия бюджет на ЕС, на разходите за персонал, на социалните плащания (базов ефект от увеличението на пенсиите от юли 2018 г.) и други. В разходите за персонал за периода към февруари т.г. в повечето от бюджетните системи все още не е намерила отражение политиката по доходите за 2019 година. Забавянето е поради необходимото технологично време за финализиране на окончателните срещи по годишното оценяване на държавните служители за 2018 г., на базата на които се прилага увеличението на индивидуалните работни заплати. Увеличението за месеците януари и февруари ще бъде изплатено заедно с увеличението за март 2019 година.

По данни от месечните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет към края на месец февруари 2019 г. бюджетното салдо по КФП е излишък в размер на 1 513,4 млн. лв. (1,3% от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 1 282,8 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 230,6 млн. лева.

При допускане за запазване на наблюдаваните тенденции в приходите и разходите от първите месеци на 2019 г. в годишен план може да се очаква постигане на заложената фискална цел. По-прецизни оценки по отделните елементи на приходната част на бюджета ще се изготвят на база на данните за изпълнението на КФП към полугодието на 2019 година.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2:
ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2020 г.	2021 г.	2022 г.
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС	%	20	20	20
	в т.ч.:				
	- Данъчна ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения		9	9	9
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка	%	10	10	10
	в т.ч.:				
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци		15	15	15
	- Данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки		8	8	8
4.	Данъци, удържани при източника	%			
	в т.ч.:				
4.1.	Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове		5	5	5
	в т.ч.:				
	- от дивидентите и ликвидационните дялове, разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО		0	0	0
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица	%	10	10	10
	в т.ч.:				

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2020 г.	2021 г.	2022 г.
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 195, ал. 7-12 от Закона за корпоративното подоходно облагане		0	0	0
5.	Данък върху разходите	%	10	10	10
6.	Данък върху хазартната дейност от игри, при които залогът за участие е чрез цената на телефонна или друга електронна съобщителна услуга (основна ставка)	%	15	15	15
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия	%	3	3	3
	в т.ч.:				
	- на общините		2	2	2
8.	Акцизи				
	в т.ч.:				
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	710	710	710
8.2.	Акциз на газьол (в т.ч. използван и като гориво за отопление)	лв./1000 л.	646	646	646
8.3.	Акциз на втечнен нефтен газ (LPG)				
	- използван като моторно гориво	лв./1000 л.	340	340	340
	- използван като гориво за отопление		0	0	0
8.4.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	646	646	646
8.5.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	0,60	0,60	0,60
8.6.	Акциз на електрическа енергия				
	- използвана за стопански нужди	лв./MWh	2	2	2
	- използвана за битови нужди		0	0	0
8.7.	Акциз на цигари - общ (не по-малък от)	лв./1000 къса	177	177	177
8.8.	Акциз на тютюн за пушене (за лула и цигари)	лв./кг.	152	152	152
8.9.	Акциз на нагреваемо тютюнево изделие	лв./кг.	233	233	233
8.10.	Акциз на пури и пурети	лв./1000 къса	270	270	270
8.11.	Акциз на спиртни напитки (етилов алкохол)	лв./хектолитър	1 100	1 100	1 100

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2020 г.	2021 г.	2022 г.
	- Акциз на етилов алкохол (ракия) - намалена ставка	лв./хектолитър	550	550	550
8.12.	Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	90	90	90
8.13.	Акциз на бира - основна ставка	лв./хектолитър градус Плато	1,5	1,5	1,5
	- намалена ставка за бира, произведена от независими малки пивоварни		0,75	0,75	0,75
8.14.	Акциз на природния газ:				
	- използван като моторно гориво[1]	лв./гигаджаул	0,85	0,85	0,85
	- използван като гориво за отопление		0,60	0,60	0,60
8.15.	Акциз на тежки горива:				
	- използвани като моторно гориво	лв./1000 кг.	646	646	646
	- използвани като гориво за отопление		400	400	400
9.	Данък върху застрахователните премии	%	2	2	2
10.	Размер на минималната работна заплата	лева	610	650	650
11.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване в т.ч.:				
11.1.	за фонд „Пенсии”[2]	%	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 14,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.2.	за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“[2]		60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 55,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.3.	за фонд „Общо заболяване и майчинство”		3,5	3,5	3,5
11.4.	за фонд „Трудова злополука и професионална болест”		0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2020 г.	2021 г.	2022 г.
11.5.	за фонд „Безработица”		1	1	1
12.	Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	8	8	8
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	5	5	5
14.	Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	4,3	4,3	4,3
15.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите при условията на първа и втора категория труд - професионални пенсионни фондове	%	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд
16.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	%	0	0	0
17.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	лева	75	75	75
18.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	3 000	3 000	3 000
19.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	610	650	650
20.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица в т.ч.:				
20.1.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица за фонд „Общо заболяване и майчинство“ и фонд „Безработица“	съотношение	60:40	60:40	60:40
20.2.	Размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за осигурители и осигурени лица	%	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2020 г.	2021 г.	2022 г.
20.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени лица	съотношение	60:40	60:40	60:40
21.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст		Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли
22.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	1 200 лв. за всички пенсии	1 200 лв. за всички пенсии	1 200 лв. за всички пенсии
23.	Пенсионна политика		Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли
24.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на дете до 2-годишна възраст	лева	380	380	380
25.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	450	450	450
26.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	400	400	400
27.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 2 от Закона за семейни помощи за деца	лева	от 400,01 до 500 лв. включително	от 400,01 до 500 лв. включително	от 400,01 до 500 лв. включително
28.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	150	150	150
29.	Размер на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца, в т.ч.:	лева			
29.1.	- за първо дете		250	250	250
29.2.	- за второ дете		600	600	600
29.3.	- за трето дете		300	300	300
29.4.	- за четвърто и всяко следващо дете		200	200	200
30.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
31.	Размер на еднократната помощ при осиновяване на дете по чл. 6б, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	250	250	250
32.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	1 200	1 200	1 200

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2020 г.	2021 г.	2022 г.
33.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	2 880	2 880	2 880
34.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
35.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца				
	в т.ч.:				
35.1.	- за семейство с едно дете	лева	40	40	40
35.2.	- за семейство с две деца		90	90	90
35.3.	- за семейство с три деца		135	135	135
35.4.	- за семейство с четири деца, като за всяко следващо дете в семейството помощта за семейството расте с 20 лв.		145	145	145
36.	Размер на месечната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 7, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	75	75	75
37.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца				
	в т.ч.:				
37.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	930	930	930
37.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		450	450	450
37.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		350	350	350
38.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 2 от Закона за семейни помощи за деца				
	в т.ч.:				

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	2020 г.	2021 г.	2022 г.
38.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	490	490	490
38.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		420	420	420
38.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		350	350	350
39.	Размер на месечната помощ за дете без право на наследствена пенсия от починал родител	лева	115	115	115
40.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	9	9	9
41.	Ниво на салдото по консолидираната фискална програма	процент от БВП	0,0	0,0	0,0

Забележки:

[1] По т. 8.14 – акцизната ставка върху природния газ за моторно гориво в размер на 0,85 лв. за гигаджаул е запазена до постановяване на акт за несъответствие от Европейската комисия с правилата в областта на държавните помощи.

[2] По т. 11.1 и т. 11.2 – посочените размери за осигурителната вноска за фонд „Пенсии” и за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ за лицата, родени след 31 декември 1959 г. са за лицата, които се осигуряват и за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3:
КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2017-2022 Г

Показатели млн. лв.	2017 Отчет	2018 Отчет	2019 Оч. изпълн.	2020 Прогноза	2021 Прогоноза	2022 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	**35 316,6**	**39 650,9**	**43 857,0**	**45 739,7**	**47 982,9**	**49 867,5**
Данъчно-осигурителни приходи	**29 581,3**	**32 235,5**	**34 546,1**	**36 591,6**	**38 545,1**	**40 494,1**
Преки данъци	***5 644,3***	***6 132,5***	***6 559,9***	***7 062,8***	***7 495,8***	***7 927,8***
Корпоративни данъци	2 308,1	2 464,5	2 675,9	2 848,2	3 042,7	3 237,9
от нефинансови предприятия	2 043,2	2 276,9	2 371,6	2 538,1	2 703,8	2 864,7
от финансови институции	264,9	187,5	304,3	310,1	338,9	373,2
Данъци върху доходите на физическите лица	3 336,2	3 668,0	3 884,0	4 214,6	4 453,1	4 689,9
Приходи на социалното и здравното осигуряване	***8 365,2***	***9 458,3***	***10 379,2***	***10 964,5***	***11 531,1***	***12 068,5***
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5 961,0	6 825,0	7 537,0	7 954,8	8 361,4	8 745,3
Здравноосигурителни вноски	2 404,2	2 633,3	2 842,3	3 009,7	3 169,8	3 323,3
Косвени данъци	***14 532,5***	***15 531,0***	***16 437,3***	***17 321,9***	***18 213,4***	***19 131,5***
ДДС	9 320,2	10 064,0	10 830,0	11 570,0	12 310,0	13 070,0
Акцизи	4 984,5	5 203,2	5 330,7	5 460,6	5 595,0	5 733,0
Данък върху застрахователните премии	33,5	37,6	39,7	43,5	47,7	52,3
Мита и митнически такси	194,3	226,2	236,9	247,8	260,7	276,2
Такса върху производството на захар и изоглюкоза	***1,0***					
Други данъци	***1 038,3***	***1 113,8***	***1 169,6***	***1 242,5***	***1 304,8***	***1 366,3***
Имуществени данъци	903,0	968,3	1 010,5	1 073,3	1 124,8	1 174,7
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	134,1	144,6	158,5	168,6	179,4	190,9
Други данъци	1,2	0,8	0,6	0,6	0,6	0,7
Неданъчни приходи	**4 214,7**	**5 302,6**	**6 627,6**	**6 463,3**	**6 810,6**	**6 844,2**
Други	***4 214,7***	***5 302,6***	***6 627,6***	***6 463,3***	***6 810,6***	***6 844,2***
Приходи от такси	1 929,3	2 040,3	2 143,8	2 465,6	2 790,2	2 798,4
Приходи и доходи от собственост	1 141,0	1 062,4	1 030,4	1 070,9	1 089,7	1 109,1
Глоби, санкции и наказателни лихви	306,3	343,6	301,3	310,5	311,1	311,7
Постъпления от продажба на нефинансови активи	436,0	929,0	959,5	963,2	965,8	968,5
Приходи от концесии	149,8	148,2	799,7	142,9	143,1	146,9
Други приходи	252,2	779,1	1 393,0	1 510,2	1 510,8	1 509,7
Помощи и дарения	**1 520,6**	**2 112,8**	**2 683,3**	**2 684,8**	**2 627,2**	**2 529,2**
помощи от страната	34,1	26,2	21,3	28,9	28,9	29,9
помощи от чужбина	1 486,5	2 086,5	2 662,0	2 655,8	2 598,2	2 499,3

Показатели млн. лв.	2017 Отчет	2018 Отчет	2019 Оч. изпълн.	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	**34 471,1**	**39 515,5**	**44 457,0**	**45 739,7**	**47 982,9**	**49 867,5**
Разходи	**33 582,8**	**38 432,1**	**43 174,9**	**44 325,8**	**46 363,8**	**48 194,7**
Нелихвени разходи	*32 790,5*	*37 743,9*	*42 505,6*	*43 670,6*	*45 728,0*	*47 496,2*
Текущи разходи	**29 412,8**	**32 912,1**	**36 367,1**	**38 091,8**	**39 773,8**	**41 149,7**
Персонал	7 918,8	8 783,7	9 486,6	10 182,3	10 738,1	10 819,9
Заплати	5 274,8	5 849,4	6 516,0	7 051,7	7 478,2	7 543,6
Други възнаграждения и плащания за персонала	902,2	969,3	745,7	771,7	786,8	760,4
Осигурителни вноски	1 741,8	1 965,0	2 224,9	2 358,9	2 473,1	2 515,9
Издръжка - общо	3 910,3	4 391,4	4 883,2	4 910,2	5 095,2	5 466,8
Стипендии	98,1	101,0	121,5	121,5	121,5	121,5
Субсидии и други текущи трансфери - общо	1 959,3	2 988,9	3 938,5	3 974,5	3 999,1	3 906,8
Субсидии и други текущи трансфери	1 841,0	2 860,4	3 817,2	3 823,2	3 847,8	3 755,5
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	118,3	128,5	121,3	151,3	151,3	151,3
Социални и здравноосигурителни плащания	14 734,0	15 958,9	17 268,0	18 248,2	19 184,1	20 136,1
Пенсии	9 039,2	9 491,2	10 033,8	10 568,3	11 110,5	11 643,7
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2 621,1	2 824,3	3 117,8	3 322,4	3 426,0	3 607,5
Здравноосигурителни плащания	3 073,7	3 643,3	4 116,4	4 357,4	4 647,6	4 884,9
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**36,6**	**54,5**	**14,4**	**15,4**	**15,4**	**15,4**
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	**26,0**	**20,6**	**19,2**	**19,2**	**19,2**	**19,2**
Капиталови разходи	**3 708,7**	**5 288,8**	**6 565,9**	**5 982,1**	**6 329,2**	**6 776,8**
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	**398,7**	**156,0**	**208,2**	**217,3**	**226,3**	**233,6**
- по бюджетите на бюджетните организации	341,9	115,2	128,2	137,3	146,3	153,6
НЗОК	341,4	114,6	127,1	136,2	145,2	152,5
Народно събрание			0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	56,8	40,9	80,0	80,0	80,0	80,0
Лихви	*792,4*	*688,2*	*669,2*	*655,1*	*635,8*	*698,6*
Външни лихви	545,7	447,1	455,9	452,1	447,1	471,2
Вътрешни лихви	246,7	241,1	213,3	203,0	188,7	227,4
Вноска в бюджета на ЕС	**888,2**	**1 083,4**	**1 282,1**	**1 413,9**	**1 619,1**	**1 672,7**
Бюджетно салдо (+/-)	**845,5**	**135,4**	**-600,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Финансиране (+/-)	**-845,5**	**-135,4**	**600,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Забележка: За 2017 и 2018 г. сумите на ред „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ са посочени с оглед съпоставимост на информацията

Показатели в % от БВП	2017 Отчет	2018 Отчет	2019 Оч. изпълн.	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	**35,0%**	**36,7%**	**38,0%**	**37,2%**	**36,8%**	**36,0%**
Данъчно-осигурителни приходи	**29,3%**	**29,9%**	**29,9%**	**29,8%**	**29,5%**	**29,3%**
Преки данъци	*5,6%*	*5,7%*	*5,7%*	*5,8%*	*5,7%*	*5,7%*
Корпоративни данъци	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%
от нефинансови предприятия	2,0%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%
от финансови институции	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,3%	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	*8,3%*	*8,8%*	*9,0%*	*8,9%*	*8,8%*	*8,7%*
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,9%	6,3%	6,5%	6,5%	6,4%	6,3%
Здравноосигурителни вноски	2,4%	2,4%	2,5%	2,5%	2,4%	2,4%
Косвени данъци	*14,4%*	*14,4%*	*14,2%*	*14,1%*	*14,0%*	*13,8%*
ДДС	9,2%	9,3%	9,4%	9,4%	9,4%	9,4%
Акцизи	4,9%	4,8%	4,6%	4,4%	4,3%	4,1%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Такса върху производството на захар и изоглюкоза	*0,0%*					
Други данъци	*1,0%*	*1,0%*	*1,0%*	*1,0%*	*1,0%*	*1,0%*
Имуществени данъци	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други данъци	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Неданъчни приходи	**4,2%**	**4,9%**	**5,7%**	**5,3%**	**5,2%**	**4,9%**
Други	*4,2%*	*4,9%*	*5,7%*	*5,3%*	*5,2%*	*4,9%*
Приходи от такси	1,9%	1,9%	1,9%	2,0%	2,1%	2,0%
Приходи и доходи от собственост	1,1%	1,0%	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,4%	0,9%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%
Приходи от концесии	0,1%	0,1%	0,7%	0,1%	0,1%	0,1%
Други приходи	0,2%	0,7%	1,2%	1,2%	1,2%	1,1%
Помощи и дарения	**1,5%**	**2,0%**	**2,3%**	**2,2%**	**2,0%**	**1,8%**
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	1,5%	1,9%	2,3%	2,2%	2,0%	1,8%

Показатели в % от БВП	2017 Отчет	2018 Отчет	2019 Оч. изпълн.	2020 Прогноза	2021 Прогноза	2022 Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	**34,1%**	**36,6%**	**38,5%**	**37,2%**	**36,8%**	**36,0%**
Разходи	**33,2%**	**35,6%**	**37,4%**	**36,1%**	**35,5%**	**34,8%**
Нелихвени разходи	***32,5%***	***35,0%***	***36,8%***	***35,6%***	***35,1%***	***34,3%***
Текущи разходи	**29,1%**	**30,5%**	**31,5%**	**31,0%**	**30,5%**	**29,7%**
Персонал	7,8%	8,1%	8,2%	8,3%	8,2%	7,8%
Заплати	5,2%	5,4%	5,6%	5,7%	5,7%	5,4%
Други възнаграждения и плащания за персонала	0,9%	0,9%	0,6%	0,6%	0,6%	0,5%
Осигурителни вноски	1,7%	1,8%	1,9%	1,9%	1,9%	1,8%
Издръжка - общо	3,9%	4,1%	4,2%	4,0%	3,9%	3,9%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Субсидии и други текущи трансфери - общо	1,9%	2,8%	3,4%	3,2%	3,1%	2,8%
Субсидии и други текущи трансфери	1,8%	2,7%	3,3%	3,1%	2,9%	2,7%
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Социални и здравноосигурителни плащания	14,6%	14,8%	15,0%	14,9%	14,7%	14,5%
Пенсии	8,9%	8,8%	8,7%	8,6%	8,5%	8,4%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,6%	2,6%	2,7%	2,7%	2,6%	2,6%
Здравноосигурителни плащания	3,0%	3,4%	3,6%	3,5%	3,6%	3,5%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**0,0%**	**0,1%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Капиталови разходи	**3,7%**	**4,9%**	**5,7%**	**4,9%**	**4,9%**	**4,9%**
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	**0,4%**	**0,1%**	**0,2%**	**0,2%**	**0,2%**	**0,2%**
- по бюджетите на бюджетните организации	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
НЗОК	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Народно събрание			0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Лихви	***0,8%***	***0,6%***	***0,6%***	***0,5%***	***0,5%***	***0,5%***
Външни лихви	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%	0,3%
Вътрешни лихви	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,2%
Вноска в бюджета на ЕС	**0,9%**	**1,0%**	**1,1%**	**1,2%**	**1,2%**	**1,2%**
Бюджетно салдо (+/-)	**0,8%**	**0,1%**	**-0,5%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Финансиране (+/-)	**-0,8%**	**-0,1%**	**0,5%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Б В П	**101 042,5**	**107 925,3**	**115 437,0**	**122 826,6**	**130 463,9**	**138 432,6**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 ГОДИНА

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2020 г.	2021 г.	2022 г.
1	Администрация на президента	7 364,0	7 374,0	7 374,0
2	Министерски съвет	131 169,0	131 509,0	131 531,0
3	Конституционен съд	3 417,0	4 917,0	4 917,0
4	Омбудсман	3 169,0	3 169,0	3 169,0
5	Министерство на финансите	529 310,0	536 168,0	538 168,0
6	Министерство на външните работи	133 047,3	133 306,7	133 306,7
7	Министерство на отбраната	1 425 211,0	1 434 045,0	1 434 045,0
8	Министерство на вътрешните работи	1 516 969,2	1 517 948,2	1 517 948,2
9	Министерство на правосъдието	279 006,7	279 419,0	279 419,0
10	Министерство на труда и социалната политика	1 496 486,0	1 574 662,1	1 605 022,1
11	Министерство на здравеопазването	582 096,0	585 786,1	585 786,1
12	Министерство на образованието и науката	713 982,8	762 947,0	762 947,0
13	Министерство на културата	207 036,5	212 650,2	212 650,2
14	Министерство на околната среда и водите	53 091,0	53 429,0	53 437,4
15	Министерство на икономиката	89 411,4	88 391,9	87 387,9
16	Министерство на енергетиката	57 562,0	60 574,8	60 574,8
17	Министерство на туризма	19 366,8	19 381,8	19 381,8
18	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	377 080,1	377 548,0	377 548,0
19	Министерство на земеделието, храните и горите	194 083,2	195 290,3	195 290,3
20	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	263 956,7	264 488,5	264 488,5
21	Министерство на младежта и спорта	81 680,2	82 529,0	82 529,0
22	Държавна агенция „Национална сигурност“	115 689,4	115 689,4	115 689,4
23	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	3 892,0	3 892,0	3 892,0
24	Комисия за защита от дискриминация	2 837,0	2 837,0	2 837,0
25	Комисия за защита на личните данни	2 845,0	2 845,0	2 845,0
26	Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество	20 480,0	20 480,0	20 480,0
27	Национална служба за охрана	40 482,0	40 482,0	40 482,0
28	Държавна агенция „Разузнаване“	37 462,0	37 539,0	37 539,0
29	Национален статистически институт	23 944,0	24 087,0	24 087,0

№	Бюджетни организации	2020 г.	2021 г.	2022 г.
30	Комисия за защита на конкуренцията	5 048,4	5 051,7	5 051,7
31	Комисия за регулиране на съобщенията	11 123,8	11 127,8	11 127,8
32	Съвет за електронни медии	1 697,0	1 704,7	1 704,7
33	Комисия за енергийно и водно регулиране	8 088,6	8 589,6	8 589,6
34	Агенция за ядрено регулиране	6 852,5	6 862,8	6 862,8
35	Държавна комисия по сигурността на информацията	10 083,6	10 089,6	10 089,6
36	Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“	92 212,9	68 503,5	42 503,5
37	Комисия за финансов надзор	18 360,0	18 380,0	18 380,0
38	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	1 658,2	1 658,2	1 658,2
39	Централна избирателна комисия	5 107,0	5 107,0	5 107,0
40	Държавен фонд „Земеделие“	371 194,0	371 225,3	371 225,3
41	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 534,1	1 534,1	1 534,1
42	Държавна агенция „Технически операции“	52 231,0	52 315,0	52 315,0
43	Държавна агенция „Електронно управление“	29 896,0	29 928,7	29 928,7
44	Сметна палата	18 600,0	18 720,0	18 720,0
45	Национален осигурителен институт	12 342 460,8	12 919 241,7	13 492 293,4
	в т.ч. Пенсии	10 519 705,3	11 054 473,7	11 580 056,9
46	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	2 004,7	2 127,2	2 127,2
47	Учителски пенсионен фонд	48 654,3	56 064,9	63 682,5
48	Национална здравноосигурителна каса	4 633 175,0	4 932 488,6	5 177 156,7

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5:
ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2020 г.	2021 г.	2022 г.
1	Народно събрание	70 440,0	70 440,0	70 440,0
2	Висш съдебен съвет	741 317,0	741 317,0	741 317,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6:

РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА И СЕЛСКОСТОПАНКАТА АКАДЕМИЯ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2020 г.	2021 г.	2022 г.
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия	67 762,5	67 800,1	67 800,1
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	6 100,0	6 100,0	6 100,0
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио	44 436,1	44 623,4	44 623,4
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	3 900,0	3 900,0	3 900,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	5 204,1	5 208,0	5 208,0
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	558 433,2	565 512,5	565 512,5
4.1	- за бюджета на Българската академия на науките	97 786,7	101 504,9	101 504,9
4.2	- за бюджетите на държавните висши училища	460 646,5	464 007,6	464 007,6
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	675,0	675,0	675,0
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	28 704,1	29 189,1	29 189,1
7	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на земеделието, храните и горите за бюджета на Селскостопанската академия	26 422,5	27 622,5	27 622,5

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И/ИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

(в хил. лв.)

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2020 г.			2021 г.			2022 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	772 204,0	1 037 854,9	265 650,9	781 297,2	1 028 077,4	246 780,2	648 904,4	858 577,4	209 673,0
2	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	1 714 357,7	2 593 649,6	879 292,0	1 654 683,8	2 570 617,3	915 933,5	1 686 799,7	2 577 171,8	890 372,1
3	Други сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз	182 018,9	249 181,0	67 162,1	133 248,6	178 363,8	45 115,2	127 460,7	170 731,1	43 270,4

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

(в хил. лв.)

№	Държавни предприятия, включени в консолидираната фискална програма	2020 г.			2021 г.			2022 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	15 795,7	69 465,7	53 670,0	15 175,7	71 355,7	56 180,0	15 175,7	75 675,7	60 500,0
2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	2 230 000,0	2 230 000,0	0,0	2 230 000,0	2 230 000,0	0,0	2 230 000,0	2 230 000,0	0,0
3	Държавно предприятие „Научно-производствен център“	2 284,0	2 284,0	0,0	2 284,0	2 284,0	0,0	2 284,0	2 284,0	0,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9:

РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2020-2022 Г.

(в хил. лв.)

№	Показатели	2020 г.	2021 г.	2022 г.
	Основни бюджетни взаимоотношения - Всичко	**4 196 366,5**	**4 596 846,0**	**4 621 846,0**
	от тях:			
1.	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	3 650 006,2	4 025 485,7	4 025 485,7
2.	Трансфери за местни дейности, без целева субсидия за капиталови разходи	347 250,1	362 250,1	377 250,1
	от тях:			
2.1.	Обща изравнителна субсидия	304 022,0	314 022,0	324 022,0
2.2.	За зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища	43 228,1	48 228,1	53 228,1
3.	Целева субсидия за капиталови разходи	199 110,2	209 110,2	219 110,2
	от тях за:			
3.1.	делегирани от държавата дейности	85 066,5	93 358,3	93 358,3
3.2.	местни дейности	114 043,7	115 751,9	125 751,9